ROBERT
LOUIS STEVENSON
—
LLOYD OSBOURNE

Un colet cu bucluc

Editura Univers

CLU

Clasicii

Literaturii Universale

Coperta colecţiei de *Vasile Socoliuc*

THE
WRONG BOX
by
Robert Louis Stevenson
and
Lloyd Osbourne
London
Oxford University Press

Toate drepturile asupra acestei versiuni
sînt rezervate Editurii UNIVERS

Robert Louis Stevenson
şi
Lloyd Osbourne

UN COLET CU BUCLUC

În românește de
VIRGILIU ȘTEFĂNESCU-DRĂGĂNEȘTI

București, 1981
Editura Univers

PREFAȚĂ

„Totul e numai un plan ușuratec, dar bine ticluit", spune Michael Finsbury undeva în textul povestirii și, într-adevăr, nici nu găsim o scuză mai bună pentru volumul care se află în mîna cititorului. Autorii pot doar adăuga că unul din ei este destul de în vîrstă ca să-i fie rușine de el, iar celălalt destul de tînăr ca să poată învăța ceva pentru viitor.

R.L.S.

L.O.

CAPITOLUL I

În care Morris intră la bănuieli

Vai, cît de puţin înţelege un profan, care stă acasă liniştit şi comod, din truda şi frămîntările unui scriitor şi, atunci cînd răsfoieşte zîmbind paginile unui roman, vai, ce puţin îşi dă el seama de ceasurile de osteneală, de studiere aprofundată a unor volume scrise de autori competenţi, de documentare în marea bibliotecă „Bodleian" din Oxford, de corespondenţa purtată cu oameni învăţaţi dar cu scriere ilizibilă din Germania — într-un cuvînt, de uriaşa schelărie care a fost mai întîi construită şi apoi dată jos numai ca să-l ajute pe el, cititorul, să suporte mai uşor o oră de călătorie într-un vagon de cale ferată ! Aşa fiind, aş putea începe această povestire cu biografia lui Tonti — locul naşterii, părinţii, genialitatea probabil moştenită de la mama sa, vreun exemplu impresionant de precocitate etc., etc. — împreună cu un tratat complet descriind sistemul căruia i-a dăruit numele. Documentul se găseşte, aşa cum a fost redactat de el, într-una din despărţiturile biroului la care scriu, dar spun acest lucru fără nici un fel de înfumurare. Tonti e mort acum şi n-am întîlnit niciodată pe nimeni care măcar să pretindă că-l regretă ; iar în ceea ce priveşte sistemul „tontinei" va fi îndeajuns un cuvînt pentru a lămuri totul în legătură cu această naraţiune lipsită de orice artificialitate sau înfrumuseţare literară.

Cîţiva tineri veseli (cu cît mai mulţi cu atît mai bine) pun laolaltă o sumă fixă de bani (constituind un fond imobilizat dat în păstrarea unor curatori), sumă care, împreună cu dobînzile respective, urmează să fie plătită, după

o sută de ani, ultimului supraviețuitor sau urmașului său sub ochii căruia îi este prezentată atunci numai în treacăt și care, surzind între timp, nu poate auzi nimic despre norocul care l-a lovit sau care — și mai sigur — se află pe patul morții așa încît, din punct de vedere practic, ar fi putut tot așa de bine să fi pierdut întrecerea la care a luat parte.

Poezia cu totul aparte și chiar umorul acestei combinații financiare apar evidente, deoarece sistemul este astfel conceput încît fondatorii nu pot profita personal de pe urma lui, dar minunatul său caracter de joc sportiv cu șanse egale l-a făcut foarte apreciat de bunicii noștri.

Cînd Joseph Finsbury și fratele său Masterman erau niște băieței în pantalonași cu volănașe albe, tatăl lor — un negustor înstărit de pe cunoscuta stradă Cheapside — i-a încadrat într-o tontină de proporții mici dar bogată, avînd 37 de membri. Contribuția la fond a fiecăruia a fost de o mie de lire ; și Joseph Finsbury își poate aminti și azi vizita făcută avocatului unde membrii tontinei — toți copii ca și el — au fost adunați laolaltă, au luat loc pe rînd pe scaunul maiestuos la biroul avocatului și și-au semnat numele pe actul constitutiv, cu ajutorul binevoitorului și bătrînului om al legii care purta ochelari și cizme de lac. Joseph își amintește cum s-a jucat după aceea cu ceilalți băieți pe gazonul din spatele casei avocatului și straşnica bătaie care a urmat cu unul din frații săi de tontină, care l-a lovit cu vîrful ghetei în fluierul piciorului. Zgomotul încăierării l-a scos în curte pe avocat din biroul în care tocmai oferea o tratație cu cozonac și vin părinților copiilor.

Cei doi combatanți au fost bineînțeles despărțiți și curajul lui Joseph proslăvit de distinsul domn în cizme de lac, care s-a jurat că și el fusese un băiat tot atît de viteaz cînd avea aceeași vîrstă. Joseph, auzind acestea, se întrebă în sinea lui dacă avocatul purta și pe atunci cizmulițe de lac, dacă micul său cap de copil era tot chel, dacă și el, cînd se culca seara, obosea spunîndu-și povești cu lupte cu pirați și dacă se îmbrăca tot așa ca și bătrînul avocat de acum și-și trata musafirii — băieței și fetițe — tot cu cozonac și vin.

În anul 1840 toţi cei treizeci şi şapte erau în viaţă ; în 1850 numărul lor se micşorase cu şase ; în 1856 şi 1857 moartea a fost ceva mai activă fiindcă războiul Crimeei şi răscoala din India a luat drept tribut pe nouă dintre ei. În 1870 nu mai rămăseseră, din toţi membrii tontinei, decît cinci, iar la data povestirii mele mai erau în viaţă doar trei, inclusiv cei doi fraţi Finsbury.

Masterman era acum în al şaptezeci şi treilea an al vieţii. Se plîngea de multă vreme de efectele vîrstei ; se retrăsese de mai mulţi ani din afaceri şi locuia într-o izolare totală sub acoperişul fiului său Michael, un binecunoscut jurist.

În ceea ce-l privea, Joseph era încă foarte activ şi oferea o înfăţişare numai în parte îmbătrînită cînd apărea pe străzile pe care îi plăcea să facă lungi plimbări. Faptul era cu atît mai de plîns cu cît Masterman dusese (pînă în cele mai mici amănunte) viaţa unui englez model de virtute. Sîrguinţa, viaţa regulată, moralitatea şi faptul că se mulţumea cu beneficii numai de patru la sută sînt considerate principii de bază pentru a ajunge la o bătrîneţe plină de vigoare şi sănătate. Masterman se conformase tuturor acestor norme fără nici o abatere şi totuşi iată-l acum devenit complet inactiv la vîrsta de şaptezeci şi trei de ani, în timp ce Joseph, numai cu doi ani mai tînăr ca el şi în cea mai bună stare de conservare fizică, se discreditase în ochii tuturor ducînd o viaţă de trîndăvie şi excentricitate. Ocupîndu-se în tinereţe de comerţul de pielărie, se plictisise repede de această activitate pentru care nu avea nici un fel de atracţie deosebită. O mare curiozitate de a se documenta în toate direcţiile, care nu fusese oprită la timp, începuse să-i absoarbă toată energia în anii maturizării. Nu există patimă care să secătuiască mai mult puterea mintală a cuiva decît poate dorinţa nepotolită de a se dedica discursurilor publice, dorinţă care, de multe ori, se constată că însoţeşte curiozitatea sau apare ca o consecinţă a acelei patimi. Aceste două puternice impulsuri se manifestau conjugate în cazul lui Joseph, iar faza cea mai acută a acestei duble maladii, aceea în care bolnavul ţine peste tot conferinţe în mod gratuit, s-a declarat destul de curînd cu o puternică intensitate şi nu după prea mulţi ani de cînd atinsese această fază, Joseph ajunsese

să facă drumuri de aproape cincizeci de kilometri numai ca să ţină o conferinţă în faţa unor copilaşi din clasele primare.

Firea sa nu era aceea a unui om de ştiinţă ; sursa lui de informare se limita la manualele şcolare şi la presa zilnică ; nu s-a înălţat nici măcar pînă la cercetarea enciclopediilor ; după cum declara chiar el, viaţa însăşi constituia izvorul său de documentare. Conferinţele sale nu erau destinate, aşa după cum afirma adeseori, unor profesori universitari ; ele se adresau direct marelui suflet al mulţimii, iar sufletul mulţimii era desigur mai sănătos decît capul acesteia, deoarece elucubraţiile sale erau primite foarte favorabil de către ascultători.

Conferinţa lui întitulată „Cum să trăieşti vesel şi voios numai cu patruzeci de lire pe an" a creat o adevărată senzaţie în lumea şomerilor. „Învăţămîntul : scopurile, obiectivele şi necesitatea acestuia" i-au cîştigat respectul tuturor celor slabi la minte.

Iar în ceea ce priveşte renumitul său eseu privitor la „Asigurările pe viaţă considerate sub raportul relaţiilor acestora cu masele", citit la o şedinţă a Asociaţiei muncitorilor din Insula Cîinilor [1], pentru îmbunătăţirea relaţiilor lor reciproce, acesta a fost primit cu „ovaţii spontane" de o adunare de ambe sexe, lipsită de orice posibilitate de a înţelege ceva, şi efectul eseului a fost atît de impresionant încît anul următor a fost ales preşedinte de onoare al societăţii, funcţie care însemna chiar mai puţin decît realizarea oricărui beneficiu bănesc, deoarece deţinătorul ei avea obligaţia implicită să facă el societăţii o donaţie în numerar ; — totuşi era o funcţie care îi asigura într-o foarte mare măsură stima pentru propria sa persoană.

În timp ce Joseph îşi construia astfel o reputaţie deosebită în secţiunea ceva mai cultă a marei mase a ignoranţilor, viaţa sa particulară a fost dintr-o dată copleşită de orfani. Moartea fratelui său mai tînăr, Jacob, l-a împovărat cu sarcina creşterii a doi băieţi, Morris şi John ; iar în cursul aceluiaşi an, familia i-a mai crescut prin alipirea la ea şi a unei fetiţe, fiica distinsului John Henry Hazeltine, un gentleman avînd o mică proprietate şi foarte puţini prie-

[1] Insulă inexistentă.

teni. Îl întîlnise pe Joseph numai o dată, în sala de conferinţe din orăşelul Holloway ; dar în urma acelei experienţe plină de învăţăminte, la întoarcerea sa acasă, şi-a modificat testamentul încredinţîndu-şi fiica şi averea acesteia apreciatului conferenţiar. Joseph avea o fire bună ; totuşi a acceptat răspunderea ce-i revenea foarte în silă, a dat apoi un anunţ la ziar pentru o doică şi a cumpărat un cărucior de ocazie. Pe Morris şi pe John îi acceptase mai bucuros ; nu atît din cauza legăturii de sînge cît mai cu seamă din cauză că negoţul de pielărie (în care se grăbi să investească averea nepoţilor, şi care se ridica la impresionanta sumă de treizeci de mii de lire sterline) dăduse în ultimul timp semne inexplicabile de lunecare pe panta declinului.

Ca urmare, numi un scoţian, tînăr şi iscusit, ca director al întreprinderii, după care grijile acesteia nu-i mai aduseră nici un necaz lui Joseph Finsbury.

Lăsînd toată grija în mîinile iscusitului scoţian (care era căsătorit), îşi începu lungile sale călătorii în Europa şi în Asia Mică.

Ducînd o ediţie poliglotă a Noului Testament într-o mînă şi o cărticică cu expresii uzuale în cealaltă, îşi făcu anevoie drumul printre vorbitorii a unsprezece limbi europene. Primul dintre aceste ghiduri nu are nici o valoare practică pentru un călător filosof şi chiar cel de-al doilea este alcătuit în mod mai explicit pentru un turist decît pentru cineva preocupat de problemele vieţii. Dar el îşi recruta interpreţi să-l ajute — oricînd le putea obţine serviciile în mod gratuit — şi, folosind toate mijloacele, reuşi să umple un mare număr de caiete cu rezultatele cercetărilor sale.

Aceste călătorii îi răpiră mai mulţi ani şi se reîntoarse în Anglia numai cînd vîrsta minorilor din grija sa îi impuse să le acorde mai multă atenţie. Astfel cei doi adolescenţi au fost înscrişi la o şcoală bună dar ieftină, unde au primit o pregătire economică temeinică, ceea ce apărea ca un fapt oarecum nepotrivit, deoarece comerţul cu pielărie nu era cîtuşi de puţin în situaţia de a încuraja o verificare a registrelor acestuia. De fapt, în momentul în care Joseph şi-a verificat conturile pregătindu-se să lichideze curatela celor doi minori, a fost totalmente uimit să des-

copere că averea fratelui său nu crescuse cîtuși de puțin în timpul tutelei lui ; chiar după ce a trecut în contul celor doi tutelați fiecare bănuț pe care îl poseda, încă mai rămînea un deficit de șapte mii opt sute de lire. Cînd această situație a fost făcută cunoscută celor doi frați în prezența unui avocat, Morris Finsbury și-a amenințat unchiul cu aplicarea tuturor rigorilor legii, dar a fost împiedicat să recurgă la măsuri extreme de sfatul omului legii :

— Nu poți scoate apă din piatră seacă, i-a explicat avocatul.

Morris a înțeles sensul zicalei și a ajuns la o tranzacție cu unchiul său. Pe de o parte Joseph le-a predat tot ce poseda, și i-a transferat nepotului său drepturile asupra tontinei, care se arăta acum ca o perspectivă plină de speranțe. Pe de altă parte, Morris a fost de acord să-l adăpostească și să-l întrețină pe unchiul său și pe domnișoara Hazeltine (care ajunsese în aceeași situație dureroasă ca și ceilalți), acordîndu-le fiecăruia cîte o liră lunar, ca bani de buzunar. Suma era mai mult decît suficientă pentru bătrîn ; dar nu putem înțelege cum reușea domnișoara Hazeltine să se îmbrace din ea ; totuși, reușea și, ceea ce e și mai extraordinar, niciodată nu se plîngea.

Este însă adevărat că se atașase sincer de incompetentul său tutore. Niciodată nu se purtase rău cu ea ; vîrsta pleda foarte mult în favoarea lui ; și era ceva impresionant în setea lui de a cunoaște, sete de care era stăpînit tot sufletul său, și în bucuria sa nevinovată stîrnită de cel mai mic semn de admirație ce i se arăta ; și, deși avocatul o avertizase că era sacrificată prin tranzacția ce se încheia, ea refuzase să adauge ceva la marile încurcături ale unchiului Joseph.

Toți patru locuiau acum împreună, într-o casă mare și mohorîtă, în John Street, în cartierul Bloomsbury ; în aparență ca o familie, în realitate ca o asociație financiară. Julia și unchiul Joseph erau, desigur, într-o situație de sclavi ; John, un tînăr distins și manierat, arătînd predilecție pentru cîntatul la banjo, frecventator al music-halurilor și barului Veseliei, urmărind cu asiduitate gazetele sportive, apărea, desigur, peste tot numai ca un personaj de mîna a doua ; în timp ce grijile și bucuriile domniei îi

reveneau în întregime lui Morris. Că aceste două laturi sînt inseparabil împletite între ele este adevărul cu care sociologul împăciuitor caută să consoleze marea masă a cetățenilor incompetenți și obscuri, însă în cazul lui Morris amarul desigur depășea cu mult plăcutul. Nu-și cruța nici o osteneală, nu cruța nici pe alții de nici una ; chema servitorii dimineața, le dădea alimentele din cămară cu propria sa mînă, controla conținutul sticlei de vin, număra biscuiții rămași ; scene penibile aveau loc cu ocazia socotelilor săptămînale, cînd bucătăreasa era în mod obișnuit acuzată de nereguli ; totodată, furnizorii trebuiau să se certe cu el în salonașul din spatele casei chiar și pentru trei parale. Cineva care judeca lucrurile superficial l-ar fi putut considera drept un avar ; el însă se vedea doar ca un om ce fusese înșelat ; lumea îi datora șapte mii și opt sute de lire, și avea de gînd ca lumea să plătească pentru aceasta.

Caracterul lui Morris strălucea în toată splendoarea lui mai cu seamă în relațiile cu Joseph. Unchiul său apărea ca o afacere hazardată în care el, Morris, investise foarte mult și, ca urmare, nu-și cruța nici o osteneală ca să-și ocrotească foarte bine capitalul investit. Așa fiind, bătrînul era examinat lunar de un doctor, fie că era sănătos fie că era bolnav. Regimul său alimentar, îmbrăcămintea, rarele sale călătorii cînd la Brighton cînd la Bournemouth, îi erau date cu porția ca păpica sugarilor. Cînd era vreme rea, nu avea voie să iasă din casă. Cînd era vreme bună, la 9,30 trebuia să fie gata de plecare, în hol ; Morris îl examina să vadă dacă avea mănușile cu el și dacă pantofii prezentau siguranță ; apoi amîndoi plecau la biroul întreprinderii de pielărie, braț la braț. Drumul pînă acolo era probabil destul de neplăcut, fiindcă nici unul din cei doi nu pretindea să aibă vreun fel de sentimente prietenești față de celălalt ; Morris nu încetase niciodată să-i reproșeze tutorelui său pierderile bănești pe care i le pricinuise și să se plîngă de povara pe care i-o constituia domnișoara Hazeltine ; Joseph, la rîndul său, deși avea o fire destul de blajină, își privea nepotul cu un sentiment foarte apropiat de ură. Dar drumul pînă la birou nu însemna nimic prin comparație cu drumul de înapoiere, deoarece simpla vedere a clădirii întreprinderii, ca și cel mai mic amănunt al

tranzacțiilor comerciale ale acesteia, erau destul ca să otrăvească viața oricărui Finsbury.

Numele lui Joseph figura încă deasupra ușii și tot el semna cecurile. Faptul constituia o anumită politică din partea lui Morris și anume urmărea să-i descurajeze pe ceilalți membri ai tontinei. În realitate, întreprinderea era în întregime a lui, deși o considera numai ca o moștenire de necazuri.

A încercat, la un moment dat, s-o vîndă, dar ofertele primite au fost complet derizorii. A încercat să o extindă, dar nu a reușit decît să-și extindă obligațiile financiare ; a căutat să o restrîngă, dar nu a reușit altceva decît să-și restrîngă profitul.

Nimeni, dealtfel, nu reușise vreodată să cîștige vreun ban din acea întreprindere, în afară de iscusitul scoțian care s-a retras din activitate (după ce a fost concediat) în vecinătatea orășelului Banff unde și-a construit un castel din profitul pe care-l realizase. Pomenirea acestui scoțian necinstit era făcută printr-un potop de batjocuri în fiecare zi de către Morris, în timp ce sta la birou și-și deschidea corespondența, iar bătrînul Joseph ședea la o altă masă, așteptînd, ursuz, ordine sau punîndu-și furios semnătura pe hîrtii despre care nu știa ce sînt. Și cînd omul din cîmpiile cu bălării din Scoția împinse cinismul său atît de departe încît să-i anunțe cea de-a doua căsătorie a sa (cu Davida, fiica cea mai mare a preotului Alexander McCraw) s-a crezut că Morris face o criză de turbare.

Orele de birou ale firmei comerciale de pielărie Finsbury, fuseseră reduse la minimum ; nici chiar simțul puternic al datoriei față de sine, pe care îl avea Morris, nu era destul de puternic ca să-l facă să întîrzie fără rost între pereții biroului și sub umbra falimentului care-l învăluia. Ca urmare, numai după cîteva ore directorul și funcționarii răsuflau ușurați și părăseau biroul, pregătindu-se pentru o altă zi de amînare a sfîrșitului. „Graba nesocotită", conform spuselor poetului Alfred Tennyson. este sora vitregă a „întîrzierii" ; dar „obiceiurile în domeniul afacerilor" sînt fără îndoială unchii săi. În felul acesta negustătorul de pielărie își conducea investiția sa vie înapoi în John Street ca pe un cățeluș ; și după ce-l întemnița

în hol, pleca pentru restul zilei în căutare de inele cu sigilii, singura pasiune a vieții sale. Joseph era mult mai vanitos decît un om obișnuit, el avea vanitatea oratorilor publici. Recunoștea că greșise, deși alții săvîrșiseră mai mari păcate față de el (vezi scoțianul iscusit) decît comisese el față de alții ; dar chiar dacă și-ar fi cufundat mîinile în sînge, și tot nu merita să fie legat și tîrît de roțile carului triumfal al unui tînăr, să fie ținut captiv în clădirea propriei sale firme de comerț cu pielărie, să i se facă permanent comentarii dureroase asupra întregii sale cariere — să i se examineze hainele, să i se ridice gulerul de la palton, să se verifice existența mănușilor și să fie scos din casă și adus acasă sub pază, ca un copilaș purtat de dădaca lui. La gîndul acesta sufletul i se umplea de venin, își atîrna în grabă pălăria și pardesiul în cuier, își lepăda mănușile de care îi era silă și se furișa sus pe scară la Julia și la caietele sale. Salonul cel puțin era sanctuarul lui ce-l ocrotea de Morris ; salonul aparținea bătrînului și tinerei fete ; acolo își cosea ea rochiile ; acolo își păta el cu cerneală ochelarii scriindu-și însemnările dezlînate și recalculînd statistici lipsite de semnificație.

În această încăpere își deplîngea uneori situația în care-l adusese tontina.

— De n-ar exista treaba asta afurisită, exclamă el într-o după-amiază, Morris nu s-ar mai sinchisi să mă țină aici. Aș putea fi atunci un om liber, Julia, și m-aș putea întreține atît de ușor ținînd conferințe !

— Sigur că da, îi răspunse ea, și cred că a fost unul din cele mai josnice lucruri pe care Morris a putut să le facă vreodată, cînd te-a lipsit de această plăcere. Parcă oamenii aceia amabili din Insula Pisicilor (așa-i spune, nu ?) ți-au scris și te-au rugat atît de frumos să le ții o conferință ! Am crezut că putea să te lase să te duci în Insula Pisicilor.

— Morris e un om lipsit de cultură, continuă enervat Joseph. Își duce traiul înconjurat de spectacolul absorbant al vieții, și pentru cît folos îi aduce faptul acesta ar putea tot atît de bine să zacă și în mormînt. Gîndește-te numai la șansele minunate care i se oferă ! Inima oricărui alt tînăr i-ar lua foc în piept în fața unui asemenea noroc ! Vastele cunoștințe pe care îmi stă în putință să le comu-

nic altora, de-ar vrea numai să le asculte, să știi că depășesc posibilitățile de a fi exprimate prin simplu grai, Julia.

— Orice-ar fi, dragul meu, nu trebuie să te enervezi, îi răspunse Julia, deoarece știi prea bine că dacă arăți cîtuși de puțin bolnav, Morris trimite imediat după doctor.

— Ai dreptate, îi întoarse bătrînul vorba cu umilință. Am să mă liniștesc studiind ceva. Începu deci să răsfoiască prin colecția sa bogată de caiete. Mă întreb, reluă el, mă întreb (o dată ce văd că ți-s mîinile ocupate cu lucrul) dacă nu te-ar interesa...

— Fără îndoială că da, îl întrerupse Julia. Citește-mi una din povestirile acelea frumoase ale dumitale, dacă vrei să fii atît de drăguț !

Joseph luă caietul din raft și-și puse pe dată ochelarii pe nas, ca și cum se temea de o eventuală răzgîndire din partea tinerei fete.

— Ceea ce îmi propun să-ți citesc sînt notele privitoare la o foarte importantă conversație purtată cu un curier diplomatic olandez, pe nume David Abbas, ceea ce înseamnă în latinește „abate". Rezultatele acestei conversații au meritat banii cheltuiți, deoarece, din cauză că Abbas părea oarecum grăbit să plece, am fost nevoit să-i ofer de băut (ceea ce consider, dealtfel, că era singurul lucru de făcut). Notele cuprind cam douăzeci și cinci de pagini. Da. Le-am găsit ! Își drese glasul și începu să citească.

Domnul Finsbury (conform propriilor sale spuse) contribuise cam cu 99,5% la materialul convorbirii și nu obținuse literalmente nimic din partea domnului Abbas. Lectura era destul de anostă pentru Julia, care, dealtfel, nu era obligată să o asculte ; pentru curierul olandez însă, care trebuise să dea unele răspunsuri, totul fusese, desigur, un cumplit coșmar. S-ar părea că se consolase prin frecvente recurgeri la sprijinul sticlei ; s-ar părea, de asemenea, că (spre sfîrșitul întrevederii) încetase să mai depindă de tratația parcimonioasă a lui Joseph și mai comandase o sticlă pe propria sa cheltuială. Efectul unei influențe binefăcătoare se făcu, acum cel puțin, simțit în cuprinsul notelor : Abbas deveni deodată un informator foarte binevoitor ; se oferi chiar să facă unele mărturisiri

din proprie inițiativă. Julia tocmai își ridicase ochii de pe tighelul la care lucra, schițînd un zîmbet, cînd Morris năvăli zgomotos în casă strigîndu-și nerăbdător unchiul, pentru ca în clipa următoare să dea buzna în salon, agitînd în mînă ziarul de seară.

Într-adevăr, aducea o știre grozavă. Ziarul anunța decesul generalului-locotenent Sir Glascow Biggar, militar distins cu mai multe ordine, ceea ce însemna că fondul tontinei se restrîngea acum numai la cei doi frați Finsbury. În sfîrșit i se ivea lui Morris ocazia favorabilă.

Este adevărat că relațiile dintre cei doi frați nu fuseseră niciodată cordiale. Astfel, odată, cînd sosise vestea că Joseph se găsea în Asia Mică, Masterman își exprimase deschis supărarea.

— Consider purtarea lui pur și simplu nerușinată, au fost vorbele lui. Luați seama la ce spun — data viitoare cînd mai primim vești despre el, va fi de la Polul Nord.

Ori, aceste cuvinte aspre i-au fost relatate călătorului la întoarcerea lui în țară. Ceea ce era și mai rău încă, Masterman refuzase să vină la conferința despre „Învățămîntul : Scopurile, obiectivele, țelurile și necesitatea acestuia", deși i se rezervase chiar un loc pe scenă. După această întîmplare, cei doi frați nu s-au mai întîlnit. Totuși nu se certaseră pe față ; Joseph (la porunca lui Morris) era gata să renunțe la avantajul pe care i-l oferea vîrsta lui mai mică, în privința tontinei ; Masterman, pe de altă parte, se bucurase toată viața de reputația unui om care nu era nici lacom, nici nedrept. Prin urmare, se găseau întrunite toate elementele necesare unui compromis, așa că Morris, cu viziunea bruscă a redobîndirii celor șapte mii opt sute de sterline și, în același timp, a eliberării de toate nenorocirile comerțului cu pielărie, se grăbi să se ducă dimineața următoare la biroul vărului său Michael.

Michael era un personaj destul de bine cunoscut în societate. Îmbrățișînd cariera juridică la o vîrstă foarte timpurie și lipsit de orice fel de protectori în profesie, lunecase pe calea afacerilor dubioase. Se știa că era gata să apere orice cauză pierdută ; că putea scoate o mărturie și dintr-o piatră, ca și venituri dintr-o mină de aur secătuită. Ca urmare, biroul său era asaltat de acea numeroasă categorie de oameni cărora încă le mai rămăsese oarecare

reputație de pierdut și se găsesc pe punctul de a o pierde; persoane care și-au stabilit unele relații nerecomandabile, care și-au rătăcit scrisori compromițătoare sau care sînt șantajate de majordomii lor. În viața sa particulară, Michael era un om cu înclinații pentru o viață de plăceri, dar se considera că cumplita experiență pe care o făcuse în cadrul biroului său avocațial contribuise mult să-l facă un om cumpătat și se știa despre el că (în ceea ce privea investițiile) prefera o afacere solidă uneia strălucitoare. Ceea ce era încă și mai important pentru problema ce i se punea acum este că toată viața sa fusese un zeflemist constant al tontinei familiei Finsbury.

Drept urmare, Morris s-a înfățișat înaintea vărului său, cu oarecare teamă în ceea ce privea rezultatul întrevederii ; totuși, i-a expus cu multă înflăcărare planul său.

Timp de aproape un întreg sfert de oră avocatul îl toleră fără nici o întrerupere, lăsîndu-l să-i expună avantajele evidente ale propunerii sale. Cînd Morris termină ce avea de spus, Michael se ridică de pe scaun și, sunîndu-și secretarul, rosti o singură propoziție :

— Nu se poate face, Morris.

În zadar negustorul de pielărie își pledă cauza și veni cu fel de fel de argumente ; în zadar reveni în fiecare zi să-și repete pledoaria aducînd noi elemente. În zadar îi oferi un beneficiu suplimentar mai întîi de o mie, apoi de două mii, în fine de trei mii de lire. În zadar se oferi, în numele lui Joseph, să se mulțumească numai cu o treime din fondul tontinei. Răspunsul era mereu același : „Nu se poate face."

— Nu pot să înțeleg nimic din atitudinea ta, spuse el în cele din urmă. Nu-mi răspunzi la nici unul din argumentele mele, și nici nu ai nimic de propus din partea ta. Personal, am credința că atitudinea ta izvorăște din pură răutate.

Avocatul îi zîmbi cu blîndețe :

— Poți crede însă un singur lucru, îi spuse, orice ar fi să fac, nu am de gînd să-ți satisfac întru nimic curiozitatea. După cum vezi, sînt ceva mai comunicativ azi, fiindcă aceasta este ultima noastră întrevedere în legătură cu problema discutată.

— Cum adică, ultima noastră întrevedere ? exclamă Morris.

— Adică picătura care face să se verse cupa, dragă băiete, continuă Michael. Nu pot admite să mi se răpească timpul de care am nevoie pentru afacerile mele serioase. Și, apropo, tu, personal, nu ai nici o treabă ? Nu există nici un fel de frămîntări grave în comerțul de pielărie ?

— Cred că tot ce faci, faci numai din răutate, repetă Morris cu înverșunare. M-ai urît și m-ai disprețuit întotdeauna, de cînd eram copii.

— Nu, nu, nu te-am urît, replică Michael pe un ton liniștit. Mai curînd aș spune că îmi placi ; ești un om atît de plin de surprize și arăți foarte melancolic și atrăgător de la distanță. Știi că pentru un ochi neexperimentat arăți a fi foarte romantic ? Ceva în genul unui om cu o poveste aparte, după cum s-ar spune, nu ? Acum, serios vorbind, din tot ce aud, povestea cu comerțul de pielărie e plină de complicații.

— Înțeleg, spuse Morris, neluînd în seamă aceste aprecieri. N-are nici un rost să mai vin aici. Am să vorbesc cu tatăl tău.

— Ba nu ! N-ai să vorbești ! Nimeni n-are voie să-l vadă pe tata.

— Aș vrea să știu și eu de ce ? izbucni vărul său.

— Nu fac un secret din acest lucru, îi întoarse avocatul. E prea bolnav !

— Dacă e chiar așa de bolnav precum spui, strigă celălalt, cu atît mai mult ai motive să accepți propunerea mea. Sînt hotărît să-i vorbesc !

— Nu mai spune ! spuse scurt Michael sculîndu-se de pe scaun și sunînd clopoțelul pentru a-și chema secretarul.

*

Venise acum momentul, conform recomandării lui Sir Faraday Bond, baronul medic al cărui nume apare atît de frecvent în josul buletinelor medicale ale familiei regale, ca Joseph (sărmana gîscă cu oul de aur) să se stabilească în atmosfera mai curată din Bournemouth. Ca urmare, familia se scutură de praful din Bloomsbury pentru a se stabili într-o regiune sălbatică, cu vile la țară, care încă

nici nu fusese cuprinsă în vreo hartă. Julia, încîntată, fiindcă uneori făcuse cunoștințe noi la Bournemouth ; John cuprins de disperare, fiindcă era un om cu gusturi orășenești ; Joseph totalmente indiferent unde se găsea, din moment ce avea toc și cerneală și gazetele zilnice și putea scăpa de martirajul dusului la birou ; Morris, însuși, poate nu nemulțumit să scape de aceste drumuri în City ale unchiului său și să poată gîndi în liniște. Era gata de orice sacrificiu ; tot ce dorea era să-și recapete banii pierduți și să se descotorosească de comerțul de pielărie; și lucrul era într-adevăr ciudat, cînd avea pretenții atît de modeste iar fondul tontinei depășea o sută și șaisprezece mii de lire — era într-adevăr ciudat să nu poată găsi o cale să-l fac pe Michael să-și schimbe gîndul.

„Numai de-aș putea ghici ce motive are", își spunea întruna. Ziua, în timp ce se plimba prin pădurea Branksome ; noaptea, în timp ce se întorcea cînd pe o parte cînd pe alta în pat ; la vremea meselor, cînd uita să mănînce; sau în cabina de la plajă, cînd uita să se îmbrace ; îl frămînta necontenit întrebarea : de ce îi refuzase Michael propunerea ?

În cele din urmă, într-o noapte, năvăli în camera fratelui său și-l trezi.

— Ce s-a întîmplat ? îl întrebă John.

— Julia pleacă de aici mîine, îi răspunse Morris. Trebuie să se întoarcă la oraș, să pregătească locuința și să găsească servitori. O vom urma cu toții în trei zile.

— Bravo, minunat ! exclamă John. Dar mă rog, de ce?

— Am descoperit totul, John, îi răspunse fratele său, pe un ton liniștit.

— Ce anume ? Ce-ai descoperit ?

— De ce nu vrea Michael să ajungem la un compromis, continuă Morris. Totul e numai fiindcă nu poate. Fiindcă Masterman e mort și el ține faptul ascuns !

— Nemaipomenit ! exclamă John, care avea o fire impresionabilă. Dar la ce bun ? Oricum, de ce să facă acest lucru ?

— Să ne escrocheze cu tontina, îi răspunse Morris.

— N-ar putea face acest lucru ; doar îi trebuie un certificat medical, obiectă John.

— N-ai auzit pînă azi de medici veroși ? spuse Morris întrebător. Sînt tot așa de numeroși ca murele în pădure; poți cumpăra o mulțime, chiar și cu cîte trei lire și jumătate.

— Eu unul n-aș face-o pentru mai puțin de cincizeci de lire, dacă aș fi un taie-oase, rosti John fără să gîndească prea mult.

— Și, vezi tu, continuă Morris, Michael se găsește în elementul lui. Toți clienții lui sînt oameni cu mari încurcături, toată avocatura lui miroase a ouă clocite. Dacă cineva ar putea pune așa ceva la cale, apoi el e acela ; și, poți fi sigur, că și-a întocmit bine planul ; și, poți fi sigur, că are un plan bun, fiindcă e deștept, trăsni-l-ar naiba ! Dar și eu sînt deștept, iar, pe deasupra, sînt și într-o situație disperată. Am pierdut șapte mii opt sute de lire cînd eram un biet școlar orfan.

— Nu mai fi așa plictisitor, îl întrerupse John. Ai pierdut deja mult mai mult încercînd să le recîștigi.

CAPITOLUL II

În care Morris trece la acțiune

Cîteva zile mai tîrziu, ca urmare a hotărîrii luate, cei trei bărbați ai acestei familii deznădăjduite ar fi putut fi observați (de către orice călător atent) luînd trenul spre Londra din Gara de est din Bournemouth. Vremea era urîtă și schimbătoare, așa că Joseph a trebuit să fie înveșmîntat în conformitate cu principiile medicale ale lui Sir Faraday Bond, un medic care e tot atît de sever (după cum se știe prea bine) în privința îmbrăcămintii ca și a regimului alimentar. Există puțini bolnavi bine educați care nu trăiesc sau nu au încercat să trăiască conform prescripțiilor acestui doctor meticulos.

— Evitați ceaiul, doamnă, l-a auzit spunînd, fără îndoială, cititorul acestor rînduri — evitați ceaiul, ficatul prăjit, vinul antimonic și pîinea de la brutărie. Culcați-vă

seara la ora 10,45 și îmbrăcați-vă (vă rog stăruitor), în întregime, cu lenjerie de corp din flanelă igienică ; ca haină exterioară se recomandă blana de jder. Nu uitați să vă procurați o pereche de ghete sanitare de la firma Dall și Crumbie.

Și probabil că doctorul v-a întors de la ușă, chiar după ce ați plătit onorariul, să mai adauge pe un ton de stentor : „Am uitat să vă mai avertizez de ceva ; fugiți de morun asezonat și afumat, așa cum fugiți de diavol !"

Nefericitul Joseph era înveșmîntat conform prescripțiilor lui Sir Faraday, pînă la ultimul nasture ; era potcovit cu ghete sanitare ; costumul său era confecționat din cea mai autentică stofă aerisită ; cămașa din flanelă igienică, avînd o țesătură destul de rară ; și era încotoșmănat pînă la genunchi în inevitabilul palton de blană de jder. Pînă și hamalii de la gara din Bournemouth (care era una din reședințele preferate ale doctorului) l-au identificat ușor pe bătrînul călător ca fiind una din viețuitoarele ocrotite de Sir Faraday. Lui Joseph îi mai rămăsese numai un singur obiect care purta mărturia unui gust personal : o șapcă cu cozoroc. Nimic nu-l putea îndupleca pe călătorul nostru să se despartă de această orginală podoabă, de cînd fugise cu ea pe cap de un șacal muribund pe cîmpiile de lîngă Efes și înfruntase tot cu ea o furtună pe Marea Adriatică.

Cei trei Finsbury se urcară în compartimentul lor și se luară imediat la ceartă, un fapt nepotrivit în sine și (în cazul acesta) foarte nefericit pentru Morris. Dacă acesta ar fi întîrziat numai un moment doar la fereastra vagonului, povestea de față nu s-ar mai fi scris niciodată, deoarece ar fi observat atunci (ceea ce toți hamalii au putut să observe prea bine) sosirea unui al doilea călător în uniforma lui Sir Faraday Bond. Dar Morris avea de rezolvat alte probleme acum, pe care le considera (numai Dumnezeu știe cît de greșit) ca fiind mai importante.

— Cum se poate să te gîndești la așa ceva ? începu el pe un ton ridicat, reluînd o discuție care durase, fără motive, toată dimineața. Polița nu e a dumitale, este a mea !

— Este plătibilă către mine, îi replică bătrînul său unchi, cu un aer de înverșunată încăpățînare. Fac ce-mi place cu ce-mi aparține !

Poliţa era în valoare de opt sute de lire şi-i fusese dată la micul dejun ca s-o andoseze, dar el o băgase pur şi simplu în buzunar.

— Îl auzi, Johnny ! ţipă Morris. Proprietatea lui ! Chiar şi hainele pe care le poartă îmi aparţin mie !

— Lasă-l în pace, îi spuse John. Mi-e lehamite de voi amîndoi.

— Nu se vorbeşte aşa despre unchiul dumitale, domnule ! se răsti Joseph. Nu voi mai tolera această lipsă de respect. Sînteţi amîndoi nişte tineri extrem de încrezuţi, obraznici şi ignoranţi şi sînt foarte hotărît să pun capăt întregii acestei afaceri.

— Astea-s fleacuri ! spuse John binevoitor.

Dar Morris nu se simţi chiar aşa de liniştit. Acest act neobişnuit de nesupunere îl tulburase profund şi cuvintele de răzvrătire ale unchiului său îi răsunau în urechi ca ceva prevestitor de rele. Se uită la bătrîn neliniştit. O dată, cu mulţi ani în urmă, în timp ce Joseph ţinea o conferinţă undeva, publicul s-a revoltat ca un singur om ; constatînd că vorbitorul era lipsit de orice haz, auditoriul a luat asupra sa rezolvarea problemei unei distracţii plăcute. Drept urmare, conferenţiarul (împreună cu învăţătorul din comitetul şcolar, preotul baptist şi un candidat care solicita voturile muncitorilor, toţi aceştia constituind garda personală a vorbitorului) au fost în cele din urmă izgoniţi de pe scenă. Morris nu fusese de faţă în acea zi nefastă. Dacă ar fi fost, ar fi recunoscut clar acum aceeaşi licărire bătăioasă din ochii unchiului său, însoţită de o mişcare nervoasă a buzelor, ca şi cum ar fi mestecat ceva. Dar chiar pentru cineva care nu ştia nimic din toate acestea, simptomele pe care le manifesta Joseph prevesteau primejdie.

— Bine, bine, spuse Morris. Nu vreau să te mai plictisesc pînă ce ajungem la Londra.

Drept răspuns, Joseph nu se sinchisi să-l privească ; îşi scoase din buzunar, cu mîinile tremurînde, un exemplar din gazeta *Mecanicul britanic* şi, foarte ostentativ, se cufundă în citirea acesteia.

„Mă întreb ce-l poate face atît de gîlcevitor ? Nu-mi place deloc cum se prezintă lucrurile“, îşi zise nepotul scărpinîndu-şi nasul, cuprins de îndoieli.

Trenul gonea înainte avîntîndu-se în lume, ducîndu-şi transportul său obişnuit de călători neştiuţi de nimeni, printre care se găseau bătrînul Joseph, prefăcîndu-se cufundat în citirea ziarului, John, picotind asupra coloanelor din revista *Pink Un* [1] şi Morris, care îşi frămînta mintea cu o groază de supărări, bănuieli şi spaime. Trenul trecu de localităţile Christ Church, de lîngă mare, Herne, cu pădurile sale de pini şi Ringwood situat pe rîul cu multe braţe. Avînd puţină întîrziere, dar nu prea mare pentru Societatea căilor ferate din sud-vest, trenul opri la peronul unei gări din centrul regiunii New Forest, al cărei adevărat nume (în cazul în care societatea ar vrea să mă dea în judecată) îl voi ascunde sub numele de împrumut : Browndean.

Mulţi călători obişnuiesc să-şi scoată capul pe fereastra vagonului şi printre aceştia şi un bătrîn domn de care vreau să mă ocup acum în mod deosebit, fiindcă termin cu el pe dată şi, (în tot decursul povestirii de faţă) nu pare deloc probabil să mai am de-a face cu vreun alt personaj atît de cumsecade. Numele său nu prezintă importanţă, dar nu pot spune acelaşi lucru şi despre comportamentul lui.

Omul îşi petrecuse viaţa călătorind prin toată Europa într-un costum de tweed ; şi anii petrecuţi cu citirea regulată a magazinului *Mesagerul lui Galignani* şubrezindu-i în cele din urmă vederea, îşi amintise deodată de rîurile miraculoase din Assyria [2], aşa că venise la Londra să consulte un oculist. De la oculist la dentist şi de la aceştia doi la internist pasul apare inevitabil ; foarte repede ajunse deci pe mîna lui Sir Faraday, îmbrăcat în haine cu aerisire şi expediat la Bournemouth, şi acum se întorcea să raporteze cum se comportase acestui autoritar baronet (care îi era şi singurul prieten în ţara sa natală). Cazul acestor călători prin lume, îmbrăcaţi în haine confecţionate din tweed, este fără pereche. Cu toţii i-am văzut intrînd în restaurantele cu meniu fix (la Spezzia sau Gräz, sau Veneţia), cu un aer de delicată melancolie şi înfăţişare leşinată, făcînd impresia că au fost în India dar nu au reuşit să realizeze nimic acolo.

---

[1] Revista veselă.

[2] Care vindecau, conform legendei, orbirea.

Numele lor este binecunoscut la birourile de recepție din multe sute de hoteluri europene, și totuși, dacă întreagă această cohortă rătăcitoare ar dispare mîine, lipsa lor ar trece complet neobservată. Și, cu atît mai mult, dacă s-ar întîmpla ca numai unul dintre ei — să zicem acesta în îmbrăcămintea aerisită — ar fi să dispară. Omul își achitase notele de plată la Bournemouth ; articolele sale de îmbrăcăminte erau toate la vagonul de bagaje în două valize care, după expirarea termenului regulamentar (dacă nu erau revendicate) aveau să fie vîndute ca bagaje abandonate unui evreu, negustor de vechituri ; majordomul lui Sir Faraday avea să rămînă mai sărac cu o jumătate de coroană bacșiș la sfîrșitul anului, iar hotelierii din Europa vor deplînge, tot cam la acea vreme, o scădere mică dar totuși observabilă în beneficiile lor. Dar cele de mai sus ar fi reprezentat absolut totul. Poate că și bătrînul domn se gîndea cam în felul acesta, deoarece arăta destul de întristat în momentul în care își retrase în vagon capul cenușiu și descoperit, în timp ce trenul învăluit în fum, trecea pe sub podul de la ieșirea din gară, și se afunda, cu viteză crescîndă, în cîmpia acoperită cu bălării și păduri a ținutului New Forest.

Însă numai la cîteva sute de metri de Browndean, o bruscă scîrțîire a frînelor făcu pe toți călătorii să-și încleștеze dinții, după care urmă o oprire violentă. Morris Finsbury auzi un urlet confuz de glasuri și se repezi la fereastră. Femeile țipau, bărbații se rostogoleau pe ferestre căzînd pe linia ferată, iar conductorul trenului le striga călătorilor să rămînă pe loc. Imediat trenul începu să meargă încet înapoi, spre Browndean pentru ca în clipa următoare toate zgomotele confuze și variate să fie înecate într-un fluierat înspăimîntător și în năvala tunătoare a expresului ce venea de la Londra.

Morris nu auzi ciocnirea propriu zisă. Probabil că leșinase. Ca într-un coșmar, văzu vagonul în care era îndoindu-se în două și apoi transformîndu-se în bucăți, de parcă ar fi asistat la o scamatorie de circ.

Dealtfel, cînd își reveni în simțire, zăcea trîntit pe pămînt, sub cerul liber. Capul îl durea îngrozitor ; își duse mîna la frunte și nu fu deloc mirat să și-o vadă plină de sînge. Atmosfera răsuna puternic de un urlet clocotitor și

de nesuportat, pe care se aștepta să-l audă slăbind o dată cu recăpătarea cunoștinței ; dimpotrivă, însă, zgomotul devenea tot mai puternic și îi străpungea tot mai dureros urechile. Răsuna ca un tunet furios și asemenea unui răget prelungit, ca acela produs de cazanele unei fabrici de asamblare prin nituire.

Încetul cu încetul un sentiment de curiozitate puse stăpînire pe el, așa că se ridică pe jumătate și se uită în jur. La locul ciocnirii, linia ferată descria o curbă strînsă în jurul unei movile împădurite. De-a lungul liniei erau prăvălite vagoane sfărîmate care făcuseră parte din trenul de la Bournemouth, sfărîmăturile expresului erau în cea mai mare parte acoperite de ramurile copacilor de pe marginea liniei ; iar exact în curbă, sub nori de abur care țîșneau în jur cu putere și sub un maldăr de cărbuni aprinși zăceau rămășițele a două locomotive, una încălecată peste cealaltă. Pe marginea căii ferate, acoperită cu bălării, un mare număr de oameni alergau încoace și încolo, strigînd în gura mare, în timp ce numeroși alții zăceau la pămînt nemișcați, asemenea unor vagabonzi care dormeau.

Morris trase imediat concluzia : „Ne-am ciocnit cu un alt tren !“ și încercă un sentiment de triumf constatînd cît era de perspicace. În clipa următoare, privirea îi căzu asupra lui John, care zăcea întins la pămînt în apropiere, alb ca varul. „Sărmanul John ! Bietul puștan !“ reflectă el, vechea expresie școlărească revenindu-i dintr-un tezaur de amintiri uitate, și îi luă mîna fratelui său într-a lui, cu o tandrețe copilărească. Probabil această atingere îl trezi ; oricum, John își deschise ochii, se ridică brusc pe jumătate și după cîteva mișcări din buze, care nu izbutiră să rostească nimic, întrebă cu un glas stins, ca de fantomă :

— Ce-i gălăgia asta ?

Zgomotul acelei potcovării diavolești le bubuia necontenit în urechi.

— Să plecăm de-aici ! strigă deodată Morris și arătă spre aburul țîșnind violent din cele două locomotive strivite. Cei doi se ajutară reciproc să se ridice în picioare, cuprinși de un puternic tremur, care-i făcea să se clatine, și se holbară la spectacolul macabru care-i înconjura.

În clipa aceea un grup de bărbaţi care se constituiseră imediat într-o echipă de salvare, se apropie de ei.

— Sînteţi răniţi ? li se adresă unul dintre ei, un tînăr căruia sudoarea îi curgea şiroaie pe faţa palidă şi care, după modul cum era tratat de ceilalţi, apărea evident a fi doctor.

Morris clătină din cap şi tînărul, privindu-l posomorît, îi înmînă o sticlă cu o băutură tare.

— Luaţi cîte o înghiţitură din asta, zise el ; prietenul dumitale pare să aibă mare nevoie de aşa ceva. Ne e de folos oricine ne poate ajuta, adăugă el. Avem colosal de lucru aici şi nimeni nu trebuie să dea înapoi. Dacă nu puteţi face mai mult, puteţi cel puţin aduce o targă.

Doctorul abia se îndepărtă, cînd Morris, stimulat de înghiţitura luată, îşi recăpătă deplinătatea raţiunii.

— Doamne sfinte ! exclamă brusc. Unde-i unchiul Joseph ?

— Aşa e, zise John. Unde o fi oare ? Nu poate fi prea departe. Să sperăm că bătrînelul nostru nu e avariat.

— Ajută-mă să-l caut, zise Morris, adoptînd brusc o înfăţişare de hotărîre sălbatică, complet străină de atitudinea sa obişnuită ; apoi, deodată, strigă furios : Să nu cumva să fie mort ! şi-şi ridică ameninţător pumnul spre cer.

Cei doi fraţi alergară în sus şi-n jos, privind lung la chipurile celor răniţi şi întorcînd morţii cu faţa în sus. Trebuie să fi examinat în felul acesta vreo patruzeci de oameni şi totuşi nu se vedea nici urmă de unchiul Joseph. Căutînd astfel, ajunseră cu cercetarea aproape de centrul ciocnirii, unde cazanele încă îşi revărsau aburul, făcînd un zgomot asurzitor. Era o parte a locului care nu fusese încă cercetată de echipa de salvare. Terenul, în special la marginea pădurii, era foarte variat şi inegal — ici o groapă, colo o moviliţă acoperită cu tufe de grozamă. Într-un asemenea loc puteau zace ascunse vederii multe corpuri, aşa că îl cercetară cum îşi caută prepelicarii vînatul. Deodată, Morris, care mergea în frunte, se opri şi-şi îndreptă înainte arătătorul cu un gest tragic. John urmări cu privirea direcţia mîinii fratelui său.

În fundul unei gropi nisipoase zăcea ceva care fusese odată o fiinţă omenească. Faţa suferise cumplit şi era de

nerecunoscut ; dar lucrul acesta nu mai era necesar. Părul alb ca zăpada, haina de blană de jder, costumul din stofă aerisită, lenjeria de flanelă — totul, pînă la ghetele de la Dall și Crumbie identificau corpul ca fiind acela al unchiului Joseph. Numai șapca cu cozoroc trebuie să se fi pierdut din cauza ciocnirii, fiindcă mortul nu avea nimic pe cap.

— Sărmanul nenorocit ! spuse John, cuprins de un sentiment firesc. Aș fi dat și zece lire să nu-l fi silit să urce în trenul acesta.

Dar chipul lui Morris nu trăda nici un fel de simțămînt de milă în timp ce privea fix mortul. Rozîndu-și unghiile, cu o privire lipsită de expresie, cu fruntea încruntată exprimînd o revoltă interioară tragică și un efort intelectual tot atît de tragic, rămase pe loc, privind în tăcere. Iată și ultima nedreptate ! Fusese jefuit cînd era copil la școală ; fusese legat cu forța de o afacere falimentară de comerț de pielărie ; fusese înșăuat să o poarte în spinare pe domnișoara Hazeltine ; vărul său îl escroca de tontina ce i se cuvenea ; iar el răbdase toate acestea — am putea spune aproape cu demnitate — pentru ca acum totul să conlucreze la uciderea unchiului său.

— Ascultă ! spuse brusc, ia-l de călcîie ; trebuie să-l ducem în pădure. Nu vreau să-l găsească cineva.

— Las-o naibii de treabă ! îi replică John. Ce rost are?

— Fă ce-ți spun, îi tăie scurt Morris, apucînd corpul de umeri. Vrei să-l duc singur ?

Cum erau foarte aproape de marginea pădurii, făcînd doar zece-doisprezece pași, intrară sub copaci, iar ceva mai departe, în pădure, într-un mic luminiș nisipos, și-au lăsat jos povara, rămînînd apoi alături și privind-o cu dezgust.

— Ce-ai de gînd să faci ? șopti John.

— Foarte simplu, îl îngropăm ! îi răspunse Morris și, deschizîndu-și briceagul, începu să sape înverșunat în pămînt.

— N-ai să faci nimic cu briceagul, obiectă John.

— Dacă nu vrei să mă ajuți, canalie lașă, țipă la el Morris, du-te la dracu de-aici !

— E cea mai mare gogomănie posibilă, îi răspunse John, dar nu admit să fiu considerat laș.

Începu deci să-și ajute fratele, dar fără nici o tragere de inimă.

Pămîntul era nisipos și moale, dar prins într-o încîlcitură de rădăcini care se răsfirau în toate părțile, de la brazii înconjurători. Mărăcinii le zgîriau mîinile, așa că nisipul pe care îl scoteau din groapă era adesea amestecat cu sîngele celor doi. Se scurse așa un ceas întreg, martorul unei energii neobosite din partea lui Morris și al unui ajutor slăbuț din partea lui John ; micul șanț abia ajunsese adînc de douăzeci și doi de centimetri. Au trîntit cu brutalitate corpul în șanț, acoperindu-l cu nisip. Apoi trebuiră să mai sape pentru niște nisip și să taie ceva mărăcini pentru a acoperi mai bine locul. Totuși la unul din capetele moviliței improvizate ieșeau afară două vîrfuri de pantofi a căror piele de lac reflecta lumina care pătrundea pînă la ele. Dar acum nervii le erau complet zdruncinați; pînă și Morris se săturase de treaba asta sinistră ; amîndoi se furișară ca niște animale sălbatice spre inima pădurii în care se găseau.

— E tot ce puteam face, spuse Morris așezîndu-se la pămînt.

— Acum, i se adresă John, poate vei avea politețea să-mi spui și mie ce înseamnă toate acestea ?

— Pe legea mea ! exclamă Morris, chiar nu înțelegi singur ? Uite, simt că mă cuprinde disperarea dacă vrei să-ți mai și explic.

— Desigur că-mi dau seama că e ceva în legătură cu tontina, îi replică John. Dar totul e o coșcogea prostie. Am pierdut tontina și cu asta s-a terminat toată povestea !

— Ascultă-mă, îi întoarse Morris vorba. Unchiul Masterman e mort. Știu bine asta. Mi-o spune un glas lăuntric.

— Tot așa de mort e și unchiul Joseph.

— El nu e mort decît dacă hotărăsc eu, îi replică Morris.

— La urma urmei, continuă John, dacă ai dreptate și dacă unchiul Masterman e mort de mult, tot ce avem de făcut e să dăm pe față adevărul și să-l demascăm pe Michael !

— Îți închipui, probabil, că Michael e un nerod ! i-o întoarse batjocoritor Morris. Nu pricepi că el pregătește pungășia asta de ani de zile ? A aranjat totul : infirmiera,

doctorul, antreprenorul de pompe funebre, toți au fost cumpărați ; actul de deces a fost, desigur, de mult întocmit, așteptînd doar să fie datat ! Lasă-l să prindă de veste ce s-a întîmplat și ține minte vorbele mele : unchiul Masterman va muri peste două zile și va fi înmormîntat pînă într-o săptămînă. Dar trebuie să pricepi, Johnny, ceea ce poate face Michael, pot face și eu. Dacă umblă cu înșelătorii, tot așa am să fac și eu. Dacă tatăl său va trăi o veșnicie, mă jur pe Dumnezeu că tot atîta va trăi și unchiul meu !

— Dar ceea ce faci nu e contra legii, nu-i ilegal ? întrebă John.

— Cineva trebuie să aibă puțin curaj moral, îi replică Morris cu demnitate.

— Dar dacă n-ai dreptate ? Să presupunem că unchiul Masterman e în viață și foarte zdravăn ?

— Ei bine, chiar și atunci, răspunse autorul ingeniosului plan, nu stăm cu nimic mai rău decît era mai înainte ; de fapt, stăm mai bine. Unchiul Masterman trebuie să moară într-o bună zi ; cît timp trăia, unchiul Joseph ar fi putut muri oricînd ; dar acum nu mai avem riscul acesta: nu există nici o limită de timp pentru jocul în care propun să ne angajăm — poate continua pînă la judecata de apoi!

— Numai de-aș putea înțelege cum ai de gînd să procedezi ! oftă John. Doar știi, Morris, tu ai fost întotdeauna un mare încurcă-lume.

— Aș vrea să știu ce-am încurcat eu vreodată pînă acum ? strigă Morris. N-am eu oare cea mai grozavă colecție de inele cu pecete din Londra ?

— Las' că știi tu ! Mă refer la comerțul de pielărie, pomeni celălalt. Toată lumea-i de părere că merge spre faliment.

Morris avea deosebita calitate de a se stăpîni, așa că lăsă să treacă această remarcă fără să-i răspundă și, mai mult chiar, fără să se supere.

— În ceea ce privește situația prezentă, zise el, dacă-l putem duce acasă la Bloomsbury, nu mai avem nici un necaz. Îl îngropăm în pivniță, care pare anume făcută pentru așa ceva. După aceasta, tot ce am de făcut este să pornesc în căutarea unui doctor venal.

— De ce nu-l putem lăsa unde-i acum ? întrebă John.

— Fiindcă nu cunoaștem deloc ținutul, îi replică Morris. Pădurea aceasta poate fi, de exemplu, un loc obișnuit de plimbare pentru îndrăgostiți. Gîndește-te mai bine la adevărata dificultate : cum îl transportăm pînă la Bloomsbury ?

S-au gîndit împreună la fel de fel de soluții care însă au trebuit respinse pe rînd. Folosirea gării de la Browndean era desigur în afară de orice discuție, fiindcă avea să devină de-acum înainte un centru vizitat de curioși și subiect de pălăvrăgeală, așa că nici nu se putea pune problema să se expedieze de acolo un cadavru fără ca lucrul să se observe.

John propuse cu jumătate glas să facă rost de un butoi de bere și să-l trimită ca bere, dar obiecțiunile ce se puteau ridica împotriva acestui plan erau atît de categorice, încît Morris nici nu catadicsi să-i răspundă. Achiziționarea unei lăzi pentru expediat bagaje apăru la fel de nesocotită, fiindcă s-ar fi pus întrebarea de ce doi tineri fără nici un fel de bagaje au nevoie de o ladă. Mai curînd era cazul să cumpere ceva lenjerie curată.

— Sîntem pe o cale greșită ! izbucni Morris în cele din urmă. Trebuie să procedăm cu mult mai multă grijă. Ce-ar fi, adăugă el cu aprindere, vorbind numai în frînturi de propoziții, ca și cum își exprima gîndurile cu glas tare, ce-ar fi să închiriem prin apropiere o colibă la țară, din acelea care se închiriază cu luna ? Un asemenea chiriaș poate cumpăra o ladă de ambalaj fără să atragă atenția. Să presupunem că cerem proprietarilor să se mute cum ar fi azi, ne procurăm lada de ambalaj cum ar fi astă-seară, iar mîine angajez o trăsură — sau o căruță, pe care o putem mîna noi singuri — și ducem astfel lada la gara Ringwood sau la Lyndhurst, sau altundeva și o etichetăm ca transportînd „mostre de mărfuri". Înțelegi, Johnny ? Cred că în cele din urmă am găsit soluția.

— Da, da, planul acesta pare mai realizabil, admise John.

— Bineînțeles că ne vom lua nume de împrumut, continuă Morris. În nici un caz nu trebuie să ne dăm nicăieri adevăratele noastre nume. Ce-ai zice dacă ne-am lua chiar

numele de Masterman ? Are o rezonanţă paşnică şi o aureolă de demnitate.

— Eu, unul, nu-mi iau numele de Masterman, îi spuse fratele său. Tu n-ai decît, dacă vrei, dar eu am să mă numesc Vance, ca „Marele Vance în ultimele sale şase spectacole — irevocabil". Un nume ca acesta impresionează pe toată lumea.

— Vance ? ! exclamă Morris. Crezi că jucăm într-o revistă muzicală, să ne distrăm ? Oricine a purtat vreodată numele de Vance a fost cîntăreţ de music-hol.

— Asta-i frumuseţea numelui, îi replică John, îţi împrumută o anumită poziţie imediat. Tu poţi să te numeşti Fortescue, o veşnicie, şi nu ai să însemnezi nimic pentru nimeni, dar dacă cineva se numeşte Vance, capătă prin însuşi acest nume o noblеţe firească.

— Dar mai sînt încă o mulţime de alte nume de actori! izbucni Morris. Keybourne, Irving, Brough, Toole !

— Să mă ia dracu dacă l-aş alege pe vreunul, îi răspunse scurt fratele său. Vreau să mă amuz şi eu în afacerea asta, tot aşa ca şi tine.

— Foarte bine, spuse Morris, care îşi dădea seama că John era hotărît să-şi menţină punctul de vedere, atunci eu voi fi Robert Vance.

— Şi eu George Vance, strigă John, singurul şi adevăratul George Vance ! Veniţi toată lumea să-l vedeţi pe cel adevărat !

Punîndu-şi în ordine hainele răvăşite cum putură mai bine, fraţii Finsbury se întoarseră în gara Browndean făcînd un mare ocol în căutarea unui loc unde să-şi ia prînzul, precum şi a unei colibe ţărăneşti potrivite. Nu e întotdeauna uşor să găseşti la iuţeală o locuinţă mobilată într-o localitate retrasă ; dar norocul i-a ajutat pe aventurierii noştri să găsească repede un dulgher surd care avea mai multe colibe disponibile, corespunzătoare descrierii cerute şi foarte dispus să le satisfacă dorinţa. A doua din colibele pe care începură să le viziteze, aşezată cam la o milă şi jumătate de orice vecini, îi făcu pe cei doi să schimbe între ei o privire plină de speranţe. La o cercetare mai îndeaproape, locuinţa prezenta o serie de caracteristici foarte deprimante. Mai întîi, era aşezată într-o adîncitură a unei pîrloage acoperită cu buruieni sărăcă-

cioase şi avînd o înfăţişare care aducea a mlaştină ; cîţiva copaci înalţi îi întunecau ferestrele, iar stuful acoperişului se vedea bine putrezit pe grinzi. Pereţii erau presăraţi cu pete de o culoare verzuie nesănătoasă. Camerele erau mici, tavanele joase, mobila numai cu numele ; un aer rece, neobişnuit şi un miros persistent de umezeală domneau în bucătărie ; cît despre dormitor, acesta nu se putea lăuda decît cu un pat.

Morris, în scopul de a obţine locuinţa ceva mai ieftin, sublinie această lipsă.

— Bine, atunci, replică omul, dacă nu puteţi dormi doi într-un pat, luaţi-vă undeva o vilă.

— Şi văd, continuă Morris, că nu avem apă. De unde vă luaţi apa ?

— Umplem *ăla,* cu apă de la izvor, răspunse dulgherul, arătînd spre un butoi mare care se afla lîngă uşă. Izvorul nu e *prea* departe de aici, la urma urmei, şi apa e uşor de adus cu găleata. Aveţi o găleată acolo.

Morris îl lovi cu cotul pe fratele său, în timp ce examinau butoiul de apă. Era nou şi construit foarte solid pentru funcţia sa. Dacă erau unele lucruri care îi făceau să nu se hotărască încă, acest butoi cît se poate de util a fost destul ca să încline balanţa în favoarea sa.

Tîrgul a fost încheiat imediat, chiria achitată pe o lună înainte în numerar şi, o oră mai tîrziu, fraţii Finsbury puteau fi văzuţi întorcîndu-se la coliba nenorocită, ducînd cu ei cheia, simbolul titlului lor de chiriaşi, împreună cu o lampă cu spirt, cu ajutorul căreia îşi spuneau încîntaţi că vor putea să încălzească o plăcintă cu carne de porc de proporţii convenabile stropită cu doi litri de whisky local, de cea mai proastă calitate care se putea găsi în judeţul Hampshire. Dar nu înfăptuiră numai cele de mai sus ; ci (dîndu-se drept pictori peisagişti), închiriară pentru a doua zi, în zori, un cărucior pe două roţi, uşor dar solid, aşa încît, cînd îşi începură viaţa în noua lor postură, puteau să-şi spună în sinea lor că treaba fusese bine pusă pe roate.

John începu să pregătească ceaiul, în timp ce Morris, cotrobăind prin casă, fu cuprins de o mare bucurie descoperind capacul butoiului pe raftul din bucătărie. Aveau deci lada de ambalaj completă. În lipsă de paie, păturile

(pe care el însuși, cel puțin, nu avea nici cea mai slabă intenție să le folosească în scopul pentru care erau acolo) puteau înlocui perfect ambalajul necesar. Astfel fiind și pe măsură ce greutățile îi dispăreau din drum, Morris atinse aproape culmea fericirii. Mai exista totuși o greutate care nu fusese încă dezbătută și de care depindea realizarea întregului său plan. Oare John avea să consimtă să rămînă singur în colibă ? Încă nu îndrăznise să pună în discuție problema.

Cei doi luară loc la masă într-o foarte bună dispoziție și tăbărîră pe plăcinta cu carne de porc. Morris povesti cu lux de amănunte cum descoperise capacul și Marele Vance își manifestă bucuria bătînd zgomotos în masă cu furculița, în cel mai autentic stil de music-hol.

— Am rezolvat problema ! strigă el entuziasmat. N-am spus eu totdeauna că ceea ce-ți trebuie pentru treaba asta e un butoi ?

— Desigur, îi răspunse Morris, chibzuind că momentul oferea o ocazie favorabilă să-și pregătească fratele. Desigur, vei rămîne aici pînă ce răspîndesc știrea. Voi spune peste tot că unchiul se odihnește în New Forest. Nu s-ar putea să apărem amîndoi la Londra ; n-am avea cum să ținem ascunsă absența bătrînului.

John făcu o mutră jalnică.

— Asta-i bună ! se răsti el. Poți să stai tu în groapa asta. Eu unul, nu.

Lui Morris i se urcă sîngele în obraji. Înțelese că trebuia să-și convingă fratele cu orice preț.

— Te rog să-ți amintești, Johnny, de valoarea tontinei. Dacă reușesc, vom avea fiecare cîte cincizeci de mii de lire în contul nostru personal la bancă, ba chiar aproape șaizeci de mii.

— Dar dacă nu reușești, îi întrerupse John vorba, ce se întîmplă atunci ? Nu devine contul nostru la bancă descoperit în acest caz ?

— Eu voi suporta toate cheltuielile, spuse Morris, după o scurtă luptă lăuntrică, tu nu vei pierde nimic.

— Bine, atunci, spuse John rîzînd, dacă cheltuielile te privesc și jumătate din profit îmi revine, nu mă deranjează să rămîn aici cîteva zile.

— Cum, cîteva zile ! ? exclamă Morris, care începu să se înfurie şi lupta din greu să se stăpînească. Asta-i bună! Eşti în stare, în schimb, să-ţi pierzi mult mai mult timp ca să cîştigi chiar şi cinci lire la cursele de cai !

— Poate că aş face-o, îi întoarse vorba Marele Vance. La curse e vorba de ceva superior şi artistic.

— Te comporţi monstruos! strigă furios Morris. Eu iau toate riscurile asupra mea, plătesc cheltuielile, împart cu tine profitul, şi tu nu vrei să-ţi dai cea mai mică osteneală să mă ajuţi! Nu e corect, nu e cinstit, nu vrei să arăţi nici măcar bunăvoinţă.

— Dar să presupunem, obiectă John, care rămăsese profund impresionat de vehemenţa fratelui său, să presupunem, la urma urmei, că unchiul Masterman trăieşte şi mai trăieşte încă zeci de ani de acum încolo ; trebuie oare ca eu să putrezesc aici tot acest timp ?

— Desigur că nu, răspunse Morris pe un ton mai împăciuitor. Îţi cer o lună, cel mult ; şi dacă unchiul Masterman nu moare pînă atunci, poţi pleca în străinătate.

— Să plec în străinătate ? repetă John cu aprindere. De ce, atunci, să nu plec imediat ? Spune la toată lumea că Joseph şi cu mine ne-am dus să ne petrecem un timp la Paris.

— Astea-s prostii, îi răspunse Morris.

— Dar, ascultă-mă puţin, reluă John. Uită-te la halul în care-i casa asta, o adevărată cocină de porci. E nemaipomenit de deprimantă şi de umedă. Tu singur ai spus dealtfel că e umedă.

— Am spus asta dulgherului, preciză Morris, pentru a coborî chiria. Dar, la drept vorbind, acum, odată ce ne-am fixat aici, află că am văzut şi locuri mai rele !

— Şi cum trebuie să-mi petrec vremea ? se plînse sacrificatul. Cum pot primi aici un prieten ?

— Dragul meu Johnny, dacă nu consideri că tontina merită oarecari sacrificii, spune-mi, şi voi renunţa la toată această afacere.

— Sper cel puţin că ai deplină siguranţă în privinţa cifrelor ? întrebă John. Ei bine — cu un adînc oftat — trimite-mi regulat magazinul *Pink-Un* şi toate revistele comice. Am să joc după cum îmi cînţi.

Pe măsură ce după-amiaza înainta, coliba exala tot mai înfiorător atmosfera sa naturală de mlaştină, o răceală umedă şi pătrunzătoare se strecura inundînd încăperile ; focul din şemineu scotea fum, iar o ploaie repede, venind de pe Marea Mînecii, adusă de o briză uşoară, zbîrnîia pe geamuri. Din cînd în cînd, în momente în care atmosfera de tristeţe ameninţa să se transforme în disperare, Morris recurgea la sticla de whisky. La început, John acceptă bucuros această diversiune, — dar nu pentru mult timp. S-a mai spus că băutura era tot ce putea fi mai prost în Hampshire şi numai cei ce cunosc bine comitatul pot înţelege just valoarea superlativului folosit. În cele din urmă, chiar Marele Vance (care nu era un cunoscător în acest domeniu) refuză să-şi mai apropie de buze combinaţia spirtoasă. Apropierea amurgului, slab înfruntat cu o singură lumînare de seu, adăuga o trăsătură de tragedie întregii situaţii. Deodată, John încetă să mai fluiere— distracţie cu care fusese nevoit să se mulţumească — şi începu să se vaiete amarnic din cauza concesiilor pe care le făcuse.

— Nu pot rămîne aici o lună ! ţipă el. Nimeni n-ar putea în locul meu. Morris, ideea ta e o prostie. Chiar prizonierii care au trebuit să trăiască ani de zile în Bastilia s-ar revolta împotriva unui loc ca acesta.

Cu un admirabil aer de pretinsă indiferenţă, Morris propuse să joace rişca. La ce subterfugii nu recurge un bun diplomat ! Rişca era jocul preferat al lui John ; de fapt era singurul lui joc de noroc — găsise că toate celelalte erau prea cerebrale — şi îl juca exact cu aceeaşi îndemînare cu care îl ajuta şi norocul. Morris, personal, nu putea suferi rişca : arunca prost banul în sus, nu avea deloc noroc şi îl chinuia grozav cînd pierdea. Dar John era într-o dispoziţie primejdioasă, aşa că fratele său era gata să facă orice sacrificii.

Către ora şapte, Morris, făcînd faţă unor chinuri nespuse, pierduse cîteva monede de o jumătate de coroană. Chiar cu tontina în perspectivă aceasta însemna pierderea maximă pe care o putea suporta. Declarînd prin urmare că îşi va lua revanşa cu altă ocazie, propuse să mănînce ceva şi să bea grog.

Terminară repede gustarea fiindcă venise timpul să treacă la acțiune. Luară mai întîi o găleată cu apă din butoi, pentru necesitățile imediate, după care acesta fu golit și rostogolit în fața focului să se usuce. Apoi cei doi frați porniră în aventura lor sub un cer lipsit de stele.

CAPITOLUL III

Conferențiarul evadat

Dacă speța umană este sortită să aibă parte uneori și de fericire, rămîne o problemă discutabilă. Nu trece o lună măcar fără ca vreun fiu iubit să nu fugă de acasă angajîndu-se în marina comercială, sau ca vreun soț foarte mult apreciat să nu o șteargă în Texas, însoțit de o persoană de sex feminin, care să-i fie de ajutor acolo ; sînt cazuri de preoți care fug de enoriașii lor și chiar de judecători care cer ieșirea la pensie. Unui om cu mintea limpede, nu poate deci să-i pară deloc ciudat faptul (considerat în totalitatea lui) că în capul lui Joseph Finsbury au putut să încolțească gînduri de evadare. Soarta lui (cred că putem afirma așa ceva) nu era deloc fericită. Prietenul meu, domnul Morris, cu care călătoresc împreună de două sau trei ori pe săptămînă de la stația Snarebrook Park spre oraș, este fără îndoială un tînăr domn pe care îl stimez ; totuși, era departe de a se comporta ca un nepot model. Cît despre John, nu pot spune decît că este un tînăr minunat, dar, dacă el ar constitui singurul element care să-l țină pe cineva legat de căminul său, cei mai mulți dintre noi ar alege să călătorească tot timpul în străinătate. În cazul lui Joseph, John (dacă el ar putea constitui cîtuși de puțin o legătură), nu constituia însă singura. Puternice verigi sentimentale îl înlănțuiau pe bătrînul domn de casa din Bloomsbury ; și cu aceste cuvinte nu mă refer deloc la Julia Hazeltine (la care, dealtfel, ținea foarte mult) dar la colecția sa de caiete manuscrise în care își îngropase întreaga viață. Ca să se hotărască vreodată să se despartă de această colecție și să

pornească în lume fără nici un fel de alte resurse documentare decît acelea pe care i le oferea memoria, apare ca o împrejurare deosebit de patetică în sine, însă puţin demnă de crezut de mintea înţeleaptă a nepoţilor săi.

Planul, sau cel puţin tentaţia îi clocea în minte de cîteva luni, aşa că în momentul în care i s-a înmînat pe neaşteptate o poliţă de opt sute de lire, plătibilă la ordinul lui, faptul l-a îndemnat uşor la materializarea intenţiilor pe care le nutrea. Reţinuse acea poliţă care pentru o persoană econoamă ca el însemna o adevărată avere şi se hotărîse să dispară în mulţime odată ajunşi în gara Waterloo, sau (dacă acest lucru se dovedea imposibil) să se furişeze afară din casă în aceeaşi seară şi să se topească precum un vis printre milioanele de londonezi. Printr-o intervenţie deosebită a Providenţei, însă, şi datorită proastei administraţii a căilor ferate, nu mai fusese nevoit să aştepte chiar atît de mult.

Joseph a fost unul dintre primii care şi-a revenit în simţire şi s-a ridicat în picioare după catastrofa de la Browndean şi, îndată ce observă că cei doi nepoţi erau în stare de inconştienţă, îşi dădu seama de ocazia ce i se oferea şi fugi de la locul accidentului. Un bărbat trecut de şaptezeci de ani, care abia scăpase dintr-un accident de cale ferată şi care mai este şi uşor de identificat datorită uniformei complete a lui Sir Faraday Bond, nu are şanse să fugă prea departe, dar pădurea era aproape şi oferea fugarului cel puţin o protecţie temporară. Prin urmare, bătrînul domn fugi cu paşi mari şi cu o iuţeală extraordinară, afundîndu-se în pădure şi fiind bătut de vînt şi foarte zdruncinat de accident, se culcă într-o dumbravă ospitalieră, unde fu repede cuprins de un somn adînc. Căile soartei sînt adesea foarte amuzante pentru un spectator de la distanţă şi, fără îndoială că situaţia apare foarte hazlie dacă ne gîndim că în timp ce Morris şi John săpau în nisip pentru a ascunde corpul unui om totalmente străin de ei, unchiul lor zăcea cufundat într-un somn fără vise numai la cîteva sute de metri mai încolo în pădure.

Unchiul Joseph a fost trezit de chemarea veselă a unui corn venind dinspre şoseaua din apropiere, pe care trecea, tocmai atunci, o diligenţă cu cîţiva turişti întîrziaţi. Sunetul cornului îi înveseli inima sa bătrînă, îi îndreptă totodată

pașii în direcția lui și, în curînd, se găsi pe șosea, privind cînd la răsărit cînd la apus, pe sub cozorocul șepcii și schimbîndu-și mereu gîndul plin de îndoieli în privința a ceea ce era mai bine de făcut. Din depărtare se auzi deodată un huruit de roți și apoi apăru venind spre el o căruță plină de colete poștale, condusă de un căruțaș cu înfățișare voioasă, așezat pe o capră dublă.

Pe una din scîndurile laterale se vedea o tăbliță avînd înscrise cuvintele : „I. Chandler, cărăuș".

În mintea nemaipomenit de prozaică a domnului Finsbury mai supraviețuiau unele rămășițe de poezie care încă se mai făcea simțită ; acest spirit poetic îl dusese în Asia Mică asemenea unui tînăr zănatic, deși avea patruzeci de ani, iar acum, în primele momente ale libertății sale redobîndite, îi sugera ideea de a-și continua evadarea cu căruța domnului Chandler. Avea să-l coste ieftin și dacă știa cum să-l ia, poate nu avea să-l coste nimic. În plus, după ani de zile de mănuși speciale și lenjerie igienică din flanelă, inima sa tresărea de bucurie, gîndindu-se la perspectiva de a fi expus în bătaia vîntului.

Domnul Chandler a rămas totuși puțin uimit să se întîlnească cu un gentleman în vîrstă, atît de straniu îmbrăcat și rugîndu-l să-l ia în căruță, pe un drum de țară atît de puțin frecventat. Dar fiind o fire bună și gata oricînd să facă cuiva un serviciu, îl luă pe străin sus pe capră lîngă el. Cum avea ideile lui personale în ceea ce privește politețea, nu-i puse lui Joseph nici un fel de întrebări. De fapt, tăcerea era un lucru apreciat de domnul Chandler, dar abia se puse căruța în mișcare și se găsi antrenat într-o conversație purtată totuși de unul singur.

— Îmi dau seama, începu domnul Finsbury, după amestecul de colete și de lădițe din căruța dumitale, fiecare purtînd etichete cu diferite nume și judecînd după voinicia iepei flamande pe care o mîni, că deții funcția de cărăuș în marele sistem de transporturi al Angliei, care, cu toate defectele sale, este mîndria țării noastre.

— Da, domnule, îi răspunse domnul Chandler pe un ton vag, deoarece nu știa ce i-ar putea răspunde. Coletele astea poștale ne-au făcut nouă, cărăușilor, multă viață amară !

— Nu sînt un om care să refuze să învețe ceva, continuă Joseph Finsbury. Cînd eram tînăr, am călătorit mult. Nimic nu mi se părea prea mic și prea neînsemnat încît să nu merite învățat. Cînd am călătorit pe mare am studiat meseria de marinar, am învățat să fac nodurile complicate pe care le fac mateloții și mi-am însușit termenii tehnici. La Neapole am vrut să învăț arta de a face macaroane ; la Nisa, modul de a prepara fructe glasate. Niciodată nu m-am dus la operă fără ca mai întîi să cunosc textul operei respective și să mă familiarizez cu ariile principale descifrîndu-le cu un deget la pian.

— Desigur că ați văzut multe, domnule, observă cărăușul, atingînd ușor calul cu biciul. Păcat că n-am putut să am și eu situația dumneavoastră !

— Știi de cîte ori apare cuvîntul „bici" în Vechiul Testament ? întrebă mai departe bătrînul domn. De o sută (și dacă-mi aduc exact aminte) și patruzeci și șapte de ori.

— Așa să fie, domnule ? exclamă domnul Chandler. Nu mi-ar fi trecut prin minte niciodată așa ceva.

— Biblia conține trei milioane cinci sute și una mii două sute și patruzeci și nouă de litere. În ceea ce privește versetele, cred că sînt peste optsprezece mii. Pînă acum au fost mai multe ediții ale Bibliei. Wiclif a fost primul care a tradus-o în limba engleză pe la anul 1300. „Biblia pe paragrafe", așa cum e denumită, este o altă binecunoscută ediție, și se numește astfel deoarece e împărțită pe paragrafe. „Biblia Breeches" este o altă ediție binecunoscută și poartă acest nume fie pentru că a fost tipărită de un oarecare Breeches, fie pentru că locul publicării purta această denumire.

Cărăușul observă sec că socotea lucrul ca fiind foarte natural și-și îndreptă atenția asupra unei probleme mai simple și anume aceea de a trece pe lîngă un car cu fîn care venea din direcție opusă. Treaba prezenta o oarecare greutate deoarece drumul era îngust și mărginit și de o parte și de alta de cîte un șanț.

— Observ, reîncepu domnul Finsbury, după ce trecură cu bine pe lîngă car, că ții hățurile numai cu o mînă ; ar trebui să le folosești pe amîndouă.

— Ei, na ! Știi că-mi place ! exclamă cărăușul pe un ton disprețuitor. Și mă rog, de ce ?

— Nu înțelegi ? reluă domnul Finsbury. Ceea ce îți spun eu e un fapt științific, și se întemeiază pe teoria pîrghiilor, o ramură a mecanicii. Există niște cărți foarte interesante care costă numai un șiling fiecare, în diferite domenii ale științei, pe care cred că unei persoane în situația dumitale i-ar face plăcere să le citească. Dar mi-e teamă că dumneata n-ai acordat nici o atenție artei observației ; cel puțin mergem împreună de o bună bucată de timp și nu-mi amintesc să fi spus și dumneata ceva. Acesta e un principiu greșit, bunul meu om. De exemplu, nu știu dacă ai observat că (în momentul în care ai trecut pe lîngă căruța cu fîn) ai ținut pe stînga ?

— Desigur că am făcut așa, a exclamat cărăușul care începea să devină agresiv ; m-ar duce la tribunal dacă n-aș ține stînga.

— În Franța, însă, reluă bătrînul domn, și, după cum cred și în Statele Unite ale Americii, ai fi mers pe partea dreaptă.

— Ba n-aș fi mers ! izbucni domnul Chandler indignat. Aș fi ținut pe stînga.

— Mai observ, își reluă șirul domnul Finsbury, necatadicsind să-i răspundă, că-ți repari părțile stricate ale hamurilor cu sfoară. Întotdeauna am protestat împotriva nepăsării și indolenței sărăcimii din Anglia. Într-un eseu pe care l-am citit odată înaintea unui auditoriu competent...

— Nu-i sfoară obișnuită, spuse cărăușul ursuz, e sfoară de împachetat.

— Întotdeauna am protestat, reluă bătrînul, împotriva faptului că în viața lor particulară și de familie, ca și în desfășurarea muncii lor, clasele de jos din țara noastră sînt neprevăzătoare, risipitoare și extravagante. Lucrul făcut la timpul său...

— Cine dracu sînt clasele de jos ? strigă cărăușul. Dumneata ești clasele de jos ! Dacă bănuiam că ești un aristocrat afurisit, nu te-aș fi luat în căruța mea !

Aceste cuvinte fură rostite cu un resentiment vădit ; era clar că cei doi nu se puteau înțelege, așa încît continuarea conversației chiar pentru cineva avînd locvacitatea impresionantă a domnului Finsbury, era în afară de orice discuție. Cu un gest mînios, își trase cozorocul șepcii peste

ochi şi, scoţîndu-şi un caiet din buzunar şi un creion din unul din buzunarele interioare, se cufundă îndată într-o serie de calcule.

In ceea ce-l privea, cărăuşul începu să fluiere vesel ; şi dacă (din cînd în cînd) privea la tovarăşul său de drum, o făcea cu sentimente îndoite de triumf şi teamă — de triumf fiindcă reuşise să oprească acel iureş de vorbire, şi de teamă ca nu cumva (dintr-o întîmplare oarecare) călătorul său să înceapă din nou. Chiar aversa scurtă care se abătu asupra lor şi trecu mai departe, fu răbdată de cei doi în tăcere ; şi tot în tăcere ajunseră în cele din urmă la Southampton.

Se lăsase amurgul ; vitrinele prăvăliilor îşi revărsau lumina pe străzile vechiului port maritim ; în casele de la stradă se aprinseseră lămpile pentru masa de seară. Domnul Finsbury începu să se gîndească cu plăcere la un adăpost pentru noapte. Îşi strînse hîrtiile, îşi drese glasul şi se uită cu oarecari îndoieli la domnul Chandler.

— Vreţi să fiţi amabil să-mi recomandaţi un hangiu ?

Domnul Chandler rămase un moment pe gînduri.

— Da, bine, răspunse în cele din urmă. Mă întreb ce-aţi zice de „Tregonwell Arms“ ?

— „Tregonwell Arms“ îmi convine foarte bine, replică bătrînul, dacă e un loc curat şi ieftin, şi cei de acolo politicoşi.

— Nu mă gîndeam chiar aşa de mult la dumneavoastră, reluă domnul Chandler gînditor. Mă gîndeam la prietenul meu, Watts, care ţine hanul ; mi-e prieten, înţelegeţi dumneavoastră, şi m-a ajutat mult cînd am avut un necaz anul trecut. Mă gîndeam, prin urmare, dacă ar fi frumos din partea mea să-i dau pe cap o persoană în vîrstă ca dumneavoastră, care l-ar da gata cu atîta învăţătură. Ar fi oare frumos din partea mea faţă de proprietarul hanului ? întrebă domnul Chandler cu un aer de rugăminte nevinovată.

— Ia seama ! strigă bătrînul domn aprinzîndu-se deodată. A fost frumos din partea dumitale că m-ai adus aici pe gratis, dar asta nu-ţi dă nici un drept să-mi vorbeşti aşa cum îmi vorbeşti. Poftim un shiling pentru osteneala dumitale şi dacă nu vrei să mă duci la „Tregonwell Arms“, pot să-l găsesc şi singur.

Chandler rămase surprins și puțin uimit ; murmurînd un fel de scuză, refuză shilingul, mînă mai departe printr-o mulțime de ulițe și străduțe întortocheate și, în cele din urmă, opri în fața ferestrelor strălucitoare ale unui han unde îl chemă afară, cu glas tare, pe domnul Watts.

— Tu ești, Jem ? se auzi un glas prietenos din grajd. Intră și te încălzește.

— M-am oprit numai, îi explică domnul Chandler, să-ți aduc un domn în vîrstă care dorește ceva de-ale gurii și un pat pentru noapte. Ia seama, însă, să nu spui că nu ți-am spus ; e mai rău decît un propagandist împotriva alcoolului.

Domnul Finsbury coborî de pe capră cu greutate, deoarece înțepenise din cauza drumului lung și zdruncinării pe care o suferise în accidentul de cale ferată. Prietenosul domn Watts, în ciuda recomandării deloc plăcute pe care i-o făcuse căruțașul, îl trată pe Joseph cu cea mai mare politețe și îl conduse în salonul din spate, unde ardea un foc mare în șemineu. Imediat i se așternu masa în aceeași cameră și fu poftit să ia loc în fața unei găini fierte — făcînd însă oarecum o impresie neplăcută, deoarece mai luase cineva o porție din ea — împreună cu o halbă mare de bere de la butoi.

Joseph se sculă de la masă ca un uriaș cu forțe refăcute și, schimbîndu-și scaunul cu un altul mai apropiat de foc, începu să-i examineze pe ceilalți clienți cu ochii unuia care se întreabă dacă poate ține o cuvîntare. Erau cam vreo zece-doisprezece bărbați și (spre marea bucurie a lui Joseph) toți muncitori, după cîte își dădea seama. Foarte adeseori avusese motive să binecuvînteze ușurința de a trece de la o temă la alta și de a relua de la capăt o discuție, ceea ce constituie o caracteristică atît de autentică a muncitorilor mecanici. Dar chiar și un auditoriu constituit din muncitori trebuie să fie abordat cu delicatețe și în privința artei respective nimeni nu era mai temeinic versat decît Joseph Finsbury. Își așeză ochelarii pe nas, scoase din buzunar un teanc de hîrtii și le răspîndi înaintea sa pe una din mese. Le mototoli, apoi le netezi din nou și le răsfoi fugitiv, pe cît se vedea foarte mulțumit de conținutul lor ; în fine, bătînd în masă cu creionul și încruntîndu-și sprîncenele, creă impresia că reflectează cu matură chibzuință asupra unei anume probleme. O privire furișată prin ca-

meră îl asigură de succesul manevrelor sale ; toţi ochii se îndreptaseră spre actorul nostru, oamenii rămăseseră cu gura căscată şi pipele suspendate în colţul gurii ; păsărelele erau gata vrăjite. În acelaşi moment, intrarea domnului Watts îi oferi ocazia să înceapă.

— Constat, spuse el adresîndu-se hangiului, dar cuprinzînd în acelaşi timp întreaga încăpere cu privirea sa încurajatoare, constat că unii din aceşti domni se uită cu multă curiozitate în direcţia mea şi, fără îndoială, nu e ceva obişnuit să vedeţi pe cineva cufundat în activităţi literare şi ştiinţifice în salonul public al unui han. Am aici, sub ochii mei, cîteva calcule pe care le-am făcut azi dimineaţă privitor la costul vieţii în ţara noastră şi în alte ţări — o temă, nici nu mai este nevoie s-o spun, deosebit de importantă pentru clasa muncitoare. Am elaborat un barem de existenţă pentru persoane cu venituri de optzeci, o sută şaizeci, două sute şi două sute patruzeci de lire pe an. Trebuie să mărturisesc că venitul de optzeci de lire anual m-a pus, oarecum, în încurcătură, iar celelalte nu sînt chiar atît de exacte pe cît aş dori, deoarece preţul spălatului rufelor variază foarte mult în ţările străine, iar acela al diferitelor feluri de cocs, cărbune şi lemne de foc fluctuează în mod surprinzător. Vă voi citi rezultatul cercetărilor mele şi sper că nu veţi ezita să-mi arătaţi micile erori pe care poate că le-am comis, fie datorită unor scăpări din vedere, fie din necunoştinţă de cauză. Voi începe, deci, domnilor, cu cazul venitului de optzeci de lire anual.

După această introducere, bătrînul domn, cu mai puţină milă decît ar fi avut pentru animale lipsite de simţire, începu să expună toate calculele plictisitoare pe care le făcuse. Deoarece uneori dădea cîte nouă variante pentru aceeaşi categorie de venituri, situîndu-şi persoana sa imaginară în Londra, Paris, Bagdad, Spitzbergen, Bassorah, Heligoland, insulele Scilly, Brighton, Cincinnati şi Nijni Novgorod, cu articolele de buget corespunzător adaptate pentru fiecare localitate, nu este de nici o mirare că ascultătorii săi îşi amintesc de seara aceea ca de cea mai de nesuportat pe care au petrecut-o vreodată.

Cu mult înainte ca domnul Finsbury să ajungă la Nijni Novgorod cu venitul de o sută şi şaizeci de lire, adunarea

s-a tot micşorat pînă ce s-a redus la cîţiva beţivi înveteraţi şi exasperatul dar veşnic afabilul domn Watts. Un şir nesfîrşit de clienţi veneau mereu în local, dar imediat ce erau serviţi, îşi sorbeau în grabă băutura şi plecau cu cea mai mare iuţeală spre cîrciuma cea mai apropiată.

În momentul în care se expunea cazul tînărului cu două sute de lire pe an, trăgîndu-şi alene viaţa în insulele Scilly, domnul Watts rămăsese singur cu economistul ; şi imaginara persoană a acestuia de-abia îşi începuse viaţa la Brighton cînd ultimul său ascultător renunţă şi el să-l mai urmărească.

Domnul Finsbury dormi adînc după multiplele osteneli ale zilei. Se trezi tîrziu şi, după un mic dejun copios, ceru nota de plată. În acel moment făcu şi el descoperirea care a mai fost făcută şi pînă atunci şi de atunci încoace de mai mulţi alţii : una este să ceri nota de plată şi alta este s-o onorezi. Diferitele sume erau moderate şi (ceea ce nu urmează întotdeauna) totalul era modest ; dar după o amănunţită cercetare a buzunarelor sale, tot numerarul existent asupra bătrînului domn se dovedi a fi doar un shiling şi nouă pence şi jumătate. Ceru atunci să vorbească cu domnul Watts.

— Am aici o poliţă plătibilă la Londra, în valoare de opt sute de lire, spuse domnul Finsbury cînd apăru distinsul hangiu. Mi-e teamă că dacă nu o puteţi prelua ca să mi-o plătiţi dumneavoastră, îmi va trebui o zi sau două pînă să o pot încasa.

Domnul Watts cercetă poliţa, o întoarse pe ambele părţi şi o pipăi cu degetele.

— Vă trebuie o zi sau două s-o încasaţi ? întrebă el, repetînd vorbele bătrînului domn. Şi nu aveţi alţi bani asupra dumneavoastră ?

— Ceva mărunţiş lipsit de importanţă, răspunse Joseph. Nici nu merită să mai pomenim de el.

— În cazul acesta, îmi puteţi trimite banii mai tîrziu ; îmi va face plăcere să vă arăt că am încredere în dumneavoastră.

— Ca să vă spun adevărul, răspunse bătrînul domn, sînt înclinat mai curînd să aştept aici ; am nevoie de bani numerar.

— Dacă un împrumut de zece șilingi vă ajută, banii vă stau la dispoziție, răspunse Watts foarte îndatoritor.

— Nu. Aș prefera să rămîn la dumneavoastră, reluă bătrînul, și între timp să-mi încasez polița.

— Nu veți putea rămîne însă în hanul meu, strigă furios domnul Watts. E ultima dată că ați găsit adăpost la „Tregonwell Arms".

— Insist să rămîn aici, replică domnul Finsbury enervat. Rămîn aici în baza legilor țării ; dă-mă afară dacă îndrăznești !

— Atunci achitați-vă nota de plată, îi răspunse domnul Watts. Altfel trebuie să părăsiți imediat localul meu.

— Nu-ți poți da seama ce dispreț simt pentru dumneata, domnule Watts, reluă bătrînul domn, resemnîndu-se din cauza situației în care se găsea. Dar vei trage oarecum consecințele : refuz să-mi achit nota.

— Nu-mi pasă de nota dumitale, îi răspunse domnul Watts. Ce vreau este să plecați de-aici !

— Am să plec ! îi întoarse vorba bătrînul domn și, luîndu-și șapca, și-o îndesă pe cap. Poate că nu ai nici măcar obrazul să mă informezi asupra orei cînd pleacă primul tren spre Londra ?

— Pleacă peste trei sferturi de oră, îl lămuri hangiul, grăbit și înviorat. Îl puteți prinde foarte ușor !

Situația lui Joseph era cît se poate de încurcată. Pe de o parte era bine să evite călătoria directă pe calea ferată, deoarece se putea aștepta ca nepoții lui să stea de pîndă la gară pentru a-l recaptura ; pe de altă parte, era foarte de dorit, chiar extrem de necesar, să încaseze polița înainte de a fi anulată. Prin urmare, se hotărî să plece la Londra cu primul tren. Rămînea doar un punct de rezolvat: cum să-și plătească biletul.

Unghiile lui Joseph nu erau niciodată curate, așa că își ducea mîncarea la gură aproape exclusiv cu cuțitul pe care-l purta asupra lui. Mă îndoiesc, deci, că cineva ar putea spune că avea manierele unui gentleman ; dar cel mai autentic era aerul său de demnitate. Datora oare acest lucru șederii sale în Asia Mică ? Îl datora oare unei anumite vițe din care se trăgea neamul Finsbury-lor și la care uneori făceau aluzie clienții firmei ? Oricum, cînd se înfățișă îna-

intea șefului gării, plecăciunea sa a părut autentic orientală ; parcă apăruseră chiar și palmierii în micul birou al șefului și se auzea simunul stîrnindu-se sau bulbulul, privighetoarea persană, cîntînd — dar mai bine las această imagine să fie descrisă de persoane mai familiarizate cu lumea orientală.

În plus, înfățișarea sa îl avantaja foarte mult ; uniforma lui Sir Faraday era, desigur, jenantă și țipătoare, dar în orice caz nu era o îmbrăcăminte în care un escroc să poată spera să-și desfășoare o activitate rodnică ; în plus, etalarea unui ceas scump și a unei polițe de opt sute de lire completau fericit ceea ce înfățișarea lui oferea drept garanție. Un sfert de oră mai tîrziu, după ce trenul a intrat în gară, domnul Finsbury a fost prezentat conductorului și instalat într-un compartiment de clasa întîi, șeful de gară afirmînd, cu un zîmbet, că își asumă răspunderea achitării ulterioare a costului biletului de către călătorul respectiv.

În timp ce bătrînul domn privea pe fereastra vagonului, așteptînd plecarea trenului, a fost martorul unei întîmplări ciudat legate de soarta familiei sale. O ladă de ambalaj de mărime uriașă a apărut, transportată de-a lungul peronului de vreo zece-doisprezece hamali, și apoi încărcată, spre marea bucurie a unei impresionante mulțimi de spectatori, în vagonul de bagaje.

Povestitorului îi revine adeseori înveselitoarea sarcină de a atrage atenția asupra intențiilor și (dacă se poate spune fără a fi ireverențios) farselor Providenței. În vagonul de bagaje, în timp ce Joseph era transportat din gara de est din Southampton în drumul său spre Londra, se găsea depozitat oul neclocit (ca să spunem așa) al acestei povestiri. Eticheta de pe lada uriașă purta mențiunea să fie depozitată în gara Waterloo pînă la prezentarea destinatarului indicat ca fiind un oarecare „William Dent Pitman", iar coletul de lîngă ladă, un butoi de proporții impresionante, înghesuit într-un colț al vagonului de bagaje, purta eticheta „M. Finsbury, 16 John Street, Bloomsbury, Londra. Livrarea la domiciliul acestuia".

Prin această așezare alături, butoiul cu pulbere fusese de fapt pregătit. Ce mai lipsea era numai o mînă care nu avea nimic mai bun de făcut decît să-i dea foc.

CAPITOLUL IV

Magistratul din vagonul de bagaje

Oraşul Worchester este vestit prin aceea că are o catedrală, un episcop — care, din nefericire, a murit acum cîţiva ani într-un accident de călărie — o şcoală renumită, o garnizoană militară adecvată şi foarte mare, şi pentru faptul că a fost anume ales ca punct de trecere al trenurilor de pe linia Londra sud-vestul Angliei.

Gîndurile de mai sus, ca şi multe alte asociaţii asemănătoare fără îndoială că au asaltat mintea lui Joseph Finsbury ; dar sufletul său zburase în acel moment din compartimentul vagonului spre un rai cu săli de conferinţă pline de ascultători şi cu o activitate retorică nesfîrşită. Între timp, trupul său sta ghemuit pe pernele compartimentului, cu şapca dată pe ceafă strengăreşte, după moda tinerilor care aşteaptă ieşirea îngrijitoarelor de la creşele de copii, cu faţa îmbătrînită avînd un aer liniştit şi cu un braţ ţinînd strîns la piept revista „Lloyd's Weekly Newspaper".

În timp ce sta astfel cufundat în visare, doi călători intrară şi ieşiră imediat afară din compartimentul său. Aceştia prinseră trenul în ultimul moment. O trăsură cu doi cai într-un galop nebunesc, apoi ceva ce dădu impresia unui atac banditesc asupra casei de bilete, în fine o goană desperată, îi adusese pe peron în momentul în care locomotiva scoase şuieratul de plecare. Un singur vagon mai puteau prinde şi săriră în el. Dar în momentul în care primul şi cel mai în vîrstă dintre ei îşi pusese piciorul în compartimentul în care se urcară, acesta dădu cu ochii de domnul Finsbury.

— Doamne sfinte ! exclamă el. Unchiul Joseph ! Nu putem intra aici !

Şi se dădu repede îndărăt, aproape tîrîndu-şi la pămînt însoţitorul, şi închizînd înnebunit uşa compartimentului în care dormea venerabilul bătrîn.

În clipa următoare, cei doi şi săriră în vagonul de bagaje.

— De ce atîta tărăboi din cauza unchiului tău Joseph ? întrebă celălalt tînăr, ştergîndu-şi fruntea. E împotriva fumatului ? Nu ne dă voie să fumăm ?

— Nu e nici un fel de tărăboi în legătură cu el, îi răspunse primul. Şi pot să-ţi spun că în nici un caz unchiul Joseph nu e cel care să înceapă vreun tărăboi. E un domn în vîrstă foarte respectabil ; face comerţ cu pielărie, a călătorit şi în Asia Mică ; nu are familie, nu are avere, în schimb are o limbă, dragul meu Wickham, mai ascuţită ca limba de şarpe.

— Aşadar, un bătrîn arţăgos ? întrebă Wickham.

— Cîtuşi de puţin, îi replică amicul său. Numai că e un om cu un talent nemaipomenit de a scoate pe cineva din sărite ; destul de înveselitor, aş zice, pe o insulă pustie, dar insuportabil în cazul unei călătorii cu trenul. Să-l auzi numai cum îl batjocoreşte pe Tonti, măgarul care a iniţiat sistemul tontinei. Nici nu-ţi vine să crezi cît poate fi de înverşunat împotriva lui Tonti.

— Nemaipomenit ! exclamă Wickham. Atunci eşti unul din indivizii care fac parte din tontina Finsbury. Nici nu mi-ar fi trecut prin minte aşa ceva !

— Ascultă, continuă tînărul Finsbury, ştii că bătrînul din compartiment valorează pentru mine o sută de mii de lire ? Dormea acolo liniştit şi nu mai era nimeni de faţă afară de tine. Dar l-am cruţat, fiindcă în politică sînt conservator.

Domnul Wickham, încîntat că se găsea într-un vagon de bagaje, începu să cotrobăie peste tot, zburătăcind de colo pînă colo asemenea unui fluture manierat şi delicat.

— Ei, drăcie ! exclamă el deodată. Iată ceva pentru tine ! „M. Finsbury, 16 John Street, Bloomsbury, London". *M.* înseamnă Michael, pungaşule, va să zică ţii două case, aşa-i ?

— Aş ! Nu ! Ăsta-i Morris, îi replică Michael, de la celălalt capăt al vagonului, unde îşi găsise un loc comod pe nişte saci. E un văr mai mic al meu. Personal, îmi place foarte mult, fiindcă îi este frică de mine. E una din podoabele cartierului Bloomsbury şi are o interesantă colecţie de lucruri neobişnuite — mi se pare că strînge ouă de păsări sau în orice caz nişte ciudăţenii. Te asigur că nu e nimic prin comparaţie cu clienţii mei !

— Ce distracţie grozavă ar fi să schimbăm etichetele de pe coletele astea ! chicoti domnul Wickham. Pe toţi sfinţii, iată şi-un cleşte de prins etichetele ! Am putea face ca toate coletele astea să ţopăie prin tot felul de locuri ca nişte draci împieliţaţi.

În acel moment, însoţitorul trenului, surprins de zgomotul de glasuri din vagon, deschise uşa micii sale cabine.

— Poftiţi în compartimentul meu, domnilor, le spuse el cînd le auzi povestea.

— Nu vii, Wickham ? îl întrebă Michael, dînd urmare invitaţiei.

— Prinde-mă dacă poţi, îi răspunse tînărul, eu vreau să călătoresc în vagonul de bagaje.

Ca urmare, uşa cabinei se închise în urma lui Michael, iar domnul Wickham rămase singur pentru restul călătoriei, să se distreze cum putea mai bine, în timp ce Michael şi însoţitorul trenului se angajară într-o conversaţie banală în cabina acestuia din urmă.

— Pot să vă găsesc un compartiment gol cînd oprim în gară, spuse conductorul, în timp ce trenul îşi încetini viteza apropiindu-se de gara Bishopstoke. Coborîţi pe uşa cabinei mele şi eu mă duc să-l aduc pe prietenul dumneavoastră.

Domnul Wickham, pe care l-am lăsat (după cum cititorul perspicace a înţeles uşor) distrîndu-se cu schimbarea etichetelor de pe coletele din vagonul de bagaje, era un tînăr foarte bogat, cu o înfăţişare plăcută, dar indolent şi cu o minte cît se poate de goală. Cu cîteva luni mai înainte reuşise să cadă victima şantajului familiei unui principe turc, stabilit pentru motive de ordin politic în veselul oraş al Parisului. Un prieten comun (căruia îi mărturisise năpasta ce căzuse asupra sa) îl recomandă avocatului Michael. Eliberat astfel de ceea ce-i plăcea să denumească atrocitatea turcă, domnul Wickham s-a reîntors la Londra cu cea mai nemărginită dar şi mai pisăloagă recunoştinţă şi admiraţie pentru salvatorul său. Aceste sentimente nu-i erau răsplătite nici în acelaşi fel, nici în aceeaşi măsură ; la drept vorbind, lui Michael îi era oarecum ruşine de prietenia noului său client. Trebuise să fie invitat de mai multe ori pentru a se duce la Winchester, la conacul lui Wickham, dar în cele din urmă se dusese şi acum se întorcea de acolo,

S-a afirmat de un cugetător profund (probabil J. F. Smith [1]) că Providența nu se abține să folosească orice unealtă posibilă, oricît ar fi de neînsemnată ; și, într-adevăr, acum apare clar chiar și pentru cei mai grei de cap, că atît domnul Wickham cît și principele turc nu au fost decît obiecte de scamatorie și unelte fundamentale în mîinile Destinului.

Mînat de dorința de a se afirma în ochii lui Michael și a se arăta ca o persoană avînd un umor deosebit și posibilități aparte, tînărul domn (care era, pe deasupra, și magistrat în județul său natal) îndată ce rămase singur în vagonul de bagaje, tăbărî asupra etichetelor, cu tot zelul unui reformator religios și, cînd se mută mai tîrziu într-un compartiment împreună cu avocatul, la Bishopstoke, obrajii îi erau aprinși din cauza eforturilor fizice, iar țigara de foi care i se stinsese între dinți era aproape mușcată în două.

— Să fiu al naibii dacă nu m-am distrat ceva nemaipomenit ! exclamă el încîntat. Am să zăpăcesc toată Anglia. Am schimbat destinația tuturor coletelor din vagonul de bagaje. Verii tăi vor căpăta o ladă mare cît o casă. Așa le-am amestecat pe toate, Finsbury, încît dacă s-ar afla ce-am făcut, n-am scăpa nelinșați.

Era zadarnic să încerci să fii serios cu domnul Wickham.

— Ia seama ! îi spuse Michael. Am început să mă satur de poznele tale interminabile ; reputația mea începe să sufere din cauza ta.

— Reputația ta va fi complet distrusă înainte de a termina cu mine, îi răspunse tovarășul său de drum cu un rînjet. Trece-mi și asta în cont, băiatule : „Pentru totala pierdere a reputației, șase șilingi și opt pence". Dar, continuă domnul Wickham, devenind mai serios, crezi că s-ar putea să fiu dat afară din funcția pe care o dețin pentru această mică glumă ? E o funcție mică, dar îmi place să fiu judecător de pace. În calitatea ta de om al legi, crezi că există vreun risc ?

— Ce importanță are ? îi răspunse Michael. Tot au să te dea afară mai curînd sau mai tîrziu. În orice caz, să știi că nu faci impresia că ești un bun magistrat.

---

[1] Autor inexistent.

— Ce-mi doresc eu este să fiu avocat, continuă prietenul său, în loc de un nenorocit de gentilom de țară. Ce-ar fi să pornim și noi o tontină ? Eu îți plătesc cinci sute de lire anual și tu îți iei răspunderea pentru orice nenorocire m-ar lovi, în afară de boală și de însurătoare.

— Ceea ce mă impresionează profund, observă avocatul rîzînd gînditor, în timp ce-și aprindea o țigară de foi, ceea ce mă frapează este că te comporți ca un caraghios nenorocit în lumea în care trăim.

— Crezi asta cu adevărat, Finsbury ? îl întrebă magistratul rezemîndu-se de pernele compartimentului, încîntat de complimentul ce i se făcuse. Da, cred că sînt un caraghios. Dar, ține minte, dragă băiatule, eu contribui la prosperitatea țării ; nu uita asta.

CAPITOLUL V

Domnul Gideon Forsyth și lada uriașă

S-a menționat că Julia făcea uneori diverse cunoștințe la Bournemouth. E adevărat că nu putea să le întîlnească decît scurtă vreme, mai înainte ca ușile casei din John Street să se închidă din nou asupra captivilor săi, dar scurta întîlnire crea uneori o stare de foarte bună dispoziție și regretul care urma despărțirii era micșorat de speranța unei revederi în viitor. Printre acela pe care Julia îi cunoscuse cu un an mai înainte, se găsea și un tînăr avocat numit Gideon Forsyth.

Pe la ora trei, în acea memorabilă zi în care magistratul se distra schimbînd etichetele coletelor, domnul Forsyth ajunsese, hoinărind abătut și enervat, la colțul străzii John Street, tocmai în momentul cînd domnișoara Hazeltine era solicitată să deschidă ușa casei de la nr. 16, în urma a două bubuituri puternice în ușă.

Domnul Gideon Forsyth era un tînăr destul de fericit ; ar fi fost și mai fericit dacă ar fi avut mai mulți bani și mai puțin de-a face cu unchiul său. Tot venitul lui se ridica la o sută și douăzeci de lire pe an ; însă unchiul său,

domnul Edward Hugh Bloomfield i-l completa cu o alocație substanțială și cu o cantitate enormă de sfaturi exprimate într-un limbaj care ar fi fost considerat necontrolat chiar și pe o corabie de pirați. Domnul Bloomfield era, la drept vorbind, o figură cu totul aparte pentru epoca primului ministru Gladstone : era ceea ce am putea numi (din lipsa unui termen general acceptat) un moșier radical. Înaintînd în vîrstă, dar fără a învăța nimic de la viață, el transpusese în atitudinea sa politică radicală acele principii pătimașe și zgomotoase din discuțiile purtate după-masa, pe care în mod obișnuit le asociem cu politica conservatorilor, în aspectele cele mai dure și mai senile ale acesteia. De fapt, domnul Bloomfield adăuga opiniilor politice ale cunoscutului radical domnul Bradlaugh, temperamentul și principiile unui animal azi dispărut, și anume micul moșier. Bloomfield admira boxul, purta un ciomag formidabil de stejar, era un om bisericos și cucernic și era greu de știut cine ar fi putut stîrni mai mult furia sa vulcanică — cineva care ar fi apărat biserica de stat sau care ar fi neglijat să participe la toate slujbele și ceremoniile religioase ale acesteia. În plus, avea niște expresii tari, aplicate fără deosebire tuturor și care, pe bună dreptate, erau temute de întreg cercul familiei. Cînd nu putea declara vreo măsură guvernamentală ca neconformă cu spiritul englez, o înfiera cel puțin (și nu cu mai puțin efect) ca nepractică.

Gideon căzuse sub anatema acestei excomunicări de rang mai mic. Studiul dreptului fusese declarat ca lipsit de scopuri practice și în cadrul unei discuții violente, întărite cu ridicarea ciomagului de stejar, unchiul său îl făcuse să înțeleagă că trebuie sau s-o ia de la capăt și să-și găsească unul sau două procese, sau să se pregătească să trăiască numai din propriul său venit.

Nu e de mirare, deci, că Gideon era abătut. Nu avea nici cea mai slabă dorință să-și schimbe obiceiurile sale prezente ; dar nu voia să fie intransigent în această privință fiindcă suprimarea alocației pe care o primea din partea domnului Bloomfield i-ar fi răsturnat obiceiurile și mai total. Nu avea nici cea mai mică dorință să se dedice carierei juridice ; încercase acest lucru și îi făcuse impresia că nu merita osteneala. Dar și în această privință era gata să facă concesii. De fapt, era gata să meargă atît de departe

cît putea pentru a se conforma vederilor unchiului său, moşierul radical. Dar un punct al programului apărea complet independent de voinţa sa. Cum să găsească un proces ? Aceasta era întrebarea (după cum spunea Hamlet). Şi se mai punea încă una, încă şi mai rea : Să presupunem că ar fi găsit un proces, s-ar putea el dovedi oare mai bun decît adversarul său ?

Deodată văzu că drumul îi era barat de o mare mulţime de oameni. Un camion cu desene în culori strălucitoare fusese aşezat cu spatele spre bordura trotuarului. Din pupa sa deschisă, jumătate sprijinindu-se pe caldarîm şi jumătate susţinută de cîţiva atleţi lac de năduşeală, ieşea în afară capătul celei mai mari lăzi de ambalaj din comitatul Middlesex, în timp ce, pe treptele casei se certau un camionagiu mătăhălos şi o tînără subţirică, de parcă ar fi fost pe scena unui teatru.

— Nu e pentru noi, spunea fata. Vă rog foarte mult să o luaţi de-aici ; n-ar putea fi dusă în casă chiar dacă aţi reuşi s-o scoateţi din camion !.

— Atunci am s-o las pe trotuar, şi domnul M. Finsbury n-are decît să se înţeleagă cu consiliul comunal cum se va pricepe mai bine, îi răspunse camionagiul.

— Dar eu nu sînt domnul M. Finsbury, obiectă fata.

— Nu are importanţă cine sînteţi, spuse camionagiul.

— Daţi-mi voie să vă ajut, domnişoară Hazeltine, spuse Gideon, întinzîndu-i mîna.

Julia scoase un strigăt de bucurie :

— Vai, domnule Forsyth ! exclamă ea. Sînt atît de bucuroasă să vă văd ! Trebuie să băgăm în casă acest obiect îngrozitor care, desigur că a ajuns aici numai dintr-o greşeală. Camionagiul spune că trebuie să scoatem uşa din balamale sau să transformăm două ferestre într-una mare, fiindcă altfel vom fi amendaţi de consiliul comunal sau de vamă sau mai ştiu eu de cine, fiindcă ne lăsăm coletele primite pe trotuar.

Intre timp, hamalii reuşiseră să coboare lada din camion, o trîntiseră pe trotuar şi unii stăteau acum rezemaţi de ea, în timp ce alţii se uitau lung la uşa de la nr. 16, epuizaţi fiziceşte şi în mare încurcătură şi frămîntare. Ferestrele întregii străzi se populaseră, ca prin farmec, de spectatori doritori să urmărească amuzantul spectacol.

Luîndu-şi o atitudine cît mai meditativă şi ştiinţifică posibil, Gideon măsură cu bastonul lăţimea uşii, în timp ce Julia nota datele într-un caiet de desen. Apoi măsură lada şi, comparînd datele, constată că exista exact spaţiul necesar ca lada să poată fi dusă în casă. Apoi, scoţîndu-şi haina şi vesta, Gideon ajută oamenii să scoată uşa din balamale. În fine, după ce toţi cei ce stăteau pe de lături fură rugaţi stăruitor să dea o mînă de ajutor, lada fu urcată pe treptele de la intrare, purtată de vreo cincisprezece perechi de picioare care se clătinau — se frecă, scîrţîind puternic, de uşorii uşii — şi fu, în cele din urmă lăsată jos, cu o zdruncinare formidabilă, la capătul îndepărtat al holului, pe care aproape că îl blocase în întregime. Făuritorii acestei victorii îşi zîmbiră satisfăcuţi unul altuia, în timp ce praful se liniştea. E adevărat că sfărîmaseră un bust al lui Apollo şi trăseseră nişte brazde adînci pe perete, dar cel puţin încetaseră să mai constituie unul din spectacolele publice din Londra.

— Vedeţi, domnule, spuse cărăuşul, n-am mai făcut niciodată o asemenea treabă.

Gideon îşi exprimă participarea la acest sentiment, strecurîndu-i în mînă două monede de aur.

— Să fie trei, domnule, şi fac eu cinste la toată lumea ! spuse cărăuşul şi, primind moneda, toată ceata hamalilor voluntari se urcă în camion, care porni în direcţia celei mai apropiate cîrciumi de încredere. Gideon închise uşa după plecarea lor şi se întoarse spre Julia. Ochii li se întîlniră şi fură cuprinşi de o veselie de nestăpînit care făcu întreaga casă să răsune de rîsetele lor. Apoi curiozitatea puse stăpînire pe mintea Juliei, care se apropie şi cercetă lada şi, mai cu seamă, eticheta ataşată de ea.

— N-am pomenit niciodată ceva mai ciudat, spuse ea, izbucnind din nou în rîs. Fără îndoială e scrisul lui Morris, şi am primit de la el o scrisoare azi-dimineaţă, înştiinţîndu-mă că voi primi un butoi. Oare credeţi că urmează şi un butoi, domnule Forsyth ?

— „Statuie, transportaţi cu grijă. Fragil", citi Gideon cu glas tare cuvintele scrise cu vopsea pe ladă. Aşadar, nu vi s-a spus nimic despre lada asta ?

— Nimic, răspunse Julia. Domnule Forsyth, nu cumva credeţi că am putea să vedem ce conţine ?

— Sigur că da, spuse repede Gideon. Daţi-mi numai un ciocan.

— Veniţi cu mine să vă arăt de unde să-l luaţi, îi răspunse Julia. Raftul e prea sus şi nu pot să ajung pînă la el.

Deschizînd uşa care dădea pe scara spre bucătărie, îl rugă pe Gideon s-o urmeze. Găsiră atît ciocanul, cît şi o daltă. Gideon însă fu surprins nevăzînd nici un semn de existenţa vreunei servitoare. El mai descoperi că domnişoara Hazeltine avea un picioruş foarte mic şi o gleznă foarte drăguţă. Iar această descoperire îl tulbură atît de mult, încît fu foarte bucuros să tabere imediat asupra lăzii.

Tînărul munci din greu şi încordat, lovind cu ciocanul cu precizia unui potcovar. Julia stătea tăcută alături de el şi se uita mai curînd la cel ce lucra decît la treaba pe care o făcea.

Gideon era un tînăr chipeş, îşi spunea în sinea ei ; nu mai văzuse niciodată asemenea braţe frumoase ca ale lui. Şi, pe neaşteptate, ca şi cum îi auzise gîndurile, Gideon se întoarse spre ea şi-i zîmbi. Julia îi întoarse zîmbetul, roşindu-se ; şi această dublă schimbare a expresiei de pe faţa ei o făcu să arate atît de drăguţă, încît Gideon uită să-şi ia ochii de la ea şi, învîrtind ciocanul cu străşnicie, dădu o lovitură zdrobitoare propriilor sale degete. Cu o prezenţă de spirit admirabilă, îşi înăbuşi o înjurătură şi preferă în schimb expresia inocentă „Neghiob ce sînt !“ Durerea era însă cumplită şi nervii puternic zdruncinaţi, aşa încît, după o încercare nereuşită de a lucra mai departe, ajunse la concluzia că trebuie să abandoneze continuarea operaţiunii.

Cît ai clipi din ochi, Julia alergă în cămară, de unde tot într-o clipă se întoarse cu un lighean cu apă şi un burete, îngrijindu-se apoi să-i scalde mîna rănită.

— Îmi pare grozav de rău, vorbi Gideon, cerîndu-şi scuze. Dacă aş fi avut bune maniere, aş fi deschis mai întîi lada şi numai după aceea mi-aş fi zdrobit mîna. Mă simt mult mai bine, adăugă el. Vă asigur că da !

— Cred atunci că sînteţi pe deplin în stare să conduceţi lucrările, începu Julia. Spuneţi-mi numai ce să fac, şi voi fi muncitorul din subordinea dumneavoastră.

— Un muncitor foarte drăguţ, reluă Gideon, nemaicontrolîndu-se.

Julia se întoarse şi se uită lung la el, cu o uşoară încruntare, aşa încît tînărul imprudent fu foarte bucuros să-i îndrepte atenţia spre ladă. Cea mai mare parte a lucrului fusese făcută, aşa încît foarte repede Julia răzbi şi prin ultima barieră şi descoperi o zonă cu paie. Într-o clipă, îngenunchează alături, lucrînd împreună ca doi muncitori la strînsul fînului, iar în clipa următoare fură recompensaţi de strălucirea a ceva alb şi lustruit ; după încă o clipă, dezgoliseră ceea ce apărea neîndoielnic să fie un picior de marmură.

— Desigur că e statuia unui atlet extraordinar, observă Julia.

— N-am mai văzut aşa ceva pînă acum, remarcă Gideon. Muşchii atletului ies în afară ca nişte dovleci.

Un alt picior fu repede despachetat şi apoi ceea ce părea să fie un al treilea. Acesta se dovedi să fie totuşi, în cele din urmă, un ciomag noduros sprijinit pe un piedestal.

— E o statuie a lui Hercule ! exclamă Gideon. Aş fi putut ghici acest lucru judecînd după muşchiul gambei. Personal, îmi plac statuile, dar cînd e vorba de Hercule, cred că ar trebui să intervină poliţia. Aş spune, continuă el aruncînd o privire nemulţumită spre piciorul diform, că aceasta e probabil cea mai mare şi mai proastă statuie a lui Hercule din toată Europa. Ce Dumnezeu s-a întîmplat oare ca să ajungă aici ? !

— Se vede că nimeni altcineva n-a vrut să-l primească în dar, completă Julia. Şi, dacă ar fi aşa, cred că ne-am fi putut lipsi foarte bine şi noi de acest monstru.

— Nu spuneţi asta ! zise Gideon. Pentru mine a fost una din cele mai amuzante întîmplări din viaţa mea.

— Nu cred că o veţi uita, dealtfel, prea repede, spuse Julia. Mîna dumneavoastră vă va aminti mereu de ea.

— Acum cred că e cazul să plec, oftă Gideon cu părere de rău.

— Ba nu, interveni Julia pe un ton rugător. De ce să plecaţi ? Rămîneţi să luăm ceaiul împreună.

— Dacă aş putea crede că într-adevăr doriţi să rămîn, spuse Gideon cu ochii la pălărie, desigur că aş fi fericit să o pot face.

— Se vede că mă consideraţi tare prostuţă, reluă tînăra fată. Desigur că vreau să rămîneţi ; şi mai mult chiar : aş

dori niște prăjituri la ceai și nu am pe cine trimite să le aducă. Iată cheia de la intrare.

Gideon își luă în grabă pălăria și, după ce mai aruncă o privire domnișoarei Hazeltine și încă una spre picioarele lui Hercule, deschise ușa repede și plecă să-și îndeplinească misiunea.

Se întoarse cu o pungă mare cu cele mai alese și îmbietoare prăjituri și tarte și o găsi pe Julia ocupată cu pregătirea mesei pentru luat ceaiul în hol.

— Camerele sînt într-o asemenea stare, spuse ea, încît m-am gîndit că ne-am simți mai bine și mai comod aici, în hol, sub bolta de viță și cu statuile din jur.

— Nici că s-ar putea mai bine ! exclamă Gideon, în culmea încîntării.

— Ah, ce minunate tarte cu cremă ! exclamă Julia desfăcînd punga. Și, vai, ce grozav de drăguțe și micuțe tarte cu cireșe ale căror fructe s-au amestecat perfect cu crema celorlalte !

— Da, văd și eu, vorbi Gideon, căutînd să-și ascundă desperarea cu o nuanță de umor. Știam bine că vor face un amestec foarte reușit. Vînzătoarea de la cofetărie m-a asigurat de acest lucru.

— Și acum, spuse Julia după ce și-au început micul lor ospăț, am să vă arăt scrisoarea lui Morris ; citiți-o tare, vă rog, poate nu am înțeles eu ceva.

Gideon luă scrisoarea și, deschizînd-o pe genunchi, citi cele ce urmează :

„Dragă Julia. — Îți scriu din Browndean, unde vom rămîne cîteva zile. Unchiul a fost foarte zdruncinat în acel accident îngrozitor, despre care desigur că ai citit în ziare. Mîine îl las aici cu John și mă întorc singur, dar între timp vei primi un butoi *conținînd niște eșantioane pentru un prieten*. Te rog să nu deschizi în nici un caz butoiul și să-l lași în hol pînă ce vin eu.

Cu bune salutări și în mare grabă,

M. Finsbury.

P.S. Lasă neapărat butoiul în hol !“

— Nu, se pare că nu conține nimic referitor la monument, spuse Gideon, făcînd o mișcare cu capul în direcția

picioarelor de marmură. Domnişoară Hazeltine, reluă el apoi, nu vă supăraţi dacă vă pun cîteva întrebări ?

— Sigur că nu ! îi răspunse Julia. Şi dacă mă puteţi face să înţeleg de ce a trimis Morris o statuie a lui Hercule în locul unui butoi conţinînd eşantioane pentru un prieten, vă voi rămîne recunoscătoare toată viaţa mea. La urma urmei, ce înseamnă eşantioane pentru un prieten ?

— Habar nu am ! răspunse tînărul. Eşantioanele sînt de obicei fragmente de piatră, ceva mai mici însă decît prietenul nostru monumental. Totuşi, nu de asta vă vorbesc acum. Sînteţi complet singură în toată casa asta mare ?

— În momentul de faţă, da, răspunse Julia. Am venit la Londra înaintea lor ca să pregătesc casa şi să angajez o servitoare. Dar nu am găsit nici una pe placul meu.

— Atunci sînteţi complet singură ? întrebă Gideon uimit. Nu vă este teamă ?

— Nu, răspunse Julia cu hotărîre. Nu văd de ce mi-ar fi mai multă teamă decît dumneavoastră ; desigur, sînt mai slabă, dar cînd am înţeles că trebuie să dorm singură în casă, mi-am cumpărat un revolver foarte ieftin şi i-am cerut negustorului să-mi arate cum să-l folosesc.

— Şi cum îl folosiţi ? întrebă Gideon, foarte amuzat văzînd curajul ei.

— Foarte simplu, răspunse fata zîmbind. Tragi înapoi piedica de deasupra şi apoi, ţintind foarte jos, fiindcă ţeava smuceşte în sus, tragi de trăgaciul cel mic de dedesubt şi revolverul ia foc tot aşa de bine ca şi cum treaba ar fi făcută de un bărbat.

— Şi cît de des l-aţi folosit pînă în prezent ? întrebă Gideon.

— Încă nu l-am folosit, răspunse tînăra şi hotărîta fată, dar ştiu cum trebuie folosit şi asta mă face nespus de curajoasă, în special cînd îmi baricadez uşa cu un scrin.

— Sînt foarte bucuros că se întorc în curînd cu toţii, spuse Gideon. Situaţia aceasta îmi apare nemaipomenit de nesigură şi, dacă mai durează mult, aş putea să vă trimit pe o mătuşă de-a mea necăsătorită ca să stea cu dumneavoastră, sau pe proprietăreasa mea, dacă preferaţi.

— Să-mi împrumutaţi o mătuşă ! exclamă Julia. Cîtă generozitate ! Încep să cred că desigur dumneavoastră sînteţi cel care a trimis statuia lui Hercule !

— Vă rog să credeţi că vă admir prea mult pentru ca să vă pot trimite o sculptură atît de infamă ! exclamă tînărul.

Julia era gata să mai spună ceva, cînd amîndoi se speriară auzind bătăi în uşa de la intrare.

— Vai de mine, domnule Forsyth !

— Nu vă speriaţi, domnişoară dragă ! spuse Gideon, punîndu-i cu afecţiune mîna pe braţ.

— Sînt sigură că e poliţia, şopti ea. Sînt sigură că vin să mă tragă la răspundere din cauza statuii.

Bătăile se repetară. Erau mai tari decît prima oară şi mai nerăbdătoare.

— E Morris ! exclamă Julia tresărind speriată şi alergă la uşă să-i deschidă.

Era într-adevăr Morris care sta în faţa lor ; nu Morris cel obişnuit, ci un tînăr cu înfăţişarea sălbatică, palid, cu privirea rătăcită, cu ochii injectaţi şi cu barba nerasă de două zile.

— Butoiul ! strigă el. Unde-i butoiul care a venit azi dimineaţă ? şi-şi roti privirea prin hol. Ochii i se bulbucară literalmente cînd dădură de picioarele lui Hercule. Ce înseamnă asta ? zbieră el. Ce înseamnă figura asta de ceară ? Vorbeşte, aiurito ! Ce înseamnă asta ? Unde-i butoiul de apă ?

— N-a venit nici un butoi, Morris, îi răspunse Julia, rece. Asta-i tot ce-a venit !

— Asta ? ! zbieră nefericitul. Nu m-a înştiinţat nimeni de aşa ceva, niciodată !

— Eticheta cu numele şi adresa era scrisă de mîna ta, îi replică Julia. Aproape că a trebuit să dărîmăm casa pentru a băga lada înăuntru, asta e tot ce pot să-ţi spun.

Morris o privi lung, totalmente înnebunit. Îşi petrecu mîna peste frunte şi se rezemă de perete, ca cineva care e pe punctul să leşine. Apoi limba i se dezlegă şi o copleşi pe fată cu un potop de ocări. Nimeni n-ar fi putut bănui că Morris putea închide în el atîta urgie, inventivitate de ocări şi varietate de limbaj vulgar decît dădu atunci dovadă, ceea ce o făcu pe Julia să tremure şi să dea înapoi în faţa furiei lui.

— N-ai dreptul să vorbeşti în felul acesta cu domnişoara Hazeltine, interveni Gideon aspru. Nu voi permite aşa ceva !

— Am să-i vorbesc cum îmi place, îi răspunse Morris, cu o nouă izbucnire de mînie. Îi voi vorbi stricatei așa cum merită !

— Nu-ți mai permit nici un cuvînt, domnule, nici un cuvînt ! îi strigă Gideon. Domnișoară Hazeltine, continuă el, adresîndu-se tinerei fete. Nu mai puteți rămîne un singur moment sub același acoperiș cu acest individ nedemn. Luați-mi brațul, vă rog, și dați-mi voie să vă conduc undeva unde veți fi la adăpost de orice insulte.

— Domnule Forsyth, zise Julia, aveți dreptate, nu mai pot rămîne aici și am siguranța că mă încredințez unui gentleman onorabil.

Palid dar hotărît, Gideon îi oferi brațul și cei doi coborîră treptele de la intrare, urmați de Morris care striga să i se predea cheia de la ușă.

În momentul în care îi înmîna lui Morris cheia, un cupeu gol intră în galop pe John Street. Amîndoi tinerii îi strigară în același timp să oprească și cînd birjarul își opri calul nărăvaș, Morris se și repezi înăuntru.

— Șase peni peste tarif ! strigă el, fără să se mai gîndească. Mînă la gara Waterloo în goana mare. Ai șase peni în plus !

— Să zicem un șiling, boierule, spuse omul cu un rînjet. Dumnealor au fost primii.

— Fie și un șiling ! strigă Morris, gîndindu-se în sinea lui că va mai reflecta asupra sumei odată ajuns la Waterloo. Omul dădu bici calului și cupeul dispăru din John Street.

CAPITOLUL VI

Necazurile lui Morris : Partea întîi

În timp ce cupeul gonea pe străzile Londrei, Morris încercă să-și adune mințile. Butoiul cu mortul se rătăcise și trebuia neapărat recuperat. Pînă aici totul era clar ; și dacă, datorită unui mare noroc, butoiul era încă în gară, totul putea să iasă bine. Dacă însă fusese expediat, dacă era

deja în mîinile unei alte persoane, situaţia devenea foarte primejdioasă. Cei ce primesc colete pe neaşteptate ţin, de obicei, foarte mult să le deschidă ; exemplul domnişoarei Hazeltine (pe care o afurisi din nou) era elocvent pentru a-i aminti situaţia în care se găsea ; şi dacă cineva deschisese cumva butoiul — „Doamne Dumnezeule !“ strigă Morris la acest gînd şi îşi duse mîna la fruntea asudată. Conceperea unui plan pentru încălcarea legii poate avea şi un aspect stimulator deoarece planul (încă rudimentar) apare în culori îndrăzneţe şi atrăgătoare. Nu se poate spune însă acelaşi lucru şi despre gîndurile ulterioare ale criminalului în care îi apare şi imaginea poliţiei. Acest organism util societăţii (după cum începu să reflecteze acum Morris) nu fusese deloc luat în considerare cînd pornise în aventura lui. „Trebuie să procedez cu maximum de prudenţă“, reflectă el şi simţi un fior puternic de teamă, străbătîndu-i şira spinării.

— La linia principală sau la cea locală ? întrebă birjarul, prin deschizătura de comunicare cu interiorul.

— La linia principală, răspunse Morris şi se hotărî în gînd să plătească omului şilingul, la urma urmei. „Ar fi o nebunie să atrag atenţia asupra mea, se gîndi el. Dar cît mă vor costa toate acestea de la început pînă la capăt ! Totul începe să devină un adevărat coşmar !“

Trecu prin faţa casei de bilete şi rătăci deznădăjduit pe peron. Era un moment de pauză în traficul zilnic de călători ; pe peron era puţină lume şi cei mai mulţi pasageri aşteptau liniştiţi pe bănci. Morris părea să nu atragă atenţia nimănui, ceea ce era un lucru bun dar, pe de altă parte, în felul acesta nu făcea nici un progres în cercetările lui. Trebuia să facă ceva, trebuia să rişte puţin ; fiecare moment care trecea nu putea decît să mărească primejdia în care se găsea. Adunîndu-şi tot curajul, opri un hamal şi îl întrebă dacă îşi amintea să fi primit vreun butoi cu trenul de dimineaţă ; era nerăbdător să afle, fiindcă butoiul era pentru un prieten.

— Este o problemă destul de importantă, fiindcă butoiul conţinea eşantioane, adăugă el.

— Nu am fost aici azi-dimineaţă, domnule, răspunse hamalul oarecum în silă, dar să-l întreb pe Bill. Îţi amin-

teşti, Bill, să fi primit azi dimineaţă un butoi de la Bournemouth, conţinînd eşantioane ?

— Nu ştiu dacă erau eşantioane, răspunse Bill, dar persoana care a primit butoiul a făcut mare tărăboi.

— Cum adică ? strigă Morris, sub impresia tulburării de moment, îndesînd un peni în mîna hamalului.

— Vedeţi, domnule, butoiul a sosit la ora unu şi treizeci ; nimeni nu l-a reclamat pînă pe la ora trei, cînd un domn mărunt, cu înfăţişare de om suferind (probabil un preot) a venit aici şi m-a întrebat : „Aveţi ceva pentru Pitman", sau „William Bent Pitman", dacă îmi aduc bine aminte. „Nu ştiu exact, zic eu, dar am impresia că există un butoi cu numele acesta. Omuleţul s-a dus la butoi şi a părut complet uluit cînd a citit numele şi adresa şi apoi s-a legat de noi că nu i-am adus ce aştepta. „Nu-mi pasă nici pe dracu ce vrei dumneata, îi spun eu, dar dacă dumneata eşti William Bent Pitman, poftim, acesta e butoiul dumitale !"

— Şi l-a luat cumva ? izbucni Morris, care-şi pierduse răsuflarea.

— Vedeţi, domnule, îi răspunse Bill. Se pare că el aştepta o ladă de ambalaj. O asemenea ladă a venit ; nu mai încape nici o îndoială, fiindcă a fost poate cea mai mare ladă pe care mi-au văzut-o vreodată ochii. Şi acest Pitman părea să fie foarte revoltat, şi l-a chemat pe inspectorul-şef ; au pus apoi mîna pe camionagiu — acela care a transportat lada. Ei bine, domnule, continuă Bill zîmbind, n-am văzut niciodată pe cineva în halul acela ; toţi cei din jurul camionului erau beţi morţi, afară de cai. Un domn (pe cîte am putut să înţeleg) dăduse camionagiului o monedă de aur şi de aci a pornit tot necazul, înţelegeţi dumneavoastră.

— Dar ce-a spus omul ? gîfîi Morris.

— Nu ştiu dacă a *spus* multe, domnule, continuă Bill. Dar i-a propus lui Pitman să se bată amîndoi pentru o halbă cu bere. Îşi pierduse carnetul şi chitanţele, iar oamenii lui erau tot atît de beţi ca şi el. Toţi erau — aici Bill se gîndi puţin, căutînd expresia — beţi-turtă ! Inspectorul-şef i-a concediat pe loc.

— Ei, na, dar asta nu-i ceva atît de grav, spuse Morris, scoţînd un suspin adînc de uşurare. Aşadar, n-a putut spune unde a dus lada ?

— Desigur că nu, răspunse Bill, şi nici altceva !

— Ştii ce-a făcut Pitman ? întrebă Morris.

— A ! A plecat cu butoiul, cu o trăsură, şi tremura tot, răspunse Bill. Nu cred că e un om sănătos.

— Aşadar, butoiul s-a dus, spuse Morris, pe jumătate ca pentru sine.

— Puteţi fi sigur, domnule ! confirmă hamalul. Dar mai bine vorbiţi cu inspectorul-şef.

— Nu e cazul, nu ajută la nimic, zise Morris. Nu conţinea decît eşantioane.

Şi plecă repede de acolo.

Instalat din nou într-un cupeu, îşi reconsideră situaţia. Ce-ar fi (se gîndi el), ce-ar fi să accepte înfrîngerea şi să declare imediat moartea unchiului său ? Ar pierde tontina, şi cu aceasta şi ultima speranţă a recuperării celor şapte mii opt sute de lire. Pe de altă parte, însă, de cînd dăduse un şiling bacşiş birjarului, începuse să vadă că delictele se dovedesc costisitoare cu timpul, iar după pierderea butoiului, constatase că exista multă nesiguranţă în privinţa consecinţelor. La început liniştit, apoi aprinzîndu-se, el cîntări avantajele renunţării la planul conceput. Acest lucru implica o pierdere ; dar (dacă se gîndea bine) nu era o pierdere prea mare la urma urmei ; afară de aceea a tontinei, care fusese dealtfel întotdeauna un joc de noroc şi la care, în adîncul inimii sale nu se aşteptase niciodată cu adevărat. Îşi aminti de acest lucru cu multă convingere şi se felicită în sinea lui pentru continua sa atitudine moderată în această privinţă. În fond, niciodată nu sperase să capete tontina ; niciodată, măcar, nu sperase serios să-şi recupereze cele şapte mii opt sute de lire ; fusese împins în toată aventura de necinstea evidentă a lui Michael. Da, prababil că ar fi mai bine să se retragă din această extravagantă aventură şi să continue să se ocupe de comerţul de pielărie.

— Dumnezeule mare ! strigă el deodată, sărind în cupeu ca un muţunache pe arcuri. Nu numai că nu am cîştigat tontina, dar am pierdut şi comerţul de pielărie !

Ăsta era adevărul monstruos. Morris nu avea dreptul de semnătură ; nu putea semna nici măcar un cec de treizeci de şilingi ; pînă cînd nu făcea dovada legală a morţii unchiului său, era un nenorocit fără un ban — şi de îndată ce făcea această dovadă, pierdea tontina ! Nu mai era loc

de nici o șovăială din partea lui Morris ; avea să renunțe la tontină ca la o castană fierbinte și avea să-și concentreze toate forțele asupra comerțului de pielărie și micuței dar legitimei sale moșteniri. Aceasta fu hotărîrea din primul moment. În momentul următor, însă, toată măsura nenorocirii sale îi apăru înaintea ochilor. Să declare moartea unchiului său ? N-o putea face ! Odată ce corpul fusese pierdut, Joseph (din punct de vedere legal) devenise nemuritor.

Încă nu fusese construit un vehicul destul de mare pentru a-l putea duce pe Morris și nenorocirile sale. Plăti birjarul și porni pe jos fără să știe încotro.

„Mi se pare că am pornit în această aventură mult prea pripit, se gîndi el, scoțînd un oftat sfîșietor. Mă tem că e ceva prea complicat pentru capacitatea mea mintală."

În acel moment îi fulgeră prin minte unul din aforismele unchiului său: „Dacă vrei să poți judeca limpede, scrie totul pe hîrtie". „Se pare că bătrînul știa ceva, își spuse Morris. Voi încerca ; dar nu cred că s-a fabricat pînă azi hîrtia care să-mi poată limpezi mintea."

Intră, deci, într-o braserie, comandă niște pîine cu brînză și cele necesare scrisului și se așeză în fața hîrtiei fără nici o tragere de inimă. Încercă tocul ; era un toc perfect, dar ce urma să scrie ? „Am găsit ! exclamă Morris. Robinson Crusoe și cele două coloane !"

Își pregăti hîrtia după acel model clasic și începu în felul următor :

Rău	*Bun*
1. Am pierdut cadavrul unchiului meu.	1. Dar l-a găsit totuși Pitman.

„Stai puțin, își zise Morris, văd că mă las dus de spiritul antitezei. Să încep din nou !"

Rău	*Bun*
1. Am pierdut cadavrul unchiului meu.	1. Dar în acest caz nu mai trebuie să-l îngrop.
2. Am pierdut tontina.	2. Dar o mai pot salva dacă Pitman distruge cadavrul și dacă pot găsi un doctor care nu are principii morale.

3. Am pierdut comerțul de pielărie și restul moștenirii unchiului meu.	3. Totuși nu, dacă Pitman predă poliției cadavrul.

„Aoleu, dar în acest caz intru la închisoare ; uitasem asta ! se gîndi Morris. Ce-i adevărat, e că nu știu dacă e bine să mă gîndesc cîtuși de puțin la această ultimă ipoteză ; e foarte frumos să fii gata să înfrunți ce poate fi mai rău ; dar într-un asemenea caz, prima datorie o ai față de nervii tăi. Există vreun răspuns la punctul 3 ? Poate exista vreo soluție bună pentru o situație atît de încurcată și afurisită ? Desigur că trebuie să fie ceva, altfel care ar fi utilitatea acestei evidențe în partidă dublă ? Și, ia te uită, am găsit-o ! exclamă el. Este exact aceeași ca și cea precedentă !“ Și scrise din nou și în grabă paragraful respectiv :

Rău	*Bun*
3. Am pierdut comerțul cu pielărie și restul moștenirii unchiului meu.	3. Dar totuși nu, dacă po găsi un doctor lipsit d principii morale.

„Acest doctor venal pare să fie un element absolu necesar, gîndi el. Mai întîi trebuie să-mi dea un certifica că unchiul meu e mort, ca să pot pune mîna pe firma d comerț de pielărie ; și apoi un altul că e în viață — da acum sîntem din nou în domeniul intereselor care se ex clud.“ Se reîntoarse deci la bilanțul său.

Rău	*Bun*
4. Aproape că nu mai am nici un ban.	4. Dar sînt o mulțime d bani în contul de la bancă.
5. Da, dar nu pot scoate banii de la bancă.	5. Dar — ei da ! asta pare să fie, din nefericire, situația.
6. Am lăsat polița de opt sute de lire în buzunarul unchiului Joseph.	6. Dar dacă Pitman e cumva un om necinstit, existența acestei polițe îl poate face să țină totul ascuns și să arunce cadavrul în canalul New Cut.

7. Da, dar dacă Pitman este necinstit și găsește poliţa, va ști cine e Joseph și mă poate șantaja.	7. Da, dar dacă am dreptate în privința unchiului Masterman, îl pot șantaja și eu pe Michael.
8. Dar nu-l pot șantaja pe Michael (ceea ce este totodată și un lucru foarte primejdios de făcut) pînă nu aflu adevărul.	8. Mare ghinion !
9. Comerțul de pielărie va necesita în curînd bani pentru cheltuielile curente, și eu nu am nici un capital disponibil.	9. Dar comerțul de pielărie e un vas care se scufundă.
10. Da, dar e tot ce am.	10. O realitate.
11. John va cere în curînd bani și nu am nici un sfanţ	11.
12. Doctorul venal va cere bani peșin.	12.
13. Iar dacă Pitman e necinstit și nu mă trimite la închisoare, îmi va cere o avere.	13.

„Socoteala asta pare să fie o afacere foarte unilaterală, exclamă Morris. Văd că această metodă nu e chiar așa de bună, pe cît am fost învățat să cred !“ Făcu hîrtia ghemotoc și o aruncă pe jos însă, în clipa următoare, o ridică și o citi din nou. „Se pare că situaţia mea e cea mai slabă din punct de vedere financiar, cugetă el. Oare într-adevăr nu există o posibilitate să fac rost de bani ? Într-un oraș imens ca acesta, bucurîndu-se de toate posibilităţile pe care le oferă civilizația, pare un lucru de neconceput ! Să nu ne pripim. Oare nu pot vinde nimic ? Colecţia mea de inele cu sigilii...“ Dar la gîndul de a risipi aceste comori dragi, sîngele îi năvăli în obraji. „Mai curînd mor !“ exclamă el și, îndesîndu-și pălăria pe cap, ieși să se plimbe pe străzile orașului.

„*Trebuie* să fac rost de bani ! se gîndi el. Unchiul fiind mort, banii de la bancă sînt ai mei sau ar fi ai mei dacă n-ar exista acea blestemată nedreptate care mă urmărește necontenit încă de cînd eram un elev orfan la școala de comerț. Știu bine ce-ar face orice alt om în locul meu ; orice alt om din întreaga noastră lume creștină ar face un fals ; deși nu știu de ce să-i spun fals, o dată ce Joseph e mort și banii lui sînt ai mei. Cînd mă gîndesc la acest lucru, cînd mă gîndesc că unchiul meu e într-adevăr mort și că nu pot dovedi acest lucru, mi se face rău văzînd cît de nedreaptă este situația în care mă aflu. Pînă acum mă durea foarte mult pierderea acelor șapte mii opt sute de lire ; azi, asta mi se pare un fleac ! Săracul de mine, alaltăieri eram un om relativ fericit !“

Morris se opri pe trotuar și scoase un alt oftat adînc.

„Și mai este ceva, își reluă el firul gîndirii. Oare pot ? Sînt eu în stare ? De ce nu am exersat mai multe feluri de scrieri cînd eram mic ? Vai, cum regretăm asemenea ocazii pierdute după ce ne facem mari ! Am, totuși, o mîngîiere : din punct de vedere moral nu este o greșeală ; p încerca așa ceva cu conștiința curată și, chiar dacă se descoperă, nu-mi va păsa prea mult — vreau să spun, din punct de vedere moral. Și apoi, dacă reușesc și dacă Pitman se ține tare, nu-mi rămîne altceva de făcut decît să găsesc un doctor coruptibil, ceea ce trebuie să fie un lucru ușor într-un loc ca Londra. După cum spune toată lumea, orașul mișună de asemenea doctori. Desigur, nu se poate să dau un anunț că sînt în căutarea unui medic coruptibil ; ar fi ceva nesocotit. Nu, presupun că ceea ce trebuie să facă cineva este să bată străzile în căutarea unei lumini roșii și a unor plante medicinale la fereastră — firma doctorilor — și apoi să intre în casă și... și... să-i pună problema deschis ; deși mi se pare că e un pas delicat.“

Ajunsese acum aproape de casă, după mult mers în diferite direcții, și intră pe John Street. În timp ce-și potrivea cheia în broască, un alt gînd ucigător îi înfipse un cuțit în inimă :

„Nici măcar casa nu-mi aparține pînă nu-i dovedesc decesul“, rînji el sardonic și trînti ușa cu violență în urma lui, așa încît și ferestrele mansardei zornăiră.

Seara se lăsase de mult ; felinarele și vitrinele începuseră să strălucească pe străzile nesfîrșite ; holul era cufundat în beznă și, ca și cum își vîrîse dracul coada, Morris se lovi rău la fluierele picioarelor și se prăvăli cu tot corpul înainte, împiedicîndu-se de piedestalul lui Hercule. Durerea era aprigă ; nervii îi erau și așa puternic zdruncinați ; și, printr-o ultimă nenorocire, mîna apucase ciocanul în clipa cînd se prăvălise ; într-un acces de mînie copilăroasă, se întoarse și izbi cu ciocanul în statuia vinovată. Se auzi un trosnet ca și cum ceva se sfărîmase.

„Doamne, ce-am mai făcut ? se văicări Morris și bîjbîi prin întuneric în căutarea unei lumînări. Da, reflectă el, stînd cu lumînarea în mînă și privind piciorul mutilat, din care fusese ruptă o bucată cam de o jumătate de kilogram din mușchiul pulpei. Da, am distrus o statuie autentică ; s-ar putea să plătesc mii de lire despăgubiri !“

Deodată simți că-i crește în piept un fel de speranță furioasă. „Să mă gîndesc, își spuse el. De Julia am scăpat ; nu am nimic în comun cu animalul acela de Forsyth ; oamenii care au transportat lada erau toți beți și (ceea ce e și mai bine) au fost dați afară cu toții. Pe cît înțeleg, mă găsesc într-o altă situație care cere curaj moral ! Am să neg că am știut ceva despre existența statuii.“

Într-o clipă, se găsi din nou în fața lui Hercule, încordat și cu buzele strînse, cu toporul pentru cărbuni într-o mînă și cu satîrul de bucătărie sub braț. În clipa următoare, tăbărî asupra lăzii. Aceasta fusese serios slăbită de operațiile lui Gideon, așa încît, după cîteva lovituri bine plasate, scîndurile începură să se clatine și să se desfacă ; îi mai dădu cîteva, și toată lada se prăbuși în jurul lui Morris într-un potop de scînduri, urmate de o avalanșă de paie.

Acum, în fine, negustorul de pielărie putu să contemple proporțiile sarcinei sale și, la prima vedere, curajul îl părăsi. Nu putem spune că inginerul de Lesseps, cu toate forțele de care dispunea, a încercat să realizeze un plan mai ambițios cînd a pornit la atacul dealurilor din istmul Panama, decît zveltul tînăr, muncind de unul singur, fără nici un fel de practică în cioplitul pietrei, dar pornit să se măsoare cu monstrul buhăit de pe piedestal. Și, cu toate acestea, cei doi antagoniști constituiau un contrast reușit : pe de

o parte masivitatea copleşitoare, pe de alta, cel mai autentic avînt eroic.

— Praf am să te fac, animal uriaş şi scîrbos ! strigă Morris cu glas tare, manifestînd ceva din furia care mînase mulţimile Parisului împotriva zidurilor Bastiliei. Praf am să te fac în noaptea asta. Nici urmă n-am să mai las din tine în holul meu !

Chipul statuii, datorită expresiei sale obraznice, stimulase în mod deosebit fanatismul iconoclastului nostru, aşa că acesta îşi îndreptă operaţiile întîi împotriva chipului. Marea înălţime a semizeului — care măsura un stînjen şi jumătate din creştet pînă-n tălpi — constituia o primă dificultate în executarea acestui atac. Totuşi, în primele hărţuieli ale bătăliei, intelectul începuse să triumfe asupra materiei. Cu ajutorul unei scăriţe de bibliotecă, stăpînul ultragiat al casei cîştigă o poziţie avantajoasă şi, cu ajutorul unor lovituri puternice date cu toporul pentru cărbuni, reuşi să decapiteze matahala.

Două ore mai tîrziu, din ceea ce fusese imaginea în picioare a unui uriaş hamal din aceia care transportau cărbuni şi care devenise ca prin minune alb, nu mai rămăsese nimic altceva decît o amestecătură de membre sfărîmate: torsul cvadragenar era culcat pe piedestal, chipul lasciv rînjea aruncat pe scara bucătăriei, picioarele, braţele, mîinile şi chiar degetele zăceau împrăştiate în toate părţile pe podeaua holului. După încă o jumătate de oră, toate sfărîmăturile fuseseră transportate în bucătărie, iar Morris, cu un sentiment de nobil triumf, privea împrejur la scena victoriei sale. Da, acum putea nega că ar fi avut vreo cunoştinţă despre statuie : holul, afară de faptul că era în parte deteriorat, nu trăda nici o urmă de trecerea lui Hercule pe acolo.

Morris se tîrî spre patul său, într-o stare jalnică : braţele şi umerii îl dureau, palmele îi ardeau din cauza rosăturilor toporului şi îşi ducea la gură, necontenit şi fără voie, un deget care îl ustura cumplit. Somnul întîrzie mult să se apropie de eroul mult deteriorat şi îl părăsi repede, o dată cu ivirea zorilor.

Dimineaţa, ca şi cum ar fi vrut să se armonizeze cu ghinioanele lui nenorocite, se arătă nemiloasă. Pe străzi urla un vînt puternic dinspre răsărit ; rafale de ploaie

loveau furioase în ferestre și, în timp ce se îmbrăca, un curent rece venind dinspre șemineu făcea să-i tremure picioarele.

„Cred, se gîndi el cu amărăciune și fără voia lui, că avînd în vedere toate cîte le am de îndurat, aș fi putut avea cel puțin o vreme cumsecade !"

Nu exista nici o firimitură de pîine în casă deoarece domnișoara Hazeltine (ca toate femeile cînd sînt singure) se mulțumise în întregime numai cu prăjituri. Găsi însă puțin din acestea, așa că (împreună cu ceea ce poeții denumesc un pahar de apă rece și bună) își încropi ceva ce aducea cu o gustare de dimineață, după care se apucă neînfricat de treaba sa migăloasă.

Nimic nu poate fi mai interesant decît studierea semnăturilor cuiva scrise la întîmplare, înainte sau după masă, în momente de indigestie sau beție ; scrise cînd semnatarul tremură pentru viața copilului său, sau s-a întors cîștigător de la curse, sau e în biroul avocatului, sau sub privirea strălucitoare a iubitei. Pentru profani, ele nu par să fie niciodată aceleași, dar pentru ochiul unui expert, al funcționarului de bancă sau al litografului, ele sînt valori constante și tot atît de ușor de recunoscut ca și steaua polară pentru marinarul de veghe pe puntea vasului.

Morris își dădea bine seama de toate acestea. În privința aspectului teoretic al artei delicate în domeniul căreia se aventura acum, curajosul nostru negustor de pielărie era mai presus de orice critică. Dar, din fericire pentru posesorii de conturi la bancă, plastografia e o treabă care cere practică multă. Ca urmare, în timp ce Morris stătea înconjurat de un mare număr de semnături ale unchiului Joseph, care-i serveau drept exemple și-i arătau propria incompetență, o stare de depresiune i se furișă treptat în suflet. Din cînd în cînd vîntul șuiera prin șemineul din spate ; din cînd în cînd cîte un val de negură se abătea, atît de întunecat peste Bloomsbury, încît trebuia să se scoale de pe scaun și să aprindă lampa cu gaz aerian ; în jurul său domneau frigul și dezordinea rușinoasă a unei case nelocuite — podeaua fără covoare, canapeaua plină de cărți și dosare acoperite cu o față de masă murdară, tocuri ruginite, hîrtia de scris acoperită de un strat gros de praf ; și totuși acestea erau numai anexe ale stării lui

nenorocite, adevărata rădăcină a deprimării sale se găsea în jurul lui pe masă, sub forma unor semnături plăsmuite dar nereușite.

„E cel mai neașteptat lucru pe care l-am pomenit vreodată, se plînse în sinea lui. Îmi face impresia că e vorba de un talent, pe care nu l-am avut niciodată ! Mai examină încă o dată și cu mai multă atenție semnăturile pe care le falsificase. Orice funcționar de bancă le-ar lua pur și simplu în batjocură, hotărî el. Cred că singurul lucru posibil este copierea semnăturii, cu o hîrtie pe deasupra."

Așteptă pînă trecu un alt val de negură întunecată după care se ivi o geană de lumină de scurtă durată. Se duse atunci la fereastră și, în văzul întregii străzi, copie, cu o hîrtie transparentă pusă pe un cec, semnătura unchiului său. Nici nu putea fi ceva mai nereușit. „Dar trebuie să meargă, se gîndi el privindu-și lung și jalnic manopera. Oricum, tot e mort." Completă apoi cecul pentru două sute de lire și plecă grăbit la banca anglo-patagoneză.

La ghișeul respectiv, la care se ducea de obicei pentru diferitele sale operațiuni de bancă și de care se apropie cu aerul cel mai indiferent pe care putea să și-l însușească, Morris prezentă cecul falsificat casierului, care era un scoțian masiv și cu o barbă roșie.

Acesta făcu impresia că îl examinează surprins. După ce-l întoarse pe o parte și pe alta și după ce cercetă semnătura și cu ajutorul unei lupe, surprinderea sa se transformă într-o atitudine foarte nefavorabilă. Rugînd să fie scuzat pentru moment, se retrase în birourile interioare ale băncii de unde, după un interval apreciabil de timp, se reîntoarse angajat într-o convorbire serioasă cu unul din funcționarii superiori, un bărbat în vîrstă și cu chelie, dar foarte politicos.

— Domnul Morris Finsbury, pe cîte înțeleg ? spuse bătrînul politicos, uitîndu-se fix la Morris prin două rînduri de ochelari.

— Așa mă numesc, spuse Morris cu un tremur în glas. E ceva în neregulă ?

— Vedeţi, dumneavoastră, domnule Finsbury, sîntem oarecum surprinşi să primim aşa ceva, spuse casierul fluturînd cecul. Nu sînt disponibilităţi în cont.

— Cum nu sînt disponibilităţi ? exclamă Morris. Ştiu cu certitudine că trebuie să fie două mii opt sute de lire în cont.

— Erau două mii şapte sute şaizeci şi patru, pe cît îmi aduc aminte, răspunse domnul cel politicos, dar banii au fost retraşi ieri.

— Retraşi ! strigă Morris.

— De unchiul dumneavoastră personal, domnule, continuă funcţionarul. Nu numai asta, dar i-am achitat şi o poliţă — daţi-mi voie să mă gîndesc — ce valoare avea, domnule Bell ?

— Opt sute, domnule Judkin, răspunse casierul.

— Dent Pitman ! exclamă Morris, făcînd un pas înapoi, clătinîndu-se.

— Mă scuzaţi, ce-aţi spus ? întrebă domnul Judkin.

— E numai... e numai o exclamaţie, îi explică Morris.

— Sper că nu s-a întîmplat ceva rău, domnule Finsbury, spuse domnul Bell.

— Tot ce pot să vă spun, zise Morris cu un rîs strident, este că tot ce spuneţi e imposibil. Unchiul meu este la Bournemouth incapabil să umble.

— Aşa să fie ? ! exclamă domnul Bell luînd cecul din mîna domnului Judkin. Dar văd că cecul este datat la Londra, astăzi. Cum explicaţi acest lucru, domnule ?

— E o greşeală, spuse Morris, făcîndu-se roşu ca racul pe faţă şi pe gît.

— Cu siguranţă, cu siguranţă, spuse domnul Judkin, uitîndu-se cu un aer scrutător la clientul lui.

— Şi, de fapt, reluă Morris, chiar dacă nu ar fi disponibilităţi, suma de faţă e o sumă neînsemnată şi poate fi plătită ca depăşire de cont... firma noastră... numele de Finsbury constituie, desigur, o bună garanţie pentru o sumă prăpădită ca asta !

— Fără îndoială, domnule Finsbury, replică domnul Judkin, şi dacă insistaţi, voi lua în considerare cererea dumneavoastră ; dar nu cred... pe scurt, domnule Finsbury,

chiar dacă n-ar fi fost nimic altceva, dar semnătura în sine nu ne satisface deloc.

— Asta n-are importanţă, răspunse Morris nervos. Îl pun pe unchiul meu să semneze un alt cec. Adevărul este, continuă el adoptînd o atitudine îndrăzneaţă, că unchiul meu se simte atît de prost în prezent, încît nu a fost în stare să semneze acest cec fără ajutorul meu şi mi-e teamă că faptul că i-am purtat eu mîna cu tocul i-a schimbat puţin semnătura.

Domnul Judkin aruncă o privire pătrunzătoare domnului Morris, apoi se întoarse şi-l privi pe domnul Bell.

— Se pare, spuse el, că am fost înşelaţi de un escroc. Vă rog să comunicaţi domnului Finsbury că vom pune detectivi, să-i dea de urmă imediat. In ceea ce priveşte acum cecul dumneavoastră, regret, dar datorită felului cum a fost semnat, banca nu-l poate considera — cum să spun ? — acceptabil la plată.

Şi, cu aceste cuvinte, restitui cecul depunîndu-l pe ghişeu.

Morris îl luă cu un gest mecanic ; se gîndea la cu totul altceva.

— Într-un caz ca acesta, reluă el, consider că pierderea cade asupra noastră, adică asupra unchiului meu şi a mea.

— Nu, domnule, răspunse domnul Bell. Banca e cea care răspunde, şi banca sau îşi va recupera banii, sau îi va suporta din fondurile sale, puteţi fi sigur de asta.

Morris se întunecă la faţă. O nouă licărire de speranţă i se ivi însă pe chip.

— Ascultaţi-mă pe mine, zise el, lăsaţi totul pe seama mea. Voi cerceta eu problema. În orice caz, am o idee. Şi-apoi, detectivii, adăugă el, pe un ton rugător, sînt atît de costisitori !

— Banca n-ar admite aşa ceva, îi replică domnul Judkin. Banca e în situaţia de a pierde între trei şi patru mii de lire şi va cheltui chiar mai mult dacă e nevoie. Un falsificator nedescoperit e un pericol permanent. Nu ne vom lăsa pînă ce nu lămurim totul, domnule Finsbury ; fiţi liniştit în privinţa asta.

— Atunci suport eu pierderea, declară Morris categoric. Vă ordon să abandonaţi orice cercetare !

Tînărul era hotărît să nu se facă nici o cercetare judiciară.

— Mă scuzați, reluă domnul Judkin, dar nu avem nimic de-a face cu dumneavoastră în această problemă care ne privește numai pe unchiul dumneavoastră și pe noi. Dacă dumnealui este de aceeași părere și va veni aici personal sau îmi va permite să-i fac o vizită unde se află bolnav...

— Absolut imposibil ! strigă Morris.

— Înțelegeți, atunci, spuse domnul Judkin. Sînt legat de mîini și de picioare. Toată problema trebuie predată imediat pe mîinile poliției.

Morris împături mecanic cecul și îl puse la loc în agenda sa.

— Bună ziua, spuse el, și ieși oarecum grăbit din bancă.

„Nu-mi dau seama ce bănuieli au, își spuse el. Nu pot să-i înțeleg. Toată purtarea lor e complet contrară practicii bancare. Dar nu are nici o importanță. S-a isprăvit cu toate. Banii din bancă s-au dus, poliția a fost sesizată, în două ceasuri tembelul de Pitman va fi înhățat, și toată povestea cu mortul va apărea în gazete."

Dacă ar fi putut auzi însă ce s-a petrecut la bancă după plecarea lui, ar fi fost ceva mai puțin speriat și poate mai curînd jignit.

— Ciudată comportare, domnule Bell, observă domnul Judkin.

— Aveți dreptate, spuse domnul Bell, dar cred că l-ați speriat bine !

— Nu vom mai avea nimic de-a face în viitor cu domnul Morris Finsbury, reluă primul. A fost prima încercare din partea lui, și firma e un client atît de vechi al nostru, încît am ținut foarte mult să mă port delicat cu el. Dar cred, domnule Bell, că nu poate fi vorba de nici o greșeală. Cel care a fost ieri aici a fost bătrînul domn Finsbury, personal ?

— Nu poate fi nici o îndoială în privința aceasta, spuse domnul Bell, rîzînd ușor. Mi-a explicat dealtfel care sînt principiile comerțului bancar.

— Bine, atunci, încheie Judkin. Data viitoare cînd mai vine la noi, poftește-l în biroul meu. Se cuvine din partea noastră să-l avertizăm.

CAPITOLUL VII

În care William Dent Pitman cere o consultație juridică

Norfolk Street, colț cu King's Road, denumită în glumă, de către chiriașii domnului Pitman „Insula Norfolk", — nu este o arteră de comunicație nici lungă, nici frumoasă, nici plăcută. Servitoare murdare și mici de statură ies din case să cumpere bere sau să-și piardă vremea pe unicul trotuar al străzii ascultînd cuvinte de dragoste. Omul care vinde carne de cal pentru pisici, trece pe acolo de două ori pe zi. Uneori un flașnetar intră în peregrinările sale și pe Norfolk Street, dar o părăsește repede și dezgustat. În zilele de sărbătoare strada devine arena de bătaie a tineretului din vecinătate și locuitorii străzii au ocazia să studieze arta bărbătească a tehnicii apărării. Și totuși Norfolk Street are și dreptul să fie considerată o stradă respectabilă, deoarece nu are pe ea o singură prăvălie — afară, dacă socotiți cîrciuma din colț, care, de fapt, e pe King's Road.

Ușa de la nr. 7 purta o plăcuță de alamă pe care scria „W. D. Pitman, Artist". Plăcuța de alamă nu era chiar lucitoare și nici casa de la nr. 7 nu era o locuință deosebit de atrăgătoare. Totuși avea o caracteristică proprie care s-ar putea să accelereze pulsul curiozității cititorului. Era locuința unui artist — și încă a unui artist remarcabil. deosebit de remarcabil tocmai datorită nereușitei sale. W. D. Pitman nu constituise niciodată subiectul vreunui articol din revistele ilustrate. Nici un gravor în lemn nu reprodusése vreodată „un colț al salonului din spatele casei" sau „polița de deasupra căminului din atelierul de la nr. 7" ; nici o tînără reporteră nu scrisese vreodată despre „simplitatea neafectată" cu care domnul Pitman a primit-o în mijlocul „comorilor" sale.

Aceasta e o omisiune pe care eu unul aș repara-o bucuros, dar pe noi ne preocupă acum numai partea din spate a acestei locuințe estetice și strada sa dosnică și vrednică de toată desconsiderarea.

Casa avea o grădină, care se lăuda cu o fîntînă arteziană pitică (care nu funcţiona niciodată), în mijloc, cîteva ghivece de flori cu înfăţişare soioasă, doi sau trei copaci nou sădiţi pe care primăvara din Chelsea îi vizitase fără nici o consecinţă vizibilă şi două sau trei statui după modele antice, reprezentînd satiri şi nimfe în cel mai oribil stil posibil al artei sculpturale. Pe o latură, grădina era copleşită de umbra a două ateliere gata să se dărîme, de obicei închiriate sculptorilor tineri şi obscuri care se consacraseră artelor plastice britanice. În faţa acestora, pe latura cealaltă se găsea o altă dependinţă înaltă, construită ceva mai îngrijit, comunicînd direct cu casa şi avînd o uşă de serviciu care dă în uliţa din spatele casei. Construcţia adăpostea multipla şi variata activitate a domnului Pitman. Este adevărat că toată ziua era ocupat predînd artele plastice elevelor unui internat de domnişoare ; serile însă erau în întregime ale sale şi obişnuia să le prelungească tîrziu în noapte, cînd pictînd la iuţeală în ulei un *Peisaj cu cascadă*, cînd sculptînd, pentru plăcerea lui proprie, bustul vreunui personaj politic („din marmură", aşa cum sublinia el delicat dar cu mîndrie), cînd degradîndu-şi dalta cu sculptarea unei simple *nimfe* („pentru a susţine ţeava de gaz aerian într-o locuinţă oarecare") sau *Copilul Samuel*, în mărime naturală, pentru un cămin de copii al vreunei organizaţii religioase. Domnul Pitman studiase la Paris şi la Roma cu banii unui părinte iubitor care, ulterior, a dat faliment ca urmare a scăderii bruşte a comerţului cu corsete. Deşi domnul Pitmán nu fusese considerat niciodată că ar avea vreun pic de talent, se socotea într-o vreme că îşi învăţase meseria. Optsprezece ani de ceea ce numim „instruire practică" îl salvaseră de primejdia însuşirii cunoştinţelor teoretice. Artiştii cu care locuia împreună aveau uneori lungi discuţii cu el ; de exemplu, căutau să-i explice cît de imposibil era ca cineva să picteze la lumina lămpii de gaz aerian, sau să sculpteze nimfe în mărime naturală fără să aibă un model.

— Ştiu asta, răspundea el. Nimeni din Norfolk Street nu ştie asta mai bine ca mine ; şi dacă aş fi bogat, desigur că aş angaja cele mai reuşite modele din Londra ; dar fiind sărac, m-am învăţat să sculptez fără model. Pe de altă parte, un model oarecare n-ar face decît să-mi strice

concepția ideală pe care o am despre corpul omenesc și ar constitui o categorică piedică în cariera mea artistică. În ceea ce privește pictura la lumina artificială, continuă el, aceasta e pur și simplu o tehnică pe care am găsit necesar să mi-o însușesc, deoarece ziua întreagă trebuie să o dedic predării în școală.

În momentul în care trebuie să-l prezentăm cititorilor noștri, Pitman era singur în atelierul său, în amurgul unei zile de octombrie. Era așezat (desigur, cu simplitate neafectată) într-un jilț de lemn încrustat, cu pălăria sa de fetru negru și cu fundul turtit așezată alături : un omuleț negricios, slab, inofensiv și înduioșător, îmbrăcat în culoarea doliului, cu jacheta mai lungă decît o poartă de obicei laicii, cu gîtul prins într-un guler nedeschis în față, cu cravata de culoare deschisă și cu un nod simplu ; cu alte cuvinte, omul, după exteriorul său, în afară de o barbă ascuțită, făcea impresia unui cleric. Părul de pe creștetul capului era rarefiat. iar cel de la tîmple devenise argintiu. Sărmanul om nu mai era tînăr și anii adunați și sărăcia și modesta lui ambiție spulberată contribuiau să-i facă viața nefericită.

În fața lui, în colțul de lîngă ușă, se afla un butoi voluminos ; și oriunde și-ar fi întors privirea, gîndurile și ochii îi reveneau întruna la butoi.

„Să-l deschid oare ? Să-l trimit înapoi ? Să scriu imediat domnului Smitopolis ? se întreba el nehotărît. Nu, fu concluzia sa finală. Nu fac nimic fără sfatul domnului Finsbury."

Se sculă și își luă pupitrul portativ de piele uzată. Acesta se deschise fără formalitățile descuiatului și etală un teanc de hîrtie de scris de culoare palidă-gălbuie, care îi servea domnului Pitman pentru corespondența cu conducerea școlilor și cu părinții elevelor sale. Își așeză micul pupitru portativ pe masă, lîngă fereastră și, luînd un borcănel cu cerneală indiană de pe șemineu, redactă, cu multă trudă, următoarea scrisoare :

„Dragă domnule Finsbury, ar însemna oare să abuzez de bunăvoința dumneavoastră dacă v-aș ruga să-mi faceți o vizită în atelierul meu astă-seară ? Solicit prețiosul dumneavoastră sprijin într-o problemă de deosebită impor-

tanță și cred că nu e nevoie să spun mai mult decît că e în legătură cu ocrotirea statuii lui Hercule aparținînd domnului Smitopolis. Vă scriu într-o stare de spirit extrem de tulburată, deoarece, în urma tuturor cercetărilor făcute de mine mă tem enorm că această operă de artă antică s-a rătăcit pe undeva. Sînt în același timp frămîntat și de o altă problemă încurcată, care are legătură cu prima. Vă rog să-mi scuzați această scrisoare neglijent formulată, scrisă în grabă.

Al dumneavoastră devotat,
William D. Pitman".

Înarmat cu această scrisoare, porni s-o ducă personal și sună clopoțelul la nr. 233 de pe King's Road, locuința particulară a domnului Michael Finsbury. Îl cunoscuse pe avocat cu patru ani în urmă, într-o vreme de mare agitație politică în cartierul Chelsea ; Michael, care era un om cu mult umor și care avea o fire generoasă și tolerantă, continuase să rămînă în relații apropiate cu domnul Pitman și, constatînd că are motive să se amuze pe socoteala lui, stabili cu el un fel de prietenie în care îl trata de sus. În momentul de față, adică după patru ani de cînd se cunoscuseră, Pitman devenise un fel de cîine credincios al avocatului.

— Nu, spuse bătrîna menajeră care îi deschise ușa. Domnul Michael încă nu a venit acasă. Dar tare arătați rău, domnule Pitman ! Nu vreți să vă dau un pahar cu vin, să vă înviorați ?

— Nu, mulțumesc doamnă ! răspunse sculptorul. Sînteți foarte bună, dar nu am dispoziția sufletească pentru un pahar cu vin. Vă rog să-i dați domnului Finsbury acest bilet și să-l rugați să vină pînă la mine, pe ușa care dă spre ulița din spate ; vă rog foarte mult ; voi fi la atelier toată seara.

Ieși apoi în stradă și merse încet spre casă. Vitrina unui magazin de coafură îi atrase atenția și privi lung și cu seriozitate femeia de ceară, mîndră și cu ținută aristocratică, îmbrăcată în rochie de seară, care se deplasa cu ajutorul unui mecanism, în centrul vitrinei. Artistul se deșteptă în el, în ciuda necazurilor sale.

„E foarte drept să desconsideri pe cei care fac asemenea lucruri, își spuse el, dar e ceva... ceva nobil, ceva ce nu se poate defini în legătură cu manechinul acesta. Are ceea ce am încercat eu zadarnic să dau statuii împărătesei Eugenia făcută de mine", continuă el cu un suspin.

Își continuă drumul spre casă reflectînd asupra calității figurinei. „Cei de la Paris nu te pot învăța cum să realizezi acest lucru, se gîndi el. E măiestria britanică. Hai, trebuie să dorm ca apoi să mă trezesc cu mintea limpede. Trebuie să țintesc mai sus... să țintesc mai sus", își spuse omulețul în sinea lui. Tot timpul cît își luă ceaiul de după masă, și după acea, în timp ce făcea lecția de vioară cu fiul său mai mare, gîndul nu-i mai rămase la necazurile lui ci se lăsă furat pe meleaguri mai bune. Îndată ce se făcu liber, se duse în grabă și plin de entuziasm creator spre atelierul său.

Nici măcar priveliștea nu-l mai descurajă complet. Se avîntă cu însuflețire crescîndă asupra sculpturii pe care o începuse — un bust al domnului Gladstone, lucrat după o fotografie ; rezolvă (cu un succes extraordinar) dificultatea redării conturului cefei, pentru care nu avea nici un fel de document în afară de o amintire nebuloasă de la o adunare publică, și se simți apoi foarte fericit de modul cum reușise să-i redea gulerul ; numai bătăile repetate în ușă ale domnului Michael Finsbury îl readuseră la grijile obișnuite ale vieții.

— Ei, care-i supărarea ? întrebă Michael apropiindu-se de șemineul pe care, cunoscînd plăcerea prietenului său pentru un foc strălucitor, domnul Pitman nu pregetase să-l alimenteze din belșug cu lemne și cărbuni. Înțeleg că ai oarecari supărări ?

— Nu există un termen destul de tare ca să poată exprima starea în care mă găsesc, începu artistul. Statuia domnului Smitopolis nu mi-a parvenit, și mi-e teamă că voi fi făcut răspunzător pentru banii pe care-i valorează. Dar nu la asta mă gîndesc acum — de ceea ce mi-e teamă, dragă domnule Finsbury, de ceea ce mi-e teamă... Vai! De ce oare trebuie s-o spun — este totala mea compromitere. Hercule urma să fie scos prin contrabandă din Italia ; o faptă categoric greșită, o faptă la care un om cu principiile mele și cu răspunderea pe care o implică situația mea, nu

ar fi trebuit să ia parte în nici un fel (după cum îmi dau seama acum, cînd e prea tîrziu).

— Treaba pare a fi foarte serioasă, spuse avocatul. Şi cere foarte multă băutură, Pitman.

— Mi-am permis, ca să fiu scurt, să mă pregătesc pentru vizita dumitale, răspunse artistul, arătînd cu mîna un ceainic pentru fiert apa, o sticlă cu gin, o lămîie şi cîteva pahare.

Michael îşi pregăti un grog şi oferi artistului un trabuc.

— Nu, mulţumesc, spuse Pitman. Îmi plăcea să fumez cîteodată un trabuc, dar mirosul care pătrunde în haine e foarte neplăcut.

— Bine, spuse avocatul. Acum mă simt comod. Spune-ţi povestea.

Fără a cruţa nici un amănunt, Pitman îşi expuse necazul. Se dusese azi la gara Waterloo, sperînd să primească o statuie colosală a lui Hercule, şi primise în schimb un butoi, în care nu putea încăpea nici aceea a lui Discobolus, aruncătorul cu discul. Totuşi butoiul purta eticheta scrisă de mîna corespondentului său din Roma (al cărui scris îl cunoştea foarte bine). Ce era mai ciudat încă, cu acelaşi tren sosise totuşi o ladă destul de mare şi destul de grea ca să poată conţine statuia lui Hercule. Or, această ladă fusese dusă la o adresă acum imposibil de descoperit.

— Camionagiul (o spun cu tot regretul) era beat şi folosea un asemenea limbaj, încît nu aş fi niciodată în stare să-l repet. Omul a fost imediat dat afară din slujbă de inspectorul-şef, care s-a purtat cît se poate de îndatoritor tot timpul şi care va face cercetări la Southampton. Între timp, ce puteam face ? Mi-am lăsat adresa şi am adus butoiul acasă ; dar amintindu-mi de o veche învăţătură, m-am hotărît să nu-l deschid decît în prezenţa avocatului meu.

— Asta e tot ? întrebă Michael. În cazul acesta, nu văd nici un motiv de îngrijorare. Hercule s-a împotmolit undeva pe drum şi va sosi mîine sau poimîine. În ceea ce priveşte butoiul, ascultă-mă pe mine, e o dovadă de afecţiune din partea vreuneia din domnişoarele dumitale şi probabil conţine stridii.

— Te rog, nu vorbi aşa tare ! strigă micul artist. Mi-aş pierde slujba dacă aş fi auzit vorbind neserios despre tine-

rele mele eleve şi, în altă ordine de idei, de ce stridii din Italia ? Şi de ce să-mi vină cu eticheta scrisă de mîna lui signor Ricardi ?

— În fine, să-l examinăm mai îndeaproape, propuse Michael. Să-l rostogolim mai în faţă, la lumină.

Cei doi aduseră din colţul lui butoiul, rostogolindu-l, şi îl aşezară în faţa focului.

— E prea greu ca să conţină numai stridii, observă Michael cu discernămînt.

— Să-l deschidem imediat ? întrebă artistul, care devenise foarte vesel sub efectul combinat al prezenţei lui Michael şi al ginului ; şi, fără să mai aştepte un răspuns, începu să-şi scoată veşmintele ca şi cum s-ar fi pregătit pentru un meci de box : îşi aruncă gulerul preoţesc în coşul de hîrtii, îşi atîrnă jacheta pe un cui şi, cu o daltă într-o mînă şi un ciocan în cealaltă, dădu prima lovitură din seara aceea.

— Ăsta-i stilul William Dent ! strigă Michael. Dai un ban, dar ştii că face ! Poate fi chiar o vizită romantică din partea vreuneia din domnişoarele dumitale, un fel de aventură gen Cleopatra. Ia seama să nu turteşti cu vreo doagă capul Cleopatrei !

Dar priveliştea grabei lui Pitman se dovedi contagioasă. Avocatul nu putu să mai rămînă inactiv. Aruncîndu-şi trabucul în foc, smuci instrumentele din mîinile artistului, care refuza acum să i le cedeze, şi preluă atacul butoiului. În curînd broboane mari de sudoare îi inundară fruntea lată şi impresionantă. Pantalonii eleganţi i se acoperiră cu praf de rugină iar starea daltei indica efectele energiei sale uneori greşit aplicate.

Nu e uşor să deschizi un butoi chiar dacă procedezi aşa cum trebuie ; cînd însă procedezi greşit, tot butoiul trebuie desfăcut în elementele sale componente şi aceasta a fost calea aleasă atît de artist cît şi de avocat. Foarte curînd şi ultimul cerc fu scos — apoi urmară cîteva lovituri bine date şi ceea ce fusese odată un butoi nu mai era acum decît o grămadă amorfă de scînduri rupte şi deformate.

În mijlocul lor însă ceva sinistru, înfăşurat în pături, rămase o clipă în poziţie verticală pentru ca apoi să se

prăvălească într-o parte și să se prăbușească grămadă lîngă foc. În momentul în care momîia venea la pămînt, un monoclu zăngăni pe podea și se rostogoli înspre Pitman, care începu să țipe îngrozit.

— Potolește-te ! răcni Michael. Năvăli apoi spre ușa casei și o încuie, după care, cu fața palidă și buza mușcată, se apropie de grămada sinistră și trase deoparte un colț al păturii în care era înfășurată. Se dădu însă imediat înapoi, cutremurat.

În atelier se aşternu o tăcere îndelungată.

— Spune-mi sincer, îi vorbi Michael cu glasul scăzut, ai vreun amestec în treaba asta ? și arătă cadavrul cu mîna.

Firavul artist nu putea scoate decît sunete răgușite și nearticulate.

Michael turnă puţin gin într-un pahar.

— Bea asta, îi zise. Nu-ţi fie teamă de mine. Sînt prietenul tău și sînt gata să trec prin apă și prin foc pentru tine.

Pitman puse jos paharul fără să-l guste.

— Mă jur înaintea lui Dumnezeu ! spuse el. Totul e un mister pe care nu-l pot înțelege. Nici în momentele de cel mai îngrozitor coșmar pe care le-am trăit vreodată nu aș fi putut visa măcar așa ceva. Nu sînt în stare nici să ating un sugaci cu degetul.

— M-am lămurit, spuse Michael, scoțînd un oftat adînc de ușurare. Te cred, amice. Și strînse afectuos mîna artistului. Am crezut un moment, adăugă el, cu un zîmbet sinistru, am crezut un moment că i-ai făcut de petrecanie domnului Smitopolis.

— Aș fi putut tot așa de bine să și fac așa ceva, gemu Pitman. Sînt un om sfîrșit. Pentru mine s-au scris din acest moment cuvintele profetice de pierzanie de pe zidul lui Baltazar.

— Ca un prim lucru, spuse Michael, să-l ducem undeva, ascuns vederii. Ca să fiu foarte sincer cu tine, Pitman, nu-mi place înfățișarea prietenului tău. Spunînd acestea, avocatul fu străbătut de un fior de repulsie. Unde îl putem pune ?

— Pune-l în dulapul acela din perete, dacă poţi suporta să-l atingi, îi răspunse sculptorul.

— Cineva trebuie să facă treaba asta, Pitman, replică avocatul. Şi, pe cît se pare, eu trebuie să fiu acela. Du-te pînă la masă, întoarce-te cu spatele şi pregăteşte-mi un grog. O diviziune cinstită a muncii.

Nouăzeci de secunde mai tîrziu, Pitman auzi închizîndu-se uşa dulapului.

— Gata, spuse Michael. Acum încăperea arată mai plăcută. Poţi să te întorci acum, palidul meu Pitman, Acesta-i grogul ? vorbi el mai departe. Să te ierte Dumnezeu, dar mi-ai făcut o limonadă !

— Vai, Finsbury ! Ce să ne facem cu el ? se văicări sculptorul, prinzîndu-l cu putere pe avocat de braţ.

— Ce să facem cu el ? repetă Michael. Îl îngropăm într-unul din straturile tale de flori şi-i punem deasupra una din statuile tale, drept monument funerar. Te asigur că vom arăta al dracului de romantic săpînd în grădina cu iarbă, sub razele palide ale lunii. Ascultă, mai toarnă-mi niște gin în paharul ăsta.

— Te implor, domnule Finsbury, nu-ţi bate joc de nenorocirea mea ! strigă Pitman. Ai înaintea dumitale un om care toată viaţa lui — o spun fără şovăială — a fost de o corectitudine ireproşabilă. Chiar în acest moment grav pot jura acest lucru cu mîna pe inimă, fără să roşesc. În afară de faptul cu adevărat neînsemnat de a fi participat la contrabanda cu statuia lui Hercule (şi chiar şi de acest lucru mă căiesc acum cu toată umilinţa), viaţa mea a fost în întregime un model pentru lumea întreagă. Niciodată nu m-am temut de lumina cinstei, se plînse mărunţelul om, şi iată că acum... acum... !

— Sus inima, bătrîne ! îl încurajă Michael. Te asigur că vom considera această neplăcere ca un fleac la biroul nostru avocaţial ; este ceva ce se poate întîmpla oricui ; şi dacă eşti cu adevărat sigur că n-ai nici un amestec în treaba asta...

— Ce cuvinte aş putea găsi să te conving ? începu Pitman.

— N-avea grijă, aranjez eu totul, îl întrerupse Michael, Tu nu te poţi pricepe. Faptul important e următorul :

Dacă... sau mai degrabă, deoarece nu știi nimic despre crima comisă, întrucît persoana din dulap nu este nici tatăl tău, nici fratele tău, nici creditorul tău, nici soacra ta, nici ceea ce se numește un soț ultragiat...

— Vai de mine, dragă domnule ! exclamă Pitman îngrozit.

— Deoarece, pe scurt, continuă avocatul, nu ai putut avea nici un fel de interes în comiterea crimei, avem înaintea noastră un teren perfect neted și un joc perfect sigur. La drept vorbind, problema e cu adevărat pasionantă ; e un gen de afacere judiciară pe care mi l-am dorit mult : un caz de primul rang. Și, în sfîrșit, iată un asemenea caz în mîna mea. Sînt hotărît să te scot cu bine din încurcătură. M-ai auzit ? Sînt hotărît să te scot cu bine din încurcătură. Ia să văd : e mult de cînd nu am mai avut ce se numește un adevărat concediu ; am să trimit vorbă la birou că nu mă duc mîine. Cel mai bun lucru este să fim activi, adăugă el cu înțeles, fiindcă nu trebuie să lipsim pe atcineva de o bună ocazie.

— Ce vrei să spui ? întrebă Pitman. Cine altcineva ? Inspectorul de poliție ?

— Să-l ia naiba pe inspectorul de poliție ! spuse Michael. Dacă nu vrei să adopți calea cea mai scurtă și să îngropi mortul în grădina din spatele casei, trebuie să găsim pe cineva care să vrea să-l îngroape în grădina lui. Pe scurt, trebuie să plasăm afacerea în mîinile cuiva cu mai puține scrupule decît tine și cu mai multă imaginație.

— Un detectiv particular, poate ? sugeră Pitman.

— Sînt momente cînd îmi inspiri milă, Pitman ! exclamă avocatul. Apropo, continuă el schimbînd tonul, întotdeauna mi-a părut rău că nu ai un pian în bîrlogul ăsta al tău. Chiar dacă nu cînți personal la el, poate că prietenilor tăi le-ar face plăcere să se amuze cu puțină muzică, în timp ce tu frămînți lutul tău noroios.

— Am să cumpăr unul, dacă vrei, spuse Pitman nervos și nerăbdător să-l mulțumească. Dealtfel, eu cînt puțin la vioară.

— Știu asta, continuă Michael. Dar ce înseamnă vioara... mai cu seamă cum cînți tu ? Ceea ce îți trebuie

e muzică polifonică. Şi am să-ţi spun ceva : fiindcă e prea tîrziu acum ca să-ţi cumperi un pian, ţi-l voi da pe al meu.

— Mulţumesc, îi spuse sculptorul, cu indiferenţă. Mi-l dai aşadar pe-al tău ? E un gest foarte generos din partea ta.

— Da, ţi-l voi da pe-al meu, continuă Michael, ca să cînte la el inspectorul de poliţie în timp ce oamenii lui îţi sapă grădina din spatele casei.

Pitman se holbă la Michael îndurerat şi uimit.

— Nu, nu ! Să nu crezi că am înnebunit, continuă Michael. Sînt glumeţ, dar cu mintea foarte întreagă. Ascultă, Pitman, fii atent o jumătate de minut. Vreau să profit de faptul încurajator că sîntem cu adevărat şi indiscutabil inocenţi. Nimic altceva, în afară de prezenţa — ştii tu cui — nu ne asociază cu această crimă. O dată ce ne scăpăm de el, nu importă cum, nu mai există nici un fel de indiciu care să ducă spre noi. Cum am spus, îţi voi da pianul meu, şi-l vom aduce încoace chiar în noaptea asta. Mîine scoatem toată maşinăria din el, îl închidem pe... prietenul nostru... înăuntru, încărcăm totul într-o căruţă şi îl transportăm la locuinţa unui tînăr pe care îl cunosc din vedere.

— Cine e acest cunoscut din vedere ? repetă Pitman.

— Şi, ceea ce e mai important pentru noi, continuă Michael, un tînăr al cărui apartament îl cunosc mai bine decît şi-l cunoaşte el. E un prieten al meu — îl numesc prieten pentru a fi mai scurt. Pe cît înţeleg, e plecat într-o ţară îndepărtată, unde se găsesc droguri şi acum, foarte probabil că e la închisoare. A fost locatarul apartamentului. L-am apărat eu şi l-am ajutat să scape de o condamnare — totul a fost salvat în afară de onoare. Nu avea nici un ban, dar mi-a dat tot ce avea, bietul de el şi, o dată cu celelalte, cheia apartamentului său. Acolo propun să ducem pianul, împreună, să zicem, cu Cleopatra. Ce spui ?

— Mi se pare o adevărată nebunie, răspunse Pitman. Şi ce va păţi tînărul pe care îl cunoşti din vedere ?

— Are să-i fie de folos, spuse Michael înveselit. E exact de ce are nevoie să-l facă să se stabilească într-un loc.

— Dar, stimate domn, omul poate fi acuzat... acuzat de omor, spuse sculptorul simțind că i se pune un nod în gît.

— Va fi și el exact în aceeași situație ca și noi, îl lămuri avocatul. Omul e nevinovat, înțelegi ? Ceea ce duce oamenii la spînzurătoare este numai împrejurarea nefericită de a fi vinovați

— Dar, de fapt, spuse rugător Pitman, tot planul mi se pare o nebunie. Nu ar fi oare mai bine, la urma urmei, dacă aș chema poliția ?

— Și să iasă un scandal nemaipomenit ? întrebă Michael. „Misterul din Chelsea : pretinsa nevinovăție a lui Pitman !“ Ce impresie ar face asta la școala de arte plastice ?

— Ar duce la concedierea mea, recunoscu profesorul de desen. Nu pot contesta acest lucru.

— În același timp, spuse Michael, nu am de gînd să mă amestec în afacerea asta fără să mă amuz un pic, așa cum se spune, pe banii mei.

— Vai, dragul meu, se cade să faci o astfel de glumă?! exclamă Pitman.

— Am spus asta numai ca să te mai înveselesc, adăugă Michael, fără să-și piardă cumpătul. Totul e numai un plan ușuratec, dar bine ticluit. Nu e nevoie să mai discutăm. Dacă vrei să-mi urmezi sfatul, hai cu mine și să aducem aici imediat pianul. Dacă nu vrei, spune-mi limpede și te las să rezolvi problema conform unei chibzuieli mai bune.

— Știi prea bine că depind în totul de tine, vorbi Pitman. Dar ce noapte mă așteaptă cu... cu grozăvia aceea în atelierul meu ! Ce-am să mă fac, o să mă gîndesc întruna la el după ce-mi pun capul pe pernă ?

— Gîndește-te că și pianul meu va fi la tine, spuse Michael. Asta va îmbunătăți atmosfera.

O oră mai tîrziu, o căruță trase la ușa care da în ulița din dosul atelierului și pianul avocatului — un Broadwood cu coadă, somptuos — fu transportat în atelierul domnului Pitman.

CAPITOLUL VIII

În care Michael Finsbury se amuză bine în concediu

Fix la ora opt în dimineața următoare, avocatul bătu (conform înțelegerii) la ușa atelierului. Îl găsi pe artist schimbat în cît se poate de rău — cu părul albit, ochii injectați și alb ca varul la față — tremurînd și trăgînd cu coada ochiului necontenit, cu privirea rătăcită, spre dulapul din perete. Totuși profesorul de desen nu putu să nu se minuneze de înfățișarea prietenului său. Michael era de obicei îmbrăcat după ultima modă, etalînd o splendoare epatantă, poate cel mai bine descrisă ca elegantă. Nu se putea spune nimic împotriva lui, în genere, decît că arăta puțin prea mult asemenea cuiva care se duce la o nuntă, mai curînd decît ca un distins gentleman. Azi însă, coborîse totalmente de pe asemenea înălțimi. Purta o cămașă de flanelă, cu carouri spălăcite și un costum de tweed roșcat, de nuanța pe care croitorii o numesc „iarbă neagră bălțată". Avea un fular subțire de culoare neagră, înnodat marinărește. O manta lungă cu cordon, de culoare ruginie, ascundea în parte acest aspect impresionant, iar în picioare avea o pereche de bocanci grosolani pentru excursii pe jos. Pe cap purta o veche pălărie de fetru moale, pe care și-o scoase cu un salut ceremonios în momentul în care intră înăuntru.

— Am sosit, William Dent ! strigă el și, scoțînd din buzunare două mici smocuri de păr roșcat, și le lipi pe obraji ca doi favoriți, făcînd, în același timp, cîțiva pași de dans prin atelier, cu grația diafană a unei balerine.

Pitman rîse trist.

— Niciodată nu te-aș fi recunoscut, îi spuse el.

— Nici nu doream să mă recunoști, îi replică Michael, punîndu-și favoriții falși înapoi în buzunare. Acum trebuie să te examinez și pe tine și garderoba ta și să te deghizez perfect.

— Să mă deghizezi ! exclamă artistul. Chiar trebuie să mă deghizez ? Am ajuns chiar la așa ceva ?

— Draga mea vietate, răspunse amicul său. Deghizarea este savoarea picantă a vieții. Ce ar însemna oare viața, a spus odată un filosof francez, fără deliciile deghizării ? Nu vreau să spun că întotdeauna e ceva de bun gust, și știu că e un lucru nepotrivit din partea unui om al legii, dar ce importanță are, domnule profesor de desen, care· ești așa de mîhnit ? Trebuie să facem asta. Trebuie să creăm o falsă impresie în mintea cît mai multor oameni și în special în mintea domnului Gideon Forsyth, tînărul pe care îl cunosc din vedere, dacă ar avea prostul gust să se găsească acum acasă.

— Să se găsească acum acasă ? bîlbîi artistul. Asta le-ar pune capac la toate !

— N-ar avea nici cea mai mică importanță, replică Michael nepăsător. Să văd numai de ce haine dispui și te transform într-un om nou într-o clipă.

În dormitorul în care a fost imediat condus, Michael a examinat atent garderoba limitată și sărăcăcioasă a lui Pitman ; cu un ochi care căuta ceva hazliu, i-a ales o jachetă scurtă din alpaca neagră, căreia i-a adăugat imediat o pereche de pantaloni de vară, ce i-au atras atenția ca fiind totalmente nepotriviți. Luînd aceste veșminte în mîini, se uită foarte atent la artist.

— Nu-mi place gulerul ăsta preoțesc, observă el. N-ai altceva ?

Profesorul de desen se gîndi serios un moment și apoi se lumină la față.

— Am două cămăși cu guler răsfrînt, spuse el, pe care le purtam cînd eram student la Paris. Au însă culori cam țipătoare.

— Tocmai ce ne trebuie ! exclamă Michael. Vei arăta teribil de al naibii. Văd că ai și ghetre, continuă el, scoțînd dintr-un sertar o pereche de asemenea jambiere scurte, provocătoare. Trebuie neapărat să porți ghetre. Acum sări în toate astea și să fluieri la fereastră o melodie timp de (să spunem) trei sferturi de oră. După aceea, poți să vii după mine pe cîmpul de glorie.

Spunînd acestea, Michael se reîntoarse în atelier. Era o dimineață cu un vînt rece și puternic dinspre răsărit, care șuiera printre statuile din grădină și izbea cu putere picăturile de ploaie pe luminătorul din tavanul ate-

lierului și, cam în același moment în care Morris încerca a o suta versiune a semnăturii unchiului său în Bloomsbury, Michael, în Chelsea, începu să smulgă corzile grandiosului pian Broadwood.

Trei sferturi de oră mai tîrziu, Pitman fu lăsat să între în atelier, unde găsi ușa dulapului din perete deschisă, dulapul gol și pianul închis cu grijă.

— E un instrument cît se poate de greu, observă Michael, și se întoarse să vadă deghizarea prietenului său.

— Trebuie să-ți razi barba, spuse el.

— Barba mea ! strigă Pitman. Nu pot să-mi rad barba ! Nu-mi pot schimonosi fața, ar obiecta directorii mei. Au niște vederi foarte stricte în ceea ce privește înfățișarea profesorilor — tinerele domnișoare sînt considerate prea romantice. Barba mea a fost totdeauna privită ca ceva foarte neobișnuit cînd apăream prin școală. A fost considerată, spuse artistul înroșindu-se, ca totalmente deplasată.

— Poți s-o lași pe urmă să crească din nou, i-o întoarse Michael, și ai să devii atît de nemaipomenit de slut, încît au să-ți mărească salariul.

— Dar nu vreau să arăt slut ! exclamă artistul.

— Nu fi neghiob, spuse Michael care ura bărbile și era în culmea bucuriei cînd putea distruge una. Fii bărbat și dă-o jos !

— Desigur, dacă insiști, spuse Pitman.

Apoi oftă și aduse puțină apă caldă de la bucătărie, puse un pahar, pe care-l umplu, pe șevalet, își tăie mai întîi barba cu foarfecele și apoi se rase complet. Nu putu să nu-și ascundă, față de sine, în timp ce contempla rezultatul, sentimentul că-și sacrificase ultimul atribut al bărbăției. Michael, în schimb, părea încîntat la culme.

— Te declar un alt om ! exclamă el. După ce-ți voi da ochelarii cu sticlă de geam pe care îi am în buzunar, vei arăta ca tipul ideal de frumusețe masculină reprezentat de orice comisvoiajor francez.

Pitman nu răspunse și continuă să se uite lung și nemîngîiat la imaginea sa din oglindă.

— Știi ce i-a spus guvernatorul din Carolina de Sud guvernatorului din Carolina de Nord ? întrebă Michael. „Prea trece mult timp între două pahare de băutură".

Aceasta a fost cugetarea profundului filosof. Aşadar, dacă îţi bagi mîna în buzunarul stîng al mantalei mele, am impresia că vei da peste o sticlă de coniac. Îţi mulţumesc, Pitman, adăugă el şi umplu cîte un pahar pentru fiecare. Să-mi spui cum îţi place.

Artistul întinse mîna după cana de apă, dar Michael opri mişcarea.

— Nu ţi-o dau nici dacă îmi cazi în genunchi ! strigă el. Ce-ţi ofer eu e cel mai grozav coniac din Marea Britanie, şi trebuie băut sec.

Pitman duse paharul la gură, dar îl lăsă din nou jos şi oftă.

— Trebuie să-ţi spun că eşti un tovarăş de concediu bun de nimic ! exclamă Michael. Dacă asta e tot ce pricepi la un coniac, n-am să-ţi mai dau nici un strop, aşa că în timp ce eu îmi termin sticla, ai putea să te pui pe treabă. Dacă mă gîndesc bine, continuă el, am comis o greşeală îngrozitoare : trebuia să aduci căruţa înainte de a te deghiza. La ce dracu eşti tu bun, Pitman ? Cum de n-ai putut să-mi aminteşti de căruţă ?

— Nici n-am ştiut că trebuie să angajăm o căruţă, spuse artistul. Dar pot să renunţ la deghizare, sugeră el repede.

— Cred că ţi-ar fi foarte greu să-ţi pui barba la loc, îl făcu atent avocatul. Ideea ta nu e bună ; e din acelea care duce la spînzurătoare, continuă el, cu mare veselie, în timp ce-şi bea încet coniacul. Nu te mai poţi reîntoarce la situaţia dinainte. Du-te la grajdurile de unde se angajează căruţe, şi fă toate aranjamentele ; vezi să vie să ia pianul de aici, să-l ducă la gara Victoria, de acolo să fie transportat cu trenul pînă la gara Cannon Street şi depozitat acolo pînă ce va fi ridicat de cineva cu numele de Fortune du Boisgobey.

— Nu crezi că numele acesta e total nepotrivit ? întrebă rugător Pitman.

— Nepotrivit ?! îi răspunse Michael disprețuitor. Ne-ar duce la spînzurătoare pe amîndoi ! Brown e mai neprimejdios şi mai uşor de pronunţat în acelaşi timp. Să-i zicem, deci, Brown.

— Te-aş ruga mult, de hatîrul meu, te-aş ruga mult să nu mai vorbeşti atît de des de spînzurătoare.

— A vorbi, nu înseamnă nimic, băiatule ! îl liniști Michael. Dar mai bine ia-ți pălăria și du-te. Ia seama să plătești totul anticipat.

Rămas singur, avocatul își îndreptă atenția, pentru un timp, exclusiv asupra sticlei de coniac, și buna sa dispoziție, care atinsese un înalt nivel dimineața, crescu acum excepțional de mult. Își lipi apoi definitiv favoriții în fața oglinzii. „Sînt colosal !" își zise, în timp ce-și admira înfățișarea în oglindă. „Arăt ca un ajutor de casier de pe vapoare." În aceeași clipă, ochelarii cu sticlă de geam (pe care îi destinase pînă atunci lui Pitman), îi veniră în minte. Și-i puse pe nas și se îndrăgosti pe loc de noua sa înfățișare. „Exact ce-mi trebuia, își spuse în sinea sa. Mă întreb cu cine semăn acum ? Aș zice cu un romancier umorist", și începu să-și închipuie diferite feluri de mers, dînd cîte un nume fiecăruia pe măsură ce-l executa. Mersul unui romancier umorist — dar acesta necesită și o umbrelă. Mersul unui ajutor de casier de pe vapoare. Mersul unui colonist din Australia vizitînd locurile copilăriei. Mersul unui colonel comandant de regiment de sepoi din India. Și pe cînd imita mersul unui colonel comandant de sepoi (ceea ce reușea să fie un mers excelent imaginat, deși nepotrivit cu deghizarea lui) ochiul său se opri asupra pianului. Instrumentul avea o încuietoare atît pentru capacul mare, cît și pentru claviatură, dar cheia de la aceasta din urmă se pierduse. Michael ridică capacul de la claviatură și își plimbă degetele pe clapele acum mute.

— Minunat pian — o tonalitate variată, bogată ! remarcă el, și-și trase un scaun în fața pianului.

Cînd domnul Pitman se reîntoarse la atelier, rămase înspăimîntat văzînd pe îndrumătorul, filosoful și prietenul său executînd compoziții formidabile la un pian grandios, dar mut.

— Cerul să mă ajute ! se rugă mărunțelul artist. Mi-e teamă că e beat ! Domnule Finsbury, spuse el cu glas tare.

Michael, fără să se ridice de la locul său, își întoarse fața îmbujorată spre el, încadrată de doi favoriți roșcați și traversată de o pereche de ochelari.

— Capriciu în si minor, la plecarea unui prieten, spuse el, continuîndu-şi demonstraţia silenţioasă.

Pitman fu cuprins de o mare indignare.

— Ochelarii aceştia trebuiau să fie ai mei ! strigă el. Sînt doar un element esenţial în deghizarea mea !

— Am să-i port eu, îl linişti Michael, şi adăugă, cu oarecare justeţe : Am trezi o groază de bănuieli dacă am purta amîndoi ochelari.

— Atunci e bine, spuse Pitman supus. Contam totuşi pe ochelari, dar, bineînţeles, dacă insişti... Altceva acum, căruţa aşteaptă la uşă.

În timp ce hamalii încărcau pianul, Michael se ascunse în dulap, printre rămăşiţele butoiului şi sîrmele scoase din pian, pentru ca, îndată ce uliţa fu liberă, cei doi să ţîşnească afară pe uşă şi să sară într-un cupeu care tocmai trecea şi care îi duse repede spre centru. Vremea era tot rece, aspră şi vîntoasă. Ploaia îi lovea cu putere în faţă, dar Michael refuză să închidă geamul cupeului. După un timp, adoptă rolul de ghid şi începu să arate cu mîna diferitele locuri importante din Londra, în timp ce treceau pe lîngă ele, dînd în acelaşi timp explicaţii bogate în privinţa lor.

— Dragă prietene, spuse el deodată. Se pare că nu ştii mai nimic despre oraşul tău natal. Ce-ar fi să vizităm Turnul Londrei ? Nu ? Ei, da ; poate că e puţin în afara drumului nostru. Totuşi... Ascultă, birjar, mînă prin scuarul Trafalgar. Ajunşi în piaţa cu numele bătăliei istorice, insistă să se oprească pentru a critica statuile şi a da artistului o sumedenie de amănunte stranii (foarte noi în domeniul istoriei) în legătură cu viaţa oamenilor celebri, pe care îi reprezentau sculpturile de pe soclu.

Ar fi greu să descriem ceea ce a suferit Pitman în cupeu : îi era frig, îl uda ploaia şi era stăpînit de groază la superlativ ; îşi pierduse, pe bună dreptate, încrederea în comandantul care îl conducea, era cuprins de un simţămînt de ruşine din cauza cămăşii cu guler răsfrînt şi de un sentiment amar de decădere şi degradare din cauza pierderii bărbii. Toate acestea constituiau componentele ghiveciului de necazuri. Momentul cînd au ajuns la restaurantul spre care se îndreptau pe căi întortocheate, a însemnat primul element de uşurare ; iar acela în care l-a auzit pe Michael

comandînd un separeu numai pentru ei doi, a constituit al doilea element și încă cu mult mai însemnat.

În timp ce urcau scara la etaj, conduși de un chelner străin, care vorbea o limbă neinteligibilă, a putut de asemenea observa, foarte recunoscător în sinea lui, numărul restrîns al consumatorilor prezenți și, concomitent, ceva și mai îmbucurător, faptul că cea mai mare parte a acestora erau exilați veniți din Franța. Se simți foarte fericit la gîndul că nici unul din ei nu avea nici o legătură cu școala lui de arte, deoarece, pe profesorul de limba franceză, deși, după cum știa, ținea de biserica papistașă, nu putea să și-l imagineze frecventînd un local atît de dezmățat.

Chelnerul străin i-a condus într-o cameră mică, fără altă mobilă decît o singură masă și o canapea. În cămin abia pîlpîia focul, așa încît Michael ordonă imediat să se mai aducă ceva cărbuni, o dată cu două coniacuri și un sifon.

— A, nu ! spuse Pitman. În nici un caz nu... nu mai beau nimic !

— Nu știu ce vrei să faci atunci, obiectă Michael, pe un ton jalnic. E absolut necesar să facem ceva și fumatul nu se recomandă înainte de masă. Credeam că lucrul acesta se subînțelege. Se pare că nu ai nici cea mai mică idee despre igienă, încheie el comparîndu-și ceasul cu cel de pe polița de deasupra căminului.

Pitman fu cuprins de gînduri amare : iată-l deci ras într-un mod ridicol, deghizat într-un mod absurd, în tovărășia unui bețiv cu ochelari, așteptînd să ia un dejun cu șampanie într-un restaurant din cale-afară de înstrăinat. Ce-ar spune directorii lui de l-ar vedea aici ? Ce-ar spune dacă ar cunoaște tragica și mizerabila sa aventură ?

Intrarea chelnerului cu paharele de coniac și de sifon, îl trezi din aceste gînduri. Michael luă unul din coniacuri și spuse chelnerului să-l ofere pe-al doilea prietenului său.

Pitman îl îndepărtă însă cu un gest.

— Nu mă sili să-mi pierd orice respect pentru mine însumi, zise el.

— Fac orice pentru un prieten, replică Michael. Dar nu am de gînd să beau de unul singur. Ține, se adresă chelnerului, ia asta ! Apoi, ciocnind paharele, adăugă : În sănătatea domnului Gideon Forsyth.

— În sănătatea domnului Gideon Forsyth, zise chelnerul într-o engleză stîlcită, și dădu pe gît licoarea din patru înghițituri.

— Mai bei unul ? îl întrebă Michael cu sinceră admirație. N-am mai văzut niciodată pe nimeni bînd mai repede un coniac. E un fapt care redă cuiva încrederea în neamul omenesc.

Chelnerul însă se scuză politicos și, ajutat încă de un băiat, începu să aducă dejunul.

Michael se hrăni copios, ajutîndu-și mîncarea să lunece pe gît cu o sticlă de vin sec de Heidsieck, monopol. În ceea ce-l privește pe artist, acesta era prea tulburat pentru a mînca ceva, iar prietenul său refuză categoric să-l lase să bea șampanie dacă nu mînca în același timp bine.

— Unul din noi trebuie să rămînă treaz, observă avocatul, și nu-ți dau voie să bei șampanie numai după un picior de potîrniche. Trebuie să fiu prudent, îi mai spuse el confidențial. Știi zicala : „Un om beat, o afacere minunată — doi oameni beți, se face totul praf !“

După ce li s-a adus cafeaua și chelnerul a părăsit încăperea, Michael căută să facă sforțări colosale pentru a-și lua o înfățișare sobră și serioasă. Se uită drept în ochii prietenului său (cu un ochi probabil fugind puțin într-o parte) și îi vorbi pe un ton răguşit dar aspru :

— Să terminăm cu aiureala asta, fu introducerea sa foarte potrivită situației. Să trecem la treabă. Ascultă-mă cu atenție. Sînt australian. Mă numesc Jack Dickson, deși n-ai crede după înfățișarea mea modestă. În schimb te vei liniști auzind că sînt bogat, domnule, foarte bogat. Această latură a situației nu trebuie s-o discuți prea mult, Pitman. Tot secretul planului meu constă în buna lui pregătire, așa că am să-mi ticluiesc o biografie de la începutul începuturilor ; ți-aș putea-o spune chiar acum, numai că am uitat-o.

— Poate sînt eu prost... începu Pitman.

— Chiar așa ! exclamă Michael. Foarte prost, dar și foarte bogat. M-am gîndit că are să-ți placă, Pitman, așa că am chibzuit că tu literalmente trebuie să înoți în bogăție. În același timp, ești american și fabricant de galoși, dacă e vorba pe așa. Ce este cel mai rău însă — de ce să-ți ascund — este că te numești Ezra Thomas. Așadar, i se

adresă Michael luînd o atitudine înspăimîntător de serioasă, spune-mi cine sîntem noi doi.

Nefericitul omuleț a fost apoi supus la o serie de întrebări pînă ce a reușit să învețe pe dinafară toate elementele care îi fuseseră date.

— Bun ! exclamă avocatul. Planul nostru e gata. Perfect solid — ăsta-i lucrul principal.

— Dar nu înțeleg... obiectă Pitman.

— Las' c-ai să înțelegi la momentul potrivit, spuse Michael ridicîndu-se în picioare.

— Dar planul văd că nu urmărește nimic, spuse artistul.

— Putem inventa un obiectiv pe măsură ce trecem la fapte, îl lămuri avocatul.

— Dar eu nu pot inventa nimic. Nu am inventat niciodată nimic în toată viața mea.

— Va trebui să inventezi acum, băiatule, îi spuse Michael nepăsător și începu să strige după chelner, cu care porni imediat o conversație foarte spirituală.

Cel cu care avocatul plecă de la restaurant era un omuleț complet deprimat.

„Desigur, se întreba Pitman, Michael e un băiat deștept, dar pot oare să am încredere în el, în starea în care se găsește ?“ Prin urmare, după ce se urcă din nou într-un cupeu, își luă inima în dinți :

— Nu crezi, se bîlbîi el, că ar fi mai înțelept, ținînd seama de realitatea situației, să mai amînăm treaba asta ?

— Să amîni pe mîine ceea ce poți face azi ? exclamă Michael indignat. Nici n-am mai pomenit așa ceva ! Curaj, totul merge bine ; înainte, spre victorie ! Fii cu inimă de leu, Pitman !

La gara Cannon Street a întrebat de pianul domnului Brown, care sosise acolo la timp. De la gară, s-au dus cu o trăsură la un grajd din apropiere, de unde au închiriat un camion și, în timp ce înhămau caii, cei doi se adăpostiră în camera cu hamuri, lîngă o sobă. Aici avocatul se rezemă, cum sta pe scaun, de un perete și se lăsă cuprins de un somn liniștit și adînc, așa încît Pitman se văzu rămas numai cu propriile sale resurse, înconjurat de o ceată de pierde-vară, din aceia cărora le place nespus să petreacă zile întregi fără rost pe la grajduri și care se uitau lung la ei, cu curiozitate.

— Urîtă zi, domnule ! observă unul din oameni. Mergeți departe ?

— Da, e o... zi foarte urîtă, răspunse sculptorul și, simțind că trebuie să schimbe conversația, adăugă : Prietenul meu e australian și foarte iritabil.

— E australian ? interveni un altul. Și eu am un frate la Melbourne. Nu cumva și prietenul dumneavoastră e de pe-acolo ?

— Nu, nu chiar, răspunse artistul, ale cărui noțiuni despre geografia Noii Olande erau relativ împrăștiate. Locuiește foarte departe, în interior, și este foarte bogat.

Cei cîțiva pierde-vară se uitară cu mare respect la colonistul australian adormit.

— Sigur, interveni cel de-al doilea vorbitor, Australia e o țară grozavă. Și dumneavoastră sînteți tot de pe-acolo?

— Nu, nu sînt de-acolo, răspunse Pitman. Nu sînt de-acolo și nici nu vreau să fiu, adăugă el enervat.

Și, cum simțea că e necesar să schimbe conversația, tăbărî asupra lui Michael și-l scutură trezindu-l.

— Salut ! izbucni avocatul. Ce s-a întîmplat ?

— Camionul e aproape gata, îi spuse Pitman, aspru. Nu te mai las să dormi.

— Foarte bine, nu-i nici o supărare, bătrîne, replică Michael, căscînd. Puțin somn, însă, nu face nimănui nici un rău. Mă simt destul de treaz acum. Dar de ce atîta grabă ? întrebă el, uitîndu-se în jur cu ochi împăienjeniți. Nu văd nici un camion și nu-mi aduc aminte unde am lăsat pianul.

Ceea ce avocatul ar mai fi putut spune sub impresia stării de moment a rămas și pînă azi, pentru Pitman, o presupunere care îl face să se cutremure. Datorită, însă, unei împrejurări din cele mai fericite, chiar în acel moment li se anunță că îi aștepta camionul, așa că Michael trebui să-și concentreze forțele minții asupra sarcinii mult mai dificile a ridicării în picioare.

— Bineînțeles, vei mîna tu, îi spuse el amicului său, în timp ce se cățăra pe camion.

— Eu, să mîn camionul ? strigă Pitman. N-am făcut așa ceva în viața mea. Nu știu să mîn caii.

— Foarte bine, răspunse Michael, perfect liniștit. Nici eu nu știu. Înțelegi ? Dar, fie cum vrei tu. Fac orice pentru un prieten...

O privire pe care le-o aruncă proprietarul grajdurilor, al cărui chip începuse să se întunece, îl hotărî imediat pe Pitman.

— Foarte bine, spuse el desperat. Ai să mîni tu. Îți arăt eu drumul.

Ar fi cu totul lipsit de rost să ne ocupăm în amănunt de Michael în postură de căruțaș (deoarece acest volum nu urmărește să fie un roman de aventuri). Pitman, care devenise singurul martor al acestei performanțe extraordinare și care se ținea cu toată puterea să nu cadă de pe capră în timp ce-și dirija, gîfîind și înspăimîntat, prietenul, nu știa ce să admire mai mult : vitejia căruțașului sau norocul nemeritat al acestuia. Dar, cum norocul învinse în cele din urmă, camionul ajunse în Cannon Street fără să se întîmple vreun dezastru și pianul domnului Brown a fost repede și foarte cu grijă încărcat pe platforma lui.

— Zău, domnule, spuse șeful echipei de hamali zîmbind în timp ce socotea, în gînd, pumnul de gologani de argint pe care-l primise, să știți că e un pian care ne-a scos sufletul.

— E din cauza bogăției de ton, îi explică Michael, în timp ce dădu bice cailor.

Drumul care trebuia parcurs prin ploaia care acum cădea deasă și liniștită, pînă la locuința domnului Gideon Forsyth din cvartalul Temple, era relativ scurt. Ajuns acolo, într-o stradă lăturalnică nefrecventată, Michael opri caii și îi dădu în seama unui văcsuitor de ghete prăpădit. Cei doi coborîră din camionul pe care făcuseră o figură atît de nepotrivită, și porniră pe jos pentru etapa decisivă a aventurii lor. Pentru prima oară Michael manifestă un sentiment de neliniște.

— Sînt bine fixați favoriții ? întrebă. Mă ia dracu dacă sînt descoperit.

— Sînt perfect la locul lor, îi răspunse Pitman uitîndu-se la el în treacăt. Dar e oare și deghizarea mea la fel de reușită? E foarte probabil să mă întîlnesc cu unele persoane pe care le cunosc.

— Nimeni nu te poate recunoaşte fără barbă, îi spuse Michael. Tot ce trebuie să faci este să nu uiţi să vorbeşti rar ; văd, dealtfel, că ai şi început să vorbeşti pe nas.

— Tot ce sper este numai ca tînărul nostru să nu fie acasă, oftă Pitman.

— Eu sper să-l găsim singur, opinie avocatul. Asta ne va scăpa de spectacolul unei manevre complicate.

Şi, într-adevăr, cînd bătură la uşă, cel care le deschise fu Gideon în persoană, care îi conduse într-o cameră slab încălzită de un foc modest şi cu pereţii căptuşiţi pînă în tavan cu tratate şi lucrări de drept britanic, oferind, cu o singură excepţie, o dovadă elocventă în privinţa zelului juridic al proprietarului lor. Singura excepţie era poliţa de deasupra căminului, care etala o bogată colecţie de pipe, cutii de tutun, cutii cu ţigări de foi şi romane franţuzeşti cu coperţi galbene.

— Am credinţa că sînteţi domnul Forsyth ? începu Michael conversaţia. Am venit să vă deranjăm cu o chestiune de afaceri. Mi-e teamă că nu e chiar juridică.

— Am impresia că ar trebui să fiu informat prin intermediul unui avocat consultant, replică Gideon.

— Fără îndoială că ne veţi da numele juristului cu care lucraţi dumneavoastră şi toată afacerea poate fi pusă pe o bază mai legală mîine, răspunse Michael, aşezîndu-se pe un scaun şi făcîndu-i semn lui Pitman să procedeze la fel. Dar, vedeţi dumneavoastră, noi nu cunoaştem nici un jurist şi s-a întîmplat să auzim de dumneavoastră şi întrucît timpul ne presează...

— Pot să vă întreb, domnilor, li se adresă Gideon, cui îi datorez faptul de a fi fost recomandat dumneavoastră ?

— Puteţi să întrebaţi, replică Michael rîzînd prosteşte, dar mi s-a cerut să nu vă spun, pînă nu se realizează înţelegerea cu dumneavoastră.

„Fără îndoială că e unchiul meu la mijloc", trase concluzia avocatul.

— Numele meu e John Dickson, continuă Michael, un nume binecunoscut în oraşul Ballart şi acest prieten al meu este domnul Ezra Thomas din Statele Unite ale Americii, un bogat fabricant de galoşi.

— Aşteptaţi vă rog un moment să notez toate acestea, spuse Gideon.

Oricine, auzindu-l, ar fi putut presupune că e un avocat cu multă practică.

— Nu vă deranjează, sper, dacă fumez un trabuc ? întrebă Michael.

Făcuse o mare sforţare să se dezmeticească la începutul conversaţiei ; acum însă, mintea începu să i se întunece, învăluită în norii unui umor necontrolat şi al unui început de somnolenţă. Aşadar spera (după cum au sperat şi mulţi alţii în cazuri asemănătoare) că un trabuc îi va limpezi mintea.

— Desigur că nu, exclamă Gideon amabil. Încercaţi una din ţigările mele de foi ; pot să vi le recomand cu toată încrederea. Zicînd acestea, îi oferi proaspătului său client cutia.

— În cazul în care nu mă fac perfect înţeles, observă australianul, poate cel mai bun lucru este să vă spun deschis că de vină e vinul băut la masă. Lucrul acesta se poate întîmpla oricui.

— Fără îndoială, răspunse afabilul avocat. Dar, vă rog, nu vă grăbiţi. Pot să vă acord, adăugă el gînditor, uitîndu-se la ceas — da, pot să vă acord toată după-amiaza aceasta.

— Problema care mă aduce aici, reluă australianul cu avînt, vă pot spune că e a naibii de delicată. Prietenul meu, domnul Thomas, fiind un american de origine portugheză, necunoscător al obiceiurilor noastre şi un fabricant bogat de piane marca Broadwood...

— Pianele Broadwood ? ! exclamă Gideon, întrucîtva surprins. Extraordinar ! Înţeleg deci că domnul Thomas e unul din proprietarii firmei ?

— E vorba de pianele Broadwood fabricate clandestin. Prietenul meu e în firma americană Broadwood.

— Dar am înţeles că aţi spus, obiectă Gideon, cel puţin aşa am notat eu, că prietenul dumneavoastră e fabricant de galoşi.

— Ştiu că totul pare foarte încurcat la început, spuse australianul cu un zîmbet radios. Dar dumnealui — ca să fiu scurt — dumnealui desfăşoară ambele activităţi. Şi multe altele pe lîngă acestea, multe, multe, multe altele, repetă domnul Dickson, cu aerul solemn al unui om beat. Filaturile de bumbac ale domnului Thomas constituie gloria oraşului Tallahasse, capitala Floridei ; manufacturile

de tutun ale domnului Thomas sînt mîndria oraşului Richmond din Virginia ; pe scurt, dumnealui e unul din cei mai vechi prieteni ai mei, domnule Forsyth, şi vă expun cazul lui stăpînit de o deosebită emoţie.

Avocatul se uită la domnul Thomas şi fu plăcut impresionat de înfăţişarea sa cinstită, deşi arăta nervos, ca şi de naturaleţea şi timiditatea comportării sale.

„Ce oameni sînt şi americanii ăştia ! îşi zise în gînd. Iată, de pildă, această fiinţă firavă, comună, prăpădită şi agitată, într-o cămaşă cu gulerul răsfrînt, şi gîndeşte-te că mînuieşte şi dirijează interese atît de vaste şi, după cît se vede, foarte diferite !“

— Dar n-ar fi mai bine, remarcă el cu glas tare, n-ar fi mai bine să discutăm problema ?

— Sînteţi un om de acţiune, pe cît observ, domnule ! spuse australianul. Să discutăm problema. E vorba de un caz de nerespectare a unei promisiuni de căsătorie.

Nefericitul artist plastic era atît de nepregătit pentru o asemenea prezentare a situaţiei sale, încît cu greu îşi putu înăbuşi un strigăt de uimire.

— Vai de mine, spuse Gideon, reclamanţii pot să vă pună într-o situaţie foarte supărătoare ! Spuneţi-mi totul, în cele mai mici amănunte, adăugă el binevoitor. Dacă îmi solicitaţi ajutorul, nu-mi ascundeţi nimic.

— Spune-i tu, zise Michael, considerînd, evident, că a terminat cu partea lui. Prietenul meu vă va povesti totul în legătură cu ceea ce v-am spus, adăugă el, întorcîndu-se spre Gideon şi căscînd. Scuzaţi-mă, dacă închid ochii pentru cîteva clipe, dar am vegheat toată noaptea un prieten bolnav.

Pitman îşi roti absent privirea în jurul camerei. Furia şi desperarea clocoteau în sufletul său nevinovat. Tot felul de gînduri de a fugi în lume, chiar gînduri de sinucidere îi năpădeau mintea, în timp ce avocatul continua să aştepte liniştit, iar artistul bîjbîia zadarnic să găsească ceva care să semene a cuvinte, oricît de lipsite de sens puteau fi acestea.

— E vorba de nerespectarea unei promisiuni de căsătorie, izbuti el să rostească în cele din urmă, cu glas slab. Sînt... sînt ameninţat cu un proces pentru nerespectarea unei promisiuni de căsătorie.

Spunînd acestea şi căutînd cu disperare un izvor de inspiraţie, dădu să-şi mîngîie barba, numai că degetele i se închiseră asupra pielii netede şi neobişnuite a unei bărbi rase. La această senzaţie şi speranţa şi curajul (dacă asemenea cuvinte puteau fi vreodată folosite în cazul lui Pitman) îl părăsiră brusc. Drept urmare, îl scutură zdravăn pe Michael.

— Trezeşte-te ! îi strigă el, pe un ton care exprima o stare vădită de enervare. Nu pot face ce-mi ceri, ştii bine că nu pot !

— Trebuie să-l scuzaţi pe prietenul meu, interveni atunci Michael. Nu e în stare să relateze nici un fapt revoltător ; cazul e, în fond, foarte simplu, continuă el. Prietenul meu e un om stăpînit de pasiuni puternice şi obişnuit cu un fel de viaţă necomplicat şi patriarhal. Înţelegeţi, prin urmare, ce i s-a putut întîmpla : o nefericită călătorie în Europa, urmată de o nefericită cunoştinţă cu un pretins conte străin care are o fată nespus de drăgălaşă. Domnul Thomas şi-a pierdut complet capul ; a cerut-o în căsătorie, a fost acceptat şi a scris... a scris unele lucruri într-un stil pe care sînt sigur că azi îl regretă. Dacă aceste scrisori sînt aduse în faţa justiţiei, domnule, reputaţia domnului Thomas este complet compromisă.

— Trebuie, deci, să înţeleg... începu Gideon.

— Stimate domnule, spuse australianul apăsînd pe fiecare cuvînt, nu e posibil să înţelegeţi nimic pînă nu vedeţi scrisorile.

— Situaţia e foarte penibilă, spuse Gideon, aruncînd o privire compătimitoare în direcţia vinovatului.

Observînd o zăpăceală totală pe chipul acestuia, îşi luă ochii de la el, profund înduioşat.

— Şi asta n-ar fi nimic, continuă domnul Dickson, pe un ton sever. Dar aş dori... aş dori din toată inima, domnule, să pot spune că domnul Thomas nu e vinovat. Nu poate avea, însă, nici o scuză, fiindcă la acea vreme era logodit — după cum e logodit şi acum — cu cea mai frumoasă fată din Constantinopol, Ga. Purtarea prietenului meu a fost superioară oricărui muritor de rînd !

— Ga ? repetă Gideon întrebător.

— O prescurtare în vorbirea obișnuită, îi explică Michael. Ga înseamnă statul Georgia, tot așa după cum Co înseamnă compania, societatea.

— Știam că uneori se scrie așa, îi spuse avocatul, dar nu și că se pronunță astfel.

— De fapt, vă spun cu toată certitudinea, continuă Michael, după cum dealtfel puteți vedea și singur, că pentru a salva pe acest om nefericit este nevoie de o formidabilă măiestrie avocățească. El are bani și nu se gîndește cîtuși de puțin să nu-i cheltuiască. Domnul Thomas poate semna și mîine un cec de o sută de mii de lire. Și, domnule Forsyth, există ceva în favoarea noastră chiar mai bun decît banii. Contele străin, contele Tarnow, după cum își spune, a fost în trecut tutungiu în strada Bayswater, unde era cunoscut sub modestul dar elocventul nume de Schmidt. Fiica sa — dacă este fiica sa — și aici e ceva — notați-vă, domnule Forsyth — fiica sa era vînzătoare, în vremea aceea, în prăvălia lui — și acum își pune în minte să se mărite cu un om de condiția domnului Thomas ! Înțelegeți acum lupta noastră ? Știm că pregătesc o lovitură și vreau să-i împiedicăm. Vă duceți imediat la Hampton Court, unde locuiesc, și îi amenințați sau îi cumpărați, sau ambele, pînă ce obțineți scrisorile. Dacă nu izbutiți, Domnul îndură-se de noi, fiindcă trebuie să ajungem în fața tribunalului, și Thomas va fi compromis. Eu unul voi termina primul cu el, adăugă prietenul său, arătîndu-se lipsit de orice sentimente cavalerești.

— Se pare că există unele elemente în favoarea dumneavoastră, spuse Gideon. Acest Schmidt, de exemplu, era cumva cunoscut de poliție ?

— Să sperăm că da, spuse Michael. Avem, dealtfel, toate motivele să credem acest lucru. Gîndiți-vă la cartierul unde locuia — Bayswater ! Nu vă spune destul de mult acest nume ?

Poate pentru a șasea oară în timpul acestei uluitoare conversații Gideon își puse întrebarea dacă nu e pe punctul să-și piardă mințile.

„Socotesc că totul se datorează numai faptului că omul abia s-a sculat de la masă", își zise el. Apoi adăugă, cu glas tare :

— Pînă la ce sumă mă pot ridica ?

— Poate că cinci mii de lire sînt suficiente pentru astăzi, răspunse Michael. Acum, domnule, să nu vă mai reţinem ; după-amiaza trece repede ; aveţi o mulţime de trenuri care duc la Hampton Court şi nu mai e nevoie să vă vorbesc despre nerăbdarea prietenului meu. Poftiţi o bancnotă de cinci lire pentru cheltuielile curente şi iată şi adresa. Michael începu să scrie ceva, se opri, rupse hîrtia şi îşi puse bucăţelele în buzunar.

— Mai bine vă dictez. Am un scris foarte tremurat.

Gideon scrise adresa : Contele Tarnow, Villa Kumaul, Hampton Court. Apoi mai scrise ceva pe o altă foaie de hîrtie.

— Aţi spus că încă nu v-aţi găsit un jurist, zise el. Pentru un caz de acest fel, iată adresa celui mai bun avocat consultant din Londra. Zicînd acestea, îi înmînă foaia de hîrtie lui Michael.

— Dumnezeule mare ! exclamă avocatul, citindu-şi propria sa adresă.

— Sînt sigur că aţi auzit de numele lui asociat cu cîteva cazuri penibile, adăugă Gideon. El însă, personal, e un om perfect cinstit şi competenţa sa e recunoscută de toată lumea. Şi acum, domnilor, nu-mi rămîne decît să vă întreb unde vă pot comunica răspunsul ?

— La hotelul Laugham, bineînţeles, răspunse Michael. Pe deseară, deci.

— Pe deseară, spuse Gideon, zîmbind. Presupun că vă pot deranja şi la o oră mai tîrzie ?

— La orice oră, la orice oră, răspunse juristul, grăbindu-se să plece.

— Iată un tînăr cu capul pe umeri, zise Michael, îndată ce ieşiră în stradă.

Pitman murmură însă :

— Un gogoman nemaipomenit !

— Ba nu e deloc aşa ceva. Nu vezi că ştie cine e cel mai bun avocat consultant din Londra ? Şi nu oricine îţi poate spune numele lui. Dar, apropo, nu-i aşa c-am inventat o poveste grozavă ?

Pitman nu-i răspunse nimic.

— Ei, na ! începu avocatul după o pauză. Ce se întîmplă cu mult chinuitul nostru Pitman ?

— Nu aveai nici un drept să vorbești așa cum ai vorbit, spuse artistul cu asprime. Cele ce-ai povestit despre mine nu aveau nici o rațiune ; m-ai rănit profund.

— N-am spus nimic despre tine, replică Michael. Am vorbit despre Ezra Thomas și te rog să-ți amintești că nu există o asemenea persoană.

— Cele ce-ai spus sînt însă tot atît de greu de suportat și de mine.

În acel moment ajunseră la colțul uliței unde credinciosul văcsuitor de ghete îi aștepta la botul cailor, luîndu-și o postură de demnitate majestuoasă. Pianul dădea impresia unei mobile abandonate pe camion, în timp ce ploaia îi lovea laturile neînvelite și se scurgea de-a lungul celor patru picioare lustruite și elegante.

Văcsuitorul de ghete fu din nou pus la treabă să adune cinci-șase oameni voinici din cîrciuma din apropiere și astfel începu ultima bătălie a campaniei. Probabil că domnul Gideon Forsyth încă nu-și ocupase locul în trenul pentru Hampton Court cînd Michael îi și descuiase ușa apartamentului și hamalii depuseseră, gemînd, pianul cu coadă marca Broadwood în mijlocul holului.

— Acum, spuse avocatul, după ce dădu drumul oamenilor, o ultimă măsură de precauție. Trebuie să-i lăsăm cheia pianului și trebuie să născocim ceva ca să-l facem s-o găsească. Ia să văd.

Spunînd acestea, construi un turn de țigări de foi pe capacul pianului și-i dădu cheii drumul înăuntru.

— Sărmanul tînăr ! îl căină artistul, în timp ce coborau scările de la intrare.

— E într-o situație infernală, își exprimă Michael, pe un ton sec, acordul. În orice caz, îi va da puteri noi.

— Amintindu-mi de cele spuse mai înainte, observă excepționalul Pitman, mi-e teamă că am avut o ieșire nervoasă cît se poate de nerecunoscătoare. Nu aveam nici un drept, îmi dau seama, să mă supăr din cauza unor anumite cuvinte, oricît erau de jignitoare, cînd știu că nu se refereau cîtuși de puțin la mine.

— Nu face nimic ! exclamă Michael, urcîndu-se pe camion. Nu mai spune nimic, Pitman. Sentimentul ți-e perfect justificat ; nici un om care se respectă nu poate rămîne indiferent cînd aude cum îi este insultat aliasul său.

Ploaia încetase între timp, Michael era aproape complet treaz, se descotorosiseră de cadavru, iar prietenii se împăcaseră. Înapoierea în grajdurile cu căruţe era prin urmare o adevărată plimbare în zi de sărbătoare (prin comparaţie cu etapele anterioare ale aventurilor din după-amiaza respectivă). După ce restituiră camionul şi plecară din curtea grajdurilor, neîntrebaţi nimic de nimeni şi nici măcar bănuiţi, Pitman răsuflă adînc uşurat şi plin de bucurie.

— În sfîrşit, zise el, putem pleca acum acasă !

— Pitman, spuse avocatul, oprindu-se brusc. Lipsa ta de judecată mă îngrijorează nespus. Cum adică ! Ne-a plouat pînă la piele mai toată ziua, şi tu propui, cu sînge rece, să ne ducem acasă ! Nu, domnule, luăm un whisky fiert.

Şi, apucîndu-şi prietenul de braţ, îl conduse hotărît la cea mai apropiată cîrciumă. Şi (trebuie să o spun cu regret), nici Pitman nu era totalmente împotriva ideii. O dată ce se restabilise pacea între ei şi dispăruse corpul, o oarecare uşurinţă nevinovată începu să se manifeste şi în comportarea artistului, şi cînd ciocni paharul, din care ieşeau aburi, cu paharul lui Michael, chicoti tare, ca o şcolăriţă care se socoteşte într-o mare aventură cînd participă la un simplu picnic.

CAPITOLUL IX

Strălucitul final al concediului lui Michael Finsbury

Îl cunosc personal pe Michael Finsbury şi ştiu cît e de nepotrivit să aibă cineva un asemenea om ca avocat. Afacerile mele sînt o poveste veche şi sînt legate de ceva ce se numeşte recunoştinţă şi, ca să nu lungesc mult vorba, problemele juridice pe care le ridică, deşi sînt acum de natură foarte corectă, se află (sînt mulţumit să o pot spune) în întregime în mîinile lui Michael. Partea proastă este că

nu am deloc memoria adreselor. Învăț cîte una pentru fiecare cunoscut — e prinosul prieteniei ; însă prietenul care ulterior, își schimbă reședința, e un om mort pentru mine, memoria mea refuzînd să-l mai urmărească. De aceea, se întîmplă ca, deoarece întotdeauna îi scriu lui Michael la birou, să nu pot fi sigur de numărul casei lui de pe King's Road. Desigur (ca și vecinii mei), am fost și eu la cîte un dineu la el, acolo. În ultimii ani, de cînd a devenit un om bogat, și-a neglijat afacerile și a fost primit într-un club select, astfel de mici petreceri au devenit foarte obișnuite pentru el. Invită cîțiva buni cunoscuți la reședința lui — toți oamenii de cultură clasică greacă, cum sînt și eu, de exemplu — dacă are norocul să fiu liber in seara respectivă — și, drept urmare oricine poate observa (chiar și Maiestatea Sa) un șir de cupeuri, trecînd în trap voios prin parcul St. James, pentru ca, după un sfert de oră, invitații să stea împrejurul uneia din cele mai alese, mai îmbelșugate și mai distinse mese din Londra.

În momentul însă cînd scriu aceste rînduri, casa din King's Road (să continuăm să-i spunem : Numărul 233) era lăsată în pace. Cînd Michael primea oaspeți, îi invita în saloanele restaurantului Nichol sau Verrey, așa încît ușa locuinței sale particulare rămînea închisă chiar pentru prieteni. Etajul superior, care era foarte însorit, era rezervat tatălui său ; salonul nu se deschidea niciodată ; numai sufrageria era scena unde se desfășura viața lui Michael. Ca urmare, îl găsim în momentul de față luîndu-și cina, după concediul petrecut împreună cu Pitman, în plăcutul său apartament, ferit de ochii curioșilor de pe King's Road de obloane de sîrmă împletită și avînd toți pereții căptușiți cu rafturi conținînd o bibliotecă fără pereche în Londra, constituită din volume de poezii și procese penale. O doamnă în vîrstă, uscățivă, cu ochi foarte strălucitori și gura pungită într-o manieră ridicolă, se îngrijea de gospodăria avocatului ; fiecare trăsătură de pe fața ei arăta că era o veche servitoare a casei și fiecare cuvînt care ieșea de pe buzele ei arăta strălucita calitate de a fi de origine scoțiană, așa că teama care-i cuprinde chiar pe cei mai viteji în fața acestei viguroase împletiri de calități, nu era deloc străină sufletului prietenului nostru. Paharul de whisky fiert încălzind oarecum jăraticul vinului

de Heidsieck, crease un tablou mișcător pentru oricine ar fi văzut apriga străduință a stăpînului de a apare într-o lumină sobră în ochii servitoarei ; așa că atunci cînd spuse :

— Mă gîndesc, Teena, să iau un coniac cu sifon, Michael vorbi asemenea cuiva care se îndoiește de puterea sa de convingere și nu e sigur nici pe jumătate că va fi ascultat.

— Nici vorbă de așa ceva, domnule Michael, a fost replica promptă a menajerei. Un pahar de vin negru cu apă, e destul.

— Fie și așa, Teena. Nu mă îndoiesc că dumneata știi mai bine, spuse stăpînul. Totuși află că am avut azi o zi foarte obositoare la birou.

— Cum așa ? se miră femeia. Nici n-ați fost măcar prin preajma biroului !

— Ba am fost ; am fost de mai multe ori cu treburi în Fleet Street, replică Michael.

— Grozave treburi ați avut toată ziua de azi ! exclamă bătrînica cu vioiciune glumeață. Deodată însă strigă : Luați seama să nu-mi spargeți paharele de cristal ! într-un moment în care avocatul era cît pe-aci să dea jos de pe masă paharele.

— Și ce mai face dumnealui ? întrebă Michael.

— Ca de obicei, domnule Michael, așa cum își va duce toată viața ; e un om brav ! veni răspunsul. Dar să știți că nu sînteți primul care mă întreabă despre el azi.

— Nu ? ! se miră avocatul. Cine a mai întrebat ?

— E ceva comic, spuse Teena, înverșunată. Un prieten al dumneavoastră, domnul Morris.

— Morris ! Și ce-a vrut neobrăzatul aici ? întrebă Michael.

— Ce-a vrut ? Să-l vadă ! răspunse menajera completînd sensul vorbelor sale cu o mișcare a degetului mare către tavan. Asta-i ce-a vrut, dar eu știu ce trebuie să fac. A încercat să mă mituiască, domnule Michael. Să mă mituiască, pe mine ! repetă ea cu un aer de dispreț imposibil de imitat. Așa ceva nu e de demnitatea unui adevărat gentleman.

— A încercat el asta ! exclamă Michael. Fac pariu că nu ți-a oferit prea mult.

— Desigur că a încercat, răspunse Teena, dar oricît continuă Michael s-o întrebe, nu izbuti să afle de la ea suma cu care încercase zgîrcitul negustor de pielărie să o corupă. Dar l-am trimis la plimbare, spuse ea cu demnitate. Nu mai vine el curînd pe aici.

— Nu trebuie să-l vadă pe tata, să ştii. Ia seama, spuse Michael, n-am deloc intenţia să organizez nici un fel de expoziţie publică pentru un mic ticălos ca el !

— N-aveţi teamă, nu-l las să-l vadă, răspunse credincioasa sa menajeră. Dar, ştiţi care-i hazul, domnule Michael — aoleu ! luaţi seama că vărsaţi sosul şi abia am pus o faţă de masă curată ! — hazul colosal este că el crede că tatăl dumneavoastră e mort şi că ţineţi faptul ascuns.

Michael fluieră amuzat.

— Trebuie să pui un hoţ să prindă alt hoţ, reflectă el.

— Exact ce i-am spus şi eu ! exclamă femeia încîntată.

— Am să-l fac să plătească pentru treaba asta, adăugă Michael.

— N-aţi putea să-l daţi în vreun fel în judecată ? sugeră Teena cu ferocitate.

— Nu, cred că nu ! Şi sînt, dealtfel, foarte sigur că nici nu vreau, adăugă Michael. Dar, ascultă, Teena, nu cred deloc că acest vin roşu e natural ; nu e un vin sănătos şi vrednic de încredere. Dă-mi, te rog, un coniac cu sifon, fii un suflet bun !

Faţa Teenei luă o expresie dură ca granitul.

— Bine ! Atunci, spuse avocatul îmbufnat, nu mai mănînc nimic.

— Faceţi cum vreţi în privinţa asta, domnule Michael, zise Teena şi începu să strîngă masa liniştită.

„Mult aş vrea ca Teena să nu mai fie o slujnică atît de credincioasă !“ oftă avocatul, în timp ce ieşea în King's Road.

Ploaia încetase ; vîntul încă bătea, dar aducînd o prospeţime plăcută ; oraşul, în întunericul transparent al nopţii, strălucea în lumina felinarelor de pe stradă şi sclipea datorită bălţilor de ploaie care reflectau luminile.

„Aşa e mai bine !“ se gîndi în sinea lui şi o porni în direcţia cartierului de est, ascultînd cu plăcere zgomotul roţilor şi al celor un milion de paşi din City-ul comercial.

Apropiindu-se de capătul lui King's Road, își aminti de coniacul și sifonul pe care le ceruse și intră într-un local foarte frecventat. Erau prezenți un mare număr de consumatori : un salahor de la stația de trăsuri, vreo cincișase veșnic șomeri, un domn (într-un colț) care încerca să vîndă niște fotografii artistice, pe care le ținea într-o casetă de piele, unui alt domn foarte tînăr, cu un barbișon gălbui și (în celălalt colț) doi îndrăgostiți discutînd vreun subiect foarte important. Dar personajul central și marea atracție a localului era un bătrînel într-o redingotă neagră care apărea evident, recent cumpărată de la confecții de gata. Pe masa de marmură din fața lui, alături de un sandviș și un pahar cu bere, se afla o șapcă cu cozoroc uzată. Făcea cu mîna gesturi largi, oratorice, iar glasul său, în mod normal subțire, adoptase în mod clar o tonalitate înaltă, necesară într-o sală de conferințe. Cu ajutorul unor farmece, comparabile cu acelea ale Bătrînului Marinar din poemul respectiv, el ținea acum sub vraja lui fata de la tejghea, salahorul de la spălatul trăsurilor și patru dintre șomeri.

— Am cercetat îndeaproape toate teatrele din Londra, spunea el, și măsurînd cu pasul intrarea lor principală, am constatat că acestea sînt ridicol de necorespunzătoare cerințelor spectatorilor care le frecventează. Ușile se deschid în direcția greșită — nu-mi amintesc acum în care anume, dar mi-am notat acest lucru și-l am acasă. Ușile erau foarte adesea încuiate în timpul reprezentațiilor, atunci cînd sala era literalmente arhiplină cu spectatori englezi. Probabil că dumneavoastră nu ați avut ocaziile mele de a face comparații între țări străine îndepărtate, dar vă pot asigura că acest lucru a fost constatat din vremuri de demult ca un semn al guvernării aristocratice. Credeți că într-o țară care se autoguvernează realmente, astfel de abuzuri ar putea exista ? Rațiunea dumneavoastră, deși fără de învățătură, vă spune că nu. Să luăm Austria, o țară probabil redusă mai mult la sclavie decît Anglia. Am stat de vorbă personal cu unul din supraviețuitorii teatrului Ring din Viena și deși germana lui colocvială nu era prea bună, am reușit să-mi formez o idee destul de clară despre ce credea el în legătură cu cazul respectiv. Dar ceea ce poate va prezenta și mai mult interes pentru dumneavoastră,

este acest articol în legătură cu problema discutată, decupat dintr-un ziar vienez, pe care vi-l voi citi acum, traducîndu-l pe măsură ce-l citesc. Puteţi vedea şi dumneavoastră : e scris în alfabetul german.

Vorbitorul ridică în sus articolul pentru a putea fi verificat de oricine, într-un mod foarte asemănător cu acela în care un scamator pasează o portocală ce urmează să fie folosită în scamatorie la toţi spectatorii din rîndul întîi.

— Salutare, bătrîne domn ! Dumneavoastră sînteţi ? i se adresă Michael, punînd mîna pe umărul oratorului.

Acesta se întoarse cutremurat de spaimă, şi înfăţişă celor din spatele său chipul domnului Joseph Finsbury.

— Tu eşti, Michael ! exclamă el. Nu e nimeni cu tine, nu-i aşa ?

— Nu, răspunse Michael, comandînd un coniac cu sifon. Nu e nimeni cu mine ; pe cine aştepţi ?

— Mă gîndeam la Morris sau John, spuse bătrînul, evident foarte uşurat.

— Ce dracu să fac eu cu Morris sau John ? exclamă nepotul.

— E ceva în asta, replică Joseph. Cred că pot avea încredere în tine. Sînt sigur că ai să mă ajuţi.

— Nu înţeleg deloc ce vrei să spui, replică avocatul. Dar dacă ai nevoie de bani, să ştii că sînt lefter.

— Nu-i vorba de asta, dragă băiete, spuse unchiul, scuturîndu-i mîna. Îţi voi spune totul îndată.

— Foarte bine, reluă nepotul. Fac cinste, unchiule Joseph. Ce vrei să iei ?

— În cazul acesta, răspunse bătrînul domn, voi lua încă un sandviş. Sînt sigur că eşti surprins, continuă el, găsindu-mă într-o cîrciumă ; dar, de fapt, procedez conform unui principiu sănătos al meu şi puţin cunoscut...

— Ba e mai bine cunoscut decît crezi, spuse Michael, sorbind din paharul de coniac cu sifon. Şi eu mă conformez acestui principiu cînd vreau să beau ceva.

Bătrînul domn, care dorea foarte mult să-l cîştige pe Michael de partea lui, rîse învesclit :

— Eşti nemaipomenit de spiritual, spuse el. Să ştii că de foarte multe ori te găsesc extrem de amuzant. Dar în legătură cu principiul despre care tocmai voiam să vorbesc aici, vreau să spun că trebuie să ne acomodăm obiceiu-

rilor țării (oricît ar fi acestea de înapoiate) în care ne-a aruncat soarta. De exemplu, în Franța lumea se duce să-și ia masa la o cafenea ; în America, la ceea ce se cheamă un „local pentru două îmbucături" ; în Anglia lumea recurge la un local ca cel de față, pentru a lua o gustare. Cu sandvișuri, ceai și cîteodată un pahar cu bere amară, cineva poate trăi îndestulat la Londra, numai cu paisprezece lire și doisprezece șilingi pe an.

— Știu asta, îi întoarse vorba Michael, dar n-ai inclus și hainele, spălatul rufelor și nici încălțămintea. Toate cheltuielile, inclusiv țigările de foi și cîte o petrecere, din cînd în cînd, pe mine mă costă peste șapte sute de lire pe an.

Aceste cuvinte au fost dealtfel ultima întrerupere din partea lui Michael care a continuat apoi să asculte, amuzat și în tăcere, restul predicii unchiului său. Joseph a trecut în continuare, repede, la reformele politice și de la acestea la teoria barometrului, însoțită de o dare de seamă documentată a manifestărilor vîntului bora din Marea Adriatică. De la această temă a trecut la cea mai bună metodă de predare a aritmeticii la surdomuți, după care, sandvișul fiind consumat, *explicuit valde feliciter*, cum spuneau romanii. Cîteva clipe mai tîrziu, cei doi ieșiră în King's Road.

— Michael, spuse unchiul său, motivul pentru care mă aflu aici este că nu mai pot să-i mai rabd pe cei doi nepoți ai mei. Sînt absolut insuportabili.

— Te cred, unchiule, fu de acord și Michael. Nici eu n-aș putea rămîne în tovărășia lor nici o clipă.

— Nu-mi dădeau voie să vorbesc deloc, continuă bătrînul domn cu amărăciune. Nu-mi permiteau nici măcar să scot un cuvînt. Cînd căutam să zic și eu ceva, îmi astupau gura cu cîte o obrăznicie. Îmi dădeau doar un creion două, neținînd seama că aveam nevoie de mai multe ca să-mi pot face notările mele privitoare la probleme de interes covîrșitor ; fereau ziarul de mine cum ferești un copilaș de o gorilă. Or, tu mă cunoști, Michael ; eu trăiesc numai pentru calculele mele ; eu trăiesc pentru multilateralele și veșnic schimbătoarele mele păreri asupra vieții ; tocurile, hîrtia și gazetele sînt mai importante pentru mine decît hrana și băutura ; așa că viața mea devenise abso-

lut de nesuportat în momentul cînd, în zăpăceala creată de nefericitul accident de cale ferată de la Browndean, am izbutit să evadez. Cei doi mă consideră, fără îndoială, mort și încearcă să înșele lumea din cauza tontinei.

— Apropo, cum stai cu banii ? întrebă Michael binevoitor.

— Din punct de vedere pecuniar, sînt bogat, îi explică voios bătrînul. Trăiesc în prezent dintr-un venit de o sută de lire pe an ; am cantități nelimitate de tocuri și hîrtie ; libertatea de a mă duce la biblioteca de la British Museum, de unde obțin cărți și îmi cumpăr totodată toate ziarele pe care am poftă să le citesc. Să știi, însă, că e într-adevăr extraordinar cît de puțin are cineva nevoie să-și bată capul cu cărțile, cînd are preocupări de ordin intelectual, în epoca noastră înaintată. Ziarele ne furnizează toate cunoștințele de care avem nevoie.

— Am să-ți propun ceva, spuse Michael, vino să locuiești la mine.

— Michael, spuse bătrînul domn, ești foarte amabil, dar n-ai cum să cunoști situația cu totul aparte în care mă aflu. E vorba de oarecari complicații financiare ; în calitatea mea de tutore, faptele mele nu au fost întotdeauna prea fericite ; și fără să exagerez cu nimic, află că sînt complet în puterea acelui ticălos de Morris.

— Atunci trebuie să te deghizezi, strigă Michael cu aprindere ; îți voi împrumuta o pereche de ochelari cu sticlă obișnuită și o pereche de favoriți roșii.

— M-am gîndit și eu la așa ceva, declară bătrînul domn. Dar mi-a fost teamă să nu atrag atenția asupra mea în modesta locuință pe care o ocup. Lumea aristocrată, îmi dau prea bine seama...

— Dar să te întreb ceva, îl întrerupse Michael. Cum de-ai ajuns să ai bani ? Nu te ascunde de mine, unchiule ; știu totul despre tutela ce ți s-a încredințat și de talmeș-balmeșul pe care l-ai făcut din ea, ca și de tranzacția pe care ai fost nevoit s-o faci cu Morris.

Joseph îi relată operațiile bancare pe care le făcuse.

— A ! dar să știi că nu merge, exclamă avocatul. Ai intrat la mare belea. Nu aveai nici un drept să faci ceea ce ai făcut.

— Totul e proprietatea mea, Michael, protestă bătrînul domn. Eu sînt cel care am întemeiat firma şi am condus-o conform principiilor elaborate în întregime de mine.

— Asta e foarte bine, spuse avocatul ; dar ai încheiat o tranzacţie, deşi e adevărat că ai fost silit s-o închei. Chiar şi aşa poziţia dumitale era extrem de şubredă, însă acum, dragul meu domn, înseamnă boxa acuzaţilor.

— Nu se poate ! strigă Joseph. Legea nu poate fi chiar atît de nedreaptă !

— Şi hazul întregii afaceri, îl întrerupse Michael, izbucnind într-un rîs zgomotos, hazul întregii afaceri este că ai nenorocit firma dumitale de comerţ de pielărie ! Trebuie să recunosc, unchiule, că ai nişte idei foarte stranii în privinţa legilor, dar îmi place umorul de care dai dovadă.

— Nu văd nimic de rîs în toate astea, îl apostrofă domnul Finsbury, acru.

— Şi fiindcă vorbim despre afaceri : are Morris vreo împuternicire să semneze în numele firmei ? întrebă Michael.

— Nu are nimeni nici o împuternicire, în afară de mine.

— Bietul Morris ! Vai de el, bietul nenorocit ! exclamă Michael în culmea bucuriei. Cum mai susţinea el caraghioslîcul că eşti acasă ! Aoleu, Morris ! Dumnezeu mi te-a dat pe mînă ! Ia să văd, unchiule, cît crezi că valorează acum firma de pielărie ?

— Valora o sută de mii de lire, spuse Joseph cu amărăciune, atunci cînd o conduceam eu. Dar mai tîrziu am angajat un scoţian — se presupunea că era foarte iscusit — totul se limita la ţinerea registrelor, nici un contabil din toată Londra n-ar fi putut însă înţelege nimic din modul cum ţinea el contabilitatea. După el a urmat Morris, care e absolut incompetent. Acum firma valorează foarte puţin. Morris a încercat s-o vîndă anul trecut, dar firma „Pogram şi Jarris“ i-a oferit numai patru mii de lire.

— Am să încep să mă ocup de comerţ de pielărie, spuse Michael cu hotărîre.

— Tu ? se miră Joseph. Nu te sfătuiesc s-o faci. În tot imperiul comerţului nu există nimic mai fantastic de

instabil decît fluctuațiile de prețuri de pe piața pielăriilor. Modul cum sînt influențate de orice, e pur și simplu ucigător.

— Unchiule Joseph, aș vrea să te întreb acum ce ai făcut cu banii pe care i-ai luat de la bancă ? schimbă avocatul vorba.

— I-am depus la o altă bancă și mi-am păstrat din ei douăzeci de lire, răspunse prompt domnul Finsbury. Dar de ce mă întrebi ?

— Bine, continuă Michael. Îți voi trimite mîine un funcționar cu un cec pentru o sută de lire. Îi dai în schimb un cec să ridice de la banca dumitale întreaga sumă și s-o restituie băncii Anglo-patagoneze, dîndu-i unele explicații pe care voi încerca să le găsesc pentru dumneata. Lucrul acesta te va scoate din încurcătură și întrucît Morris nu se poate atinge de un singur ban fără să comită un fals, micul meu plan nu va suferi cu nimic.

— Și ce vrei să mă fac ? întrebă Joseph. Nu pot trăi cu aer !

— N-ai auzit ? îl liniști Michael. Îți trimit eu un cec de o sută, ceea ce înseamnă că îți mai rămîn optzeci pentru nevoile dumitale. După ce îi cheltuiești, cere-mi, și-ți mai dau.

— Totuși, prefer să nu depind de generozitatea ta, continuă Joseph, mușcîndu-și mustața albă. Prefer să trăiesc din propriii mei bani, odată ce-i am.

Michael îl apucă de braț.

— Oare nimic nu te poate face să înțelegi, exclamă el, că încerc să te salvez de închisoare ?

Seriozitatea nepotului îl cutremură pe bătrîn.

— Simt că va trebui să mă ocup și de studiul legilor, spuse el. Va fi un domeniu nou, deoarece deși, fără îndoială, înțeleg principiile generale ale acestora, niciodată nu m-am preocupat de detalii și acest punct de vedere al tău mă ia complet prin surprindere. Dar poate să ai dreptate și, fără îndoială, la vîrsta mea — deoarece nu mai sînt tînăr — o perioadă mai lungă de închisoare mi-ar fi extrem de dăunătoare. Dar, dragul meu nepot, eu nu am nici un drept asupra ta ; tu n-ai nici o obligație să mă întreții.

— Nu face nimic, replică Michael. Probabil că va rezulta așa ceva din firma de pielărie.

Notîndu-și apoi adresa bătrînului domn, Michael se despărți de el la colțul străzii.

„Ce formidabil bătrîn aiurit! se gîndi Michael în sinea lui. Și ce lucru ciudat e viața ! Se pare că sînt osîndit să fiu unealta Providenței. Să mă gîndesc puțin : Ce-am făcut eu azi ? M-am descotorosit de un cadavru, l-am salvat pe Pitman, l-am salvat pe unchiul Joseph, l-am făcut pe Forsyth să-și ascută mintea și am băut o groază de băuturi proaste. Să le încunun pe toate cu o vizită la verii mei și să mă dovedesc instrumentul Providenței de-adevăratelea. Mîine mă pot ocupa de problema pielăriilor, dar în noaptea asta mă duc să-i înviorez din spirit de prietenie.

Un sfert de oră mai tîrziu, în timp ce ceasurile orașului băteau ora unsprezece, unealta Providenței descinse dintr-un cupeu și, rugîndu-l pe birjar să-l aștepte, ciocăni la ușa cu nr. 16 de pe John Street.

Morris îi deschise imediat.

— A ! Tu ești, Michael, zise el, barîndu-i cu grijă deschizătura îngustă a ușii. E foarte tîrziu.

Michael, fără să scoată un cuvînt, înaintă spre el, îi prinse călduros mîna și-l strînse cu atîta putere încît posacul stăpîn al casei se trase înapoi. Profitînd de această mișcare, avocatul puse piciorul în hol și trecu de acolo în sufragerie, cu Morris imediat în spatele lui.

— Unde-i unchiul Joseph ? întrebă Michael luînd loc într-un fotoliu foarte comod.

— Nu s-a simțit prea bine în ultimul timp, răspunse Morris. Se află acum la Browndean unde îl îngrijește John. Eu sînt singur, după cum vezi.

Morris zîmbi în sinea lui.

— Vreau să-l văd într-o problemă deosebit de importantă.

— Nu poți să te aștepți să te las să-l vezi pe unchiul meu, cînd nici tu nu vrei să mă lași să-l văd pe tatăl tău, replică Morris.

— Aiurea ! replică Michael. Tatăl meu e tatăl meu, în timp ce Joseph e tot atîta unchiul meu cît e și al tău și nu ai voie să-l sechestrezi nicicum.

— Nu-l sechestrez, răspunse Morris, încăpățînat. Unchiul nu se simte bine. E grav bolnav și nu poate fi văzut de nimeni.

— Am să-ţi spun atunci ceva, spuse Michael. Vreau să fiu foarte sincer. Am venit acum eu la tine, Morris, în mare grabă ; am venit să cădem la o tranzacţie.

Sărmanul Morris, se făcu palid la faţă ca un mort ; pentru ca apoi să se facă roşu de mînie pînă în vîrful urechilor din cauza nedreptăţilor destinului faţă de oameni.

— Ce vrei să spui ? strigă el, pierzîndu-şi glasul. Nu cred nici un cuvînt din tot ce spui !

Însă cînd Michael îl asigură de seriozitatea intenţiilor, Morris îi replică, năpădit de un alt val de roşeaţă puternică :

— În cazul acesta, spuse el, acum nu vreau eu. Aşa că n-ai decît să-ţi bei oferta cu apă neîncepută.

— Aha ! exclamă Michael, pe un ton straniu. Spui că unchiul tău este grav bolnav, şi totuşi nu vrei să cădem la nici o tranzacţie ? E ceva foarte necurat în toată afacerea asta.

— Ce vrei să spui ? se răsti Morris cu glasul răguşit.

— Nu spun decît că e ceva foarte necurat la mijloc, replică Michael, adică ceva ce ţine de lumea afacerilor dubioase.

— Vrei să insinuezi ceva ? strigă Morris furtunos, încercînd să joace tare.

— Să insinuez ? îi repetă Michael întrebarea. Hai să nu folosim expresii penibile. Mai bine să ne înecăm neînţelegerile într-o sticlă de băutură, ca două rude iubitoare. „Cele două rude iubitoare“, piesă uneori atribuită lui Shakespeare, adăugă el.

Mintea lui Morris trudea ca o piatră de moară.

„Oare bănuieşte ceva ? Sau e doar un joc al întîmplării ? Să-l iau cu binişorul sau să-l iau de sus ? Mai bine să-l iau cu binişorul“, îşi încheie el raţionamentul. „Mă ajută să cîştig timp.“

— Ei bine, zise Morris cu glas tare şi cu o voioşie forţată şi prefăcută. De mult n-am mai petrecut noi doi o seară împreună, şi cu toate că obiceiurile mele sînt (aşa după cum ştii) foarte temperate, voi face acum o excepţie. Scuză-mă un moment, cît mă duc să aduc o sticlă de whisky din pivniţă.

— Să nu aduci whisky pentru mine, spuse Michael ; ori puțin vin vechi de Champagne, nefermentat, dacă ai ; ori, dacă nu, nimic.

Pentru o clipă, Morris rămase nehotărît, deoarece vinul de Champagne era foarte scump. Dar în clipa următoare părăsi camera fără să scoată un cuvînt. Mintea sa ageră percepu imediat un avantaj pe care i-l oferea situația. Cerîndu-i să-i aducă ce avea el mai bun în pivniță, Michael îi cădea în palmă.

„Să aduc numai o sticlă ? se gîndi Morris. Al naibii să fiu dacă nu-i aduc două ! Nu-i acum cazul să fac economii ; dacă animalul se îmbată, nu se poate să nu-i storc secretul."

Ca urmare, a revenit în casă cu două sticle. A adus apoi și două pahare, pe care le-a umplut cu un gest de largă ospitalitate.

— În sănătatea ta, vere ! închină el cu veselie. Vreau să bei cît ți-e pofta, cînd ești oaspetele meu.

Michael își bău paharul pe îndelete, stînd în picioare lîngă masă ; apoi și-l umplu din nou și se întoarse la fotoliul său, ducînd sticla cu el.

— Pradă de război ! spuse el pe un ton de parcă și-ar fi cerut scuze. Cel slab e executat. Asta înseamnă artă, Morris, artă !

Morris nu putu găsi nici un răspuns așa că, pentru cîtva timp, se așternu tăcerea. Dar două pahare de vin de Champagne produseră o schimbare rapidă în Michael.

— Îți lipsește vioiciunea, Morris, începu el. Oi fi tu profund, dar să mă ia ciorile dacă poate spune cineva că ești și băiat de viață !

— Ce te face să crezi că sînt profund ? întrebă Morris, asumîndu-și un aer de modestie mulțumită.

— Faptul că nu vrei să ajungi la o tranzacție, spuse avocatul. Ești un mare ticălos, Morris, un foarte mare ticălos, că nu vrei să ajungi la o tranzacție — ești un ticălos fără pereche ! Ai un vin foarte bun ; e singura calitate distinsă în familia Finsbury, acest vin. E ceva mai de preț decît un titlu aristocratic — mult mai de preț. Mă întreb, însă, cum se poate ca cineva avînd un asemenea vin excepțional în pivniță, să nu vrea să ajungă la o înțelegere.

— Păi, nici tu n-ai vrut să ajungi la o înţelegere mai înainte, ştii doar, replică Morris zîmbind. Dacă schimbăm acum rolurile, jocul e perfect corect.

— Mă întreb de ce nu aş ajunge *eu* la o înţelegere ? Mă întreb de ce n-ai ajunge *tu* la o înţelegere ? Mă întreb de ce fiecare din noi socoteşte că celălalt nu ar vrea aşa ceva ? Problema e într-adevăr „remarcabilă"... remarcabilă, continuă el învingîndu-şi dificultăţile de pronunţare, nu fără vădită mîndrie. Mă întreb la ce se gîndeşte fiecare dintre noi — tu nu ?

— Care crezi tu că este motivul atitudinii mele ? întrebă Morris cu şiretenie.

Michael se uită la el şi-i făcu cu ochiul.

— Unul tare, zise el. Mişcarea următoare va fi, desigur, să-mi ceri să te scot din mlaştina în care ai căzut. Ştiu că sînt trimisul Providenţei, dar nu chiar pînă într-atîta ! N-ai decît să ieşi de-acolo singur, ca Esop şi vulpea lui. Trebuie să fie o încurcătură îngrozitoare pentru un tînăr orfan de patruzeci de ani... comerţul acela cu pielărie... şi cîte altele... !

— Te asigur că nu înţeleg nimic din tot ce spui, zise Morris.

— Nu sînt sigur că înţeleg nici eu însumi, zise Michael. Vinul e însă excelent, dom'le — excelent. Nimic de zis împotriva lui. Rămîne numai un lucru : un unchi foarte preţios a dispărut. Aşadar, ce vreau să ştiu este : unde e unchiul cel preţios ?

— Ţi-am spus odată ! E la Browndean răspunse Morris, ştergîndu-şi pe furiş fruntea năduşită, deoarece aceste insinuări repetate începuseră să-l zdruncine cumplit.

— E foarte uşor să spui Brown... Browndee... ba nu e chiar aşa de uşor, la urma urmei ! exclamă Michael. Uşor de spus ; orice lucru e uşor de spus, cînd poţi să-l spui. Ceea ce nu-mi place este totala dispariţie a unui unchi. Nu se procedează aşa în afaceri. Şi clătină din cap.

— Totul e foarte simplu, replică Morris, trudindu-se să apară calm. Nu e vorba de nimic misterios. E acum la Browndean, din cauza unui şoc puternic suferit în timpul accidentului.

— Aha ! exclamă Michael. Trebuie să fi suferit un şoc al naibii de puternic !

— De ce spui asta ? izbucni Morris tăios.

— Am aflat din cea mai bună sursă posibilă. Chiar tu mi-ai spus acest lucru, zise avocatul. Dar dacă îmi spui altceva acum, desigur că sînt obligat să cred sau prima poveste sau pe cealaltă. Faptul important este — na ! am răsturnat sticla. Vinul ăsta vechi e excelent pe covor. Fapt important este : unchiul cel preţios e oare mort şi îngropat ?

Morris sări în sus de pe scaun.

— Ce vrei să spui ? gîfîi el.

— Spun că excelenta băutură e pe covor, răspunse Michael, ridicîndu-se şi el în picioare. O băutură excelentă produce o epidermă sănătoasă. Oricum, totul s-a sfîrşit acum. Complimentele mele afectuoase Unchiului Champagne.

— Nu cumva vrei să pleci ? ! exclamă Morris.

— Îmi pare grozav de rău, bătrîne. Trebuie să stau de veghe lîngă un prieten bolnav, spuse Michael, clătinîndu-se.

— Să ştii că nu pleci de-aici pînă nu-mi explici insinuările tale, îl ameninţă Morris cu înverşunare. Ce-ai vrut să spui ? Ce te-a adus aici ?

— Nici un gînd rău, te asigur, zise avocatul, în timp ce deschidea uşa ; îmi fac numai datoria ca emisar al Providenţei.

Îşi dibui anevoie drumul spre uşa din faţă, o deschise cu oarecare greutate şi apoi coborî treptele de la intrare unde îl aştepta cupeul. Birjarul somnoros îşi înălţă capul, în timp ce Michael se apropia, şi îl întrebă unde să-l ducă.

Michael observă că Morris îl urmase pînă în capul scării, aşa că deodată îi veni o inspiraţie fericită.

„Să găsesc ceva să-l sperii," îşi spuse el în gînd.

— Mînă la Scotlan Yard, continuă el cu glas tare şi cleios, spucîndu-se de roată, ca să-şi păstreze echilibrul. E ceva diavolesc, putregăit şi necurat cu aceşti veri ai mei. Trebuie să se lămurească totul. Mînă la Scotlan Yard.

— Cred că nu vreţi asta, domnule ? spuse birjarul cu compătimirea binevoitoare a omului din popor pentru un gentleman în stare de ebrietate. Mai bine vă duc acasă, domnule ; puteţi merge mîine la Scotland Yard.

— Mă sfătuieşti oare ca prieten sau ca om de legi să nu mă duc la Şcotlan' Yard ast'noapte ? întrebă Michael. Bin' atunci, lasă Şcotlan Yard ; mînă la *Barul Veseliei.*

— *Barul Veseliei* e închis la ora asta.

— Atunci acasă, adăugă Michael, cu aceeaşi voioşie.

— Unde anume ?

— Să-ţi spun drept, nu-mi aduc aminte, zise Michael, urcînd în trăsură. Mînă la Scotlan Yard şi întreabă acolo.

— Dar desigur că aveţi o carte de vizită la dumneavoastră, întrebă mai departe omul prin mica ferestruie care-l despărţea de interiorul cupeului. Daţi-mi, vă rog, portvizitul dumneavoastră.

— Ce id-idee, într-o trăsură ! strigă avocatul scoţîndu-şi portvizitul şi înmînîndu-l birjarului.

Omul citi la lumina felinarului : Domnul Michael Finsbury, 233, King's Road, Chelsea.

— Aceasta e, domnule ?

— Chiar aşa ! strigă Michael. Mînă într-acolo dacă poţi să vezi drumul.

CAPITOLUL X

Gideon Forsyth şi pianul Broadwood

Cititorul cunoaşte poate acel impresionant volum intitulat „Cine a dat ceasul înapoi ?“ de E.H.B., care a putut fi văzut mai multe zile de-a rîndul la standurile de cărţi din gările Londrei, şi care apoi a dispărut complet de pe suprafaţa pămîntului. Fie că Timpul, care devorează totul, se hrăneşte în mod predilect cu cărţi vechi, fie că Providenţa a decretat o lege specială în favoarea autorilor, fie că aceştia din urmă au luat legea în propriile lor mîini şi s-au constituit într-o organizaţie conspirativă ticăloasă avînd un cuvînt de ordine pe care mai curînd aş muri decît să-l trădez, şi o pornesc, în noapte, sub conducerea unor şefi voinici ca domnii James Payn sau Walter Besant, pentru a-şi îndeplini misiunea de a prăda pe ascuns chioşcurile şi librăriile — ceea ce se constată sigur este cel puţin că vechile cărţi dispar, făcînd loc unor cărţi noi. Ca dovadă a acestui lucru, se crede că în prezent mai există

numai trei exemplare din volumul „Cine a dat ceasul înapoi ?“, din care unul la Biblioteca Muzeului Britanic, ascuns cu succes datorită unei înregistrări greşite în catalog ; un altul, într-una din pivniţele (în care se acumulează partiturile muzicale) ale bibliotecii avocaţilor din Edinburgh ; şi al treilea, legat în marochin, în posesia domnului Gideon Forsyth. Pentru a explica soarta cu totul aparte de care s-a bucurat acest exemplar luxos al ediţiei, cea mai simplă teorie este să se presupună că Gideon admiră fără îndoială conţinutul cărţii. Raţiunea acestei admiraţii ar putea să apară însă (pentru aceia care au citit cartea) foarte greu de explicat ; dar slăbiciunea unui unchi nu are limite şi Gideon (şi nu unchiul său, ale cărui iniţiale el le împrumutase în glumă) era autorul lucrării „Cine a dat ceasul înapoi ?“. El nu mărturisise niciodată acest lucru sau poate că numai unor prieteni intimi, cînd cartea era în stadiul de corectură. După apariţia cărţii şi eşecul ei alarmant, modestia autorului devenise şi mai acută, iar acum secretul avea să fie, după toate aparenţele, mult mai bine păstrat, decît acela privitor la numele autorului romanului „Waverley“, publicat, după cum ştim, anonim de Walter Scott.

Un exemplar al lucrării (deoarece data povestirii mele este ieri), încă figura în singurătatea prăfuită a standului de cărţi din gara Waterloo ; şi Gideon aruncă un zîmbet dispreţuitor creaţiei gîndirii sale, în timp ce trecu pe lîngă stand avînd în mînă biletul pentru Waterloo. Ce deşartă fusese ambiţia autorului ! Ce departe în urma lui rămăsese practica acelei arte copilăreşti ! Ţinînd strîns în mînă primul său dosar, se simţea în sfîrşit şi el un om, iar muza care prezidează romanele poliţiste — probabil o tînără de origine franceză — părăsi vecinătatea lui Gideon şi se întoarse să intre în hora întinsă în jurul izvoarelor Heliconului, alături de surorile sale grecoaice.

Gînduri sănătoase şi practice continuau să-l însufleţească pe tînărul avocat, în călătoria sa. Mereu şi mereu îşi imagina cum va fi mica sa vilă la ţară, înconjurată de păduricea de stejari uriaşi, care avea să fie viitoarea locuinţă. Ca un gospodar chibzuit, proiecta tot felul de îmbunătăţiri în timp ce trecea de la imaginea unei vile la alta ; uneia îi adăuga un grajd, alteia un teren de tenis,

unei a treia îi construia o foarte drăguță cabană cu ambarcațiuni în stil rustic.

„Cît de puțin timp a trecut — nu se putea să nu se gîndească — de cînd eram doar un tînăr derbedeu nepăsător, care nu dorea decît să ducă o viață plăcută ! Nu mă interesa nimic altceva decît să mă plimb cu barca și să citesc romane polițiste ! Treceam pe lîngă vilele de la țară, construite în stil vechi, cu grădini întinse de zarzavat, grajduri, cabane cu ambarcațiuni și acareturi spațioase, fără măcar să le arunc o privire și cu atît mai puțin să mă interesez de instalațiile de canalizare. Cum se mai maturizează un om o dată cu trecerea anilor !"

Orice cititor inteligent va recunoaște în aceste gînduri prăpădul pe care-l pricinuise domnișoara Hazeltine. Gideon o dusese pe Julia direct acasă la domnul Bloomfield și după ce acest distins domn fusese făcut să înțeleagă că Julia era victima unei crude asupriri, îi îmbrățișă zgomotos cauza. Se ambalase într-o pasiune nobilă și înflăcărată, în care, pentru un om cu firea lui, trecerea la fapte devine o necesitate.

— Nu-mi dau seama care e mai rău dintre cei doi : ticălosul bătrîn și potlogar sau neomenosul pui de fiară. Voi scrie la ziarul *Pall Mall* și-i voi demasca... Spui prostii, tinere, indivizii ăștia trebuie demascați ! E o datorie publică a oricărui cetățean. Nu mi-ai spus că individul face parte din partidul conservator ? Aha ! Așadar, unchiul e un radical care ține conferințe publice. Fără îndoială atunci că și unchiul a fost grav nedreptățit. Dar, desigur, așa cum spui, asta schimbă lucrurile ; nu mai are, chiar în asemenea măsură aspectul unei datorii publice.

Apoi căută și găsi imediat o altă descărcare a stării sale de agitație. Domnișoara Hazeltine (își dădu el deodată seama) trebuie să fie ținută departe de asupritorii ei ; cabana sa plutitoare era gata s-o adăpostească — el tocmai se întorsese de o zi sau două din croaziera sa obișnuită. Nu există loc mai bun pentru a ascunde pe cineva decît o navă-cabană, așa încît în aceeași dimineață, deși bătea un vînt aspru și rece dinspre răsărit, domnul și doamna Bloomfield, împreună cu domnișoara Julia Hazeltine, porniră în călătoria lor neprevăzută. Gideon se rugă în zadar să fie luat cu ei.

— Nu, Gid, spuse unchiul. Vei fi urmărit ; trebuie să te ţii departe de noi.

Dealtfel, avocatul nu îndrăzni să combată strania iluzie a unchiului său, fiindcă se temea că dacă văduvea fapta lor de orice aureolă de romantism, domnul Bloomfield se putea plictisi de aventura în care se angajase. Chibzuinţa lui fu răsplătită fiindcă radical-moşierul, punîndu-şi mîna grea pe umărul nepotului, îi mai spuse şi următoarele foarte importante cuvinte :

— Înţeleg ce urmăreşti, Gid. Dar dacă vrei să cîştigi fata, trebuie să munceşti serios, băiete.

Aceste vorbe plăcute îl însufleţiseră pe avocat toată ziua cît studiase în apartamentul său; ele continuară să formeze baza planurilor sale serioase, în timp ce trenul îl ducea val-vîrtej spre Hampton Court. Chiar după ce coborî în gară şi începu să se concentreze pentru delicata sa întrevedere, glasul unchiului Ned şi ochii Juliei îi erau mereu prezenţi în memorie.

Dar iată că începu să plouă cu surprize : în toată localitatea Hampton Court nu exista nici o vilă Kumaul, nici un conte Tarnow şi nici măcar vreun alt conte. Lucrul i se păru ciudat dar, considerat în lumina incoerenţei instrucţiunilor ce primise, nu era totuşi inexplicabil. Domnul Dickson era imediat după dejun şi se putea să se fi făcut vinovat de vreo gravă neglijenţă în ceea ce privea adresa. Care era pasul cel mai potrivit, hotărît şi practic pe care trebuia să-l facă ? se întrebă Gideon, şi-şi răspunse imediat :

— O telegramă, foarte laconică !

Fără nici o zăbavă, sîrmele telegrafului fură solicitate să transmită fulger următoarea foarte importantă misivă :

„Dickson, Langham Hotel. Vila şi persoanele necunoscute aici. Presupus adresa greşită. Sosesc personal cu primul tren. Forsyth."

Şi într-adevăr, în faţa hotelului Langham, cu fruntea încruntată din cauza goanei şi a efortului intelectual, Gideon coborî dintr-un cupeu cu calul aburind, nu mult în urma telegramei.

Nu cred că va uita vreodată hotelul Langham. Constatarea inexistenţei contelui Tarnow a însemnat, desigur ceva ; acum însă, faptul că nu exista nici John Dickson şi

nici Ezra Thomas a constituit un șoc de un ordin cu totul diferit. Care avea să fie, de ce, și cum avea să se producă evenimentul următor ? erau întrebări care se ciocneau în creierul său complet înnebunit. Din fiecare punct a ceea ce noi numim în glumă intelectul omenesc, porneau telegrafic misive disparate ; și mai înainte ca vîrtejul de zăpăceli să se fi potolit, avocatul se trezi gonind furios cu trăsura spre apartamentul său. Cel puțin acolo își va găsi un adăpost unde să se liniștească ; cel puțin acolo va avea un loc unde să poată gîndi în liniște ; cu acestea în minte, urcă treptele de la intrare, introduse cheia în broască și deschise ușa, susținut de o umbră de speranță.

Înăuntru, totul era cufundat în întuneric, deoarece noaptea se lăsase de cîtva timp. Gideon însă își cunoștea încăperea și știa unde se găseau chibriturile : la capătul poliței șemineului. Se îndreptă prin urmare hotărît în direcția aceea, dar făcînd cîțiva pași, se izbi deodată de un obiect greu unde (schimbînd puțin cuvintele unui cîntec popular) nu trebuia să se afle nici un obiect greu. Nu era nimic acolo cînd plecase : doar a încuiat ușa după el, a găsit-o încuiată la înapoiere, nimeni nu a putut intra în casa lui, iar mobila nu și-a putut schimba singură locul. Și, totuși, incontestabil, în încăperea aceea se găsea acum ceva. Întinse mîinile în întuneric. Da, acolo se găsea ceva, ceva mare, ceva lucios, ceva rece.

„Doamne iartă-mă ! exclamă Gideon. După pipăit arată să fie un pian !"

În clipa următoare, amintindu-și de plicul cu chibrituri din buzunarul vestei, aprinse un chibrit.

Într-adevăr, în fața privirii sale stăpînită de îndoieli se afla un pian ; un instrument muzical enorm și scump, pătat de ploaia din acea după-amiază și cu suprafața ușor stricată de zgîrieturi recente. Lumina chibritului era reflectată de laturile lucioase ale pianului, ca lumina unei stele de către o apă liniștită ; la capătul îndepărtat al încăperii umbra ciudatului musafir se contura masiv și juca pe perete.

Gideon rămase cu chibritul arzînd pînă ce acesta îi fripse degetele, după care întunericul învălui din nou starea sa de cumplită groază. Aprinse apoi lampa cu degetele tremurînde și se apropie de pian. De aproape sau de

departe, nu mai era nici o îndoială asupra faptului ; obiectul era un pian. Aşezat într-un loc unde, după toate legile lui Dumnezeu şi ale oamenilor, era inexplicabil să se afle — se găsea acum acel obiect înfăţişîndu-i-se ostentativ şi nerușinat. Gideon ridică violent capacul claviaturii şi lovi o clapă : nici un sunet însă nu tulbură liniştea încăperii.

„S-a întîmplat oare ceva anormal cu mine?“ se întrebă el înfiorat. Trase apoi un scaun lîngă pian şi stărui cu încăpăţînare în încercările lui de a tulbura liniştea, cînd cu cîteva arpegii pline de vioiciune, cînd cu o sonată de Beethoven pe care (în zilele sale mai fericite) o cunoştea drept una din cele mai zgomotoase compoziţii ale acestui potent compozitor. Totuşi, nu obţinu nici un sunet. Lovi de două ori cu pumnii strînşi în clapele faimosului Broadwood ; totul rămase însă tăcut ca un mormînt.

Tînărul avocat sări în picioare.

— Mi-am pierdut complet minţile ; strigă cu glas tare ; şi nimeni nu-şi poate da mai bine seama de asta decît mine. Cel mai cumplit blestem al lui Dumnezeu a căzut pe capul meu !

Degetele sale atinseră întîmplător lanţul ceasului de la vestă. În clipa următoare îl smulse din buzunar şi îl ţinu la ureche. Putea să-i audă clar tic-tacul.

— Nu sînt surd, vorbi el cu glas tare. Mi-e raţiunea însă complet tulburată. Mintea m-a părăsit pentru totdeauna.

Se uită neliniştit împrejur şi rămase cu ochii aprinşi şi privind fix la fotoliul în care se instalase mai devreme domnul Dickson şi în apropierea căruia se putea vedea capătul unui trabuc pe grila din faţa şemineului.

„Nu, îşi zise în gînd. Nu pot crede că a fost un vis : Dumnezeu însă ştie că raţiunea mă părăseşte repede. De exemplu, am impresia că mi-e foame ; poate să fie însă o altă halucinaţie. Totuşi aş putea încerca. Mă duc să mai iau o ultimă masă bună. Mă voi duce la Café Royal şi poate că au să mă ducă de acolo direct la casa de nebuni.“

Se întreba, cu o curiozitate morbidă, în timp ce cobora scările, cum va începe să se manifeste groaznica lui stare. Va sări cumva la bătaie la chelner ? Va mînca oare sticlă ? Cînd se urcă într-un cupeu, ceru birjarului să-l ducă la

cafeneaua Nichol's, simțind o teamă ascunsă că poate i se spune că nici nu există un asemenea local.

Intrarea strălucitoare și semeață a cafenelei îi liniști însă repede mintea tulburată. A fost încurajat de asemenea și de faptul că și-a recunoscut chelnerul care îl servea de obicei. Comanda pe care a făcut-o i s-a părut foarte rațională. Cînd i s-a adus ce comandase, a constatat că are o cină aleasă foarte cu bun simț și o consumă cu multă plăcere.

„Pe legea mea, își zise în gînd, sînt aproape ispitit să nutresc o speranță : nu am fost oare prea grăbit ? Am făcut oare ceea ce ar fi făcut Robert Skill ?

Robert Skill (nici nu e nevoie să mai spun) e numele personajului principal din „Cine a dat ceasul înapoi ?" Numele îi venise în gînd ca o invenție strălucită și foarte potrivită pentru cititorii avînd un spirit critic foarte ascuțit, deși numele mic, Robert, nu apărea cîtuși de puțin de același rang cu numele de familie, Skill [1]. Ceea ce constituie dificultatea romanelor polițiste este că cititorul e întotdeauna un om care are mult mai multă ingeniozitate decît scriitorul. Totuși, în ochii creatorului său, Robert Skill devenise un nume cu puteri magice.

Gîndul care îl întărea și-l stimula întotdeauna era: ce ar fi făcut acel strălucit bărbat într-o anumită situație dificilă era ceea ce trebuia să facă și el, Gideon. Acest fel de a gîndi nu e chiar neobișnuit. Generalul în dezastru, preotul ispitit de diavol, scriitorul șovăielnic, hotărăsc cu înverșunare să facă și ei ce ar fi făcut Napoleon, sau Sfîntul Pavel, sau Shakespeare în locul lor. În asemenea cazuri rămîne numai să se răspundă la o întrebare de mică însemnătate : Și ce anume ar fi făcut aceștia ? În cazul lui Gideon, un lucru era clar : Skill era un om care lua imediat o hotărîre, care acționa într-un fel sau altul (oricare ar fi fost acesta) pe moment ; iar singurul lucru la care Gideon, s-a putut gîndi să-l facă a fost să se întoarcă imediat acasă la el.

După realizarea acestei hotărîri, nu i-a mai venit nici un fel de altă inspirație, așa că rămase privind jalnic la cauza zăpăcelii totale în care fusese adus.

---

[1] *Skill* înseamnă în limba engleză iscusință, dibăcie.

Să atingă din nou clapele pianului era mai mult decît îndrăznea să încerce : fie că și-ar fi păstrat tăcerea lor de mai înainte, fie că ar fi produs sunete asemenea acelora ale trîmbiței judecății de apoi, ar fi distrus în aceeași măsură capacitatea sa de a rezolva problema.

„Ar putea fi o farsă, se gîndi el, deși e mult prea complicată și costisitoare. Și totuși, ce poate fi altceva ? Fără îndoială e o farsă !"

Chiar în momentul în care ajunse la această concluzie, ochii îi căzură pe un obiect care părea să întărească acest punct de vedere ; pagoda de țigări de foi pe care Michael o construise înainte de a părăsi apartamentul.

„De ce oare așa ceva ? se întrebă Gideon. Pare ceva complet neserios."

Apropiindu-se de pagodă, o desfăcu cu grijă.

„O cheie ! își zise. De ce oare ? Și de ce așezată atît de provocator ? Ocoli pianul și văzu broasca în spatele acestuia. Aha ! Va să zică pentru asta e cheia ! gîndi el. Dînșii vor să mă uit înăuntru. Din ce în ce mai ciudat." Și, zicîndu-și acestea, răsuci cheia și înălță capacul.

În ce chinuri de cumplită agonie, de hotărîri pripite și ușuratice, de prăbușiri în adîncă desperare își petrecu Gideon noaptea, ar fi total neloial să cercetăm prea îndeaproape.

Trilurile cîntecelor modeste cu care păsărelele de pe streșini salută ivirea zorilor, l-au găsit vlăguit, răvășit și cu ochii injectați, dar cu mintea tot incapabilă de a găsi vreo soluție. Se sculă din pat și se uită întristat la ferestrele cu storurile trase, la strada goală și la lumina cenușie a zorilor, punctată de lămpile gălbui. Sînt dimineți cînd orașul pare să se trezească cu o durere cumplită de cap și această dimineață era una din ele. Totuși deșteptarea în ciripitul vrăbiilor răscoli mintea lui Gideon.

„A venit ziua, își zise el, și sînt la fel de deznădăjduit. Această situație trebuie să se sfîrșească odată." Încuie deci pianul, puse cheia în buzunar și plecă să bea o cafea. În timp ce mergea, mintea îi străbătea pentru a suta oară un drum plin de groază, de îndoieli și de căințe. Să cheme poliția, să predea corpul, să umple Londra cu afișe de mînă conținînd descrierea lui John Dickson și a lui Ezra Thomas, ca apoi să umple gazetele cu titluri mari ca : *Misterioasa*

întîmplare din districtul Temple — Domnul Forsyth eliberat pe cauțiune, putea fi o soluție, o soluție simplă, o soluție sigură ; dar nu și una — cu cît reflecta mai mult asupra ei — nu și una plăcută. Într-adevăr, nu aveau să publice pe larg și un mare număr de amănunte în privința lui ? Și un copil ar fi fost în stare să vadă cît era de șubredă povestea celor doi aventurieri, în timp ce el o ascultase cu gura căscată și o înghițise. Chiar și un avocat lipsit de orice simț de demnitate ar fi refuzat să asculte niște clienți care i s-ar fi prezentat într-un mod atît de neobișnuit ; însă el îi ascultase. Și, vai ! dacă s-ar fi mulțumit numai să-i asculte ; dar plecase cu o misiune din partea lor, el, un avocat pledant, fără să i se fi prezentat dosarul fie și de cel mai neînsemnat jurist — plecase să îndeplinească o misiune potrivită numai pentru un detectiv particular ; și, vai ! — pentru a suta oară sîngele i se urcă la cap — primise bani de la ei !

„Nu, își zise el. Totul e clar ca lumina zilei. Voi fi un om dezonorat ! Mi-am zdrobit cariera pentru o bancnotă de cinci lire !"

Între perspectiva de a fi spînzurat, deși complet nevinovat, și certitudinea unei rușini publice, deși binemeritate, nici un gentleman de caracter nu putea ezita prea mult. După trei înghițituri din băutura fierbinte cu miros de tutun și aspect noroios, care este servită pe străzile Londrei drept o fiertură din boabe de cafea, Gideon ajunse la o hotărîre. Trebuia să se descurce fără amestecul poliției. Era nevoit să facă față celeilalte laturi a dilemei și să-și ia în serios rolul lui Robert Skill. Ce-ar fi făcut Robert Skill în locul lui ? Cum se descotorosește un gentleman de un cadavru care îl inoportunează și față de care se simte cu cugetul curat ? Își aminti de povestea extraordinară a cocoșatului din *1001 de nopți ;* își reaminti desfășurarea diferitelor episoade ale aventurilor, dar renunță să ia povestea drept călăuză, ea fiind lipsită de orice valoare. Era imposibil să sprijine de vreun perete un cadavru în colțul lui Tottenham Court Road, fără să trezească în mintea trecătorilor o curiozitate care putea să-i devină fatală ; în

ceea ce privește coborîrea cadavrului pe vreunul din coșurile caselor din Londra, greutățile de ordin fizic erau de neînvins. Să-l urce într-un tren și să-l arunce pe fereastră sau să-l urce la etajul superior al unui omnibuz și să-l lase să cadă pe drum, erau deopotrivă soluții în afară de orice discuție. Să-l îmbarce pe un iaht și să-l arunce peste bord era un lucru mai realizabil, dar pentru o persoană cu mijloace modeste, apărea ca ceva extravagant de scump. Închirierea unui iaht era o problemă în sine ; plata echipajului (care apărea ca o consecință necesară) era imposibil de luat în considerare. Imaginea unchiului său și a navei-cabană a acestuia îi apăreau în minte în culori foarte luminoase. Un compozitor (să zicem că se numește Jimson) s-ar putea foarte bine să sufere foarte mult, tot așa cum a suferit și muzicianul din desenul lui Hogarth, cu mult înainte, din cauza vieții zgomotoase din Londra. S-ar putea foarte bine să fie în criză de timp pentru a sfîrși o operă, să-i zicem operă comică „Pekoe[1] portocaliu“ — „Pekoe portocaliu“, muzica de Jimson — acest tînăr maestru, unul din cei mai promițători din școala noastră engleză contemporană — care vine cu o viguroasă intrare a tobelor etc. — brusc întreaga individualitate a lui Jimson și a muzicii sale au apărut în întregime în mintea lui Gideon. Ce putea fi mai normal decît sosirea lui Jimson cu un pian cu coadă (să zicem în satul Padwick) și stabilirea lui într-o mică navă-cabană, unde să lucreze la opera sa „Pekoe portocaliu“? Dispariția lui ulterioară, nelăsînd nimic în urma sa în afară de un pian gol pe dinăuntru, ar fi poate mai greu de explicat. Totuși și acest lucru ar putea avea o explicație. Să ne închipuim, de exemplu, că Jimson a înnebunit compunînd o fugă și, ca urmare, și-a distrus pianul, complicele infamiei sale, după care s-a aruncat în rîul ospitalier ? Ce sfîrșit, luînd totul în considerare, putea fi mai potrivit pentru un muzician contemporan ?

— Mă jur că asta am să fac ! strigă Gideon. Jimson e omul care-mi trebuie.

---

[1] Varietate de ceai negru chinezesc.

CAPITOLUL XI

Maestrul Jimson

O dată ce domnul Edward Hugh Bloomfield şi-a anunţat intenţia de a-şi stabili locuinţa în vecinătatea localităţii Maidenhead, oare nu era normal ca maestrul Jimson să-şi îndrepte gîndurile spre Padwick ? Îşi amintea că observase în apropierea acestui plăcut sat de pe Tamisa o cabană plutitoare veche şi năpădită de plante cățărătoare, ancorată lîngă un pîlc de sălcii, care trezise în el un sentiment romantic în momentele sale fără griji, cînd obişnuia să vîslească în josul rîului, într-o vreme în care purta un nume mai cunoscut de alţii decît cel de acum. Pe atunci, frumoasa poveste pe care o plăsmuise era completă în mintea sa şi fusese aproape gata să o dea peste cap, ca pe un ceasornic dat înapoi, pentru a introduce în povestirea sa un nou capitol în care Robert Skill (care era întotdeauna atras în cursă undeva) să fie atras în cursă de către lordul Bellew şi ucigaşul american Gin Sling pe bordul acelei nave-cabane singuratice şi dărăpănate. A avut mare noroc că nu a făcut acest lucru, se gîndea acum, fiindcă vechitura plutitoare îi era acum necesară pentru scopuri complet diferite.

Jimson, care purta un costum de haine obişnuit, dar avea maniere mieroase, nu a întîmpinat nici o greutate ca să găsească paznicul care avea în grija sa cabana plutitoare şi încă şi mai puţină greutate în a-l convinge să renunţe la slujba lui. Chiria era aproape simbolică, intrarea în posesia cabanei imediată, şi ca urmare cheia acesteia a fost schimbată contra unei sume de bani adecvate, aşa încît Jimson s-a întors la Londra cu trenul de după-amiază pentru a se îngriji de expedierea pianului.

— Mă întorc mîine, îl asigură el pe paznic. Opera mea e aşteptată cu mare nerăbdare, înţelegi dumneata.

Şi, într-adevăr, pe la amiază, în ziua următoare, Jimson putea fi văzut urcînd drumul de pe malul rîului, care duce de la Padwick la Great Haversham, ducînd într-o mînă un coş cu alimente şi sub celălalt braţ o valiză de piele con-

ţinînd (aşa cel puţin putem presupune) partitura operei „Pekoe portocaliu".

Era o zi de octombrie. Ciocîrliile străbăteau în mare număr cerul plumburiu în toate direcţiile ; oglinda cenuşie a Tamisei împrumuta din culorile strălucitoare ale frunzişului multicolor al toamnei, în vreme ce frunzele căzute ale castanilor foşneau delicat sub paşii compozitorului. Nici un alt anotimp al anului nu e mai plin de bărbăţie decît toamna. Jimson, deşi copleşit de atîtea necazuri, începu să fluiere înviorat în timp ce se îndrepta spre cabană.

Puţin deasupra satului Padwick, Tamisa curge într-un cadru foarte izolat. Pe malul opus satului, arborii unui parc particular închid vederea, iar coşurile conacului îşi înalţă vîrfurile pe deasupra coroanelor frumoase ale pîlcurilor de copaci ; pe malul de pe partea satului, poteca e mărginită de sălcii. Foarte aproape de acestea se găsea cabana plutitoare, o construcţie atît de pătată de lacrimile sălciilor care o acopereau cu ramurile lor, atît de năpădită de plante cătărătoare, atît de şubrezită, de degradată, de neglijată, de invadată de şobolani, de notorie ca o magazie a durerilor reumatice, încît inima oricărui locatar în perspectivă putea foarte bine să se înfioare şi să dea înapoi. O scîndură, care ţinea loc de punte de acces, lega cabana de mal.

Jimson fu cuprins de o adîncă tristeţe în momentul în care trase scîndura după el şi se găsi singur în fortăreaţa sa insalubră. Auzea şobolanii gonind în toate părţile şi izbindu-se de scînduri în locuinţa care acum îi inspira groază ; cheia scîrţîi strident, descuind încăperile ca o fiinţă suferind de o durere cumplită ; camera de zi era năpădită de un strat gros de praf şi mirosea a apă stătută, ca apa de pe fundul corăbiilor. Nimeni n-ar fi putut spune că se află într-un adăpost înveselitor, nici chiar pentru un compozitor total absorbit de truda lui dragă ; cu atît mai puţin deci pentru un tînăr domn hărţuit de gînduri înspăimîntătoare şi aşteptînd sosirea unui cadavru !

Se aşeză pe un scaun, curăţă un colţ de masă şi începu să consume un dejun rece din ceea ce adusese în coş. Pentru cazul unor cercetări ulterioare privitoare la soarta lui Jimson, era de dorit să fie văzut cît mai puţin ; cu alte cuvinte, să-şi petreacă toată ziua în cabană. În acest scop

şi pentru a întări povestea ce-o inventase, adusese în valiza de piele nu numai materiale de scris, dar şi un top de foi mari de hîrtie cu portative, după cum considera că este necesar în cazul unei firi mînate de ambiţii ca aceea a lui Jimson.

„Şi acum, la treabă, îşi zise el, după ce-şi potoli foamea. Trebuie să lăsăm urme arătînd activitatea nefericitului muzician". Aşadar, scrise cu litere mari :

PEKOE PORTOCALIU
Op. 17
J. B. Jimson
Partitură pentru voce şi pian

„Am impresia că nu aşa încep compozitorii, reflectă el. Dar nici nu poate fi vorba să scriu eu o compoziţie muzicală. La urma urmei Jimson era un original în muzică. O dedicaţie, însă, cred că ar apărea convingătoare. „Dedicată (să mă gîndesc) lui William Ewart Gladstone[1], de către preasupusul şi devotatul său, compozitorul operei". Acum să trecem şi la ceva muzică : e mai bine să evit uvertura ; se pare că prezintă dificultăţi. Să dăm o arie tenorului în cheia — a ! ceva modern ! — şapte diezi"

Făcu ceva ca o semnătură de afaceri peste portativ şi apoi se opri şi începu să roadă cîtva timp tocul de scris. O melodie însă, fără nici o altă inspiraţie decît o foaie de hîrtie nu se întîmplă să apară, în mod spontan, în mintea unui compozitor amator ; şi nici o cheie cu şapte diezi nu oferă o gamă prea comodă pentru cineva neexperimentat. Aruncă, deci, foaia de hîrtie.

„A ! Asta va ajuta la înţelegerea caracterului lui Jimson, socoti Gideon, şi continuă să invoce muza încercînd diferite chei şi folosind un mare număr de foi cu portative. Toate încercările sale au dus însă la rezultate atît de nereuşite încît rămase înfricoşat. E foarte ciudat, se gîndi el, dar se pare că am mai puţină imaginaţie decît am crezut, sau poate e o zi proastă pentru mine, totuşi Jimson trebuie să lase ceva în urma lui."

[1] Important om de stat. Fost prim-ministru în timpul reginei Victoria (1809—1898).

Ca urmare, se concentră din nou asupra activității începute.

În curînd frigul pătrunzător din cabană începu să-l pătrundă la inimă. Se întrerupse din străduințele sale fără rezultat și începu să se miște repede în sus și-n jos prin încăpere, spre necazul șobolanilor, manifestat zgomotos de către aceștia. Totuși, continua să-i fie frig.

„Totu-i o prostie, își spuse. Nu-mi pasă care va fi riscul, dar n-am de gînd să capăt un guturai. Trebuie să ies la aer din vizuina asta."

Făcu cîțiva pași pe punte și, ajungînd la prova navei-cabană, privi pentru prima oară în susul rîului. Imediat tresări speriat. La numai cîteva sute de iarzi mai sus de el se găsea ancorată printre sălcii o altă navă-cabană, care arăta foarte aspectuoasă. De pupă avea legată o canoe elegantă, iar la ferestre se vedeau perdele albe ca zăpada. De o mică prăjină era legat un stindard care fîlfîia în vînt. Cu cît Gideon privea mai mult cabana, cu atît sentimentul său de amărăciune se îmbina cu unul de surpriză neputincioasă. Cabana semăna foarte mult cu cea a unchiului său ; era nemaipomenit de asemănătoare — era chiar identică. În afară de două amănunte, ar fi putut jura că era chiar cabana unchiului său. Primul amănunt, anume cel că unchiul se dusese la Maidenhead, putea să nu fie valabil datorită ușurinței cu care atît de des își schimbă hotărîrile oamenii cu un caracter mai voluntar. Al doilea era însă convingător: nu stătea cîtuși de puțin în firea domnului Bloomfield să înalțe un stindard deasupra locuinței sale plutitoare ; și dacă ar fi făcut-o vreodată, stindardul său ar fi avut culorile pe care era îndreptățit să le folosească drept emblemă a sa. Moșierul cu concepții radicale, ca enorma majoritate a bărbaților cu multă personalitate, își absorbise cunoștințele din izvoarele științei la Universitatea Cambridge, unde fusese unul din cei mai buni jucători de crichet în tot anul 1850. Or, stindardul care fîlfîia pe cabana plutitoare, în atmosfera de după-amiază, etala culorile cunoscutului sediu al conservatorismului reacționar, al leagănului pusey-ismului [1], al cuibului inexactităților și decadenței — Universitatea Oxford.

---

[1] Curent teologic conservator, opus liberalismului.

Totuși semăna prea ciudat cu cabana unchiului său.

Pe cînd privea și reflecta în modul acesta, ușa se deschise și o tînără ieși pe punte. Avocatul simți că leșină și fugi înăuntru — tînăra era Julia Hazeltine ! O pîndi pe fereastră cum trase canoea la ponton, se urcă în aceasta, se desprinse de ponton și porni în josul rîului, în direcția lui.

„Totul s-a sfîrșit de-acum !“ se văită Gideon și se prăbuși pe un scaun.

— Bună ziua, domnișoară, auzi îndată o voce pe apă. Gideon o recunoscu ca aparținînd proprietarului său.

— Bună ziua, răspunse Julia. Dar nu știu cine sînteți. Sau vă cunosc ? A, da, mi-aduc aminte. Sînteți domnul acela amabil care ne-a dat voie să facem schițe de pe cabana aceasta veche.

Inima lui Gideon se strînse de spaimă.

— Așa e, răspunse omul. Și ce am vrut să vă spun este că nu mai puteți face acum acest lucru. Am închiriat cabana.

— Ați închiriat-o ! ? se miră Julia.

— Am închiriat-o pentru o lună, adăugă omul. Vi se pare ciudat, nu-i așa ? Nici eu nu înțeleg ce vrea persoana să facă cu ea !

— Cred că are un spirit foarte romantic, continuă tînăra domnișoară. Ce fel de om e ?

Julia în canoea sa și proprietarul în lotca sa se opriseră lîngă cabană și se țineau de rama punții. În felul acesta lui Gideon nu-i scăpă nici un cuvînt.

— E muzician, spuse proprietarul. Sau cel puțin așa mi-a spus el, domnișoară ; vine aici să scrie o operă.

— Adevărat ? exclamă Julia. Ce lucru minunat ! Înseamnă că ne vom putea furișa noaptea prin apropriere să-l ascultăm cum compune ! Cum îl cheamă ?

— Jimson, răspunse omul.

— Jimson ? repetă Julia și își răscoli memoria în zadar. Se gîndi însă că școala noastră engleză, care e în plină dezvoltare, se fălește cu atîția mari profesori încît nici nu mai putem auzi de ei decît atunci cînd cîte unul e făcut lord. Sînteți sigură că se numește așa ?

— I-am cerut să-și spună clar numele, răspunse proprietarul : J-I-M-S-O-N. Jimson. Opera lui se cheamă un fel de ceai.

— *Un fel de ceai !* se miră fata. Ce nume ciudat pentru o operă ! Ce-ar putea trata oare ? întrebă ea izbucnind într-un rîs cristalin. Trebuie neapărat să facem cunoştinţă cu acest domn Jimson ; sînt sigură că e un om simpatic.

— Mă iertaţi, domnişoară, dar mi-e teamă că trebuie să plec. Trebuie să mă duc la Haverham.

— Vai, să nu întîrziaţi din cauza mea, amabile domn ! spuse Julia. Bună-ziua !

Gideon deveni în cabina sa prada celor mai chinuitoare gînduri. Iată-l prizonier într-o cabană plutitoare, pe jumătate putredă, urmînd ca foarte curînd să fie şi mai complet prizonier aici, după sosirea cadavrului ; şi iată că toată vecinătatea era în continuă mişcare, iar tinerele domnişoare plănuiau grupuri vesele care să-i înconjoare locuinţa noaptea. Sigur că asta avea să-l ducă la spînzurătoare, dar nu-i mai păsa de aşa ceva acum. Ceea ce-l amăra era frivolitatea de nedescris a Juliei. Fata asta era în stare să facă cunoştinţă cu oricine. Nu manifesta nici un fel de reţinere, nimic din nobleţea unei adevărate domnişoare. Vorbea prietenește cu un bădăran ca proprietarul lui şi imediat a arătat un interes deosebit — pe care nici n-a avut măcar delicateţea să şi-l ascundă — pentru o creatură nenorocită ca Jimson ! Gideon şi-o imagina în stare să-l invite pe Jimson la ceai la ea ! Şi pentru o asemenea fată, un om ca el, Gideon... Sfărîmă-te, inimă vitează !

Gîndurile îi fură întrerupte de un zgomot care îl făcu să zboare după uşă cît ai clipi din ochi. Domnişoara Hazeltine se urcase pe bordul navei-cabană. Acuarela pe care o începuse în ajun făgăduia să fie reuşită şi, judecînd după liniştea care domnea în cabană, presupunea că Jimson încă nu venise, aşa că se hotărî să profite de ocazie şi să-şi termine pictura. Aşadar, se aşeză la provă, îşi pregăti blocul de desen şi cutia cu acuarele şi începu să cînte, ceea ce constituia (aşa cum se obişnuia să se considere) una din calităţile perfecte ale tinerelor domnişoare. Din cînd în cînd se întrerupea din cîntat şi îşi cerceta memoria pentru a-şi aminti cîte una din acele urîcioase mici recomandări cu ajutorul cărora se practică acest joc de cucerire — sau obişnuia să fie practicat în vremurile frumoase de demult. Se spune că lumea, şi aceste podoabe ale lumii, tinerele domnişoare, au devenit mult mai rafinate în prezent ; dar

Julia probabil studiase sub îndrumările lui Pitman şi rămăsese neclintită în păstrarea vechilor tradiţii.

Gideon, între timp, înţepenise dinapoia uşii, temîndu-se să facă cea mai mică mişcare, temîndu-se să respire, temîndu-se să se gîndească la ce avea să urmeze, chinuit de prizonieratul lui şi doborît la pămînt de starea de plictiseală apăsătoare în care se găsea. Se gîndea, însă, cu oarecare încurajare, că starea cu totul specială în care era nu putea dura o veşnicie ; orice se putea (chiar spînzurătoarea, îşi spunea în sinea lui) să-i vină ca o mîntuire. Deodată îi trecu prin minte să se-apuce să calculeze puterea a treia a fel de fel de numere, ca o salvare ingenioasă şi chiar folositoare de stăpînire a gîndurilor neliniştitoare care îl năpădeau, aşa că se dedică cu toată forţa lui bărbătească acestei activităţi deznădăjduite.

În felul acesta amîndoi tinerii erau foarte ocupaţi cu cîte o îndeletnicire — Gideon calculînd exact şi foarte hotărît cuburile numerelor, iar Julia presărînd pete de culoare lipsite de orice armonie pe coala ei de desen, cînd Providenţa expedie în apele rîului pe care pluteau cei doi o şalupă cu motor care gîfîia astmatic urcînd în susul Tamisei. De-a lungul celor două maluri apa se înălţa şi cobora în valuri mari, scuturînd trestiile ce fremătau puternic. Nava-cabană însăşi, această construcţie antică şi bine înţepenită de mal, fu deodată cuprinsă de viaţă, clătinîndu-se violent în odgoanele ei, ca o corabie care se întoarce de peste mări şi începe să adulmece apropierea de vreun banc de nisip care îi împiedică intrarea în port. Valurile aproape se liniştiseră şi gîfîitul rapid al şalupei se stingea slab în depărtare, cînd Gideon tresări auzind un ţipăt de spaimă pe care îl scoase Julia. Pîndind pe fereastră, o văzu uitîndu-se desperată în lungul rîului, după canoea pe care i-o luase apa şi o ducea repede în jos. Avocatul (oricare îi erau greşelile) dovedi cu această ocazie o soluţie perfectă, demnă de eroul său Robert Skill. Făcînd o sforţare a minţii, întrevăzu ceea ce era pe punctul de a urma şi, cu o mişcare rapidă a corpului, se lăsă să cadă pe podea, tîrîndu-se apoi în patru labe sub masă.

Julia, în ceea ce o privea, nu-şi dădea încă bine seama de situaţia în care se găsea. Văzu că pierduse canoea şi se gîndea destul de speriată la modul cum avea să decurgă

apropiata ei întrevedere cu domnul Bloomfield, dar nu-i trecea cîtuși de puțin prin gînd că devenise prizonieră, deoarece știa că există o punte de acces.

Făcu, prin urmare, ocolul cabanei și constată, foarte tulburată, că ușa era deschisă iar puntea trasă la bord. Era limpede așadar că Jimson venise la cabană, limpede, de asemenea, că era înăuntru. Fără îndoială că era un om extrem de timid ca să permită această invadare a reședinței sale și să nu dea nici un semn de viață. Gîndul acesta îi întări curajul. Trebuia să-l determine să apară acum, trebuia să-l silească să iasă afară din izolarea sa, deoarece puntea era prea grea numai pentru puterile ei. Ciocăni deci ușor la ușa deschisă. Apoi ciocăni din nou ușor.

— Domnule Jimson, spuse cu glas tare, vă rog să veniți afară. Înțelegeți că trebuie neapărat să ieșiți, mai curînd sau mai tîrziu, deoarece nu pot pleca de aici fără ajutorul dumneavoastră. Nu fiți, vă rog, atît de exagerat de absurd. Vă rog mult să ieșiți !

Totuși nu căpătă nici un răspuns.

„Dacă este cumva aici, atunci fără îndoială că e nebun", se gîndi ea cu oarecare teamă. În clipa următoare însă îi trecu prin minte că poate plecase și el, ca și ea, cu barca pe rîu. În cazul acesta putea foarte bine să-i viziteze cabana. Acolo, sub masă, unde zăcea tînărul înăbușit de praf, inima lui Gideon încetă să mai bată.

Pe masă se vedeau resturile dejunului lui Jimson. „Îi place să mănînce lucruri destul de bune, se gîndi ea. Sînt sigură că e un om cît se poate de încîntător. Mă întreb dacă e tot atît de plăcut la înfățișare ca domnul Forsyth. Doamna Jimson — nu cred că sună tot atît de frumos ca doamna Forsyth ; dar, totuși, „Gideon" e ceva oribil ! Iată și ceva din ceea ce compune. Vai, ce minunat ! „Pekoe portocaliu" — aha ! asta a vrut să spună cînd s-a referit la un anumit fel de ceai. Julia izbucni într-un rîs cristalin. *Adagio molto espressivo, sempre legato*", citi ea apoi. (în ceea ce privea partea literară a activității unui compozitor, Gideon era bine instruit.)

„Ce ciudat să scrii toate aceste indicații și numai trei-patru note ! Iată o altă partitură, cu mai multe note : *Andante patetico.*" Se uită apoi atentă la muzică.

„Vai de mine ! exclamă în sinea ei, trebuie să fie formidabil de modern ! Totul îmi apare doar ca niște note discordante. Să încerc mai bine aria. Foarte ciudat, dar mi se pare ceva cunoscut ! Începu să cînte melodia și deodată izbucni în rîs. Asta-i bună ! E cîntecelul comic *Tommy, fă-i loc și unchiului tău !* zise ea tare, ceea ce-i umplu de amărăciune sufletul lui Gideon. Bun lucru, într-adevăr : *Andante patetico !* Omul ăsta trebuie să fie un adevărat șarlatan."

Exact în acel moment răsună un zgomot nedesluşit și agresiv venind de sub masă ; un zgomot ciudat, ca un cotcodăcit al unei orătănii, manifestat sub forma unui strănut cît se poate de răsunător ; capul autorului a fost în același timp izbit puternic de tăblia mesei de deasupra, ceea ce explică de ce strănutul a fost imediat urmat de un geamăt cavernos.

Julia zbură speriată spre ușă, de unde, datorită instinctului salvator al celor viteji, se întoarse să înfrunte primejdia. Văzu că n-o urmărește totuși nimeni. Zgomotele însă continuară, iar sub masă văzu destul de neclar o făptură ghemuită, scuturată rău de convulsiile unui acces de strănutat, dar care nu făcea nici o altă mișcare.

„Nu încape nici o îndoială, se gîndi Julia, că o asemenea purtare e nemaipomenită. Omul acesta, e limpede, nu poate fi un om bine-crescut."

Între timp, praful vechi de ani de zile fusese complet răscolit de convulsiunile tînărului avocat, așa că accesul de strănut fu urmat de unul, mai pătimaș, de tuse.

Julia simți un interes special pentru artist.

— Mă tem că sînteți foarte bolnav, spuse ea, apropiindu-se de masă. Vă rog, nu vă supărați pe mine și nu mai stați sub masa aceasta, domnule Jimson. Asta nu vă poate face bine.

Domnul Jimson răspunse numai cu o tuse chinuitoare, așa că în clipa următoare tînăra fată se lăsă în genunchi ; drept urmare, fețele lor aproape se atinseră sub masă.

— Doamne Dumnezeule ! țipă domnișoara Hazeltine, sărind în picioare. A înnebunit domnul Forsyth !

— N-am înnebunit, replică tînărul întristat, ieșind cu greu de unde se ascunsese. Iubită domnișoară Hazeltine, vă jur în genunchi că nu sînt nebun !

— Cum nu sînteţi ?

— Ştiu, reluă el, că la prima vedere purtarea mea poate apărea ca ceva foarte neobişnuit.

— Dacă nu sînteţi nebun, aşa ceva nici nu se poate numi purtare, strigă fata, aprinzîndu-se la faţă, fiindcă aţi arătat că nu vă pasă cîtuşi de puţin de frămîntările mele sufleteşti !

— Am intrat într-un iad. O ştiu şi-o admit, exclamă Gideon, făcînd o mare sforţare să-şi păstreze francheţea bărbătească.

— Purtarea dumneavoastră a fost detestabilă, adăugă Julia cu hotărîre.

— Îmi dau seama că v-a zdruncinat, desigur, orice urmă de stimă pe care o aveaţi pentru mine, zise avocatul. Dar, iubită domnişoară Hazeltine, vă implor, ascultaţi-mă ; comportarea mea, oricît ar părea de ciudată, nu este lipsită de o oarecare explicaţie ; şi categoric nu pot şi nu voi consimţi să mai trăiesc fără stima unei persoane pe care o admir... Vai ! momentul ales pentru asemenea vorbe e cu totul nepotrivit, îmi dau seama de acest lucru, dar, repet cuvintele pe care le-am spus... fără stima unei persoane pe care o admir.

O uşoară umbră de plăcere apăru pe chipul domnişoarei Hazeltine.

— Foarte bine, să ieşim afară din acest loc îngrozitor de rece şi să ne aşezăm pe punte, îi spuse ea.

Avocatul o urmă cu un aer jalnic.

— Acum, zise ea rezemîndu-se comod de peretele cabanei, continuaţi, vă ascult ! Privindu-l însă cum stă în picioare în faţa ei, fără nici un fel de tragere de inimă pentru îndeplinirea sarcinii pe care şi-o impusese, izbucni deodată într-un rîs nestăpînit.

Rîsul Juliei ar fi fost o desfătare pentru orice îndrăgostit : tînăra fată îşi revărsa trilurile vesele cu uşurinţa cîntecului mierlei de pe malurile Tamisei, şi cum rîsul ei îi era repetat de ecoul malului opus, apărea ca o muzică născută în mijlocul naturii. O singură fiinţă nu-i asculta rîsul plin de bucurie şi acesta era nefericitul ei admirator.

— Domnişoară Hazeltine, începu el cu un glas care tremura de enervare, vă vorbesc ca un om sincer şi care vă

dorește numai binele, dar purtarea dumneavoastră nu se poate denumi decît gravă neseriozitate.

Julia făcu ochii mari.

— Nu-mi pot retrage cuvintele, continuă el. Mai întîi libertatea cu care v-am auzit stînd de vorbă prietenește cu un barcagiu, mi-a pricinuit o durere nespusă. Apoi a urmat acea lipsă de reținere față de Jimson...

— Dar Jimson se constată că sînteți chiar dumneavoastră, obiectă Julia.

— Departe de mine de a nega acest lucru ! exclamă avocatul. Dar n-ați știut aceasta în momentele acelea. Ce putea Jimson să însemne pentru dumneavoastră ? Cine era acel Jimson ? Domnișoară Hazeltine, cele ce-am auzit mi-au străpuns inima.

— Toate acestea mi se par într-adevăr o mare prostie, îi întoarse cu asprime Julia. V-ați purtat în modul cel mai neobișnuit posibil ; pretindeți că puteți să-mi explicați purtarea dumneavoastră și în loc de a face acest lucru, începeți să mă judecați.

— Îmi dau bine seama de acest lucru, răspunse Gideon. Vreau... vreau să mărturisesc totul. Cînd veți cunoaște toate împrejurările, mă veți putea ierta.

Așezîndu-se apoi pe punte, lîngă ea, îi relată întreaga sa poveste nefericită.

— Vai, domnule Forsyth ! exclamă Julia cînd termină ce avea de spus. Îmi... pare... nespus de rău ! Îmi pare rău că am rîs de dumneavoastră... numai că trebuie să înțelegeți, erați nemaipomenit de nostim. Totuși îmi pare rău că am rîs și fiți sigur că n-aș fi rîs dac-aș fi știut. Și îi întinse mîna.

Gideon i-o prinse într-a lui.

— Nu v-ați făcut o părere proastă despre mine din cauza asta ? întrebă el, mișcat.

— Numai fiindcă ați fost atît de naiv și ați intrat într-o încurcătură atît de înfiorătoare ? Sărmane băiat, nu ! exclamă Julia ; și în fierbințeala momentului, îi întinse și cealaltă mînă. Puteți conta pe mine, adăugă ea.

— Vorbiți adevărat ?

— Adevărat și iarăși adevărat ! răspunse tînăra fată.

— Atunci contez și voi conta pe dumneavoastră ! strigă

tînărul. Admit că momentul nu e bine ales ; dar nu am nici un prieten... cu care să pot vorbi de acest lucru.

— Nici eu nu am spuse Julia. Dar nu credeți că este poate cazul să-mi dați drumul la mîini ?

— *La ci darem la mano* [1], spuse avocatul, numai pentru încă o clipă ! Am atît de puțini prieteni ! adăugă el.

— Aveam impresia că e o notă proastă pentru un om tînăr dacă nu are prieteni, observă Julia.

— A ! Dar am o groază de prieteni ! exclamă Gideon. Dar nu la astfel de prieteni mă refer. Îmi dau însă seama că am ales un moment nepotrivit ; dar, Julia, de te-ai putea numai privi acum !

— Domnule Forsyth !...

— Nu-mi folosi numele acesta înfiorător ! strigă tînărul. Spune-mi Gideon.

— Niciodată, așa ceva ! îi replică Julia. Pe lîngă asta, ne-am cunoscut de atît de puțin timp !

— Ba nu ! protestă Gideon. Ne-am cunoscut la Bournemouth, cu mult în urmă. Niciodată nu te-am mai uitat de atunci. Spune-mi că nu m-ai uitat nici tu ! Spune-mi că nu m-ai uitat nici tu și spune-mi Gideon !

— Oare această purtare nu e o dovadă de lipsă de măsură din partea lui Jimson ? întrebă tînăra fată.

— Știu că sînt un nătărău, strigă avocatul, dar mi-e totuna. Știu că sînt un nătărău și poți să rîzi de mine cît îți poftește inima.

Văzînd un zîmbet înflorind pe buzele Juliei, trecu în lumea cîntecului :

„Iată insula cu țara cireșilor în floare", începu el să cînte, privind-o drăgăstos.

— Parc-ai cînta o arie de operă, spuse Julia, cu glasul stins.

— Ce-ar putea fi altceva ? întrebă Gideon. Nu sînt eu oare Jimson ? Ar fi ciudat dacă n-aș cînta o serenadă pentru dragostea mea. Da, da, știu bine ce spun, Julia mea, și vreau cu tot dinadinsul să-ți cîștig dragostea. Sînt într-o situație îngrozitoare, nu am nici un ban al meu și ți-am apărut într-o lumină cît se poate de ridicolă, și totuși vreau să-ți cîștig dragostea, Julia. Privește-mă în ochi, dacă poți, și spune-mi : nu !

[1] Să ne dăm acum mîna (ital.).

Tînăra fată îl privi lung și orice i-ar fi spus ochii ei, trebuie să credem că Gideon a fost foarte mulțumit de ceea ce a citit în ei, deoarece a rămas mult timp privind-o.

— Și să știi că unchiul Ned ne va ajuta cu ceva bani pentru a putea rezista pînă îmi fac un rost, spuse el în cele din urmă.

— Zău că asta-i o mare obrăznicie ! se auzi o voce veselă puțin în spatele lui Gideon.

Cei doi tineri se depărtară unul de altul cu o grabă nemaipomenită. Julia, necăjită, dîndu-și seama că deși nu se mișcaseră de cînd se așezaseră pe punte, erau acum foarte apropiați unul de altul. Amîndoi se întoarseră foarte îmbujorați la față spre domnul Edward Hugh Bloomfield. Acest domn, venind în susul apei cu barca, prinsese canoea rătăcitoare și, înțelegînd ce se întîmplase, s-a gîndit să se apropie pe furiș de Julia, pe cînd ea era ocupată cu acuarelele. Însă, fără să se aștepte, dăduse o dublă lovitură. Uitîndu-se la cei doi vinovați cu chipurile îmbujorate și cu răsuflarea tăiată, caldul instinct omenesc înclinat să-i ajute pe tinerii care vor să se căsătorească îi înmuie inima.

— Zău că asta-i o mare obrăznicie ! repetă el. Se pare că ești perfect sigur de unchiul Ned ? Dar, pînă una-alta, Gid, aveam impresia că ți-am spus să te ții departe de noi!

— Să mă țin departe de Maidenhead, răspunse Gid. Dar cum puteam să mă aștept să vă găsesc aici ?

— Ai oarecum dreptate, admise domnul Bloomfield. Vezi tu, am socotit că e mai bine ca nici tu să nu știi unde mă aflu ; ticăloșii aceia de Finsbury ar fi scos de la tine secretul. Și ca să-i fac să-mi piardă complet urma, am arborat și acest pavilion dezgustător. Dar cu asta n-am terminat, Gid. Mi-ai promis că te apuci de lucru și acum te descopăr umblînd cu înșelătorii și făcînd pe prostul la Padwick !

— Vă rog, domnule Bloomfield, nu fiți prea aspru cu domnul Forsyth, interveni Julia. Bietul băiat, e într-o încurcătură îngrozitoare !

— Ce s-a întîmplat, Gid ? îl întrebă unchiul. Te-ai bătut cu cineva ? Sau e vorba de vreo poliță scadentă ?

Acestea erau, după părerea moșierului-radical, cele două nenorociri care se puteau abate asupra capului unui tînăr și, într-adevăr, ambele erau realități din propria sa expe-

rienţă. Odată îşi semnase numele (ca o simplă formalitate) pe o poliţă emisă de un prieten şi gentileţea asta îl costase tocmai bine o mie de lire, iar prietenul trăia de atunci cu spaima morţii şi ori de cîte ori ajungea la un colţ de stradă, se uita cu mare luare-aminte încotro voia să apuce, ca nu cumva să-i apară domnul Bloomfield cu bîta sa de stejar ; cît despre bătaie, moşierul-radical era întotdeauna gata de aşa ceva. Odată, cînd (în calitate de preşedinte al unui club radical) curăţase sala de alegeri de toţi adversarii, lucrurile au mers chiar foarte departe. Domnul Holtum, candidatul conservator care, după aceea, a zăcut la pat vreme îndelungată, era gata să depună mărturie în justiţie contra domnului Bloomfield. „Voi jura în faţa oricărui tribunal că bestia aceea m-a doborît cu mîna lui." Cînd se credea că moare, toată lumea ştia că făcuse o declaraţie autentică *ante-mortem* în acest sens, aşa că ziua în care Holtum s-a reîntors la fabrica lui de bere, a fost o zi de mare veselie pentru moşierul-radical.

— E ceva mult mai grav, îl lămuri Gideon, e o îmbinare de împrejurări mult prea nedrepte pe care mi le-a sorocit Providenţa... o... de fapt, o bandă de ucigaşi care se pare că şi-au dat seama de capacitatea mea nemanifestată încă de a-i descotorosi de urmele unei crime pe care au făptuit-o. La urma urmei, e un caz juridic care merită studiat serios, înţelegi ?

În continuare, Gideon începu, pentru a doua oară în decursul aceleiaşi zile, să descrie aventurile pianului de concert.

— Trebuie să scriu ziarului *The Times,* izbucni domnul Bloomfield.

— Vrei să mă vezi exclus din barou ? exclamă Gideon.

— Exclus din barou ? Hai, lasă asta, nu se poate întîmpla ceva chiar atît de rău, îl linişti unchiul său. Avem acum un guvern liberal de treabă şi cinstit şi fără îndoială că va interveni la cererea mea. Slavă Domnului, zilele abuzurilor conservatorilor au trecut !

— Să ştii că nu merge, unchiule Ned, interveni Gideon.

— Doar nu cred că eşti atît de nebun încît să persişti în a încerca să te scapi de mort tu singur ?!

— Nu mi se oferă nici o altă posibilitate, preciză Gideon.

— Planul tău e total lipsit de bun simţ şi nici nu vreau să aud de aşa ceva ! strigă domnul Bloomfield. Îţi ordon, cu toată străşnicia, Gid, să încetezi această aventură criminală !

— Foarte bine, în cazul acesta ţi-o predau dumitale, spuse Gideon, şi poţi face ce vrei cu cadavrul.

— Ferească sfîntul ! exclamă preşedintele clubului partidului radical. Nu vreau să am de-a face absolut deloc cu mortul !

— Atunci trebuie să mă laşi să procedez cum cred eu mai bine, reluă nepotul. Crede-mă, am un talent deosebit pentru a rezolva o asemenea încurcătură.

— L-am putea trimite la casa ciumaţilor, adică la clubul conservatorilor, remarcă domnul Bloomfield. S-ar putea să le dăuneze în ochii alegătorilor şi faptul ar putea fi speculat cu mare folos de ziarul local.

— Dacă vezi vreun profit de ordin politic în această afacere cu cadavrul, poţi să-l preiei, în ce mă priveşte, spuse Gideon.

— Nu, nu, Gid ! Nu, nu ! Am crezut că *tu* ai putea profita. Nu vreau să mă amestec în treaba aceasta şi dacă mă gîndesc bine, cred că nu este cîtuşi de puţin de dorit ca fie eu, fie domnişoara Hazeltine să mai întîrziem aici. S-ar putea să fim observaţi, spuse preşedintele radicalilor, privind în susul şi în josul rîului. Avînd în vedere situaţia mea oficială, consecinţele ar fi nefaste pentru partid. În orice caz, e ora cinei.

— Cum ? exclamă Gideon, scoţîndu-şi repede ceasul. Da, chiar aşa e ! Dumnezeule din ceruri, pianul trebuia să fie aici de-acum cîteva ore !

Domnul Bloomfield tocmai cobora în barcă dar, auzind aceste cuvinte, se opri un moment.

— Am văzut chiar eu cînd a sosit pianul în gară. Am angajat un căruţaş care trebuia să distribuie mai întîi nişte pachete poştale şi să ajungă aici pe la patru, cel mai tîrziu, strigă avocatul. Desigur că au deschis pianul şi au găsit cadavrul !

— Trebuie să fugi imediat, strîgă domnul Bloomfield, e singura soluţie raţională !

— Să presupunem însă că totul a mers bine ? se văicări Gideon. Să presupunem că pianul vine şi eu nu sînt aici

să-l primesc ? Nu m-aș spînzura că am fost laș ? Nu, unchiule, cercetările judiciare trebuie să aibă loc la poliția din Padwick. Eu nu îndrăznesc să mă duc acolo, dar dumneata poți... poți să te învîrtești prin apropierea secției de poliție, înțelegi ?

— Nu, Gid... nu, dragul meu nepot, spuse domnul Bloomfield, cu glasul cuiva schingiuit pe roata de tortură. Am pentru tine cea mai profundă afecțiune și mulțumesc lui Dumnezeu că sînt englez... și toate celelalte. Dar nu... nu vreau să am de-a face cu poliția, Gid !

— Atunci mă părăsești ? întrebă Gideon. Spune-o răspicat.

— Departe de mine așa ceva ! Departe de mine așa ceva ! protestă domnul Bloomfield. Tot ce propun e numai prudență. Bunul simț, Gideon, trebuie să fie totdeauna ceea ce conduce un englez.

— Îmi dați voie să vorbesc și eu ? interveni Julia. Eu una, cred că cel mai bun lucru pe care Gideon îl are de făcut este să părăsească această cabană îngrozitoare și să aștepte ascuns printre sălciile de acolo. Dacă vine pianul, iese din ascunzătoare și și-l ia în primire ; dacă vine poliția, de acolo se furișează în cabana noastră și Jimson poate înceta să mai existe. Se poate culca în pat și să-și ardă hainele (nu am putea oare noi face asta ?) în șalupa care remorchează cabana. În cazul acesta, totul apare în perfectă ordine. Domnul Bloomfield e o persoană atît de respectabilă, după cum știți, încît ar fi imposibil ca cineva să-și imagineze ca un personaj de frunte ca dumnealui să poată fi amestecat în această afacere.

— Tînăra noastră domnișoară are foarte mult bun simț, încuviință moșierul-radical.

— Nu cred că spun deloc o prostie, afirmă Julia cu convingere.

— Dar dacă nu vine nici pianul, nici poliția ? întrebă Gideon. Ce mă fac atunci ?

— Atunci, spuse Julia, te duci în sat după ce se întunecă și te pot însoți și eu, așa că sînt sigură că nu vei fi deloc bănuit ; iar dacă ai fi, pot declara că e o confuzie.

— Nu voi permite așa ceva... nu voi tolera ca domnișoara Hazeltine să meargă în sat ! strigă domnul Bloomfield.

— De ce ? întrebă Julia.

Domnul Bloomfield nu avea nici cea mai mică intenție să-i spună de ce, deoarece pur și simplu se temea grozav să nu fie și el amestecat în această afacere încurcată. Cu tactica obișnuită a cuiva care se rușinează de sine, el făcu pe grozavul :

— Mă ferească Dumnezeu, draga mea domnișoară Hazeltine, să impun eu ceva unei doamne în ceea ce privește o conduită corectă... începu el.

— A ! Asta-i tot ? îl întrerupse Julia. În cazul acesta trebuie să mergem toți trei.

„M-a prins", își zise în sinea sa moșierul-radical.

CAPITOLUL XII

Fără îndoială, ultima apariție a pianului de concert Broadwood

Englezii sînt considerați ca un popor fără simț muzical. Totuși, fără a ne opri asupra încurajării arătate flașnetarilor, fără a căuta să găsim un argument în răspîndirea trompetei evreiești, există totuși un instrument muzical care se poate considera național în toată accepțiunea cuvîntului. Ciobănașul de pe pajiște, deja un muzicant încă de pe vremea părintelui literaturii engleze Chaucer, uimește (și probabil îndurerează) ciocîrlia cu fluierul său neînsemnat ; iar în mîinile unui zidar priceput fluieraşul devine o trompetă cînd acesta cîntă (în mod obișnuit) fie „Marșul grenadierilor britanici", fie „Cireașa coaptă". Cea de-a doua melodie este creația străveche și compoziția de calificare a cîntăreților din fluieraşul de două parale ; m-aș aventura să afirm că melodia respectivă a fost compusă pentru acest ultim instrument. E ceva foarte ciudat cum un om își poate cîștiga azi existența, sau cel puțin poate supraviețui într-o perioadă de șomaj, numai dovedindu-și talentul de a cînta din fluieraşul de două parale, și cu atît mai mult cum profesioniștii se limi-

tează, în mod aproape invariabil, numai la melodia „Cireașa coaptă". Fapt este însă, că ciudățeniile abundă ca murele în acest domeniu.

De ce, de exemplu, să se numească fluierul : fluieraș de două parale ? Cred că nimeni, niciodată, nu l-a putut cumpăra cu două parale. De ce termenul alternativ trebuie să fie fluieraș de metal ? Personal mă simt foarte dezamăgit dacă văd că e din metal. În fine, în ce catacombă înăbușită, în ce deșert unde să nu-l audă nimeni, își petrece învățăcelul chinuitoarea și îndelungata vreme a uceniciei ? Am auzit cu toții pe cei ce învață să cînte la pian, la vioară, la corn, dar ucenicul la fluierul de două parale (ca și acela care învață să pescuiască somonul), nu e văzut de nimeni ; nimeni nu-l aude pînă nu a învățat să cînte și Providența (poate alarmată de lucrările domnului Mallock) apără auzul omenesc de primele încercări ale învățăcelului în octava superioară.

Între timp, un fapt cu adevărat demn de a fi luat în seamă se petrecea pe un drum cu iarbă nebătătorită, nu departe de Padwick. Pe capra unui camion ședea un tînăr cu părul bălai, slăbuț și modest la înfățișare, și care își lăsase hățurile în poală ; biciul era în spatele lui, în căruță, iar calul înainta fără să fie mînat sau îndemnat la mers ; căruțașul (sau omul căruțașului), transportat într-o sferă mai înaltă decît aceea a preocupărilor zilnice, și cu ochii îndreptați la cer, se devota în întregime unui fluieraș nou-nouț de două parale, în gama re, din țeava căruia se străduia, timid, să obțină încîntătoarea melodie „Feciorul de la plug". Pentru orice observator din afară care s-ar fi întîmplat să hoinărească pe drumul acela, momentul ar fi fost profund emoționant.

— În fine, ar fi spus el, iată un începător !

Tînărul cu părul bălai (care se numea Harker) tocmai se îndemnase să repete melodia pentru a nouăsprezecea oară, cînd fu luat prin surprindere și complet intimidat de constatarea că nu era singur.

— Știu că îi zici bine ! răsună o voce puternică de pe marginea drumului. E tot ce-aș putea auzi mai bun. Poate ar suna și mai bine dacă melodia ar fi puțin mai dulce în părțile repezi, sugeră vocea meditativ și cu mult entuziasm. Mai cîntă o dată.

Harker privi din adîncurile umilinţei sale timide pe cel care îi vorbea astfel. Văzu că are în faţa lui un bărbat robust, ars de soare, proaspăt bărbierit, cam la patruzeci de ani, care începu să meargă pe lîngă căruţă, cu paşi mari şi o ţinută milităroasă de subofiţer învîrtind în aer (pe cînd mergea milităreşte) un baston. Hainele bărbatului erau în stare foarte proastă, dar altfel arăta curat şi încrezător în puterile lui.

— Nu sînt decît un începător, vorbi Harker cu glasul întretăiat şi îmbujorîndu-se la faţă. Credeam că nu mă aude nimeni.

— Îmi place ce spui ! replică omul. Eşti un începător destul de înaintat. Ascultă, am să-ţi cînt eu ceva. Fă-mi loc, te rog, lîngă d-ta !

În clipa următoare, domnul milităros era cocoţat sus, în căruţă unde luă fluierul în mînă. Îl ciocăni uşor de una din hulube, cu aerul unui expert, îl puse la gură, dădu, pentru moment impresia că invocă inspiraţia muzelor şi apoi atacă furtunos melodia „Fata pe care am lăsat-o acasă". Omul se dovedi un foarte bun executant, deşi nu strălucit ; îi lipsea bogăţia glasului păsărelelor şi n-ar fi putut obţine toată armonia dulceagă din „Cireaşa coaptă", dar nu se temea de stridenţa fluierului, care se părea că îi producea o deosebită desfătare şi la care recurgea chiar ostentativ. În ceea ce priveşte însă focul, viteza, precizia, desfăşurarea uniformă şi fluentă a melodiei, în vioiciunea tehnicii „ranga" — un termen tehnic, dacă-mi permiteţi să-l folosesc, corespunzător termenului „cintezoiul" de la cimpoaie — şi poate, mai presus de orice, în privinţa felului de a privi îmbietor cu coada ochiului, în timp ce urmărea efectul cîntecului, — compensînd astfel (printr-un apel la sentimente omeneşti) insuficienţa realizării sale artistice ; în toate aceste privinţe, omul era fără rival. Harker îl asculta admirativ : „Fata pe care am lăsat-o acasă" îl umplu de desperare ; dar „Bucuria soldatului" îl înălţă peste limitele geloziei, transportîndu-l în domeniul entuziasmului generos.

— Cîntă şi dumneata, spuse domnul cu aspect milităros, oferindu-i fluierul.

— A, nu, nu ! după dumneavoastră ! exclamă Harker. Văd că sînteţi profesionist.

— Nu sînt, îi răspunse tovarășul său de drum. Sînt și eu un amator ca dumneata. Eu am un anumit fel de a cînta, dumneata ai altul și al dumitale îmi place mai mult. Vezi, eu am început de cînd eram mic, înainte de a mi se fi format gustul muzical. Cînd vei fi de vîrsta mea, vei cînta la fluier ca la un cornet cu piston. Mai cîntă o dată cîntecul... cum îi spune... ? și se prefăcu că face o sforțare să-și reamintească : „Feciorul de la plug".

O speranță timidă, nebună, răsări în pieptul lui Harker. Era oare posibil așa ceva ? Era ceva bun în cîntatul lui din fluier ? Este drept că îi păruse, uneori, că obținea și el ceva ce suna bogat din fluierașul lui. Era cumva și el un geniu ? Între timp, călătorul milităros se împiedică de cîteva ori cîntînd melodia.

— Nu, zise nefericitul Harker. Nu e chiar așa. E altfel... dați-mi voie să vă arăt.

În momentul în care prinse fluierul cu buzele, își pecetlui nenorocirea. După ce cîntă o dată melodia, și apoi o a doua oară și o a treia oară, după ce domnul milităros o încercă încă o dată și nu reuși nici de data aceasta, cînd îi apăru clar lui Harker că el, începătorul care roșea timid, da de fapt lecții acestui cîntăreț din fluier pe deplin experimentat, și că, în același timp, cîntărețul pe care îl învăța el nici nu realiza progrese prea strălucite — cum aș putea să vă descriu potopul de glorie care umplu de strălucire tot ținutul de țară îmbrăcat în bogatele sale culori de toamnă ; cum pot descrie culmile de deșertăciune neroadă spre care urcase căruțașul ? Un singur fapt important va zugrăvi situația : din acel moment înainte, cel care cînta fu numai Harker, iar domnul milităros nu făcu nimic altceva decît să asculte și să aprobe.

În timp ce asculta, însă, el nu uită obiceiul precauțiilor militare, uitîndu-se și înapoi și înainte. Se uită înapoi și calculă valoarea încărcăturii căruțașului, evaluînd conținutul pachetelor înfășurate în hîrtie cafenie și al unui voluminos coș cu capac. Aprecie, de asemenea, repede că pianul de concert în nou-nouța sa ladă era greu de lichidat. Privi înainte și descoperi la colțul unui drum cu iarbă nebătătorită, o mică cîrciumă de țară îmbrăcată în trandafiri agățători.

„Să pregătim lovitura", hotărî domnul milităros și propuse imediat să se oprească la un pahar cu vin.

— Eu nu sînt băutor, spuse Harker.

— Ascultă-mă bine, vorbi hotărît celălalt. Să-ți spun mai întîi cine sînt : sînt sergentul stegar Brand din detașamentul special. Asta îți va spune dacă sînt un băutor sau nu.

S-ar putea spune și da, și nu. Corul într-o tragedie antică greacă ar fi intervenit într-un asemenea moment și ne-ar fi lămurit aproape complet de ce sergentul vagabonda în zdrențe pe un drum de țară ; sau chiar ar fi susținut că militarul, desigur, și-a întrerupt cîtva timp în urmă slujba sa în apărarea patriei și (în intervalul de timp respectiv), probabil că și-a îndreptat atenția spre pușcărie. Dar nu era de față nici un fel de cor grecesc, iar războinicul nostru începu să demonstreze că băutul era un lucru și a bea un pahar de vin altul.

La „Leul albastru", care era numele cîrciumei de țară, sergentul stegar Brand i-a făcut cunoștință noului său prieten, domnul Harker, cu o serie de amestecuri ingenioase de băuturi, calculate să preîntîmpine manifestarea oricărei stări de ebrietate. I-a explicat că acestea sînt „indispensabile" serviciului, așa încît un ofițer care se respectă să poată apărea întotdeauna la paradă într-o condiție onorabilă în fața trupei sale, cel mai eficace din procedeele folosite era să se combine o jumătate de litru de bere slabă cu gin londonez de doi penny. Sînt bucuros să pot oferi această rețetă cititorului inteligent, care o poate găsi utilă chiar și în viața civilă, deoarece efectul său asupra domnului Harker s-a dovedit revoluționar. A trebuit să fie ajutat să se urce în căruță, pe care aproape nu și-o mai recunoștea, unde începu să manifeste o stare de spirit consacrată în întregime veseliei și muzicii, care alterna cu hohote de rîs, la care sergentul se grăbea să se asocieze, scoțînd în același timp note discordante și incoerente din fluier.

Între timp, războinicul puse pe neobservate mîna pe hățuri. Apărea evident că avea o preferință accentuată pentru frumusețile singuratice ale peisajului englez, deoarece căruța, deși călători sub conducerea sa timp îndelungat, nu ajunse să iasă niciodată pe șoseaua prăfuită,

mînînd numai prin spaţiul dintre şanţuri şi gardul viu de dincolo de acestea şi mergînd cel mai mult pe sub crengi care o acopereau complet. În acelaşi timp, era clar că militarul nu scăpa din vedere adevăratele interese ale domnului Harker, căci, deşi căruţa trasă de mai multe ori la uşa cîrciumilor, numai sergentul era cel care cobora şi intra înăuntru, ca, după ce se aproviziona cu cîte o sticlă de doi litri, să pornească mai departe în plimbarea campestră.

Pentru a ajuta la înţelegerea rutei extrem de complicate urmată de sergent, ar fi necesară publicarea unei hărţi a părţii respective a districtului Middlesex, însă editorul meu este potrivnic oricărei cheltuieli de acest fel. E destul să spunem că puţin după lăsarea nopţii, camionul s-a oprit pe un drum mărginaş de pădure, unde sergentul a luat în braţe, dintre pachete, şi a aşezat la marginea drumului trupul în stare de inconştienţă a lui Harker.

„Dacă-ţi revii înainte de zorii zilei, îşi zise în sinea lui, eu unul, cel puţin, aş fi tare surprins."

Din diversele buzunare ale căruţaşului căzut în stare de toropeală, adună suma de şaptesprezece şilingi şi opt pence, după care se urcă din nou în căruţă şi mînă gînditor mai departe.

„Dacă aş şti exact unde mă aflu, zău că ar fi o treabă bună, se gîndi el. În orice caz, văd că mă apropii de o cotitură." Făcu colţul şi se găsi pe malul rîului. Nu departe înaintea lui, se vedeau luminile unei nave-cabane strălucind vesel şi imediat în faţă, atît de aproape încît era imposibil să evite a fi observat, veneau trei persoane : o doamnă şi doi domni, care se îndreptau intenţionat spre el. Sergentul se încredinţă întunericului protector al nopţii şi mînă înainte să-i întîmpine. Unul din cei doi domni, o persoană corpolentă, înaintă spre el pe mijlocul drumului şi îşi ridică deodată bastonul ca pentru a face un semn.

— Om bun, ai văzut vreo căruţă transportînd colete ? întrebă el.

Deşi era întuneric, sergentului i s-a părut că domnul cel subţire făcuse un gest ca pentru a-l împiedica pe primul să vorbească dar (făcînd gestul prea tîrziu) sărise la o parte foarte sprinten. Într-o altă împrejurare, sergentul Brand ar fi acordat mai multă atenţie acestui fapt, dar în

acel moment era absorbit de primejdiile propriei sale situații grave.

— O căruță transportînd colete ? repetă el, cu evidentă nesiguranță în glas. Nu, domnule !

— Bine, spuse domnul corpolent și se dădu la o parte, lăsînd căruța să treacă.

Doamna se aplecă înainte și privi atentă camionul, manifestînd o deosebită curiozitate ; în schimb domnul mai slab se menținu tot retras.

„Mă întreb, ce dracu vor ?" își spuse în sinea lui sergentul Brand și, privind în urmă, temător, îi văzu pe cei trei adunați împreună în mijlocul drumului, ca niște oameni care se sfătuiesc. Cei mai viteji dintre eroii militari nu sînt totdeauna la propria lor înălțime sau nu corespund reputației pe care o au, și teama în cazul unei provocări mai deosebite, își găsește adăpost în pieptul în care cineva se poate aștepta cel mai puțin. Poate că s-a auzit chiar cuvîntul „detectiv" bolborosit în gîtlejul sergentului, care dădu bice calului și porni în goană pe drumul de pe malul rîului, spre Haversham-ul Mare, în galopul calului. Lumina cabanei căzu asupra camionului care zbura aproape pe cînd trecea pe alături de ea ; bătăile copitelor și huruitul vehiculului se contopiră pe încetul și se stinseră în depărtare. Îndată liniștea se coborî din nou asupra celor trei de pe malul rîului.

— E nemaipomenit, izbucni cel mai subțire dintre cei doi domni, dar ăsta-i camionul !

— Și-mi dau bine seama că am văzut un pian, spuse tînăra fată.

— Fără îndoială că e aceeași căruță, dar lucrul extraordinar este că omul e altul, adăugă primul domn.

— Totuși, el trebuie să fie omul, Gid, repetă domnul corpolent.

— Ei bine, atunci de ce fuge de noi ? întrebă Gideon.

— Presupun că s-a speriat calul, spuse moșierul-radical.

— Nicicum ! Am auzit biciul pocnind ca îmblăciul la arie, îl contrazise Gideon. E ceva ce depășește orice rațiune.

— Ascultați-mă pe mine, interveni tînăra fată. A apărut de după colțul acela. Ce-ar fi dacă ne-am duce și — cum se spune oare în romanele polițiste ? — am merge pe ur-

mele lăsate de roți ? Poate dăm de o casă undeva, sau de cineva care l-a văzut, sau aflăm ceva.

— Bine zis ! Așa să facem, pentru hazul acestei aventuri, spuse Gideon.

Hazul aventurii (pe cît se pare) consta din faptul că putea ține la braț, foarte aproape de el, pe domnișoara Hazeltine. Unchiului Ned, care nu împărtășea o asemenea plăcere, plimbarea i-a apărut fără nici un rost, chiar de la început ; și cînd li s-a ivit înaintea ochilor o nouă perspectivă de întuneric înghesuit între un zăplaz înalt pe de o parte și o îngrăditură din gard viu și un șanț de cealaltă, fără nici cel mai mic semn de locuință omenească prin apropiere, moșierul-radical se opri pe loc.

— Asta-i ca o vînătoare de gîște sălbatice, declară el.

La încetarea zgomotului pașilor lor, un alt sunet le lovi timpanele.

— Ei ! Ce-o fi asta ? strigă Julia.

— Nu-mi pot da seama, spuse Gideon.

Moșierul-radical își ridică bastonul în chip de sabie.

— Gid, începu el, Gid, eu...

— Vai, domnule Forsyth ! strigă tînăra fată. Vă rog, nu mai înaintați, nu știți ce ar putea fi... ar putea fi ceva îngrozitor !

— Poate să fie și dracu, spuse Gideon, eliberîndu-și brațul. Mă duc totuși să văd.

— Nu fi nesocotit, Gid ! îi strigă unchiul Ned.

Avocatul se apropie de sursa zgomotului, care era evident înspăimîntător. În ceea ce privește calitatea lui, răsuna ca o combinație de mugete de vacă, sirenă pentru ceață și bîzîit de țînțari mari ; în același timp, felul în care era produs adăuga infinit la groaza pe care o răspîndea. Un obiect întunecat, nu chiar diferit de dumnezeiasca formă omenească, se putea observa pe malul șanțului.

— E un om, spuse Gideon; nimic decît un om care pare că doarme și sforăie. Ehei ! remarcă el după cîteva momente, probabil că ceva nu e în regulă ; văd că omul nu vrea să se trezească.

Gideon își scoase plicul cu chibrituri, aprinse unul și la lumina sa recunoscu capul bălai al lui Harker.

„Ăsta-i omul, gîndi el, și-i beat mort. Înțeleg tot ce s-a întîmplat.“ Apoi oferi celor doi însoțitori ai săi, care între

timp îndrăzniseră să se apropie și ei, explicația lui asupra modului cum căruțașul rămăsese fără căruță, care nu era deloc departe de adevăr.

— Un animal beat, spuse unchiul Ned. Să-l ducem la o fîntînă și să-l tratăm după cum merită.

— Ba nicidecum ! glăsui Gideon. Nu e cîtuși de puțin de dorit să ne vadă împreună ; și, la urma urmei, îi sînt foarte îndatorat, fiindcă cred că este cel mai norocos lucru care mi se putea întîmpla. Pe cît mi se pare — și, unchiule Ned, o spun cu toată convingerea — am impresia că am scăpat de belea !

— De care belea ? întrebă moșierul-radical.

— De toată încurcătura ! exclamă Gideon.

— Individul acela a fost atît de nătîng încît a furat camionul cu mort cu tot ; ce are de gînd să facă cu el, nu știu și nici nu mă interesează. Mîinile mele au scăpat de orice povară ; Jimson încetează să mai existe ; jos cu Jimson ! Dă mîna cu mine, unchiule Ned... Julia, draga mea fetiță, Julia, eu...

— Gideon ! Gideon ! exclamă unchiul surprins.

— A, unchiule ! nu e ceva nepermis o dată ce ne vom căsători foarte curînd. Știi că ai spus asta chiar dumneata la cabană ?

— Am spus eu asta ? se miră unchiul Ned. Sînt sigur că n-am spus așa ceva.

— Roagă-l pe unchiul ; spune-i că a fost de acord, apelează la sufletul său bun. E un om atît de minunat dacă știi cum să-l cîștigi !

— Dragă domnule Bloomfield, interveni Julia. Sînt sigură că Gideon va fi un băiat foarte de treabă și mi-a făgăduit să studieze temeinic dreptul, iar eu voi avea grijă să se țină de cuvînt. Știți totodată că o căsătorie statornicește bărbații tineri, toată lumea spune asta. E drept, recunosc că nu am avere, domnule Bloomfield, adăugă ea.

— Draga mea domnișoară, așa cum ți-a spus pușlamaua asta azi, la cabană, unchiul Ned are bani din belșug, spuse moșierul-radical, și să știi că nu voi uita niciodată faptul că ai fost jefuită într-un mod rușinos. Așa fiind, cum nu te vede nimeni, poți să-l săruți acum pe unchiul Ned. Așadar, pungașule, reluă domnul Bloomfield după ce ceremonia de mai sus a fost îndeplinită cu tot protocolul,

această prea frumoasă domnișoară e de-acum a ta, dimpreună cu încă altceva, ceea ce să știi că nu meriți. Acum să ne întoarcem la cabană, să punem în funcțiune motorul șalupei și să ne înapoiem la Londra.

— Splendid ! exclamă Gideon fericit. Și mîine nu va mai exista nici nava-cabană, nici Jimson, nici camionul căruțașului și nici pianul. Cînd Harker se va deștepta pe marginea șanțului, își va spune, poate, că totul a fost doar un vis.

— Aha ! interveni unchiul Ned, va fi însă cineva care va avea o altfel de deșteptare. Individul din camion va descoperi că a fost numai pe jumătate deștept.

— Unchiule Ned și Julia, începu Gideon, cu glas tare. Sînt mai fericit decît împăratul Chinei ; inima mea cîntă ca un ban de argint, iar călcîiele mi le simt ca niște fulgi. Am scăpat de toate necazurile și am cîștigat și mîna Juliei. Nu e oare acesta momentul celor mai minunate simțăminte ? Simt că toată ființa mi-e plină de un duh îngeresc ! Cînd mă gîndesc însă la nenorocitul din camion, cum stau eu aici în noapte, îmi vine să strig din toată inima : Doamne, ajută-l !

— Amin ! încuviință unchiul Ned.

CAPITOLUL XIII

Necazurile lui Morris : Partea a doua

Într-o epocă a literaturii înalte aș fi respins cu dispreț ideea de a arunca iarăși o privire asupra zvîrcolirilor lui Morris. Dar cercetarea amănunțită a faptelor constituie felul de a gîndi al zilelor noastre. În plus, acest lucru ne oferă învățături de o înaltă moralitate, aproape supărătoare prin sublimul său ; și dacă această povestire s-ar dovedi un mijloc de a împiedica pe vreun tînăr respectabil și lipsit de experiență să alunece cu ușurință pe panta crimei, chiar și a crimei politice, această carte nu va fi fost scrisă în zadar.

Morris se deşteptă în dimineaţa următoare serii tîrzii, petrecute în tovărăşia lui Michael, din somnul de plumb al desperării, constatînd că îi tremură mîinile, că ochii i s-au lipit de răceală, gîtlejul i s-a căptuşit cu flegmă şi că digestia i-a paralizat.

„Dumnezeu ştie că nu e din cauza a ceea ce am mîncat !“ îşi spuse tînărul. După ce începu să se îmbrace, îşi reexamină situaţia din diferite unghiuri. Nimic însă nu va reuşi să zugrăvească mai bine mările furtunoase pe care naviga acum, decît o trecere completă în revistă a diferitelor sale stări de neliniște. Le-am aşezat (pentru a-i fi mai uşor cititorului) într-o anumită ordine, dar în creierul unei biete fiinţe omeneşti, ca oricare dintre noi, faptele se învălmăşeau ca praful răscolit de un uragan. Preocupat de acelaşi gînd de a face un serviciu cititorului, am dat cîte un nume fiecărei nenorociri, şi acesta va putea observa cu mult regret că fiecare titlu de capitol luat separat ar fi însemnat o onoare şi ar fi constituit o recomandare plină de laude pentru orice roman din acelea care se citesc în timpul călătoriilor cu trenul.

Prima neliniște cumplită : *Unde e cadavrul ?* sau *Misterul lui Bent Pitman* (după cum se putea deduce din numele său cu rezonanţă sinistră [1]). Era acum perfect clar că Bent Pitman aparţinea ordinului celui mai fioros al clasei criminalilor. Un om cinstit nu ar fi încasat poliţa ; cineva cu simţăminte omeneşti nu ar fi acceptat liniştit conţinutul înfiorător al butoiului de apă ; cineva care nu ar fi fost cufundat pînă la gît în sînge, nu ar fi posedat mijloacele de a putea lichida pe ascuns cadavrul. Acest mod de a raţiona crea o imagine oribilă a monstrului Pitman. Fără îndoială că lichidase mortul coborîndu-l în vreo groapă printr-o trapă secretă a bucătăriei din spatele casei sale, presupunea Morris, amintindu-şi vag de o imagine dintr-o revistă de groază din colecţia de un penny. În plus şi, fără îndoială, criminalul trăia acum în belşug şi destrăbălare cu banii încasaţi în baza poliţei. Pînă acum domnea liniştea. Dar cu obiceiurile risipitoare ale unui individ ca Bent Pitman (care, fără îndoială că era pe deasupra şi cocoşat) opt sute de lire se puteau topi într-o săptămînă. Banii

[1] Bent pitman — minerul încovoiat.

odată risipiți, care avea să fie fapta sa următoare ? O voce ca din iad, dar răsunînd în propriul său piept, îi dădu lui Morris răspunsul : „Mă va șantaja pe mine !"

A doua neliniște cumplită : Frauda cu tontina ; sau *E unchiul meu mort ?*

Această frămîntare, de care depindeau toate speranțele lui Morris era încă o problemă. A încercat să o intimideze pe Teena, a încercat s-o mituiască, dar fără nici un rezultat. El avea încă o puternică convingere morală, dar nu poți șantaja un avocat iscusit numai cu convingerea ta morală. În plus, de la întrevederea sa cu Michael, gîndul acesta luase o înfățișare mai puțin atrăgătoare. Era Michael omul care putea fi șantajat ? Și era el, Morris, omul în stare să facă așa ceva ? Ambele erau considerații serioase. „Nu că mi-ar fi frică de el", a fost tot ce a putut Morris să admită ca să se liniștească, „dar trebuie să am siguranța poziției mele, și ce e lucrul dracului, e că nu o văd deloc sigură. Cît e de deosebită realitatea vieții față de romane ! Eu n-aș fi introdus o asemenea întîmplare într-un roman fără să fi întîlnit mai întîi un ticălos mergînd agale pe Oxford Road, care să devină complicele meu și să se priceapă cum să manipuleze toată afacerea ; și care, probabil, ar fi pătruns prin spargere, noaptea, în casa lui Michael unde n-ar fi găsit nimic altceva decît o figură de ceară după care m-ar fi șantajat sau m-ar fi ucis. Dar aici, în viața noastră adevărată, pot bate străzile pînă să cad mort de oboseală și nici un membru al lumii criminalilor nu-mi va arunca măcar o privire. Deși, la drept vorbind, întotdeauna trebuie să se găsească și un Pitman", adăugă el gînditor.

A treia neliniște cumplită: *Coliba de la Browndean;* sau *Complicele insuficient plătit.* Asta fiindcă avea un complice și acest complice fierbea în sine nevăzut și gata să explodeze într-o colibă igrasioasă din Hampshire, fără nici un ban în buzunar. Ce putea el face în această problemă ? La drept vorbind, trebuia să-i trimită ceva bani, chiar dacă nu era decît un mandat poștal de cinci șilingi, ceva îndeajuns ca să-i dovedească că nu l-a uitat, îndeajuns să-l facă să nu piardă speranța și să-și poată procura bere și tutun. „Dar ce bani ai tu ?" se întrebă Morris, și-și numără în palmă o jumătate de coroană, un florin și opt pence mărunțiș. Pentru cineva în situația lui, în război cu toată

societatea și dirijînd, cu o mînă fără experiență, o acțiune cu vaste ramificații, suma era absolut o batjocură. John trebuia să se descurce singur, nu mai încăpea nici o îndoială. În cazul acesta, însă, întreba glasul din iad, cît timp e posibil ca John să mai îndure situația ?

A patra neliniște cumplită : *Comerțul cu pielărie, sau Lăsarea, în sfîrșit, a obloanelor. O poveste din City.* Privitor la acest capitol, Morris nu avea nici o informație. Încă nu îndrăznise să se ducă la birou ; știa, însă, că nu mai trebuia să întîrzie, și dacă ar fi fost nevoie de ceva care să-i întărească această convingere, aluziile lui Michael din noaptea precedentă îi răsunau foarte clar în urechi. Asta era ce avea de făcut. A se duce în City îi apărea indispensabil ; dar ce putea să facă odată ajuns acolo ? Nu avea drept de semnătură cu propriul său nume și, oricît de mult ar fi vrut, îi lipsea arta de a putea semna cu numele unchiului său. În această situație, Morris nu putea face nimic ca să amîne falimentul, iar cînd acesta avea să vină, cînd ochi iscoditori aveau să înceapă să se intereseze de fiecare amănunt al comportării lui, două întrebări nu puteau să nu fie adresate, mai curînd sau mai tîrziu, unui falit lipsit de grai și inundat în nădușeală : „Unde este domnul Joseph Finsbury ?“ și : „Ce-aveți de spus în legătură cu vizita dumneavoastră la bancă ?“ Ce ușor de pus asemenea întrebări ! și, Doamne ! ce imposibil să li se răspundă ! Omul cărora aveau să-i fie puse avea să meargă sigur la pușcărie și — aoleu ! ce idee ! — probabil chiar la spînzurătoare.

Morris tocmai încerca să se bărbierească în clipa cînd i-a trecut prin minte această idee, și efectul ei a fost că nu și-a mai putut ține briciul în mînă. În cazul de față (folosind cuvintele lui Michael), se constata dispariția fără urmă a unui unchi valoros ; în același timp, se constata o purtare inexplicabilă a unui nepot care nu fusese în termeni buni cu bătrînul în ultimii șapte ani ; ce ocazie minunată pentru o eroare judiciară ! „Dar nu, se gîndi Morris, nu se poate, nu poate nimeni să îndrăznească să considere o dispariție drept crimă. În nici un caz așa ceva. Dar, cinstit vorbind, ca de la om la om, nu văd nici o altă crimă în almanah (în afară de crima de incendiere) pe care să nu dau impresia că oarecum am comis-o. Și totuși sînt

un om perfect onorabil și nu mi-am dorit altceva decît să-mi capăt dreptul meu. Urîtă treabă e legea !"

Cu această concluzie bine fixată în minte, Morris Finsbury coborî în holul casei din John Street, bărbierit numai pe jumătate. În cutie găsi o scrisoare ; cunoștea bine scrisul de pe plic. În sfîrșit, mai lipsea și John !

„Cred că aș fi putut fi cruțat de neplăcerea asta", își spuse, plin de amărăciune, desfăcînd plicul.

„Dragă Morris, începea scrisoarea. Ce dracu înseamnă toate astea ? Sînt aici, părăsit întro groapă înfiorătoare ; trebe să trăiesc pe datorie și indivizi de aici nu se împacă deloc cu această idee ; nici nar putea, fincă e clar că sînt într-o stare de pauperitate. Nu am nici un fel de rufărie de pat, gîndeștete numai la asta. Îmi trebe bani. Tot ce se petrece cu mine e o bajocură. Nu voi mai răbda, cum nar răbda nimeni. Aș fi plecat de aici numai că nu am nici un ban de tren. Nu fi nebun, Morris ; se pare că nu înțelegi înspăimîntătoarea situație în care mă găsesc. Trebue să fac rost acum de o marcă poștală pe datorie. Un alt lucru greu și ăsta. Al tău frate, J. Finsbury."

„Nici nu cunoaște măcar ortografia! reflectă Morris în timp ce mototoli scrisoarea și o băgă în buzunar, plecînd apoi de acasă. Ce pot face pentru el ? Am ajuns să cheltuiesc și la bărbier, din cauza nervilor mei zdruncinați care fac să-mi tremure mîna. Cum aș mai putea trimite bani cuiva ? Sînt rînduri dureroase, recunosc ; dar își închipuie el cumva că eu trăiesc cu cozonac ? Am cel puțin o mîngîiere, fu concluzia lui sinistră : John nu poate abandona totul și fugi de-acolo, trebuie să rămînă ; e tot atît de neputincios ca și răposatul. Apoi izbucni din nou mînios : Se plînge, va să zică ? Și doar n-a auzit niciodată de Bent Pitman ! Dac-ar avea cîte am eu pe cap, atunci s-ar putea plînge pe bună dreptate."

Dar argumentele lui Morris nu erau cinstite, sau în orice caz, nu total cinstite ; în mintea lui se dădea o luptă ; nu-și putea ascunde că fratele său John era într-o situație nenorocită la Browndean, fără vești, fără bani, fără rufărie de pat, fără societate, fără nici o distracție de vreun fel.

După ce se bărbieri și luă o gustare în grabă, într-o tavernă-cafenea, Morris ajunse la un compromis.

„Săracul Johnnie se află într-o carceră îngrozitoare ! îşi spuse în sinea lui. Nu-i pot trimite bani, dar să vezi ce-am să fac : îi trimit revista comică *Pink Un* — îl va înveseli ; în plus, îi va îmbunătăţi creditul cînd se va vedea că primeşte ceva cu poşta."

Ca urmare, în drum spre firma de pielărie, unde se ducea (conform obiceiului său econom) pe jos, cumpără şi expedie un singur exemplar din acea revistă înveselitoare, căreia (într-un acces subit de remuşcare) îi adăugă, la întîmplare, şi revistele *Athenaeum, Renaşterea* şi *Ilustraţiunea săptămînală de un penny.* În felul acesta John era aprovizionat cu de-ale cititului, iar Morris îşi linişti conştiinţa.

Ca un fel de răsplată pentru acest gest, a fost primit la firmă cu veşti bune. Comenzile plouau acum, erau cereri mari pentru unele din mărfurile din stoc şi cifra de afaceri crescuse. Pînă şi directorul era cu moralul ridicat. Cît despre Morris, care aproape pierduse sensul a ceea ce înseamnă veşti bune, îi venea să plîngă în hohote ca un copil ; era în stare să-l prindă pe director în braţe (un om palid, cu sprîncene speriate) şi să-l strîngă la piept ; sentimentul de generozitate de care fusese cuprins aproape că îl îndemna să dea cîte un cec (pentru o sumă mică, bineînţeles) fiecărui funcţionar din contabilitatea firmei.

Pe cînd sta la birou şi-şi deschidea corespondenţa, îi răsuna în minte un cor de voci cereşti, cîntînd pe cea mai înduioşătoare melodie :

— Această veche firmă poate fi încă rentabilă, încă rentabilă, încă rentabilă...

În acest însorit moment de uşurare primi vizita unui domn Rodgerson, unul din creditorii firmei, dar nu dintre aceia care stăruiau să fie numaidecît plătiţi, deoarece avea legături de afaceri vechi şi frecvente cu firma.

— Vezi, Finsbury, începu el nu fără oarecare jenă, am crezut de datoria mea că e corect să te informez... fapt e că se simte o gravă lipsă de bani pe piaţă... am cîteva poliţe scadente... din acest punct de vedere toată lumea se plînge... ca să fiu scurt...

— Aşa ceva nu s-a obişnuit niciodată între noi, Rodgerson, îl întrerupse Morris pălind. Dar dă-mi te rog timp să

caut în dreapta și-n stînga și să văd ce pot să fac. Cred că-ți putem plăti ceva în contul datoriei.

— Ce să spun ! Tocmai aicea-i problema, reluă Rodgerson. Am fost tentat, și am cedat polița.

— Ai cedat polița ? repetă Morris. E un fel de a proceda cam rapid și ușuratic față de noi, domnule Rodgerson.

— Vezi, am primit sută la sută pentru poliță, spuse acesta din urmă, bani plătibili la vedere pe baza unui cec certificat.

— Sută la sută ?! exclamă Morris. Păi, asta înseamnă aproape treizeci la sută profit ; foarte ciudat lucru ! Cine-i omul ?

— Nu-l cunosc, veni răspunsul. Un oarecare Moss.

„Vreun evreu, reflectă Morris, după plecarea vizitatorului său. Și ce vrea să facă un evreu cu un credit de — verifică suma în registre — un credit de 385 de lire, 19 șilingi și 10 pence față de firma Finsbury ? De ce să plătească polița sută la sută ? Cifra dovedea loialitatea lui Rodgerson“ — chiar Morris admitea acest lucru.

Dar faptul mai dovedea, din nefericire, încă ceva : stăruința lui Moss. Polița a fost, desigur, cerută imediat, în ziua aceea, chiar în dimineața aceea. De ce ? Misterul care-l învăluia pe Moss promitea să fie ceva care corespundea perfect misterului Pitman.

„Și să survină asta tocmai acum, cînd toate erau atît de promițătoare !“ exclamă Morris.

Aproape în aceeași clipă i se anunță vizita domnului Moss.

Domnul Moss era un evreu cu fața luminoasă, revoltător de plăcut la înfățișare și supărător de politicos. Lucra, după cum s-a constatat imediat, pentru o terță persoană și nu înțelegea nimic din detaliile afacerii ; clientul său dorea să lichideze polița, dar era dispus să accepte un cec cu o dată mai apropiată — cu plata peste două luni, dacă domnul Finsbury accepta așa ceva.

— Dar nu înțeleg de ce ? remarcă Morris. Ce v-a determinat să plătiți azi sută la sută pentru polița noastră?

Domnul Moss nu cunoștea nici un amănunt ; el executa numai dispozițiile primite.

— Toată afacerea asta este contrară regulilor, izbucni Morris. În ramura noastră comercială nu se obişnuieşte să se lichideze creditele în această perioadă a anului. Care sînt instrucţiunile dumneavoastră, în caz de refuz ?

— Trebuie să vorbesc cu domnul Joseph Finsbury, conducătorul firmei, spuse domnul Moss. Am fost instruit să insist asupra acestui lucru ; mi s-a dat a înţelege că dumneavoastră nu aveţi nici o calitate juridică aici — expresiile nu-mi aparţin.

— Nu puteţi vorbi cu domnul Joseph ; nu se simte bine, explică Morris.

— În acest caz mi s-a spus să încredinţez soluţionarea problemei unui avocat. Să văd, zise domnul Moss, deschizînd o agendă de buzunar, cu o grijă oarecum suspectă, la numele cuvenit... Da... în mîinile domnului Michael Finsbury. O rudă a dumneavoastră, probabil ? Aşa fiind, presupun, afacerea va fi rezolvată mulţumitor.

Să încapă în mîinile lui Michael, era mult prea mult pentru Morris, aşa încît se hotărî să capituleze. În două luni avea, probabil, să fie mort sau în orice caz la puşcărie. Rugă, prin urmare, pe director să-i dea un scaun domnului Moss şi să-i aducă totodată o coală de hîrtie.

— Mă duc să aduc un cec semnat de domnul Finsbury, care e bolnav acasă, în John Street.

O trăsură într-acolo, o alta înapoi : iată incursiuni serioase în capitalul său amărît ! Socoti cheltuiala : cînd va termina cu domnul Moss, mai rămîne cu douăsprezece pence şi jumătate, toată averea. Dar mai rău era că acum fusese forţat să-şi aducă unchiul în cartierul Bloomsbury.

„Nu mai e de nici un folos ca Johnnie să mai rămînă în Hampshire, reflectă el. Cum are să mai continue această farsă, e ceva ce mă depăşeşte complet. La Browndean abia de era posibil să-l ţin în viaţă; în Bloomsbury se pare că e peste orice putinţă omenească, deşi presupun că este exact ce face şi Morris. Dar el are complici — scoţiana şi toată banda. A ! dac-aş avea şi eu complici !"

Necesitatea este mama tuturor invenţiilor. Sub un imbold atît de imediat, Morris rămase surprins de asemănarea cu originalul şi de rapiditatea executării noului său

fals şi, în mai puţin de trei sferturi de oră, înmînă domnului Moss documentul.

— Cecul e în perfectă regulă, declară acesta, ridicîndu-se. Am sarcina să vă spun că nu va fi prezentat spre încasare, dar că ar fi bine să luaţi seama.

Morris simţi cum se învîrteşte camera cu el.

— Cum ?... Ce-nseamnă asta ! exclamă el, prinzîndu-se cu mîinile de masă. În clipa următoare îşi dădu lamentabil seama că vocea îi era spartă şi chipul pămîntiu. Ce vreţi să spuneţi, că nu va fi prezentat spre încasare ? Şi cum adică să iau seama ? Ce-nseamnă toată maimuţăreala asta?

— N-am nici cea mai mică idee, domnule Finsbury, răspunse evreul zîmbitor. Eu am avut numai misiunea să vă transmit un mesaj. Cuvintele mi-au fost stabilite dinainte.

— Care e numele clientului dumneavoastră ? întrebă Morris.

— Pentru moment e secret, răspunse domnul Moss.

Morris se plecă spre el :

— Cum, nu e o bancă ? întrebă.

— Nu sînt autorizat să adaug nimic mai mult, domnule Finsbury, răspunse Moss. Daţi-mi voie să vă urez o dimineaţă frumoasă şi să mă retrag.

„Mi-a urat o dimineaţă frumoasă !“ se gîndi Morris de îndată ce rămase singur şi, în clipa următoare, apucîndu-şi pălăria, fugi din birou ca un nebun. Trei străzi mai departe, se opri şi gemu desperat : „Dumnezeule ! Trebuia să mă împrumut de la director ? Acum, însă, e prea tîrziu ; ar fi o gogomănie să mă întorc ; n-am nici un ban... sînt absolut fără nici un ban... ca un şomer !“.

Se duse acasă şi se aşeză pe un scaun, în sufrageria răvăşită, cu capul în mîini. Nici Newton nu s-a gîndit vreodată mai profund decît această victimă a întîmplărilor. Totuşi nu ajunse la nimic clar.

„Poate s-a produs o scădere a puterii mele de înţelegere, dar nu pot totuşi admite că soarta se poartă drept cu mine. Ghinionul care mă urmăreşte întruna poate servi ca temă pentru o scrisoare către ziarul *The Times* ; e destul de mare ca să provoace şi o revoluţie. Şi cel mai limpede lucru în toată afacerea este că trebuie să fac rost imediat de bani. Am terminat acum cu moralitatea ; am

trecut de această fază ; îmi trebuie bani și singurul lucru care mă poate ajuta este să stau de vorbă cu Bent Pitman. Bent Pitman e un criminal și prin urmare poziția lui e slabă. Trebuie să mai aibă ceva din cele opt sute de lire. Dacă mai are, am să-l silesc să împartă ce i-a rămas cu mine ; dacă nu mai are, am să-i vorbesc despre afacerea tontinei. Avînd un criminal ca Pitman la spate, ar fi prea ciudat să nu reușesc."

Asta era ce avea de făcut. Dar cum să pună mîna pe Bent Pitman altfel decît cu ajutorul unui anunț, nu vedea nicidecum. În cazul acesta, în ce termeni să propună întîlnirea ? Pe ce bază și unde ? Desigur, nu în John Street, deoarece n-ar fi deloc recomandabil să permiți unui om ca Bent Pitman să-ți cunoască adevărata adresă; fără îndoială, nici acasă la Pitman, în vreo locuință îngrozitoare din cartierul Holloway, avînd o trapă în bucătăria din spatele casei, o casă în care ai putea intra îmbrăcat într-un pardesiu ușor de vară și ghete de lac, pentru a o părăsi transformat în bucățele înghesuite într-un coș de piață. „Acesta era dezavantajul unui complice cu adevărat întreprinzător, se gîndi Morris, scuturat de un fior. N-am visat niciodată să doresc să am de-a face cu o asemenea lume, reflectă el. În acel moment îi fulgeră prin minte o idee strălucită. Gara Waterloo, un loc public, totuși în anumite momente ale zilei un loc singuratic și, în același timp, un loc al cărui nume trebuie să zguduie sufletul lui Pitman, și să-i sugereze faptul că ultimele sale secrete vinovate sînt cunoscute. Morris luă o foaie de hîrtie și-și schiță anunțul :

„*William Bent Pitman*, dacă acest anunț va cădea în atenția sa, va afla CEVA ÎN AVANTAJUL SĂU, dacă se va găsi în gara Waterloo, la capătul îndepărtat al peronului de plecare a trenurilor de pe linia principală, între 2 și 4 p.m., duminica viitoare."

Morris reciti această măruntă compoziție literară și o aprobă. „Un anunț concis, se gîndi el, *ceva în avantajul său*, nu e chiar adevărat, dar nimeni nu face declarații sub jurămînt într-un anunț în ziar. Tot ce-mi lipsește acum este numerarul efectiv pentru plata meselor și a anunțului și... dar, nu, nu pot risipi banii cu John ; am să-i mai

expediez în schimb niște reviste. Cum să fac, însă, rost de bani ?“

Se apropie de caseta sa cu inele cu sigilii, dar sîngele colecționarului se revoltă brusc în el.

„Nu voi face niciodată așa ceva ! strigă el. Nimic nu mă va determina să-mi masacrez colecția... mai curînd fur !“ Urcă apoi în goană scara, intră în salon și luă cîteva din curiozitățile unchiului său : o pereche de papuci turcești, un evantai de Smirna, un vas de răcit băuturi, o muschetă garantată ca fiind capturată de la un bandit din Efes și un buzunar întreg de scoici rare, însă știrbite.

CAPITOLUL XIV

William Bent Pitman află ceva în avantajul său

Duminică dimineață, William Bent Pitman se trezi la ora obișnuită (deși mai în silă decît de obicei). În ziua precedentă (trebuie să dăm lămuririle necesare) familiei sale i se adăugase un nou locatar. Michael Finsbury tutelase mutarea și garantase plata chiriei săptămînale. În același timp însă, desigur cu hazul felului glumeț care îl caracteriza, Michael zugrăvise un portret descurajant al viitorului locatar. Domnul Pitman fusese făcut să înțeleagă că oaspetele său nu era o tovărășie comodă, așa că s-a apropiat de domnul Joseph Finsbury cu teamă, dar s-a bucurat constatînd că de fapt era gazda unui înger. Cînd au luat ceaiul, a fost cît se poate de încîntat, iar apoi, pînă tîrziu, spre ora unu noaptea, a rămas vrăjit de elocința oaspetelui său, ascultînd și acumulînd cunoștințe noi în studioul său ; iar acum, în timp ce-și făcea toaleta depănînd în minte amintirea nevinovatelor plăceri ale serii din ajun, viitorul îi surîdea cu noi atracții. „Domnul Finsbury e, la drept vorbind, o adevărată comoară“, își spuse în sinea lui ; și intrînd în salonul unde masa era deja așezată pentru micul dejun, maniera afec-

tuoasă în care își salută locatarul ar fi corespuns mai bine cazului unei vechi cunoștințe.

— Sînt încîntat să vă văd, domnule — acestea i-au fost cuvintele — și am credința că ați dormit bine.

— Deoarece am fost obișnuit de foarte multă vreme cu o viață, aș putea spune, de continue deplasări, replică domnul Finsbury, perturbația de care adesea se plîng persoanele sedentare cînd își petrec prima lor noapte în (ceea ce se numește) un pat nou, este o jeluire de care sînt complet străin.

— Sînt încîntat să aud acest lucru, spuse profesorul de desen. Dar constat că v-am întrerupt din cititul ziarului.

— Ziarul de duminică e una din caracteristicile epocii, afirmă domnul Finsbury sentențios. În America, mi se spune, înlocuiește orice altă literatură, întrucît întreaga populație de nădejde a țării găsește că ziarul îi satisface toate cerințele ; sute de coloane dau amănunte interesante despre tot ce se petrece în lume, ca, de pildă, trombe marine, fuga fetelor tinere de la părinți, conflicte armate și spectacole publice ; ziarul are diferite rubrici care se ocupă de politică, lucru de mînă, șah, religie și chiar literatură. Cîteva articole de fond, foarte inteligent scrise și cu umor, îndrumează gîndirea publicului. E greu să se aprecieze rolul pe care îl joacă aceste rezervoare enorme de cunoștințe variate în educarea poporului. Dar această discuție (deși interesantă în sine) împărtășește caracterul unei digresiuni ; și ceea ce voiam să vă întreb este lucrul următor : citiți și dumneavoastră, cu toată asiduitatea presa zilnică ?

— În ziare nu se găsește prea mult din ceea ce poate să intereseze un artist, explică Pitman.

— În cazul acesta, reluă Joseph, probabil că a scăpat vederii dumneavoastră un anunț care a apărut în ultimele două zile în diferite ziare și care este repetat și astăzi. Numele, cu o neînsemnată deosebire, are o puternică asemănare cu al dumneavoastră. A ! chiar iată-l. Dacă îmi permiteți, vi-l voi citi :

„William Bent Pitman, dacă acest anunț va cădea în atenția sa, va afla *ceva în avantajul său* dacă se va găsi, în gara Waterloo, la capătul îndepărtat al peronului de

plecare a trenurilor de pe linia principală, azi, între orele 2 şi 4 p.m."

— E publicat aşa ceva în ziar ? strigă Pitman. Daţi-mi voie să văd, vă rog ! Bent ? Trebuie să fie Dent ! *Ceva în avantajul meu ?* Domnule Finsbury, scuzaţi-mă dacă vreau să vă cer discreţie într-o anumită chestiune. Îmi dau seama cît de ciudat trebuie să sune acest lucru în urechile dumneavoastră, dar există unele motive foarte personale pentru care acest fapt mărunt este mai bine să rămînă între noi doi. Mă refer la soţia mea. Dragă domnule Finsbury, vă asigur că nu este nimic neonorabil în secretul meu ; motivele sînt personale, pur personale ; şi puteţi fi cu conştiinţa liniştită dacă vă dau toate asigurările că împrejurările respective sînt binecunoscute de prietenul nostru comun, minunatul dumneavoastră nepot, domnul Michael, care nu şi-a retras stima pe care o are faţă de mine din cauza acestui fapt.

— Un cuvînt mi-e destul, domnule Pitman, spuse Joseph, făcînd una din temenelele sale orientale.

O oră mai tîrziu, profesorul de desen îl găsi pe Michael în pat, citind o carte — un tablou care dovedeşte o bună dispoziţie şi o stare de linişte.

— Noroc, Pitman, îl salută el, lăsînd cartea din mînă. Ce te aduce aici la această oră nepotrivită ? Ar trebui să fii la biserică, băiete !

— Nu mi-e gîndul deloc la biserică azi, domnule Finsbury, spuse profesorul de desen. Sînt în pericol de a intra într-o nouă încurcătură. Zicînd acestea, îi arătă anunţul.

— Ei ! Dar ce înseamnă asta ? exclamă Michael, ridicîndu-se brusc în capul oaselor. Examină apoi, atent, anunţul, timp de o jumătate de minut, cu fruntea încruntată. Pitman, nu dau nici un fel de importanţă acestui anunţ.

— Totuşi, trebuie să mă duc, spuse Pitman.

— Credeam că te-ai săturat de gara Waterloo, reluă avocatul. Ai căpătat, cumva, o atracţie morbidă pentru acest loc ? La drept vorbind, n-ai mai fost niciodată tu însuţi de cînd ţi-ai ras barba. Bănuiesc acum că era locul unde îţi păstrai raţiunea.

— Domnule Finsbury, începu profesorul de desen. Am reflectat serios asupra acestei probleme şi, cu permisiu-

nea dumitale, aş vrea să-ţi expun concluziile la care am ajuns.

— Dă-i drumul, glăsui Michael, dar te rog, Pitman, aminteşte-ţi că azi e duminică şi să nu mă faci să ajung la cuvinte murdare.

— Ni se oferă trei posibilităţi, începu Pitman. Mai întîi anunţul poate fi în legătură cu butoiul ; al doilea, poate fi în legătură cu statuia domnului Semitopolis ; şi, al treilea, poate fi din partea fratelui soţiei mele, care a plecat în Australia. În primul caz, care e, desigur, posibil, mărturisesc că cel mai bun lucru ar fi să abandonez problema.

— Tribunalul te aprobă în această hotărîre, frate Pitman, spuse Michael.

— În al doilea caz, continuă artistul, este clar că este de datoria mea să nu las nici o piatră nerăsturnată pentru regăsirea statuii antice pierdute.

— Dragă amice, Semitopolis a apărut ca un atu cînd joci cărţi : a băgat în buzunar paguba şi ţi-a lăsat cîştigul. Ce vrei mai bine ? întrebă avocatul.

— Eu consider, domnule, admiţînd că greşesc, că generozitatea domnului Semitopolis mă obligă să depun o şi mai mare străduinţă, răspunse profesorul de desen. Întreaga afacere a fost foarte nefericită ; a fost — nu mai e nevoie să mă ascund de dumneata — a fost ilegală de la început; şi e cu atît mai just să caut să mă comport ca un gentleman, încheie Pitman roşindu-se.

— La asta nu am nimic de spus, replică avocatul. Uneori aş vrea să mă port şi eu ca un gentleman, numai că acest lucru prezintă prea mult caracterul unei atitudini unilaterale, avînd în vedere că lumea şi profesiunea juridică sînt ceea ce sînt.

— Apoi, în al treilea caz, reluă profesorul de desen, dacă se întîmplă să fie unchiul Tim, desigur că viitorul nostru e asigurat.

— Totuşi, să ştii că nu e unchiul Tim, afirmă avocatul.

— Ai remarcat acea expresie cît se poate de plină de înţeles : *ceva în avantajul său ?* întrebă Pitman, insinuant.

— Oiţă nevinovată, îi răspunse Michael, aceasta e fraza cea mai comodă şi neroadă din limba engleză şi care

dovedește că autorul său e un dobitoc. Dă-mi voie să-ți dărîm castelul de cărți dintr-o lovitură : crezi oare că unchiul Tim ar fi făcut o asemenea gogomănie folosind numele tău ? Gogomănia în sine e adorabilă, ceva ce împodobește enorm trista realitate și am de gînd să o folosesc și eu în viitor. Dar se potrivește gogomănia cu caracterul unchiului Tim ?

— Nu, nu se potrivește deloc, recunoscu Pitman. Însă s-ar putea să i se fi deranjat mintea în Australia.

— Dacă e vorba pe așa ceva, Pitman, continuă Michael, autorul anunțului poate fi și Regina Victoria, care arde de dorința de a te face duce. Te las să judeci singur dacă e posibil așa ceva, deși nu este întru nimic împotriva legilor firii. Dar noi sîntem acum aici să examinăm probabilitățile ; și cu preabinevoitoarea ta îngăduință, eu exclud din capul locului pe Maiestatea sa și pe unchiul Tim. Să mergem acum mai departe : să examinăm cea de-a doua idee a ta : că anunțul are oarecare legătură cu statuia. E posibil ; dar în acest caz cine a dat anunțul ? Desigur, nu Ricardi, fiindcă acesta are adresa ta ; nici persoana care a primit lada fiindcă nu-ți cunoaște numele. Camionagiul — parcă te aud că spui — într-unul din momentele cînd nu era beat. Omul poate să-ți fi notat numele, dar să nu-l fi notat corect, la gară ; și poate că nu ți-a notat adresa. Admit că e camionagiul. Dar acum o întrebare : Vrei într-adevăr să te întîlnești cu camionagiul ?

— Și de ce nu ? replică Pitman.

— Dacă el e acela care vrea să te întîlnească, reluă Michael, reține un lucru : este fiindcă și-a găsit carnetul de adrese, a fost la casa care a primit statuia și — ia seama la vorbele mele ! — acționează la îndemnul ucigașului.

— Mi-ar părea tare rău să fie așa, spuse Pitman. Totuși continui să consider că e de datoria mea față de domnul Semitopolis...

— Pitman, îl întrerupse Michael, asta nu merge. Nu încerca să-ți impui punctul de vedere față de consilierul tău juridic ; nu încerca să te închipui ducele de Wellington, fiindcă așa ceva nu te prinde. Fac pariu pe costul

unei mese că-ţi citesc ce ai de gînd. Încă mai crezi că e unchiul Tim.

— Domnule Finsbury, vorbi profesorul de desen, înroşindu-se. Dumneata nu eşti strîmtorat băneşte şi nu ai o familie. Gwendolen creşte şi e o fată foarte drăguţă — a fost şi confirmată la biserică recent, cînd a împlinit treisprezece ani. Cred că vei putea înţelege ce simt eu ca tată, cînd îţi voi spune că încă nu a învăţat să danseze. Băieţii sînt la internat, ceea ce e un lucru foarte bun, într-un sens ; în orice caz, sînt ultimul om din lume care ar critica instituţiile ţării sale. Dar întotdeauna am dorit foarte mult ca Harold să poată deveni un mare muzician, iar micuţul Otho vădeşte o vocaţie deosebită pentru preoţie. Nu sînt chiar un om ambiţios...

— Ei bine ! îl întrerupse Michael. Fii clar : ai impresia că e unchiul Tim.

— Ar putea fi unchiul Tim, insistă Pitman, şi dacă ar fi el, şi aş pierde ocazia, cum mi-aş mai putea privi vreodată copiii în ochi ? Nu mai spun nimic de soţia mea...

— Nu, desigur că nu ! aprobă Michael.

— ...dar în cazul în care fratele ei se întoarce din Australia... continuă Pitman.

— ...şi e deranjat la minte, adăugă avocatul.

— ...şi se întoarce din Australia cu o mare avere, enervarea ei mai uşor se poate închipui decît descrie, încheie Pitman.

— Bine, atunci să fie cum vrei, zise Michael. Şi ce-ţi propui să faci ?

— Mă duc la gara Waterloo, deghizat.

— Singur ? întrebă avocatul. Sper că gîndeşti că vei fi în siguranţă. Nu uita însă să-mi trimiţi vorbă din arestul poliţiei.

— Vai, domnule Finsbury, îndrăznisem să sper... poate te lasi convins... să mergi cu mine, se bîlbîi Pitman.

— Să mă deghizez eu, într-o duminică ? ! exclamă Michael. Puţin îmi mai înţelegi principiile, domnule !

— Domnule Finsbury, nu am cum să-mi arăt recunoştinţa faţă de dumneata, dar permite-mi să-ţi pun o întrebare : Dacă aş fi un client bogat, nu ai risca acest lucru?

— Omule bun dar aspru, nu ştii ce spui ! exclamă Michael. Cum, adică, crezi că mi-am făcut obiceiul să colind

prin Londra deghizat și însoțit de clienții mei ? Presupui că banii m-ar putea convinge să am de-a face oricît de puțin cu această afacere încurcată ? Pe cuvîntul meu de onoare că nu. Dar recunosc că sînt într-adevăr curios să văd cum manevrezi această întrevedere — faptul acesta mă tentează ; mă tentează, Pitman, mai mult decît aurul. Trebuie să fie formidabil de interesant.

Deodată Michael izbucni în rîs.

— Ei bine, Pitman, pregătește toate cele necesare în studio ; vin cu tine.

În jurul orei două și douăzeci, în acea zi bogată în evenimente, enormul și mohorîtul hangar al gării Waterloo era liniștit și pustiu, ca templul unei religii moarte. Ici și colo, la unele din peroane se vedea cîte un tren odihnindu-se ; ici și colo se auzea ecoul unor pași rătăciți ; caii de la trăsurile de afară loveau din cînd în cînd caldarîmul făcînd ascultătorul neavizat să tresară, sau cîteodată șuiera o locomotivă din pustietatea triajului apropiat. Peronul de plecare a trenurilor de pe linia principală dormea adînc, ca și restul gării ; ghișeele de bilete erau închise ; cărțile domnului Haggard, care împodobesc în cursul săptămînii vitrinele standului de cărți, erau ascunse discret dinapoia obloanelor înnegrite de fum ; rarii membri ai personalului gării se mișcau ca niște somnambuli, în timp ce obișnuiții pierde-vară, ca și femeia de vîrstă mijlocie, purtînd un pardesiu lung, cu cordon și o geantă mare fugiseră în locuri mai convenabile. Așa după cum în ochiurile de apă, adăpostite, dintr-o mică insulă tropicală, frămîntarea oceanului apare potolită, și în gara Waterloo un zumzet înăbușit și trepidații slabe vorbeau de Londra care o înconjura.

La ora amintită, persoanele care îi cunosc deja pe domnul John Dickson din Ballart, Australia, și pe Ezra Thomas din Statele Unite ale Americii, s-ar fi bucurat foarte mult văzîndu-i intrînd în gară prin holul casei de bilete.

— Ce nume urmează să ne luăm? întrebă cel de-al doilea, potrivindu-și tulburat ochelarii cu sticlă de geam pe care i se permisese să-i poarte cu această ocazie.

— Tu n-ai ce alege băiete. Ești sau Bent Pitman sau n-ai nume. Întrucît mă privește, cred că după înfățișare

m-aș putea numi Appleby ; se leagă ceva plăcut și vechi de cînd lumea de numele Appleby — are un parfum de cidru de Devonshire. Pomenind de asta, ce-ar fi să-ți ungi puțin · gîtlejul ? Întrevederea va fi, probabil, foarte obositoare.

— Mai bine aștept pînă după convorbire. Dealtfel, cred că e mai bine să aștept pînă se termină totul. Nu știu dacă și pe dumneata te impresionează gara, după cum mă impresionează pe mine, dar totul e pustiu și fără nici un zgomot, domnule Finsbury, peste tot răsună numai ecouri stranii.

— Ai, cumva, un fel de sentiment că îndată, nu știu de unde, țîșnește mutunache din cutie ? întrebă Michael. E ca și cum toate aceste trenuri goale ar fi pline de polițiști care așteaptă doar un semnal, iar șeful poliției, Sir Charles Warren, cocoțat undeva, sus, printre grinzile acoperișului, stă gata cu fluierul său de argint la gură ? Te încearcă sentimentul vinovăției, Pitman. Asta este.

În această stare de spirit neliniștită au parcurs aproape toată lungimea peronului trenurilor de plecare, cînd observară, la extremitatea vestică a acestuia, un individ slab, stînd rezemat de un stîlp. Omul era evident cufundat într-o meditație profundă, așa că nu observă apropierea lor, și rămase privind în gol, departe, pe deasupra gării însorite. Văzîndu-l, Michael se opri.

— Ei, asta-i bună ! exclamă el. Oare dînsul să fie autorul anunțului ? Dacă-i așa, s-a isprăvit cu mine ! Se răzgîndi însă îndată : Nu chiar. Ia stai, reluă el mai vesel, întoarce-te puțin cu spatele. Așa. Dă-mi ochelarii !

— Dar ai fost de acord să-i port eu, protestă Pitman.

— Da, însă omul acela mă cunoaște.

— Te cunoaște ? Cum îl cheamă ?

— Nu-ți pot spune. Înțelegi, omul mi-a făcut unele destăinuiri, declară avocatul. Un lucru însă pot să-ți spun : dacă el a dat anunțul (ceea ce se poate, deoarece, pe cît se pare, este cuprins de o nebunie criminală), poți discuta cu el perfect liniștit, deoarece îl am în palmă.

După ce Pitman predă ochelarii și se linisti în urma asigurărilor pe care i le dăduse Michael, cei doi se apropiară de Morris.

— Îl căutaţi pe domnul William Bent Pitman ? întrebă profesorul de desen. Eu sînt.

Morris îşi înalţă capul. Vorbitorul din faţa lui îi apăru ca un om complet lipsit de orice însemnătate, cu ghete albe şi o cămaşă cu gulerul exagerat de răsfrînt. Puţin în urma lui, o a doua persoană, ceva mai voinică, nu oferea mare lucru privirii în afară de o manta lungă cu cordon, o pereche de favoriţi, ochelari şi o pălărie de vînător de căprioare. Deoarece se hotărîse să aibă de-a face cu indivizi din lumea interlopă a Londrei, Morris reflectase profund asupra probabilităţilor înfăţişării lor. Primul său sentiment, ca şi acela al Charobei cînd a văzut pentru prima oară marea, a fost un sentiment de dezamăgire totală. Niciodată nu mai văzuse doi indivizi îmbrăcaţi ca aceştia ; avea de-a face cu o nouă categorie de oameni.

— Trebuie să vă vorbesc singur, spuse el.

— Nu e nevoie să vă feriţi de domnul Appleby. Ştie totul.

— Totul ? Ştiţi despre ce am venit să vorbim ? continuă Morris. Butoiul !

Pitman se făcu galben la faţă, cuprins de o sinceră indignare.

— Dumneata eşti omul ! Individ nemernic !

— E cazul să vorbesc în prezenţa lui ? întrebă Morris, nesocotind aceste cuvinte tari.

— A fost prezent la tot ce s-a întîmplat, răspunse Pitman. El a desfăcut butoiul ; secretul dumitale criminal îi este cunoscut ca şi lui Dumnezeu şi mie.

— Ei bine, atunci spune-mi ce-ai făcut cu banii ?

— Nu ştiu nimic despre nici un ban, fu răspunsul lui Pitman.

— Nu încerca tactica asta. Te-am urmărit îndeaproape : ai venit la gară travestit în mod profanator ca preot, ai pus mîna pe butoiul meu, l-ai deschis, ai jefuit cadavrul şi ai încasat poliţa. Am fost la bancă, îţi spun ! Te-am urmărit pas cu pas, aşa încît tăgăduirea dumitale e copilăroasă şi ridicolă.

— Lasă astea, Morris, nu-ţi pierde calmul, interveni domnul Appleby.

— Michael ! exclamă Morris. Michael ! Şi aici ?

— Şi aici, repetă avocatul cuvintele; aici şi pretutindeni, dragă băiete ; fiecare pas pe care îl faci îţi este urmărit ; detectivi experimentaţi te urmăresc ca umbra ta ; îmi dau raportul la fiecare trei sferturi de oră ; nici o cheltuială nu e cruţată.

Chipul lui Morris căpătă o culoare cenuşie-închisă.

— Ei bine, nu-mi pasă ; asta înseamnă că nu mai am nevoie să fiu rezervat. Omul acesta mi-a încasat poliţa ; ăsta e furt curat şi vreau banii mei înapoi.

— Crezi că eu te-aş minţi, Morris ? întrebă Michael.

— Nu ştiu. Vreau banii mei înapoi !

— Află atunci că numai eu am atins mortul, începu Michael.

— Tu, Michael ? ! exclamă Morris, dîndu-se înapoi. Atunci de ce n-ai declarat decesul ?

— Ce dracu vrei să spui ? întrebă Michael.

— Am înnebunit eu ? Sau ai înnebunit tu ? strigă Morris.

— Cred că Pitman, răspunse Michael.

Cei trei se uitară unul la altul, înnebuniţi.

— Se petrece ceva înspăimîntător, vorbi Morris. Înspăimîntător şi nu înţeleg un cuvînt din tot ce se spune.

— Pe cuvîntul meu că nici eu nu înţeleg nimic, repetă şi Michael.

— Dar, pentru Dumnezeu, de ce favoriţi ? reluă Morris, întinzînd mîna îngrozit spre vărul său. Oare mi-am pierdut minţile ? De ce ţi-ai pus favoriţi ?

— Asta-i o chestiune de amănunt, răspunse Michael.

Urmă iar o tăcere, în timpul căreia Morris se vedea parcă legănîndu-se într-un trapez, cînd sus cît turla catedralei Sf. Paul, cînd jos, pînă la nivelul gării Baker Street.

— Să recapitulăm totul, propuse Michael, doar dacă nu visez, în care caz aş dori nespus ca Teena să mă trezească pentru a mă chema la micul dejun. Prietenul meu Pitman, aici de faţă, a primit un butoi care, după cum se constată acum, îţi era destinat ţie. Butoiul conţinea cadavrul unui om. Cum sau de ce l-ai omorît...

— Nici nu l-am atins măcar, protestă Morris. Asta este acuzaţia de care m-am temut tot timpul. Dar gîndeşte-te, Michael ! Sînt eu om să fac aşa ceva? Cu toate greşelile mele, nu aş atinge nici măcar un fir de păr de pe capul

cuiva şi, în acelaşi timp, nu uita că reprezintă şi o pierdere enormă pentru mine. A fost ucis în acel groaznic accident.

Brusc Michael fu cuprins de o veselie atît de nestăpînită şi exagerată, încît ceilalţi doi nu se mai îndoiau cîtuşi de puţin că şi-a pierdut raţiunea. Omul făcea sforţări mari să se stăpînească, dar de fiecare dată rîsul îl năpădea ca un vulcan. În această întrevedere înnebunitoare care avusese loc pînă atunci nu existase nici un moment mai formidabil ca acesta al veseliei nestăpînite a lui Michael, în timp ce Pitman şi Morris, deveniţi apropiaţi datorită unei spaime comune, schimbau între ei priviri neliniştite.

— Morris, spuse sufocat avocatul cînd fu, în cele din urmă, în stare să vorbească. Stai puţin, acum înţeleg totul. Pot să clarific totul cu un singur cuvînt. Iată cheia : *Nici nu mi-a trecut prin minte pînă în clipa asta că mortul era unchiul Joseph !*

Cuvintele avură drept efect o uşurare imediată a încordării în care se afla Morris şi stinseră totodată ultima rază de speranţă şi lumină pentru Pitman. Cum, unchiul Joseph, pe care îl lăsase cu o oră mai înainte în Norfolk Street lipind tăieturi din ziare... el era... mortul ? — Atunci cine mai era el, Pitman ? Şi unde erau aici : în gara Waterloo sau la azilul de nebuni ?

— Ce e drept, vorbi Morris, era complet desfigurat, recunosc. Ce prostie din partea ta să nu-ţi închipui lucrul ăsta ! Acum totul e clar ; şi, dragă Michael, pot să-ţi spun că sîntem salvaţi. Tu capeţi toţtina — şi nu-ţi port pică deloc pentru asta — iar eu îmi capăt firma de pielărie, care tocmai a început să meargă bine. Declară imediat decesul, nu te mai sinchisi de mine deloc, nu mă mai lua în seamă ; declară decesul şi amîndoi sîntem pe poziţii bune.

— A, dar nu-l pot declara, spuse Michael.

— De ce nu ? exclamă Morris.

— Nu pot înfăţişa mortul, Morris. L-am pierdut, spuse avocatul.

— Stai puţin ! strigă negustorul de pielărie. Cum vine asta ? Nu se poate, eu l-am pierdut !

— Ei bine, l-am pierdut şi noi, fiule, spuse Michael, cu o nemaipomenită nepăsare. Nerecunoscîndu-l şi bănuind ceva suspect în ceea ce priveşte decesul, m-am descotorosit

— cum să spun mai bine ? — m-am descotorosit imediat de beneficiul afacerii.

— Te-ai descotorosit de mort ? Ce te-a îndemnat să faci asta ? se văicări Morris. Dar poţi, desigur, să-l găseşti ? Ştii unde se află ?

— Tare aş vrea să ştiu, Morris, şi poţi să mă crezi cînd spun acest lucru, deoarece mi-ar aduce ceva bani în buzunar ; dar realitatea este că nu ştiu, spuse Michael.

— Doamne Dumnezeule, strigă Morris, adresîndu-se cerului şi pămîntului, Doamne Dumnezeule, am pierdut firma de pielărie !

Pe Michael începu din nou să-l scuture rîsul.

— De ce rîzi, nerodule ? strigă vărul său. Tu pierzi mai mult decît mine. Tu ai făcut-o şi mai boacănă decît mine. Dacă ai avea cea mai mică fărîmă de simţire, ai tremura şi-n ghete de necaz. Dar îţi spun un lucru — trebuie să mi se restituie cele opt sute de lire — trebuie să mi se restituie şi mă voi duce să petrec la Swan River — oricum, sînt banii mei, iar prietenul tău a falsificat semnătura ca să-i poată încasa. Dă-mi cele opt sute de lire acum, pe acest peron, sau mă duc de-a dreptul la Scotland Yard şi dau toată povestea asta ticăloasă în vileag.

— Morris, spuse Michael, punîndu-i mîna pe umăr. Fii raţional. Nu noi am făcut asta, ci celălalt individ. Noi n-am scotocit prin buzunarele mortului.

— Celălalt individ ? repetă Morris.

— Da, celălalt individ. I l-am băgat pe gît pe unchiul Joseph altcuiva, îl lămuri Michael.

— Ce-aţi făcut ? L-aţi băgat pe gît altcuiva ? Ştii că foloseşti expresii bizare, vorbi Morris.

— Da, i l-am băgat pe gît în schimbul unui pian, spuse Michael, cu o candoare perfectă. Un pian cu o tonalitate excepţional de bogată şi puternică, adăugă el.

Morris îşi duse mîna la frunte şi apoi o privi : era udă de transpiraţie.

— Am friguri, spuse el.

— Era un pian Broadwood, pentru concerte, spuse Michael. Pitman, care e de faţă, îţi va spune dacă era autentic sau nu.

— Cum ? A, da ! Cred că era un Broadwood autentic ; am cîntat şi eu adeseori la el, confirmă Pitman. Clapa „mi“ din gama a treia era însă stricată.

— Să nu mai vorbim de piane, spuse Morris scuturat de un fior. Nu mai sînt omul care am fost odată ! Dar, să ne întoarcem... la individul celălalt... dacă mai sînt în stare să urmăresc ideea. Cine e ? Unde îl pot găsi ?

— Vezi, asta-i greutatea, zise Michael. Individul e în stăpînirea obiectului dorit... să mă gîndesc puţin... de miercuri, cam de la ora patru, şi acum, îmi închipui că e în drum spre insulele paradisului Javan şi Godire.

— Michael ! i se adresă rugător Morris. Sînt într-o stare de mare slăbiciune şi te implor, fie-ţi milă de un neam al tău ! Repetă ce-ai spus mai rar şi ia seama să spui totul exact. Cînd a căpătat individul pianul ?

Michael îşi repetă expunerea.

— Da, asta-i tot ce poate fi cel mai rău pînă acum, spuse Morris, răsuflînd greu.

— Ce anume ? întrebă avocatul.

— Chiar datele sînt în contradicţie totală, spuse negustorul de pielărie. Poliţa a fost încasată marţi. Nu se vede nici cea mai mică înlănţuire logică în tot procesul operaţiunii financiare.

Un tînăr, care trecuse pe lîngă cei trei, tresări brusc, se întoarse şi puse în acest moment o mînă grea pe umărul lui Michael.

— Aha, iată-l pe domnul Dickson ! strigă el.

Trompeta judecăţii de apoi n-ar fi putut răsuna pe un ton mai înspăimîntător în urechile lui Pitman şi ale avocatului decît glasul tînărului. Lui Morris, folosirea acestui nume greşit i-a apărut numai ca o continuare legitimă a coşmarului în care plutea de cîtva timp. Şi cînd Michael, cu favoriţii săi stufoşi nou-nouţi se smulse din prinsoarea străinului şi o luă la fugă, iar fantomatica şi micuţa vietate cu cămaşă cu guler răsfrînt îi urmă exemplul cu un ţipăt strident ca de pasăre sălbatică — drept care străinul (constatînd că şi restul pradei sale îi scapă) tăbărî asupra lui Morris, înşfăcîndu-l cu brutalitate, — starea de spirit a acestuia din urmă s-ar putea exprima cu ajutorul expresiei frecvente : Ce ţi-am spus eu ! Era de aşteptat aşa ceva !

— Cel puţin am pus mîna pe unul din bandă ! strigă Gideon Forsyth.

— Nu înţeleg nimic, domnule, spuse Morris, complet apatic.

— Las' că te fac eu să înţelegi ! replică fioros Gideon.

— V-aş fi foarte îndatorat dacă mă puteţi face să înţeleg ceva, strigă Morris, cu o bruscă putere de convingere în glas.

— Nu te cunosc personal, nu-i aşa ? continuă Gideon, scrutîndu-şi pătrunzător prizonierul, care nu opunea nici un fel de rezistenţă. Nu face nimic, îţi cunosc prietenii. Sînt prietenii dumitale, nu-i aşa ?

— Nu vă înţeleg cîtuşi de puţin, domnule, răspunse Morris.

— Probabil că ai avut ceva de-a face cu un pian ? sugeră Gideon.

— Un pian ? ! strigă Morris, prinzîndu-l brusc de braţ pe Gideon. Aşadar, dumneata eşti individul celălalt ? Unde-i pianul ? Unde-i mortul ? Dumneata ai încasat poliţa ?

— Unde-i mortul ? Ciudată întrebare ! reflectă Gideon. Vrei, aşadar, cadavrul ?

— Dacă vreau cadavrul ? izbucni Morris. Întreaga mea soartă depinde de el ! L-am pierdut ! Unde-i ? Du-mă la el!

— Aşadar, vrei mortul, nu-i aşa ? Şi individul celălalt, Dickson... îl vrea şi el ? întrebă Gideon.

— La cine vă referiţi cînd spuneţi Dickson ? A ! Michael Finsbury ! Ei, cum ! Desigur că-l vrea ! Şi el l-a pierdut. Dacă l-ar avea, ar cîştiga mîine tontina.

— Michael Finsbury ! Nu vrei să spui cumva, avocatul ? exclamă Gideon.

— Ba da, avocatul, răspunse Morris. Dar unde-i mortul ?

— Aşadar, de aceea mi-a trimis acel proces ! Care-i adresa locuinţei domnului Finsbury ? întrebă Gideon.

— 233 King's Road. Ce proces ? Unde plecaţi ? Unde-i mortul ? strigă Morris, agăţîndu-se de braţul lui Gideon.

— L-am pierdut şi eu, răspunse Gideon, şi părăsi gara în fugă.

CAPITOLUL XV

Întoarcerea Marelui Vance

Morris se întoarse de la gara Waterloo într-o stare de spirit care depășea orice descriere. Din fire era modest ; niciodată nu-și formase o părere înfumurată despre posibilitățile sale. Știa că nu era în stare să scrie o carte, să se învîrtească ca un titirez, să facă un inel pentru șervetele de masă, să organizeze o petrecere de Crăciun cu scamatorii, să se ocupe îndeaproape (pe scurt) de nici una din acele activități remarcabile care sînt de obicei clasificate sub titulatura de realizări geniale. El știa — o recunoștea — că înfăptuirile lui erau foarte prozaice, dar le considerase (pînă foarte recent) complet corespunzătoare cerințelor vieții. Astăzi, însă, se recunoștea înfrînt, viața îl învinsese și, dacă ar fi avut vreo posibilitate de a fugi sau un loc unde ar fi putut să fugă, dacă lumea ar fi fost astfel plăsmuită încît cineva să o poată părăsi ca pe un local de petreceri, Morris ar fi renunțat pe loc la orice pretenție pentru recompense și plăceri și, cu o satisfacție care nu se poate exprima, ar fi încetat să mai existe. Așa cum stăteau lucrurile însă, un singur gînd i se contura dinainte : să ajungă acasă. Asemenea unui cîine bolnav, care se tîrăște sub canapea, Morris putea încă să se încuie în spatele ușii din John Street și să fie singur.

Cînd se apropie de locul refugiului său singuratic, tocmai începuse să se lase întunericul și primul lucru pe care îi căzu privirea a fost silueta unui individ, pe treapta de sus a scării de la intrare, care, cînd scutura violent mînerul clopoțelului, cînd bătea cu pumnii în tăbliile ușii. Omul nu avea pălărie, hainele îi erau dezgustător de murdare, iar la înfățișare semăna cu un muncitor agricol, culegător de hamei. Totuși Morris îl cunoștea bine : era John.

Primul îndemn de a fugi de acolo a fost urmat, în sufletul fratelui mai mare, de liniștea goală a desperării.

„Ce mai contează acum ?“ se gîndi el și, scoțîndu-și cheia din buzunar, urcă treptele.

John se întoarse ; fața sa era înspăimîntătoare din

cauza extenuării, murdăriei şi mîniei. Recunoscînd pe şeful familiei, respiră adînc şi enervat şi ochii i se injectară.

— Deschide uşa ! tună el, dîndu-se la o parte.

— Asta şi am de gînd, spuse Morris şi adăugă, în sinea lui : „Arată ca şi cum ar vrea să ucidă pe cineva !"

Cei doi fraţi trecură în hol şi închiseră uşa în urma lor. În clipa următoare, John îl înşfăcă pe Morris de umeri şi-l scutură aşa cum un şoricar scutură un şobolan.

— Măi nemernicule, măi nenorocitule ! Ar trebui să-ţi zdrobesc ţeasta !

Îl zgîlţîi din nou cu putere, încît dinţii lui Morris începură să-i clănţăne în gură, apoi îl dădu cu capul de perete.

— Nu fi violent, Johnny, îi spuse Morris. Asta nu poate duce la nimic bun.

— Tacă-ţi gura ! se răsti Johnny. A venit acum momentul să asculţi !

Intră apoi în sufragerie, se trînti într-un fotoliu şi, scoţîndu-şi unul din pantofii care îi crăpaseră, îşi frecă un timp piciorul ca un om în mare suferinţă.

— Am rămas şchiop pe viaţă, spuse el. Ce-avem de mîncare ?

— Nimic, Johnny.

— Nimic ? Ce vrei să spui cu asta ? întrebă Marele Vance. Nu glumi cu mine !

— Vreau să spun că n-avem nimic, îi răspunse fratele său. N-am nimic de mîncare şi nici un ban cu care să pot cumpăra ceva. Tot ce-am mîncat eu azi a fost un ceai şi un sandviş, întreaga zi.

— Numai un sandviş ? rîse batjocoritor Vance. Presupun că acum începi tu să te plîngi ? Dar, ia seama bine ! Am înghiţit cît am găsit de cuviinţă ; acum însă, ascultă-mă cu atenţie : vreau să mănînc bine şi voi mînca bine. Ia-ţi inelele cu sigiliu şi vinde-le.

— Azi nu pot, obiectă Morris, e duminică !

— Îţi spun încă o dată că vreau să mănînc ! se răsti fratele cel mic.

— Dar dacă vezi că nu e posibil, Johnny ? spuse Morris pe un ton rugător.

— Măi, zevzecule ! strigă Vance. Nu sîntem noi proprietari ? Nu ne cunosc cei de la hotelul unde obişnuia să

stea unchiul Parker ? Cară-te, şi dacă nu te întorci într-o jumătate de oră, şi dacă mîncarea nu-i bună, întîi te bat pînă ce te las la pămînt, şi apoi mă duc la poliţie şi le divulg toată tărăşenia. Pricepi asta, Morris Finsbury ? Dacă înţelegi, ar fi bine s-o ştergi mai repede.

Gîndul unei mese îi surîdea şi nenorocitului de Morris, care era mort de foame. Alergă deci să-şi îndeplinească misiunea şi, cînd se întoarse, îl găsi pe John stînd în fotoliu şi oblojindu-şi laba piciorului.

— Ce-ai vrea să bei, Johnny ? întrebă el mieros.

— Apă gazoasă. Suc de mac din lada din capăt, urmat de o sticlă din vinul de Porto care i-a plăcut lui Michael ; vezi, numai, să nu tulburi vinul. Şi încă ceva : aprinde focul... şi lampa de gaz aerian, şi trage storurile ; e rece şi s-a întunecat. Pe urmă, întinde faţa de masă. Şi ascultă... hei ! fii atent ! adu-mi de sus şi nişte haine.

Camera arăta relativ locuibilă cînd Morris a fost gata cu masa care, în sine, se anunţa bună: o supă deasă din carne, file de peşte, cotlete de batal cu sos de roşii, muşchi de vacă în sînge cu cartofi prăjiţi, budincă cu fructe, brînză de Chester şi o ţelină crudă : o masă prin excelenţă britanică, dar totuşi suportabilă.

— Mulţumesc lui Dumnezeu ! spuse John, umflîndu-şi nările într-un acces de bucurie şi exprimîndu-şi astfel mulţumirea într-o manieră neobişnuită pentru el. Stai să-mi mut fotoliul cu spatele lîngă foc. În ultimele două nopţi a fost un frig cumplit şi nu-l mai pot scoate din oase ; sper să mă ajute ţelina să-l scot. Am să stau acum aici şi tu ai să stai acolo, în picioare, şi ai să joci rolul de valet.

— Dar gîndeşte-te, Johnny, şi eu sînt flămînd ! îi vorbi Morris pe un ton rugător.

— Poţi să mănînci ce rămîne de la mine, zise Vance. Abia începi să-ţi plăteşti datoria, floricica mea ; îţi datorez pentru toate acestea o liră şi zece şilingi ; nu înfuria leul britanic !

Morris observă limpede ceva nemaipomenit de ameninţător pe chipul şi în glasul Marelui Vance în timp ce spunea aceste cuvinte, aşa că i se strînse inima de îngrijorare.

— Bun ! continuă meseanul, toarnă-mi un pahar de apă gazoasă, pentru început. Bună supa de carne ! Şi eu care credeam că nu-mi place supa de carne ! Ştii cum am venit aici ? întrebă, cuprins de o nouă explozie de mînie.

— Nu, Johnny, de unde să ştiu ? răspunse umil Morris.

— Am venit pe jos ! strigă John. Am mers, ca un vagabond, tot drumul de la Browndean şi am trăit din cerşit ! Aş vrea să te văd pe tine cerşind. Nu e chiar atît de uşor după cum poate crezi. M-am dat drept un marinar naufragiat, originar din satul Blyth. Nu ştiu unde se află Blyth ; ştii tu, cumva ?, dar mi s-a părut că sună firesc. Am cerşit de la un ticălos de şcolar, care a scos un capăt de sfoară şi mi-a cerut să-i fac un nod de măr marinăresc, şi i l-am făcut. Ştiu că era un astfel de nod, dar el mi-a spus că nu e şi că era un nod dublu de văcar şi că sînt un cerşetor, şi că mă dă pe mîna poliţiei. Am cerşit apoi de la un ofiţer de marină, care nu m-a plictisit cu noduri, dar mi-a făcut în schimb morală ; vezi, deci, cum se poartă marina britanică ! Apoi am cerşit de la o văduvă care vindea acadele şi care mi-a dat un codru de pîine. Un altul, de la care am cerşit, mi-a spus că poţi totuşi să capeţi uşor o pîine şi că tot ce ai de făcut este să spargi o vitrină şi să te duci apoi la puşcărie ; soluţia mi-a părut, n-am ce spune, minunată. Dă-mi, te rog, friptura.

— De ce n-ai rămas la Browndean ? îndrăzni să întrebe Morris.

— Ştii că ai haz ? Cu ce să trăiesc ? Cu revista *Pink Un* şi o gazetă religioasă fără nici o valoare ? Am fost silit să plec în cele din urmă din Browndean. Îţi spun că am fost silit. Am obţinut credit la o cîrciumă unde m-am dat drept Marele Vance. Aşa ai face şi tu dacă ai avea o viaţă atît de groaznică. Într-o seară, un tip m-a tratat cu bere şi mîncare din belşug şi ne-am cherchelit, vorbind despre music-halluri şi mormanele de gologani pe care i-am cîştigat cîntînd. Ca urmare, oamenii mi-au cerut să cînt „În jurul minunatei ei făpturi am ţesut un cerc vrăjit". Ascultîndu-mă, individul a spus că nu pot fi Vance şi eu m-am încăpăţînat cu înverşunare să susţin că sînt. A fost, desigur, o mare neghiobie din partea mea să cînt, dar am crezut că pot să-mi susţin afirmaţia împotriva unei cete de bădărani. Asta a însemnat desfiinţarea mea la cîrciuma res-

pectivă, spuse John oftînd. Ceea ce a pus capac la toate, a fost însă discuţia cu dulgherul.

— Proprietarul nostru ? întrebă Morris.

— Chiar el. A venit într-o zi să vadă ce mai este cu coliba şi a întrebat ce s-a întîmplat cu butoiul de apă şi cu rufăria de pat. I-am spus să se ducă la dracu ; tot aşa ai face şi tu dacă n-ai avea ce spune ! Atunci m-a acuzat că le-am vîndut şi m-a întrebat dacă ştiu că faptul înseamnă puşcărie ? Mi-a venit însă în minte o idee foarte bună. Mi-am amintit că era surd, şi am început să-i spun tot felul de palavre, foarte politicos, dar foarte încet, aşa încît nu putea înţelege nici un cuvînt.

— Nu vă aud, mi-a strigat.

— Ştiu că nu, puiuţule, şi nici nu vreau să mă auzi, i-am răspuns eu, zîmbind tot timpul, ca un negustor de mărunţişuri.

— Nu aud bine ! a urlat el.

— Aş fi la mare belea dacă ai auzi, i-am spus eu gesticulînd, ca şi cum i-aş da explicaţiile cerute.

A fost o performanţă excepţională din partea mea, cît a durat toată treaba asta.

— Nu-i nimic, spuse el. Sînt surd, mare ghinion, dar sînt sigur că poliţistul vă va înţelege.

Zicînd acestea, el a pornit într-o direcţie şi eu în cea opusă. Au pus mîna pe o lampă de spirt, pe revista *Pink Un*, o veche gazetă religioasă şi încă o revistă pe care mi-ai trimis-o. Cu siguranţă că ai fost beat atunci — avea acelaşi nume ca unul din locurile pe care obişnuia să le frecventeze unchiul Joseph şi era plină de cele mai îngrozitoare aiureli privitoare la poezie şi folosirea globurilor de sticlă. Era ceva ce nimeni nu poate citi în afară de cei din casa de nebuni. *Athaenaum !* Îmi amintesc, ăsta era numele revistei ! Drace, ce mai revistă !

— Te referi la *Athenaeum*, îl corectă Morris.

— Nu mă interesează cum îi spui, continuă John, atîta timp cît nu sînt nevoit s-o citesc ! În fine, acum mă simt mai bine. Mă duc să stau în fotoliul de lîngă foc ; dă-mi te rog brînza, ţelina şi sticla cu vin de Porto — paharul să fie de şampanie — e mai mare. Acum poţi să taberi şi tu pe mîncare ; a mai rămas nişte peşte, un cotlet şi apă minerală. A ! continuă mărşăluitorul refăcut. Michael avea

dreptate în ceea ce privește vinul de Porto ; e un vin vechi și bine păstrat. Michael e un om care-mi place : e inteligent și citește cărți, și *Athaenaum,* și cîte altele, dar nu e un om plicticos cînd stai de vorbă cu el, nu vorbește limba din *Athaenaum,* ca ceilalți. Vezi tu, cei mai mulți dintre ăia creează o atmosferă apăsătoare cînd se află într-un local al veseliei. Fiindcă veni vorba de Michael, nu mi-am mai pierdut vremea să-ți pun întrebarea la care te așteptai, fiindcă am înțeles situația de la început. Ai dus totul la dezastru, nu-i așa ?

— Michael a dus totul la dezastru, zise Morris, făcîndu-se vînăt la față de furie.

— Și ce legătură avem noi cu el ? întrebă John.

— A pierdut cadavrul, asta e legătura noastră, strigă Morris. A pierdut cadavrul și nu putem dovedi decesul.

— Stai puțin ! interveni John. Credeam că tocmai asta e ceea ce voiai ?

— Am trecut de mult de faza asta. Nu se mai pune acum problema tontinei, ci aceea a firmei de pielărie, Johnny ; e problema existenței noastre.

— Ia-o încet, spuse John, și înșiră-mi toată povestea de la început pînă la sfîrșit.

Morris se conformă rugăminții.

— Vezi ? Ce ți-am spus eu ? strigă Marele Vance, cînd Morris termină povestirea. Totuși știu bine un lucru. Nu mă las pungășit de averea mea.

— Aș vrea să știu ce ai de gînd să faci ? întrebă Morris.

— Am să-ți spun ce, răspunse John cu toată hotărîrea. Am să-mi plasez interesele în mîinile celui mai mare avocat din Londra ; și dacă tu intri la închisoare sau nu, îmi este absolut indiferent.

— Cum așa, Johnny, doar sîntem în aceeași barcă ! obiectă Morris.

— Oare ? exclamă fratele său. Faci pariu că nu sîntem ? Am comis eu vreun fals ? Am mințit eu ceva în legătură cu unchiul Joseph ? Am publicat eu anunțuri tîmpite în reviste comice ? Am sfărîmat eu statui aparținînd altor persoane ? Îmi place neobrăzarea ta, Morris Finsbury. Te-am lăsat prea mult să-mi conduci afacerile ; acum le voi preda lui Michael Finsbury. Dealtfel, îmi place Michael ; și a sosit momentul să-mi dau seama de situația mea.

În același moment, însă, cei doi frați fură întrerupți de soneria de la ușa din față și Morris, ducîndu-se cu teamă să deschidă, primi din mîinile unui comisionar o scrisoare scrisă chiar de mîna lui Michael și avînd următorul conținut :

„**Morris Finsbury,** dacă acest anunț va cădea în atenția sa, va afla despre **ceva în avantajul său** în biroul meu din Chancery Lane, mîine la ora 10 a.m.

Michael Finsbury."

Supunerea lui Morris față de Johnny era atît de completă, încît nu mai aștepta să i se ceară biletul, ci i-l înmînă repede, îndată ce-l parcurse cu privirea.

— Așa trebuie să se scrie o scrisoare ! exclamă John. Nimeni în afară de Michael nu putea scrie ceva în felul ăsta !

Morris nu mai avu nici energia de a revendica cel puțin meritul întîietății în folosirea stilului respectiv.

CAPITOLUL XVI

Tranzacția finală privind firma de comerț cu pielărie

Frații Finsbury fură introduși, la ora zece în dimineața următoare, într-o încăpere foarte mare unde era biroul lui Michael. Marele Vance se înfățișa oarecum refăcut după starea de epuizare din ajun, dar avea totuși un picior încălțat cu un papuc. Morris nu era propriu-zis distrus, dar devenise un om cu zece ani mai bătrîn decît cel care părăsise Bournemouth cu opt zile în urmă. Chipul îi era brăzdat de cute de îngrijorare, iar părul negru îi apărea încărunțit din abundență la tîmple.

Trei bărbați ședeau la un birou, gata să-i primească : Michael între ei, Gideon Forsyth în dreapta lui și în stînga un domn în vîrstă, cu ochelari și părul argintiu.

— Dumnezeule, e unchiul Joe ! strigă John.

Morris se apropie de unchiul său, cu chipul palid şi cu ochii injectaţi.

— Ştii ce-ai făcut, dumneata ? Te-ai ascuns în mod ilegal ! îi strigă el.

— Bună dimineaţa, Morris Finsbury, îi întoarse Joseph vorba, cu aceeaşi asprime în glas, arăţi ca un om grav bolnav.

— N-are rost să începeţi o ceartă acum, interveni Michael. Priviţi faptele în faţă. Unchiul tău, precum vezi, n-a fost nici măcar zdruncinat de accident ; dacă ai sentimente omeneşti, ar trebui să te simţi fericit.

— Dacă lucrurile stau astfel, izbucni Morris nervos, cum se explică mortul ? Nu vreţi să susţineţi că acel cadavru pentru care am făcut tot felul de planuri, am năduşit şi l-am mutat de colo-colo cu propriile mele mîini, a fost al unui om absolut străin ?

— A, nu ! Nu putem merge chiar atît de departe, spuse Michael pe un ton liniştitor, poate că l-ai cunoscut la clubul tău.

Morris se prăbuşi pe un scaun.

— Aş fi descoperit adevărul dacă ar fi fost adus la mine acasă, se văită el. Şi de ce n-a venit la mine ? De ce-a fost dus la Pitman ? Ce drept a avut Pitman să deschidă butoiul ?

— Dacă e vorba pe-aşa, Morris, tu ce-ai făcut cu acel colosal Hercule ? întrebă Michael.

— L-a făcut harcea-parcea cu satîrul de tăiat carne, sări John. E făcut bucăţele şi depozitat în grădina din spatele casei.

— Mai este însă ceva, vorbi Morris tăios. E din nou problema unchiului meu, tutorele meu necinstit. Îmi aparţine, orice-ar fi. Şi, de asemenea, tontina. Revendic tontina. O revendic acum. Cred că unchiul Masterman e mort.

— Trebuie să pun capăt acestei prostii, spuse Michael, o dată pentru totdeauna. Eşti oarecum aproape de adevăr. Într-un fel, unchiul tău e mort şi e mort de mult ; dar nu în ceea ce priveşte tontina, pe care, în funcţie de noroc, încă mai poate trăi ca s-o cîştige. Unchiul Joseph l-a văzut azi dimineaţă ; îţi va confirma că e încă în viaţă, numai că mintea îi este complet rătăcită.

— Nu m-a recunoscut, spuse Joseph. Să fiu însă drept față de el, arăta tulburat.

— Ai pierdut, așadar, și în acest caz, Morris, spuse John. Să fiu al naibii, mare nerod te-ai dovedit !

— Așadar, din cauza asta nu voiai să ajungi la o tranzacție ? observă Morris.

— În ceea ce privește situația absurdă în care ați ajuns tu și unchiul Joseph, de v-ați făcut de rîsul lumii, reluă Michael, a sosit momentul, destul de întîrziat, să i se pună capăt. Am pregătit un document prin care renunțați complet la tranzacția încheiată în trecut, și pe care trebuie să-l semnați în primul rînd.

— Cum ? strigă enervat Morris. Să pierd astfel cele șapte mii opt sute de lire și firma de pielărie, plus dobînda cuvenită, fără să capăt nimic în schimb ? Îți mulțumesc.

— Știu că acesta e felul tău de a-ți arăta recunoștința, Morris, reluă Michael.

— Îmi dau seama că e zadarnic să apelez la sentimentele tale, diavol zeflemisitor ! strigă Morris. Dar văd că e un străin de față, nu știu de ce, și apelez la el. Am fost jefuit, domnule, de banii aceștia, pe cînd eram orfan, un biet copil, elev la școala comercială. De atunci, n-am avut nici o altă dorință decît să-mi recapăt dreptul meu. Poate că ați auzit o mulțime de lucruri rele despre mine, și nu încape nici o îndoială că uneori am fost și nechibzuit. Dar ceea ce vreau să vă arăt este tragedia situației mele.

— Morris, îl întrerupse Michael. Mult aș dori să mă lași să adaug și eu un punct, deoarece cred că-ți va influența felul de a gîndi. Și acesta e, în fond, un fapt tragic — ca să adoptăm înclinația ta pentru literatură.

— Ce anume vrei să spui ? întrebă Morris.

— Vreau să menționez doar numele unei persoane care urmează să fie acum martor, cînd semnezi documentul. Se numește Moss, dragul meu.

Urmă o lungă tăcere.

— Trebuia să-mi închipui că era mîna ta ! izbucni Morris.

— Prin urmare, semnezi, nu ? întrebă Michael.

— Știi ce faci acum ? strigă Morris. Exerciți asupra mea un șantaj pedepsit de lege.

— Foarte bine, nu-l vom exercita, Morris, replică Michael. Vezi ce puţin înţeleg integritatea perfectă a caracterului tău. Credeam doar că preferi soluţia mea.

— Ascultă, Michael, interveni John. Totul e minunat şi generos ; dar cum rămîne cu mine ? Morris a sărit în aer, înţeleg ; dar eu nu. Şi eu am fost jefuit, nu uita ; şi eu am fost orfan ca el şi la aceeaşi minunată şcoală comercială ca şi el.

— Johnny, spuse Michael, nu crezi că ar fi bine să ai încredere în mine ?

— Sînt omul tău, zise atunci John. Nu ai să înşeli tu un biet orfan, pun rămăşag ! Morris, semnează documentul sau trec eu la acţiune, spre uimirea minţii tale prăpădite.

Hotărîndu-se brusc, Morris îşi dădu consimţămîntul.

Fură chemaţi prin urmare cîţiva funcţionari care redactară documentul, vechea tranzacţie fu desfiinţată, iar Joseph redeveni un om liber.

— Acum, spuse Michael, iată ce vă propun. Prin acest act separat, vouă, John şi Morris, vi se transferă firma de comerţ cu pielărie, în asociaţie la amîndoi. Am evaluat-o la cea mai scăzută valoare posibilă, aceea a firmei „Pogram şi Jarris.“ Şi, alăturat, aveţi un cec pentru diferenţa pînă la totalul averii de care aţi fost păgubiţi. Înţelegi, deci, Morris, porneşti ca proaspăt ieşit din şcoala comercială şi, după cum ai declarat tu însuţi, comerţul de pielărie a început să prospere. Sper că te vei şi căsători în curînd. Iată un dar de nuntă pentru tine, din partea unui oarecare domn Moss.

Morris se repezi şi-şi apucă cecul cu faţa învăpăiată.

— Nu înţeleg deloc ce se petrece acum, observă John. Toate mi se par prea bune pentru a fi adevărate.

— Nu e vorba decît de o corectare a unor situaţii. Eu preiau datoriile unchiului Joseph şi dacă tontina îi revine lui, mi-o cedează mie, iar dacă o capătă tatăl meu, îmi revine, în orice caz, tot mie, înţelegi ? Prin urmare, am o situaţie avantajoasă.

— Morris, prietene încăpăţînat, ai rămas pe dinafară, a fost tot ce-a mai adăugat John.

— Şi acum, domnule Forsyth, continuă Michael, întorcîndu-se spre oaspetele său tăcut, ai în faţa dumitale toţi

criminalii, în afară de Pitman. N-am vrut să-l deranjez în momentele în care își îndeplinește funcția lui de dascăl ; dar dacă poți obține arestarea lui la academie — îi cunosc orarul. Iată-ne, deci, aici ; nu prea sîntem grozavi la înfățișare. Ce propui să faci cu noi ?

— Absolut nimic, domnule Finsbury, declară Gideon. Cred că înțeleg că acest domn — arătînd spre Morris — este *fons et origo* [1] a tot necazului acestuia ; și din ceea ce îmi dau seama, a plătit cu vîrf și îndesat, pentru asta. La drept vorbind, nu înțeleg, ca să fiu sincer, cine cîștigă ceva dacă se face scandal în jurul acestei întîmplări ; eu unul, nu, în orice caz. Și, în plus, trebuie să-ți mulțumesc pentru procesul trimis.

Michael se roși.

— A fost tot ce-am putut face pentru a-ți da ceva de lucru, spuse el. Dar mai e ceva. Nu vreau să-l judeci greșit pe bietul Pitman, care e cel mai inofensiv om de pe pămînt. Aș vrea mult să iei masa diseară cu mine și să vizităm această viețuitoare în sălbăticia ei naturală. Ce-ai zice de restaurantul Verrey ?

— Nu am nici un alt program, domnule Finsbury, răspunse Gideon. Voi fi deci foarte încîntat. Dar — în funcție de aprecierea dumneavoastră — nu putem oare face nimic pentru omul din căruță ? Mă tulbură conștiința.

— Nimic altceva decît să-l compătimim, încheie Michael.

---

[1] Izvorul și originea.

CUPRINS

Prefață 5

CAPITOLUL I

În care Morris intră la bănuieli 7

CAPITOLUL II

În care Morris trece la acțiune 21

CAPITOLUL III

Conferențiarul evadat 37

CAPITOLUL IV

Magistratul din vagonul de bagaje 48

CAPITOLUL V

Domnul Gideon Forsyth și lada uriașă 52

CAPITOLUL VI

Necazurile lui Morris : Partea întîi 61

CAPITOLUL VII

În care William Dent Pitman cere o consultație juridică 76

CAPITOLUL VIII

În care Michael Finsbury se amuză bine în concediu 88

CAPITOLUL IX

Strălucitul final al concediului lui Michael Finsbury . . 106

CAPITOLUL X

Gideon Forsyth și pianul Broadwood 121

CAPITOLUL XI

Maestrul Jimson . . 131

CAPITOLUL XII

Fără îndoială, ultima apariție a pianului de concert Broadwood 147

CAPITOLUL XIII

Necazurile lui Morris : Partea a doua 156

CAPITOLUL XIV

William Bent Pitman află ceva în avantajul său 166

CAPITOLUL XV

Întoarcerea Marelui Vance 180

CAPITOLUL XVI

Tranzacția finală privind firma de comerț cu pielărie . . 186

Lector : ANTOANETA RALIAN
Tehnoredactor: NICOLAE ŞERBĂNESCU

Bun de tipar: 23.03.1981. Coli tipar: 12.

Comanda nr. 731
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Piaţa Scînteii nr. 1 — Bucureşti,
Republica Socialistă România

Eu nu exist decît în arta mea; literatura mea e totuna cu mine. sînt pur şi simplu substanţa ei.

Robert Louis Stevenson

Lei 9

CW

Editura Univers